

Filip Hoze Farmer

dveri vremena

• Kentaur • Naučna fantastika

PROLOG

Godinu dana posle rata, moj izdavač me posla da intervjuišem Rodžera Dva Sokola sa punim ovlašćenjima da sa njim sklopim i ugovor. Uslovi su bili veoma povoljni, naročito kada se uzmu u obzir teškoće oko štampanja i rasturanja štampe u tom posleratnom razdoblju. Sam sam se prijavio za taj zadatak, pošto sam o Dva Sokola mnogo slušao. Mnoge od priča o njemu bile su neverovatne, a ipak su mi se ljudi, koji su mi o njemu pričali, kleli da je sve istina.

Moja radoznalost bila je tolika da sam se spremio da dam otkaz i o svom trošku odem do Norveške u slučaju da moj izdavač odbije da objavi priču. A u ovo vreme posao koji ja obavljam nije lako dobiti. Obnova naše porušene civilizacije bila je obaveza za sve, pa je razumljivo što su na ceni bili ljudi koji su se razumeli u zidarstvo i njemu slične poslove, a ne oni kojima je pero bila alatka.

Ipak, i pored svega, svet je kupovao knjige i postojalo je sveopšte zanimanje za tajanstvenog stranca Rodžera Dva Sokola. Svi su čuli o njemu, ali oni koji su ga dobro znali bili su ili mrtvi ili nestali.

Ukrcao sam se na jedan stari parobrod i dosađivao se na njemu pet dana, jer mu je toliko bilo potrebno da stigne do Stavengera. Nisam se čak ni zaustavio da obezbedim sobu u hotelu, mada je bilo već prilično kasno, već sam se odmah svojim lošim norveškim jezikom raspitao za pravac koji će me odvesti do hotela u kome je odseo Rodžer Dva Sokola.

Taksi usluge bile su astronomski skupe, jer je do goriva bilo teško doći, pa ipak sam uzeo taksi i uskoro se vozio mračnim ulicama u kojima nisu gorele gasne svetiljke.

Ali pročelje hotela u koji sam išao bilo je jarko osvetljeno, a predvorje puno sveta koji se veselio, još slaveći završetak rata.

Za Dva Sokola raspitao sam se kod portira i on mi reče da se ovaj trenutno nalazi u sali za balove, gde prisustvuje prijemu koji je, njemu u čast, priredio gradonačelnik Stavengera.

Nisam imao teškoća pri prepoznavanju, jer sam video mnogo njegovih slika. Stajao je u jednom uglu odaje, okružen gomilom ljudi i žena. Progurao sam se kroz masu i uskoro se našao u njegovoj neposrednoj blizini. Bio je visok, dobro građen čovek, lepog, iako

pomalo orlovskog lica. Kosa mu je bila tamno smeđe boje, a koža tamna, iako ne mnogo tamnija od kože nekih prisutnih Norvežana. No, oči su mu bile začuđujuće sive i hladne; sive i hladne baš kao islandsko nebo. Držeći u ruci čašu pića, ćaskao je sa prisutnima, otkrivajući pri govoru snežno bele zube. Njegov norveški, kao i moj, nije bio baš dobar, što znači da je bio tečan ali sa istaknutim naglascima i ne uvek gramatički ispravan. Kraj njega je stajala jedna prelepa plavuša koju sam takođe smesta prepoznao sa fotografija. Ona mu je bila žena.

Čim je u razgovoru nastalo malo zatišje, ulučih priliku da se predstavim. Razume se da je znao ko sam, jer smo mu i ja i moj izdavač pisali o svrsi moje posete. Glas mu je bio dubok, bogat bariton i odavao je čoveka koji je siguran u sebe.

Upita me kako je proteklo putovanje i ja mu odgovorih da je bilo podnošljivo. On se nasmeši i reče: "Pomislio sam već da se vaš izdavač predomislio i da se uopšte nećete pojaviti. Očigledno na tom vašem brodu nije radio ni telegraf."

"Na njemu nije radilo ništa", odgovorih. "Za vreme rata služio je za priobalsku plovību i bombardovan je bar pet puta. Neke od popravki obavljene su na brzinu i to materijalom veoma slabog kvaliteta."

"Odlazim iz Norveške kroz dva dana", reče mi on posle toga. "To znači da vam mogu posvetiti dan i po. Moraću da vam ispričam priču, a na vama je da je pravilno shvatite. Kakvo vam je pamćenje?"

"Fotografsko", odgovorih. "Pa, u redu. Ali to znači da ni vi ni ja nećemo moći da spavamo. Ja sam umoran, ali bih da što pre počnemo. Dakle...?"

"Odmah. Reći ću ženi da idemo gore u našu sobu, a zadržaću se još trenutak-dva da bih se izvinio svome domaćinu."

Pet minuta kasnije bili smo u njegovoj sobi. Dok je on stavljao veliku džezvu za kafu, ja izvadih ugovore, pero i blok.

"Nije mi, u stvari, jasno zašto ovo činim", reče on. "Možda zato što mi se dopada... pa, nije ni važno. Suština je u tome da mi je potreban novac, a ovo je najlakši način da do njega dođem, mada se može dogoditi da se ne vratim po honorar. Sve zavisi od toga šta me čeka na kraju putovanja."

Izvio sam obrve, ali ne rekoh ništa. Uz jedan od svojih karakterističnih brzih ali gipkih pokreta, on se udalji od mene i ode do

stola sa druge strane sobe na kome se nalazio globus. Bio je izrađen pre rata, budući da nisu postojale promene državnih granica do kojih je došlo tokom poslednje godine.

"Dodite malo ovamo", reče mi on. "Želim da vam pokažem mesto na kome počinje moja priča."

Ustadoh i pridoh mu. Okretao je globus polako, a onda ga, zaustavio i vrhom olovke pokazao jednu tačku nešto ulevo od središnjeg dela zapadne obale Crnog mora.

"Ploešti, Rumunija", reče. "Odatle ću početi. Mogao bih, doduše, da se vratim znatno dublje u prošlost, ali za to bi nam bilo potrebno mnogo vremena koje nemamo. Ako vam na um padnu bilo kakva pitanja u vezi sa razdobljem pre Ploeštija, moraćete da ulučite priliku da ih postavite. Uostalom, imam rukopis u kome sam opisao moj život pre no što sam pošao da bombardujem naftonosna polja Ploeštija."

"Ploešti, Rumunija?"

"Ploešti, veliko naftonosno i prerađivačko srce nemačkog novog carstva. Meta napada vazduhoplovnih snaga stacioniranih u Sirenaiki, u severnoj Africi. Pet godina rata je prošlo pre no što je Amerikancima pošlo za rukom da dođu u priliku za napad na žilukavicu nemačkog transportnog sistema i vojne efikasnosti: Krcati bombama, municijom i gorivom, sto sedamdeset pet četvoromotornih bombardera krenulo je da uništi tankove sa naftom i rafinerije Ploeštija. Mi nismo znali da ga zovu Festung Ploešti, tvrđava Ploešti, niti da je grad okružen najzgunutijim protivavionskim naoružanjem u Evropi. No, čak i da smo znali, bilo bi svejedno; jedino se ne bismo toliko iznenadili kada smo ustanovili kako stoje stvari.

Bio sam prvi pilot na Hijavati; kopilot mi je bio Džim Endrujs. On je rođen u Birminghamu, Alabama, ali činjenica da u meni teče dosta indijanske krvi nije mu nimalo smetala. Bili smo najbolji prijatelji."

On napravi malu pauzu, nasmeši se, a onda reče: "Usput, pred vama je pravi Irokez. Imam pretke iz gotovo svih irokeških plemena, uključujući tu i pra-pradedove iz plemena Čiroki koji su govorili irokeškim jezikom. No, otac mi je bio delimično Islandđanin, a majka delimično Škotlandđanka."

Slegnuh ramenima i upitah ga da bih objasnio svoj iznenađeni

pogled: "Hoću li u vašim rukopisima naći više pojedinosti o ovome?"
"Da, svakako. U svakom slučaju..."

1.

Vođa grupe izveo je pogrešan zaokret nad Targovištem. Umesto da nastavi za Ploešti, krenuo je prema Bukureštu. Prvi poručnik Dva Sokola uvideo je grešku, kao i nekolicina drugih pilota, i prekršio naređenja time što je upotrebio radio. No, vođa grupe nije odgovorio, već je nastavio da se kreće u pogrešnom pravcu. A onda, daleko sa njihove leve strane, Dva Sokola vide dim i odmah shvati da on može poticati samo od spaljenih rafinerija. Druge grupe su, pravilno sledeći kurs, već izručile svoje bombe na cilj.

On baci pogled prema čelnom bombarderu, pitajući se da li možda i pukovnik vidi dim koji je mogao imati samo jedno značenje. U tom času, čelni avion iznenada promeni kurs i pod pravim uglom polete ka dimu. Dva Sokola je sa ostalim pilotima tako vešto izveo manevar okretanja da im formacija ni za dlaku nije promenila izgled. Motori Hijavate promicali su, brzinom od dvestotinečetrestpet milja na čas, na svega pedesetak stopa od zemlje. Parcele visokog zelenog kukuruza, alfalfe, i parcele sa snopovima žita promicale su pod njima: ispred grupe, pomaljavajući se iz dima, videli su se kablovi i mamutski oblici baražnih balona. Neki su se upravo dizali sa zemlje, dok su oni sa većih visina povlačeni naniže kako bi sprečili napad. Obeshrabrenost zahvati Dva Sokola, ali on ne reče ništa Endrjusu. Avioni su prilazili iz pogrešnog pravca tako da su sve one nedelje provedene u pomnom učenju prepoznavanja ciljeva otišle uzalud. Prilaz iz ovoga pravca onemogućiće svako raspoznavanje.

Rastojanje do Ploeštija iznosilo je dvadeset pet milja i bilo im je potrebno pet minuta da ga pređu, no, daleko pre no što su stigli do cilja, Nemci pokazaše karte. Plastovi sena se razleteše i ispod njih se pojaviše topovi od dvadeset i tridesetsedam milimetara. Vešto maskirane ispod kamiona sa prikolicama na parkiralištima duž puta, haubice takođe stadoše da bljuju vatru. Pa čak i polja odjednom procvetaše mitraljeskim gnezdima iz kojih su mahnito palacali Crveni plamičci. Negde ispred njih vatru otvoriše i ogromni topovi-čudovišta od osamdesetosam i stopet milimetara i nebo odjednom postade belo-crno od bleska eksplozija i šrapnela. Krvavi posao za koji su se

i napadači i branioci pripremali toliko dugo upravo je počinjao.

Hijavata poče da drhti od udara uskovitlanog vazduha, a zatim i od trzaja kada je njegova posada otvorila vatru na protivavionske baterije iz svojih duplih 'pedesetica'. Vazduh beše pun zalutalih otpadaka granata, koji su leteli na sve strane, toliko zgusnuti da je bilo neverovatno da ma koji avion tuda može da prođe nepogođen bar nekoliko puta. Grmljavina koju su stvarala stotridesetčetiri aviona svojim četrnaestocilindarskim motorima, eksplozije osamdesetosmica i neumorno štektanje dvestatrideset mitraljeza iz Be-dvadesetčetvorki, prosto su zaglušivali uši.

Rodžer Dva Sokola držao je svoje mesto u formaciji i rastojanje od pedeset pet stopa iznad zemlje, no istovremeno je pažljivo motrio svuda oko sebe. Cev jedne osamdeset osmice sa nekog pobočnog puta upravi se prema njemu i bljunu crveni oganj, šaljući svoj smrtonosni projektil na sastanak sa njegovim avionom. U istom času kada je ugledao cev topa, Dva Sokola gurnu upravljač malo napred i spusti se na svega dvadesetak stopa od zemlje tako da je zrno bezazleno proletelo iznad njih.

Tankovi rafinerije ispred njih eksplodirali su dok je dizao Hijavatu ponovo na pedeset pet stopa. Avion se strese od pogotka u rep, ali umesto da padne ostade čvrsto na liniji leta. Repni tobdžija izvesti da su sa leve strane uništeni mehanizmi za promenu pravca. Letelica sa Sokolove strane izgledala je kao da se upravo izvukla ispod udaraca nekog džinovskog mača. Avion s desne strane iznenada zadrhta i iz kljuna mu pokulja gust dim verovatno od pogotka osamdeset osmice. Pao je kao čekić na zemlju, odskočivši pri tom i istovremeno počevši da se raspada; trenutak potom, iščezao je u gustom oblaku dima i vatre.

Komadići aluminijuma i pleksiglasa proletali su unaokolo, svetlucajući na suncu. Dim ispred njih više nije bio toliko gust pa su mogli da vide tankove u plamenu, bombarder koji, pod vatrom, juriša na jedan neoštećeni tank, drugi koji u kovitlacu pada na zemlju sa oba motora u plamenu, treći, takođe u plamenu, kako pokušava da se domogne visine kako bi posada dobila priliku da iskoristi padobrane. Četvrti avion, s desne strane, ispusti svoje bombe i ove pogodiše nekoliko tankova koje smesta zahvati plamen; vatra jednoga od njih zahvati i avion koji je bacio bombe. Ogromni dirižabl,

raspadajući se na dva dela i okrećući se mahnito, izbi iz dima i udari u jedan neoštećeni tank, koji se smesta rasprsnu, a njegova eksplozija zahvati Hijavatu i silovito ga gurnu naviše. Dva Sokola i Endrus jedva povratiše kontrolu.

Ispred njih se najednom ukaza gomila tankova, dimnjaka i tornjeva. Grčevito potegavši upravljač u nameri da letelicu izdigne uvis, Dva Sokola doviknu Endrusu: "Otkaçi bombe!"

Endrus nije ni pokušao da pita zašto ne čekaju pogodniji trenutak za bombardovanje. Poslušao je i avion se sa daleko više snage izdiže, lakši za teret otkaçenih bombi. Ipak je vrh jednog tornja rasparao trbuh letilice, doduše bez neke veće štete, jer je ona nastavila da leti. Svojim krtim irskim dijalektom, O'Brajen, tobdžija iz kupole na vrhu aviona, raportira: "Gazara je otpao, ser! On i njegova kupola upravo nestaju u dimu."

"Repni Čarli je otpao", reče Dva Sokola Endrusu.

"Do đavola, pa nisam ni osetio udarac!" reče Endrjus. "A ti?"

Dva Sokola ne odgovori. On je već upravio Hijavatu naniže kako bi izbegao smrtonosni baraž iznad pedeset pet stopa. Proleteo je između dva tanka koji su bili toliko blizu jedan drugom da je jedva ostala stopa ili dve prostora između vrhova krila i njihovih zidova. No, odmah zatim bio je primoran da oštro izdigne letelicu, tako da je za čas izgledalo kao da stoji na repu, da bi izbegao radio-toranj koji je, nalik na pseći rep, podrhtavao od artiljerijske vatre.

"Bože, nisam verovao da će nam uspeti", reče Endrus.

Dva Sokola ponovo ne odgovori. Bio je isuviše zanet. On izvi avion kako bi izdigao svoje desno krilo i tako izbegao sudar sa vrhom tornja.

Letelica ponovo uzdrhta; eksplozija ga je gotovo ogluvela. Vetar stade da huji kroz pilotsku kabinu. Na pleksiglasu ispred Endrusa pojavila se rupa, on se presamitio, lice mu se pretvorilo u masu razderanog mesa, slomljene kosti i more krvi.

Dva Sokola okrete avion prema istoku, ali pre no što mu pođe za rukom da dovrši manevar zaokretanja, letelica je ponovo pogođena i to na nekoliko mesta. Neko iz odeljenja iza pilotske kabine poče da jauče toliko glasno da je uspeo da nadjača čak i zaglušnu buku koja je stizala spolja. Vazduh je šibao u unutrašnjost kroz otvore na trupu. Dva Sokola naglo okrenu Hijavatu naviše i to pod najoštrijim

mogućim uglom. Morao je da dobije na visini. Sa svoja dva repna motora u plamenu i bez propelera najisturenijeg motora jedva da je mogao još koji trenutak da ostane u vazduhu. Rešenje se samo nametalo: dostići najveću moguću visinu i iskočiti.

Najednom ga zahvati čudno osećanje, osećanje izdvajanja. Potrajalo je svega dve sekunde, ali i to je bilo dovoljno da shvati kako se događa nešto nepoznato, nezemaljsko. Najčudnije je bilo to što osećanje izdvajanja nije bilo subjektivno: bio je ubeden da ceo avion i svi u njemu trpe nasilno čupanje iz normalnog stanja ili - iz stvarnosti.

A onda zaboravi na tu neobičnost. Paučinasti konci trasiranih zrna i zvezdaste eksplozije zrna protivavionske odbrane za trenutak se prorediše i on uluči priliku da se izvuče iz tog pakla. Nestade grmljavine i tupih, teških prasaka granata: čuo se samo zvuk vetra koji je prolazio kroz rupe na trupu letelice.

Iznenada, niotkuda iskrсну neki lovac. Pojavio se tako munjevito da se činilo kao da je izleteo kroz neka skrivena nebeska vrata. Dva Sokola nije uspeo ni da ga prepozna, a ovaj je već bio tu, sipajući vatru iz svojih topova i mitraljeza. Dve letelice se nađoše toliko blizu jedna drugoj da je sudar bio neminovan. Nemač hitro cimnu jednim krilom i pokuša da spas nađe u poniranju. Sokolova letelica se strese još jednom, ovaj put od smrtonosnog udarca. Ostala je bez levog krila koje je odletelo na zemlju zajedno sa desnim krilom nemačkog lovca.

Već narednog trena, Dva Sokola bio je izvan Hijavate. Do zemlje ga je delila tako mala udaljenost da se nije usudio da čeka propisano vreme za povlačenje ručke za otvaranje padobrana; učinio je to odmah, čim je zaključio da je izvan aviona. Počeo je da pada ravnomerno, bez prevrtanja, primetivši odjednom da grada Ploeštija, koji je trebalo da se nalazi tu, nema ispod njega. Umesto zgrada, dole su stajali prašnjavi putevi, seoska imanja i drveće. Sam Ploešti nalazio se toliko daleko da se od njega videla samo tanka traka dima.

Hijavata je nestajao u bezdanu, sličan plamenoj lopti. Nemačka letelica padala je u kovitlacu: stotinak jardi od nje i stotinak stopa više upravo se otvarao padobran protivničkog pilota. Tada se otvori i Sokolov padobran i gotovo ga ukoči u padu.

S leve strane još jedan čovek njihao se ispod svilenog polubalona. Odmah je prepoznao Pata O'Brajena, gornjeg tobdžiju. Samo dva čoveka nisu podelila sudbinu Hijavate.

2.

Padobran se otvori uz prasak i raširi se kao jedro željno vetra, dok se remenje prilikom trzaja do koga je došlo useče u noge Dva Sokola. Nešto mu kvrcnu u vratu, ali ne oseti nikakav bol. Ako ništa drugo, pomisli on u trenu, ovo trzanje i istežanje kičme dovelo je do popuštanja napetosti u njegovom telu i ponešto mu ispravilo skelet.

Onda je počeo da osmatra teren pod sobom, čiji su detalji postajali sve jasniji dok mu se vidokrug sužavao. Njegov padobran se otvorio jedva dvesta stopa nad zemljom tako da, za pažljivije proučavanje zemljišta pod sobom, nije imao puno vremena, a vremena nije imao ni da se sasvim pripremi za doskok na zemlju.

Vetar ga je nosio brzinom od približno šest milja na čas iznad guste šume, ali je ocenio da će pasti na zemlju tek iza nje i to na neko polje sa koga je požnjeveno žito. Pokraj polja krivudao je uzani, prašnjavi put ka kome je leteo pod pravim uglom. Duž puta raslo je drveće iza koga su se nalazili neka krovinjara, ambar i nekoliko manjih staja. Pored kuće je stajala bašta sa ogradom od trupaca. Iza bašte nastavljala se neprolazna šuma u širini od četvrt milje. Prored među drvećem omogućio mu je da vidi svetlucanje senovitog potoka. Pao je na zemlju bliže drveću nego što je očekivao zbog iznenadnog slabljenja vetra. Noge mu dodirnuše vrh nekog stabla na ivici šume, a onda se nađe na zemlji. Smesta skoči na noge i upusti se u propisanu proceduru odvezivanja kaiševa padobrana. Drveće je zaprečilo nalete vetra, tako da je padobran bio plegao po zemlji.

On odveza kaiševe i počeo da umotava padobran. O'Brajen je sledio njegov primer. Pošto je smotao svoj padobran, Dva Sokola ga diže i teturavo pođe u susret O'Brajenu, koji je trčao ka njemu. "Jeste li videli one vojnike tamo levo od nas?" uzbuđeno uzviknu O'Brajen.

Dva Sokola odmahnu glavom. "Nisam. Dolaze li ka nama?"

"Nalaze se na putu koji seče ovaj ovde. Isuviše su bili daleko da bih mogao da razaznam pojedinosti, ali ti vojnici stvarno izgledaju čudno."

"Čudno?"

O'Brajen skide šlem, a zatim provuče grubu šaku kroz kosu. "Da.

Imaju mnogo kola koja vuku volovi. Tu je i nekoliko automobila na čelu, ali oni ne liče ni na šta što sam do sada video. Među njima je i neko oklopno vozilo koje me podseća jedino na slike sličnih vozila iz prvog svetskog rata koje mi je svojevremeno pokazivao otac."

O'Brajen se široko osmehnu, pokazujući sve zube. "Znate te priče. Veliki Rat. Pravi Rat. Stvarni rat."

Dva Sokola ne odgovori. Već je imao prilike da čuje o naklonosti koju je O'Brajenov stari gajio prema prošlom ratu.

"Hajd'mo u šumu da zakopamo ovu robu", reče. "Jesi li uspeo da poneseš i nešto zaliha?"

O'Brajen zavrte glavom dok je Dva Sokola polazio prema šumi. "Bio sam srećan da izvučem živu glavu. Da li je neko od ostalih uspeo da se spase?"

"Ne verujem. Nikoga više nisam video."

Dva Sokola zađe u šumu. Ruke i noge su mu drhtale, a činilo se zajedno s njima i nešto u njegovoj unutrašnjosti. Reakcija, reče on u sebi. Bilo je to prirodno i sve će biti u redu čim se malo povrati. Ukoliko bude imao prilike za to. Nemci i Rumuni sada već šalju poteru za njima. Verovatno su ih seljaci, koji su živeli u kućici s one strane puta, videli kad su padali, mada je postojala i mogućnost da ih niko nije video. Ali ukoliko su seljaci posmatrali veliku američku letelicu kako u plamenu pada, morali su videti i dva padobranca i sada su sigurno zvali najbliži garnizon ili policijsku stanicu.

Dok je klečeći pokrивao svoj padobran prašinom i zemljom u udubljenju između dva oborena, natrula stabla iznenada mu pade nešto na pamet i on skoči, zagundāvši, kao da je dobio gadan udarac u stomak. Setio se da za vreme pada nigde nije video nikakvu telefonsku žicu. Nije primetio ni stubove dalekovoda koji bi označavali prisustvo električne energije. Bilo je to čudno. Odsustvo ovih stvari i ne bi izgledao neobično da je avion pao negde u divljinu, jer Rumunija nije bila veoma razvijena zemija, ali Hijavata nije mogao biti dalje od pet milja od rafinerija u Ploeštiju kada je naleteo na nemačkog lovca.

Štaviše, kud se denuše silne građevine koje su pod njim bile trenutak pre onog čudnog osećaja? Jedan čas su bile pod njim, a u sledećem im više nije bilo traga. Nešto neobično bilo je i u iznenadnoj pojavi nemačkog lovca. Mogao se zakleti da je iskočio

pravo iz neba.

Dovršili su skrivanje padobrana, a onda Dva Sokola skide svoj teški letački kombinezon i smesta oseti hladnoću. Duvao je laki povetarac, što je značito da izvan šume vetar prosto briše. O'Brajen je već skinuo kombinezon i sada je rukom brisao namršteno čelo. "Baš je tiho, a? Mnogo tiše no što bi trebalo da bude, zar ne?"

"Imaš li pušku?" upita Dva Sokola.

O'Brajen zavrte glavom, a onda reče, pokazujući na trideset dvojku, automatik koji je visio na boku Dva Sokola: "Ni to baš nije neko oružje. Koliko metaka imate za njega?"

"Pet metaka je u pištolju, a još dvadeset imam kod sebe." Nije, međutim, pomenuo mali deringer sa dva burenceta koji mu je stajao u navlaci sa unutrašnje strane opasača, a ni nož, takozvani 'skakavac', u džepu pantalona.

"Pa i to je bolje od ničega", reče O'Brajen.

"Ne baš mnogo bolje." Dva Sokola začuta za trenutak, svestan da ga O'Brajen posmatra sa iščekivanjem. Bilo je očigledno da nema nameru da da bilo kakav predlog. U stvari, tako i treba da bude, jer, Dva Sokola je ipak oficir. No, teško da bi ovaj i inače bio u stanju da da neki pametan predlog čak i kada bi ga pitali.

Iznenada mu pade na pamet da o tom čoveku veoma malo zna, ako se izuzme to što je bio pouzdan u borbi, da je rođen u Dablinu i da je emigrirao u Ameriku kada mu je bilo jedanaest godina. Od tada je stalno živeo u Čikagu.

Konačno, O'Brajen reče: "Mnogo mi je drago što ste uz mene. Indijanac ste i odrasli ste u prirodi. Ne bih znao šta da radim među ovim drvećem. Izgubljen sam."

Dva Sokola izvadi mapu iz džepa. Nije mislio da će po O'Brajenov moral biti dobro ako mu kaže da njegov oficir, Indijanac, ne zna mnogo o drveću koje ga trenutno okružuje, iako je tačno da je odrastao u prirodi.

On raširi mapu po tlu i onda zajedno sa O'Brajenom poče da traži najpogodnije pravce za bekstvo. Uskoro su skinuli jakne i otkopčali košulje zbog toplote. Posle pola sata, odredili su nekoliko mogućih pravaca kretanja, dogovorivši se pri tom da, ma kuda pošli, idu samo noću, a da se danju kriju.

"Hajdemo sad ponovo do ivice šume kako bismo imali pregled puta",

reče Dva Sokola. "I onu seosku kuću treba da držimo na oku. Ako imamo sreće, onda nas nisu videli. Ali, ako je neki seljak već šanuo lokalnom policajcu o dva padobranca koje je primetio, uskoro će početi da češljaju ovu šumu u potrazi za nama. Najbolje bi bilo da se smesta izgubimo odavde. Za svaki slučaj. Uostalom, to ćemo i učiniti samo ako vazduh bude čist."

Seli su iza gustog žbuna u senci ogromnog bora i stali da posmatraju put i kuću. Proteklo je pola sata, tokom kojih su uglavnom rasterivali komarce i mušice. Nisu videli ni žive duše. Jedini zvuk stvarao je vetar, probijajući se kroz krošnje drveća. Negde daleko lajalo je neko pseto, a povremeno se čulo i mukanje vola sa imanja.

Dva Sokola je strpljivo sedeo, pomerajući se jedino da bi podstakao krvotok u nogama koje su mu utrnule od dugog sedenja. O'Brajen se promeškolji i krenu rukom da izvadi paklo cigareta iz džepa na košulji. "Bez pušenja", reče Dva Sokola. "Neko može da vidi dim, pa čak i da oseti miris duvana."

"Sa ove daljine?" upita O' Brajen.

"Malo verovatno, ali bolje da ništa ne rizikujemo," odgovori Dva Sokola. Sledećih pola sata on nastavi da strpljivo motri. O'Brajen se vrpeljio, stenjao, nagingjao napred i nazad i na kraju poče da se ljulja. "Bio bi slab lovac", reče mu Dva Sokola.

"Ja nisam Indijanac", uzvratila O'Brajen. "Ja sam samo gradsko dete."

"Nismo u gradu. Bolje da pokušaš da naučiš da budeš strpljiv."

Sedeo je još petnaestak minuta i posmatrao, a onda reče. "Hajdemo do te kuće. Izgleda da je prazna. Možda će nam poći za rukom da pronađemo malo hrane i izgubimo se u šumi iza nje."

"Gle, ko se to sad uzvrpoljio?" upita O'Brajen.

Dva Sokola ništa ne odgovori. Ustade, izvadi nož iz džepa i zatače ga između opasača i stomaka. Zatim krenu ispred O'Brajena, koji se očigledno teška srca odvajao od varljive sigurnosti koju je pružala šuma. No, pre no što je Dva Sokola uspeo da prevali desetak jardi, O'Brajen ga stiže u trku.

"Bez žurbe" reče mu Soko. "Ponašaj se kao da imaš puno pravo da hodaš ovuda. Niko ništa iz daljine neće moći da posumnja ako budemo pametni."

Između polja i puta naišli su na jarak. Preskočiše maleni potok na njegovom dnu i ispeše se na prašnjavi put. Na njemu su se nalazili

tragovi koji su ukazivali na prolazak nekih teških kola. Sem njih bili su tu i tragovi stoke i izmeta.

"Nema konja" reče Dva Sokola više za sebe. "Šta?" upita O'Brajen. Ali Dva Sokola je već otvorio drvene vratnice dvorišta farme i nastavio dalje, ostavivši ga bez odgovora.

Primetio je da su šarke na vratima takođe od drveta kao i da su drvenim zakivcima pričvršćene za držač. Trava u dvorištu bila je kratka zahvaljujući ovcima veoma debelih repova koje su pasle po njoj. Životinje podigoše glave, a zatim hitro pobegoše, ne zabejavši pri tom. Dva Sokola upita da li su možda neme; izgledalo je nemoguće da se nijednom nisu oglasile za sve vreme dok su oni osmatrali iz šume.

Sad je mogao da čuje kvocanje kokoši iza kuće i frktanje većih životinja iz štale. Sama kuća bila je sagrađena u obliku slova 'L', tako da je duži kraj išao uporedo sa putem. Nije bilo trema. Drvene grede činile su kostur kuće, a između njih nalazila se neka beličasta masa. Krov je bio od slame.

Na glatkom drvetu vrata nalazila se prilično nevešto načinjena slika orla. Iznad nje stajalo je nacrtano veliko, otvoreno, plavo oko, a još više jedno crno 'X'.

Dva Sokola diže drvenu rezu i gurnu vrata unutra, ali ne stiže i da uđe. Upravo u tom času neka žena se pojavi iza ugla kuće. Ona kao da izgubi dah, zaustavi se i ostade zureći u njih svojim smeđim očima. Tamna koža kao da joj je najednom izbledela.

Dva Sokola joj se nasmeši i pozdravi je na, nadao se, zadovoljavajućem rumunskom. Pokušavao je svojevremeno da nauči taj jezik od nekog drugara, Rumuna u izbeglištvu, sa kojim se družio za vreme boravka u Tobruku. No, nije imao vremena za više od nekoliko prostih fraza i imena nekih stvarčica iz svakodnevnog života.

Žena je izgledala zbunjeno. Reče nešto jezikom nepoznatog značenja i pođe ka njima. Lice joj je izgledalo lepuškasto, iako joj je figura bila pomalo zdepasta, a noge isuviše debele za ukus Dva Sokola. Imala je plavocrnu kosu sa razdeljkom na sredini. Upotrebljavala je neko ulje da bi je ulepšala. Dve pletenice su joj padale na leđa. Nosila je ogrlicu od crvenih, gusto zbijenih morskih školjki, bluzu od plavog pamuka otvorenu pod grlom, široki končani

pojas sa bakarnom kopčom i suknju od svetlocrvenog pamuka. Suknja joj je padala sve do članaka na nogama. Išla je bosa i noge su joj bile isprljane blatom i prašinom i kokošjim izmetom.

Pokušao je ponovo da se sporazume s njom na rumunskom, ali to ga ne odvede nikuda, tako da pređe na nemački. Žena opet odgovori onim nepoznatim, grlenim jezikom koji je upotrebila i na početku. Iako mu njen govor nije ličio na neki od slovenskih jezika, Dva Sokola pokuša sa bugarskim koji je znao još manje od rumunskog. Ona očigledno nije razumela ni taj jezik. No, kada je progovorila treći put, bilo je jasno da govori jezikom koji se razlikovao od njenog dotadašnjeg. Ličio je na slovenski, pa je Dva Sokola pokušao i sa ruskim, ali takođe bez ikakvog uspeha. Ona je samo slegala ramenima i ponavljala jednu te istu frazu. Posle više uzastopnog ponavljanja, Dva Sokola shvati da i ona čini isto što i on u krajnjoj liniji, odnosno da govori jezikom koji veoma malo zna.

Međutim, kad ona vide da Dva Sokola ne razume jezik kojim je izgovarala tu frazu, odjednom kao da se oslobodi nekog tereta i ponovo slobodno pođe da govori jezikom kojim je govorila na početku.

Dva Sokola uzdrhta. U njemu beše nečeg poznatog. Gotovo da je mogao da uhvati po koju reč. Gotovo, ali ne do kraja.

"Moramo pokušati da se sporazumemo znakovima", reče on O'Brajenu. "Ja..."

On prestade da govori; očevidno uzbuđena ona je nešto pokazivala pored njega. On se okrete upravo na vreme da uhvati odblesak sunca sa metala nekog vozila tamo među drvećem.

"Neko dolazi kolima", reče on O'Brajenu. Bolje da se povučemo. Moramo verovati ovoj devojci. Ili to ili da je povedemo sa sobom, ali u tom slučaju možda bismo morali da je ubijemo, a iz ovoga dalje sledi da bi bilo najbolje da to odmah učinimo.

"Ne!" uzviknu O'Brajen. "Šta, do đavola..."

"Ne boj se", umiri ga Dva Sokola. "Ne pada mi na pamet da je taknem, jer ako nas zarobe, najgore što nas može snaći jeste da završimo u nekom zarobljeničkom logoru. Međutim, ako bismo je pre toga ubili, sudili bi nam kao običnim kriminalcima."

Žena ga dohvati za zglavak ruke i povuče ga ka uglu zgrade, objašnjavajući mu nešto što je potkrepljivala živahnim pokretima

druge ruke. Očigledno, namera joj bila je da ih ukloni pre nailaska onog vozila, a možda čak i da ih sakrije negde.

Dva Sokola sleže ramenima, shvatajući da malo šta još može da se učini.

I tako, oni pođoše za ženom oko ugla do zadnjeg dela kuće. Ona ih uvede unutra, u kuhinju. U njoj se nalazilo ogromno kameno ognjište u kome su gorela drva; povrh vatre stajao je veliki metalni lonac na gvozdenom tronošcu. Prijatan miris širio se iz lonca u kome se krčkalo neko jelo. Dva Sokola nije imao mnogo vremena da pažljivije prouči kuhinju, jer žena podiže poklopac nekih vrata koja su se nalazila nasred golog poda prostorije i rukom im pokaza da siđu dole. Ne svide mu se pomisao da se zavlače negde odakle neće imati mogućnost za bekstvo, ali preostajalo im je ili to, ili da se zavuku u šumu gde bi ih pre ili posle sigurno zarobili. I tako siđe niz desetak stepenika, dok je Irac išao odmah iza njega: vrata iznad njih se zatvoriše i obavi ih potpuna tama.

3.

Odnekle iznad njihovih glava stiže zvuk nekog predmeta prevlačenog preko poda. Žena je skrivala ulaz u skrovište komadom nameštaja. Dva Sokola izvadi džepnu bateriju i osvetli prostoriju. Do nosa mu je već stigao miris belog luka i kobasica, a sad ih je u svetlu lampe i ugledao kako vise sa greda na tavanici. U blizini su bila i neka vrata; otvori ih a onda ugasi lampu. U toj prostoriji je bilo dosta svetla koje je stizalo iz otvora u drvenim zidovima. Sama prostorija bila je prostrana i ispunjena policama na kojima su se nalazile prašnjave tegle sa džemom i konzerviranim voćem i povrćem. Ispod polica se nalazila gomila stareži; stvari koje domaćin nije imao srca da baci, ali verovatno i takvih za koje je mislio da su vredne popravke. Jedna od tih stvari privuče mu pažnju. Bila je to velika, drvena maska, razbijena na jednom kraju. Da bi je pažljivije proučio, on ponovo upali lampu. Pretstavljala je lik nekog demona ili čudovišta i bila je obojena u drečeće skerletno, purpurno i mrtvački belo.

"Ne sviđa mi se ovde dole, poručniče", reče O'Brajen. On se primače sasvim do Dva Sokola, kao da je u njegovoj blizini osećao veću sigurnost. Iako je u prostoriji bilo prilično hladno, Irac se znojio. Drhtao je od straha.

"Ima nečeg vražje čudnog u svemu ovome," reče on, "Mislio sam da vas pitam, ali sam se plašio da ne pomislite: poludeo je. Da li ste se osetili, kako da kažem, nekako izmešteni, iščupani. Imao sam taj odvratn osećaj upravo pre no što se pojavio onaj Namac. Pomislih isprva da sam pogođen, a onda više nisam imao prilike ni da mislim, jer su stvari dobile isuviše uzbudljiv tok. Ali tamo, pozadi, dok smo sedeli u šumi, osećaj se vratio. Samo ne onako jako kao prvi put. Naprosto osećaj da je sve mnogo zapetljanije od spasavanja iz zapaljenog aviona i skrivanja od nekih vojničica."

"Da. Isti osećaj sam imao i ja", reče Dva Sokola. "Ali ne umem da ga objasnim."

"Osećao sam, kako da kažem, kao da je stara majčica Zemlja za trenutak iščezla", reče O'Brajen. "Kako vam se to čini, a?"

Dva Sokola ne odgovori. Čuo je vozilo kako prilazi putem i zaustavlja se pred kućom. Motor je zvučao kao neki stari model forda. Naterao je narednika da mu pomogne u skupljanju otpadaka ispod jednog od otvora i onda se popeo na nesigurnu platformu. Otvor nije bio ništa veći od njegovog oka, ali mu je omogućio da dobro vidi kola i vojnike koji su izlazili iz njih. Priseti se O'Brajenovog raporta kada su se spustili na zemlju, o vozilima koja su išla ispred kola koja je vukla stoka.

E pa, Rumunija je i važila za slabo razvijenu zemlju i pored najvećih i najmodernijih rafinerija za preradu nafte u celoj Evropi. Vojnici, takođe, sigurno nisu bili pripadnici Vermahta. S druge strane, njihove uniforme nisu bile ni nalik na ilustracije koje je imao prilike da vidi na pripremama u Tobruku. Oficir je nosio sjajni metalni šlem, oblikovan tako da liči na vučju glavu. Bila su tu čak i dva metalna uha. Njegov, do kolena dugački šinjel, bio je zeleno-sive boje, ali je na okovratniku imao prišiveno sivo krzno neke životinje. Na svakom ramenu stajala mu je po jedna prekomerno velika zlatasta epoleta, a na šinjelu se nalazilo tri reda ogromnih, sjajnih, žutih dugmadi. Pantalone, usko pripijene uz noge, bile su zatvorenocrvene boje. Na svakoj nogavici, tik iznad kolena, nalazila se naslikana ili prilepljena glava crnog bika. Nosio je široki kožni kaiš na kome je visila futrola za revolver. Oružje je držao u ruci i ono je izgledalo krajnje nepoznato. Njime je upravo mahao izdajući naređenja svojim ljudima na jeziku koji je ličio na neki slovenski. Okrete se pri tome i otkri svoj levi bok na kome je visio mač. Sjajne, crne čizme bile su kruna njegove uniforme.

Neki od vojnika takođe su bili u vidokrugu Dva Sokola. Nosili su šlemove sa produžetkom koji je služio kao štitnik za vrat, ali je oblik iznad glave bio cilindričan, kao metalni valjkasti vrh šešira. Njihovi crni šinjeli išli su spreda do pojasa, tu su skretali pozadi i razdvajali se u dva repa koji su se završavali nešto iznad kolena. Pantalone su im bile narandžaste boje, a nosili su i čizme. Na širokim, kožnim opasačima visili su im mačevi, dok su u rukama držali puške koje su imale burence za naboje, slično nekim starim puškama sa Divljeg zapada.

Svi su, izuzev oficira, nosili brade i duge kose. On beše glatko izbrijan, plav i bled mladić, ni nalik na tamne rumunske tipove. Ljudi se razleteše. Odozgo se zatim začu vika, struganje čizama po podu i

zvuci razbijanja. Oficir mu nestade iz vidokruga, ali je mogao da ga čuje kako govori polako, odmereno, kao jezikom kojim je jedva ovladao u školi. Žena mu odgovori na istom jeziku, ali je bilo očigledno da je to njen maternji jezik. Dva Sokola se naprezao da uhvati smisao. Prođe deset minuta. Vojnici počеше da se ponovo okupljaju. Uplašeno kokodakanje obznanjivalo je eksproprijaciju kokoški. Nešto pljačke je moglo i da se očekuje, pomisli Dva Sokola, ali ne i od rođene vojske. Ne, zaključí on, vojnici nisu mogli biti iste nacionalnosti kao žena. To bi objasnilo i teškoće u sporazumevanju. Možda je žena pripadala nekoj od rumunskih nacionalnih manjina. Zvučalo je logično, ali Dva Sokola u to nije verovao.

Nastavi da čeka. Čuo je vojnike kako se smeju i glasno razmenjuju utiske. Žena je ćutala. Dvadesetak minuta kasnije oficir reši da prekine zabavu svojih ljudi. Ponovo se izgubio iz vidokruga Dva Sokola, ali odmah odjeknuše njegove glasne naredbe. Nepun minut kasnije vojnici se postrojiše, on im održa kratko slovo, pa se potprpaše u vozilo i odoše niz put.

"Mislim da nisu tražili nas", reče Dva Sokola. "Morali su znati da kuća ima ostavu, ali ako nisu tražili nas, onda ne znam šta su hteli."

Požele da smesta izađe napolje, no postojala je mogućnost da se vojnici vrate putem ili da neka druga grupa naiđe. Bolje da sačeka da im žena da znak kad bude sigurno. Spolja dugo nije stizao nikakav znak sem kokodakanja kokoši i mukanja krava.

Tek u sumrak začu se pomeranje nameštaja sa vrata iznad njih. Vrata se otvoriše i svetlost lampe pokulja niz stepenice.

Dva Sokola izvadi automatik i pođe prvi uz stepenice, spreman da puca na sve što bi moglo da ih neprijatno iznenadi na vrhu. I pored svih njenih dotadašnjih dokaza da joj se može verovati, Dva Sokola je ipak sumnjao da je možda promenila mišljenje i odala ih vojnicima. U sobi se pored nje nalazio samo jedan čovek koji je u jednom uglu žvakao parče suvog mesa. Videći da čovek nije naoružan, osim što je imao veliki nož u kožnoj navlaci, Dva Sokola vrati automatik u futrolu. Čovek ih je posmatrao bez ikakvog izraza na licu. Bio je tamnoput kao i žena, pomalo orlovskog nosa i visokih jagodica. Njegova prava, crna kosa bila je podrezana u obliku šlema - nemačkog šlema. Crna košulja i prljave, smeđe pantalone kao da su bili napravljeni od sirovog pamuka. Čizme su mu bile prljave i

verovatno je ceo dan proveo teško radeći u polju. Izgledao je dovoljno star da joj bude otac, što je najverovatnije i bio.

Žena im ponudi dve činije kaše koja se i dalje krčkala na vatri. Nijedan od njih nije bio gladan s obzirom na to da su probali ponešto od jela koja su bila u ostavi, ali Dva Sokola pomisli da ne bi bilo mudro da odbiju. Sasvim je moguće da je za ove ljude veoma značajno ako strance ponude hranom i ukažu im gostoprimstvo. Bio bi to gest poverenja kojim žele da pokažu da im je gost, koji je jeo pod njihovim krovom, svetinja. Za uzvrat, verovatno očekuje da stranac koji je prihvatio hranu neće imati snage da ih povredi.

Ovo je smesta objasnio i O'Brajenu. Dok je govorio, primeti na farmerovom do tada bezizražajnom licu izraz zbunjenosti koji kao da je govorio, da mu je u jeziku, kojim se Dva Sokola služio, nešto poznato, ali ne može da se doseti šta. Bio je to isti utisak koji je stekao i Dva Sokola dok je slušao njihov jezik.

Dva pilota sedošu za sto od fino uglačane ali nelakirane borovine. Žena ih posluži, a onda krenu da sprema po kući. Čovek se neko vreme šetkao gore-dole i nešto joj govorio, a onda sede i počnu da jede iz velike keramičke zdele, na kojoj su se nalazili plavom bojom naslikani neki likovi, veoma nalik na masku koju je Dva Sokola imao prilike da vidi u ostavi.

Kada je završio sa jelom, seljak naglo ustade i mahnu im da ga slede. Izadoše napolje kroz pokretna vrata na kojima se nalazila mreža za komarce sačinjena od usko prepletenih pamučnih vlakana. Razmak između vlakana bio je, međutim, isuviše veliki da bi mreža služila svojoj svrsi, no Dva Sokola primeti da su natopljeni uljem. Odmah poznade miris. Bilo je to isto ulje kojim je seljanka mazala svoju kosu.

Iako nije bilo biljnog porekla, odnosno nije poticalo iz semena suncokreta, podstaklo ga je na razmišljanje. Neke starije žene iz rezervata blizu očeve kuće koristile su suncokretovo ulje da bi njime mazale kosu na način na koji je to ova devojka činila. Njegova svest stiže do zaključka koji je mogao odbiti jedino sa motivacijom da je neverovatan. No, sada je postojala i neoboriva činjenica, jer je uspeo da prepozna i govor kojim su se njihovi domaćini služili. Nije bilo sumnje, bio je to irokeški jezik, iako u nekoj od svojih nerazumljivijih formi. U svakom slučaju, jezik nije bio ni rumunski ni mađarski, ni

neki od slovenskih, odnosno indoevropskih. Bio je to dijalekt koji je vodio poreklo iz jezika Onondaga, Seneka, Mohoka i Čiroka. I to ne samo po fonetici, već i po strukturi.

O svom otkriću ne reče ništa O'Brajen. Prolazili su kroz štalsko dvorište, kada O'Brajen iznenada zamoli Dva Sokola da seljaku prevede jednu njegovu želju. Posle mnogo muka, jer je seljak bio nestrpljiv, Dva Sokola, objasni O'Brajenove namere. Nekoliko trenutaka kasnije nastavili su put prema štali. "Baš smo našli gde ćemo da odsednemo", reče O'Brajen. "Pa oni nemaju ni papira. Samo gomila čistih krpa i sanduk u koji bacaju prijave. Mora da ih posle peru. Bože, a kad pomislim da smo jeli ono što nam je ona spremila. Kladam se da ona čak ne pere ni ruke!"

Dva Sokola sleže ramenima. Imao je mnogo veće brige na vratu. Čovek otvori vrata štale i oni zakoračiše unutra. Dva ogromna krila štalskih vrata zatvoriše se za njima uz škripu drvenih šarki. Dva Sokola u mraku ispruži ruku, dohvati O'Brajanovo rame i, gurajući ga, primora ga da se odmakne koji korak ulevo. Ukoliko planira neko iznenađenje, seljak ih bar neće zateći na mestu na kome ih je poslednji put video. Tridesetak sekundi je vladala tišina. Dva Sokola kleče na zemlju primoravši i O'Brajena da postupi na isti način. Prsti mu se sklopiše oko kundaka trideset dvojke. Onda poče da čeka.

Seljak se tada negde u mraku pomeri, udaljavajući se od njih. Laki metalni zvukovi koje začu odmah zatim, naterashe Dva Sokola da se zapita ne izvlače li se to mačevi iz korica ili možda neko vatreno oružje iz skrovišta. Iznenada sevnu plamen šibice i osvetli seljakovo lice koje se primicalo jednoj lampi na ulje, čiji je stakleni deo podigao da bi zapalio fitilj. Čim je to uradio, on odvrnu zavrtanj za pravilan dotok ulja i spusti staklo.

Videći ih kako kleče na zemlji, seljak se nasmeši smeškom u kome je bilo najviše odobravanja. Mahnu im da ga slede. Negde pri kraju štale začuše groktanje svinje. U svetlosti lampe, njene velike, smeđe oči mirno su ih posmatrale iz obora. Krave i svinje, pomisli Dva Sokola, i ovce. Ali nigde konja. Možda su vojnici oduzeli sve konje za potrebe vojske. Ali fotografije snimljene iz izviđačkih aviona neposredno pre napada pokazivale su dosta konja na seoskim imanjima: ponovo se seti O'Brajenovog izveštaja o koloni na putu. Automobili i kola sa volovskom zapregom.

Seljak se zaustavi ispred barake ugrađene u zadnji deo štale. On zakuca tri puta, pričekaja, zakuca još tri puta, ponovo pričekaja, pa zakuca još tri puta. Vrata se otvoriše; unutrašnjost beše mračna. Seljak i devojka uđoše unutra, a on im mahnu da pođu za njima. Čim dva pilota kročiše unutra, vrata se zatvoriše, a seljak pojača plamen u lampi.

Tu se nalazilo zbijeno šest ljudi. Miris znoja i ulja iz kose bio je veoma jak. Četiri čoveka, tamnih, orlovskih lica, u teškoj, sukненоj odeći čučalo je, ili bolje reći oslanjalo se na zid. Svi su nosili male, okrugle kape iz kojih je štrčalo jedno jedino pero, koje je bilo zabodeno u sam vrh kape. Dvojica od njih imala su dugocevne muskete koje su se punile spreda. Jedan je na leđima nosio tobolac sa strelama, a kratki povijeni luk od roga držao je u ruci. Dvojica drugih bila su naoružana istim onim puškama sa burencetom koje je Soko već video kod vojnika. Svi su imali dugačke noževe u navlakama, koji su im visili sa pojasa; drška jednog tomahavka virila je zataknuta za pojas jednoga od njih.

"Gospode", dahnu O'Brajen u po glasa. Moguće je da mu se ovo omaklo zbog klopke u kojoj se, kako je mislio, našao, ili zbog čudnovatog oružja koje je ovo društvo imalo. Najverovatnije je, ipak, da je uskliknuo pri pogledu na šestu osobu, jednu ženu. Bila je obučena kao i ostali, ali odmah je bilo jasno da nije jedna od njih. Koža joj je izgledala veoma bela, a duga kosa bila joj je boje zlata. Imala je lepo, iako umorno lice, sa prćastim nosom, oko koga i na kome je koža bila posuta sitnim pegama. Oči su joj bile velike i tamnoplave.

Stojeći pored nje, Dva Sokoja odmah shvati da je u toj odeći provela dugo vremena. Zaudarala je, a i ruke joj behu prljave, sa noktima ispod kojih se nalazila davno nečišćena prljavština. Cela grupa odavala je utisak begunaca. Ili gerilaca koji su ko zna kad poslednji put videli svoju bazu.

Vođa im je bio jedan visok čovek, upalih obraza i crnih, grozničavih očiju. Crna kosa bila mu je podšišana tako da oblikom podseća na nemački šlem, a nosio je i teške, kožne čizme. Košulja mu beše takođe kožna i visila je van pantalona. Na nadlancici je imao istetovirane likove demona ili čudovišta.

Sa seljakom i njegovom ćerkom razgovarao je sa visine. Tu i tamo

bacio bi po koji oštar pogled na dva Amerikanca. Dva Sokola je naprezao uši da čuje o čemu pričaju. S vremena na vreme, gotovo mu je polazilo za rukom da uhvati smisao ili poneku reč ili frazu. No, ne bi mu pošlo za rukom da shvati ni toliko da nije imao izvanredno poznavanje svih irokeških jezika, uključujući i Čiroki.

Jednom se vođa, čije je ime bilo Dikozis, okrenuo i nešto upitao lepu plavušu, no tada je upotrebio jezik potpuno drugačiji od jezika kojim se sporazumevao sa seljacima. I taj jezik zazvučao je veoma poznato Sokolu. Bio je siguran da je u pitanju švedski. Ili možda ne? Sad je mogao da se zakune da je u pitanju nemački.

Iznenada, Dikozis svrati svoju pažnju na O'Brajena i Dva Sokola. Dok je kažiprstom pokazivao na pojedine delove njihove uniforme, on postavi nekoliko brzih pitanja. Dva Sokola je shvatao razloge ispitivanja ali nije mogao da razume sama pitanja. Pokuša da odgovori na narečju Onondaga, zatim Seneka i na kraju na jeziku Čiroki. Dikozis ga sasluša sa zbunjenim izrazom na licu, na kome se povremeno ispoljavalo nezadovoljstvo. On progovori jezikom kojim se obratio plavuši. Kad uvide da je i taj nerazumljiv, on pokuša sa još tri različita jezika, ali Dva Sokola nije uspeo da shvati nijednu jedinu reč. Poslednji jezik koji je upotrebio bio je veoma sličan grčkom. Na nesreću, iako je na grčkom pročitao celog Homera, Dva Sokola nije imao nikakva iskustva u izgovoru, mada je veliko pitanje da li bi mu i to pomoglo, pošto je Dikozisov grčki bio samo izdaleka sličan onome koji je Dva Sokola poznavao.

"Šta taj blebeće?" upita O'Brajen.

"Upitaj ga nešto na keltskom", reče Dva Sokola.

"Jesi li lud?" uzvratila O'Brajen, u čudu zaboravljajući čin, ali ipak postavi nekoliko brzih pitanja.

Dikozis ga sasluša, a onda diže ruke u vazduh u znak da je sasvim izgubio nadu. Dva Sokola bio je siguran samo u jedno: Dikozis nije bio seljak. Takav poznavalac jezika mogao je da bude samo čovek koji je ili mnogo putovao ili je imao izvanredno obrazovanje. Sem toga držao se kao neko ko je navikao da komanduje.

Dikozis posta nestrpljiv. Izdade nekoliko naređenja, posle kojih ljudi počеше da proveravaju oružje: devojka takođe izvadi jedan revolver iz široke bunde od krzna lisice i proverila punjenje. Dikozis pruži ruku da uzme pištolj koji je nosio Dva Sokola, ali ovaj polako odmahnu

glavom. Lagano, kako ne bi uzbunio druge i naveo ih da pogrešno protumače njegove namere, on izvadi pištolj iz navlake. Pažljivo pregleda šaržer i gurnu ga na mesto, pa onda ceo pištolj vrati ponovo u navlaku, pošto prethodno proverio je li zakočen.

Oči prisutnih se raširiše i diže se graja od pitanja koju Dikozis ućutka jednim odsečnim pokretom. Seljak ugasi lampu i cela grupa iziđe napolje. Dva minuta kasnije, već su bili u šumi. Seljak i njegova ćerka toplo im poželeše srećan put i po svetlu koje je pružao okrnjeni mesec vratili se svojoj kući.

4.

Cele noći grupa je putovala, napuštajući okrilje šume jedino kada je bilo potrebno da se preko polja stigne do druge šume. Nisu videli ništa što bi ih uznemirilo i nešto pre svanuća zaustaviše se u jednoj prostranoj jaruzi usred šume da tu provedu dan. Put ih je do tada vodio uglavnom na severoistok.

Pre no što će zaspati pod gomilom lišća, O'Brajen upita Dva Sokola ne idu li slučajno u Rusiju. Dva Sokola reče da misli da idu.

"Ovi nisu ni Rusi ni Rumuni", reče O'Brajen. "Kao dete, u Čikagu sam živeo u komšiluku nekih Rusa i Rumuna, pa tako znam da ovi ne govore nijednim od ta dva jezika."

"Govore nekim čudnim narečjem", reče Dva Sokola.

Još je oklevao da O'Brajen poveri neku od svojih sumnji. Samo bi ga zbunile. Sem toga, one su bile toliko fantastične da su i njemu samom bile neprihvatljive kada bi ozbiljno počeo da razmišlja o njima.

"Znate li šta je još čudnije" nastavi O Brajen. "Tamo, pozadi, na imanju onoga seljaka i na svim drugim imanjima kraj kojih smo prošli, nisam video nijednog jedinog konja. Mislite li da su ih Švabe uzele?"

"Neko sigurno jeste", reče Dva Sokola. "Bolje spavaj. Sutra će opet biti dugačka noć."

I dan je bio isto tako dugačak. Ogromni komarci, koji su im cele noći, dok su hodali zagorčavali život, nisu ih ni preko dana ostavljali na miru. Kad više nije bio u stanju da izdrži, Dva Sokola probudi Dikozisa. Jezikom znakova objasni mu da je spreman da primi ponudu koju je prethodno odlučno odbio. Prihvatio je malenu bočicu koju mu je Dikozis dao i smesta odlio malo tečnosti. Tečnost je imala najodvratniji miris koji je u životu imao prilike da oseti, ali je držala komarce na pristojnoj udaljenosti. On se namaza njom preko lica i po rukama, pa se opet zakopa u lišće. Lišće je trebalo da mu zaštiti ostale delove tela, budući da su mu igličasta rila komaraca bez po muke probijala tkaninu odela. Sada je shvatio zašto su ostali nosili tako glomaznu odeću usred letnjih vrućina. Postojale su samo dve

mogućnosti: ili patiti od vrućine, što je još bilo podnošljivo, ili poludeti od nepodnošljivih komaraca.

Međutim, san mu je teško padao na oči čak i pošto se zaštitio od insekata. Oko podne postalo je toplo i u šumi, pa se, nešto od znoja čije su mu kapljice milile niz telo i svrbele ga, a nešto od vrpoljenja ljudi i šuškanja lišća pod kojim su bili, povremeno budio čak i kada mu je pošlo za rukom da zaspi. Jednom, kada je otvorio oči, iznad sebe ugleda tamno lice i crne oči Dikozisa, ali tu nije bilo pomoći i on se samo nasmeši. Mogli su ga razoružati i ubiti u ovakvom stanju kad god su hteli, ali sve do sada Dikozis nije pokazivao ni izdaleka slične namere. Bilo je jasno da ga je zbunjivalo sve što je bilo u vezi sa dva stranca. Ne više no mene kad je on u pitanju, pomisli Dva Sokola i zagnjuri se nazad u lišće.

Kad se spustio sumrak, pojeli su nešto suvog mesa i crnog hleba i napili se vode iz čaturica napunjenih u obližnjem potoku. Ljudi se tada svi okretoše istoku, a zatim iz ranaca povadiše brojanice i male drvene kipove raznih oblika. Brojanice su stavili oko vrata i počeli da mrmrljaju nešto, držeći ih levom rukom, dok su desnom visoko iznad glava podigli drvene kipove. Glasovi su im odavali da se mole, ali nije bilo ni dve jednake molitve. Dva Sokola zbunio je kip koji je držao čovek najbliži njemu: bila je to glava mamuta, visoko izdignute surle, kao pri trubljenju, i ogromnih, naviše izvijenih kljova.

Muškarci su stajali okrenuti prema istoku. Plavuša je klečala i bila okrenuta zapadu. Ona je takođe prebiralala brojanice, ali ih je držala desnom rukom, dok je srebrni kip izvadila iz torbe i zabila ga u zemlju. Posmatrajući ga netremice, ona poče da pokreće usne; tek pošto joj se sasvim primakao, Dva Sokola uspe da razabere reči njene molitve. Tada ču jezik kojim se dotle nije govorilo. Zvučao je kao semitski, a bio je spreman da se zakune da je jednom ili dva puta sasvim jasno čuo hebrejske reči, ili neke veoma slične njima. Srebrni kip bio je simboličan prikaz drveta sa koga je visio obešen čovek, dok je uže oko njegovog vrata imalo devet čvorova.

Sve je bilo veoma čudno. O'Brajen uzdrhta i opsova, pa se prekrsti i hitro promrmlja "Oče nas..." veoma niskim glasom.

"Među kakve smo to nevernike zapali, poručniče?" upita on.

"Voleo bih i ja da znam", odgovori Dva Sokola. "Bolje je da se ne zamaramo oko njihove vere. Sve što želim, to je da nas dovedu do

slobodne teritorije ili do Rusije."

Ceremonija potraja oko tri minuta, posle čega su brojanice i božanstva (ako su to bila) odloženi i marš nastavljen. Nisu se zaustavili sve do ponoći. Tada dva čoveka krenuše prema nekom selu ni stotinak jardi udaljenom od njih. Vratili se posle petnaestak minuta, noseći nove zalihe suvog mesa, crnog hleba i šest boca veoma oporog vina. Svi popiše po gutljaj iz boca, pa se marš nastavi. Pred svanuće, dok su se spremali za spavanje, iz daljine začuše grmljavinu nekog velikog topa. Negde u pozno popodne, Irac probudi Dva Sokola. Pokazivao mu je prstom kroz raspuklinu u granju prema srebrnastom obliku, koji se, na visini od približno hiljadu stopa, lenjo vukao nebom.

"To sasvim sigurno liči na jedan od onih dirižabala o kojima sam kao klinac čitao u knjigama. Nisam znao da ih Švabe još koriste."

"I ne koriste ih", reče Dva Sokola.

"Je li? Pa kako vam se onda ovaj čini. Možda se Rusi služe njima?"

"Možda", odgovori Dva Sokola. "Oni za sada nemaju baš najmoderniju opremu."

Uopšte nije smatrao da je ta letelica ruska ili nemačka. Jedino je želeo da predupredi da O'Brajena sad obuzme panika. O'Brajena su, svakako, čekali teški trenuci kad istina izbije na videlo. Dva Sokola se ipak nadao da će ovaj to muški podneti. Imao je dovoljno teškoća obuzdavajući samog sebe.

On se uspravi, zevnu i protegli se, pa pokuša da odglumi nezainteresovanost. Devojka je spavala blizu njega; usta su joj u snu bila blago otvorena. Uprkos prašini i tragovima koje su na njenom licu ostavili komarci, bila je ljupka. U tom času podseti ga na devojčicu koja je bila isuviše umorna da opere lice pre spavanja. Sad joj je već znao i ime: Haskale Ilmika Torstajn. Ono Haskale moglo je da odgovara - tituli žena visoka roda: gospa. Ostali su se prema njoj ophodili sa velikim poštovanjem.

No, i pored toga, ni njoj, kao ni ostalima, nije bilo omogućeno da duže spavaju, jer ih Dikozis sve probudi i naredi pokret usred dana. Verovatno je smatrao da su sada dovoljno udaljeni od neprijatelja, pa više nema potrebe da se skrivaju danju. Počeli su da nailaze na veoma malo seljačkih imanja i putovanje je bivalo sve teže. Danima su brda u daljini postajala sve veća, a šume sve gušće. A onda,

konačno, stigoše do planina. Dva Sokola pokuša da se razabere na karti, ali po njoj bi još trebalo da su daleko od Karpata. No, bili su u njima, tako da nije bilo svrhe poricati njihovo postojanje. Štaviše, činilo se da su planine više u odnosu na podatke koje je pružala mapa.

Meso, hleb i vino bili su im na izmaku. Ceo dan je već prošao od kako su krenuli uz najniže obronke planina, a nisu okusili ni malo hrane. Sledećeg dana, Kenaja, čovek koji je imao luk i strele, nestade u šumi dok su se ostali odmarali ispod borova. Bilo je hladno ovde gore i noći su bile dovoljno sveže da bi opravdale debelu odeću koju su svi imali na sebi. I pored toga, komarci nisu prestajali da im dosađuju danju, a i dobrim delom noći. Nekako im je uspevalo da se provuku kroz male otvore na uniformama. Dva Sokola i O'Brajenu nije preostajalo ništa drugo do da se potpuno zakopavaju u lišće.

Kenaja se pojavi posle otprilike dva sata. Bio je to krupan čovek, ali se ipak teturao pod težinom mladog divljeg vepra koga je nosio na ramenima. On se zadovoljno osmehnu kada ga obasuše pohvalama, pa leže da se odmori, dok se ostali baciše na dranje i čerečenje ogromne svinje. Dva Sokola im se pridruži u tom poslu, pošto je imao iskustva stečenog na farmi svoga oca. Tada je shvatio da Dikozis, iako smatra da su dovoljno bezbedni da bi mogli putovati i danju, ipak ne želi da se izlaže opasnosti, služeći se vatrenim oružjem. Luk i strele su možda i poneti baš zbog ovakvih okolnosti. No, smesta je odbacio takvu mogućnost. Po izboru njihovog oružja sticao se utisak da su ovi ljudi primorani da se služe svim što im se nađe pri ruci. Puške sa burencetom su verovatno pripadale mrtvim neprijateljima od kojih su uzete.

Svinja se uskoro pržila na nekoliko malih i srazmerno bezdimnih vatri. Kad se meso dovoljno ispeklo, Dva Sokola je gladno navalio da jede, osećajući kako mu se vraća snaga. Meso je bilo žilavo i jedva dopola pečeno, ali se Dva Sokola na to malo obazirao. Ilmika Torstajn je, izgleda, imala daleko osetljiviji stomak, jer odbi da prihvati ponuđeno veće parče mesa. Smešila se dok je odbijala, ali joj se lice odmah zatim, u trenutku kada je mislila da je niko ne gleda, iskrivi u gadljivu grimasu. No, posmatrajući kako drugi jedu, ona iznenada promeni mišljenje - ili apetit. Iz torbe je izvadila neku

knjigu i počela da je lista. Vireći preko njenog ramena, Dva Sokola vide da u ruci drži nekakav kalendar. Brojke u njemu nisu bile arapske već su nalikovale nečemu izvedenom iz starogrčkog pisma. Nekoliko njih po obliku je podsećalo na runska. *Runska slova - pravolinijska slova kojima su se služili starogermanski narodi dok nisu upoznali i prihvatili latinicu; prim. prev.*

Ona nešto upita Dikozisa, koji dođe do nje i prstom pokaza na drugi kvadrat u nizu od sedam. Bar imaju sedam dana u nedelji, pomisli Dva Sokola. Ilmika se tada nasmeši i reče nešto Dikozisu. On joj dodade isto parče koje joj je ponudio i ranije i ovog puta ona ga prihvati.

Iz svega toga Dva Sokola uspeo je jedino da zaključi da ona meso sme da jede samo određenim danima u nedelji.

"Sve čudnije i čudnije", promrmlja on.

"Šta?" upita O'Brajen ali mu Dva Sokola ništa ne od odgovori. O'Brajen bi se verovatno uplašio od objašnjenja. Narednik je u tom trenutku izgledao isuviše srećan, tako da ne bi bilo lepo kvariti mu raspoloženje. Jadni O'Brajen, koji se nikada nije toliko pentrao a tako malo jeo, već je bio pri kraju snaga. Sada je čak i pevušio.

O'Brajen pljesnu stomak, podrignu i reče: "Čoveče, osećam se prekrasno! Još kad bih mogao da se ispavam jedno nedelju dana, bio bih kao nov."

Nedelju dana kasnije i dalje su se peli po najnižim obroncima planina. S vremena na vreme, uspinjali su se i više kako bi prešli preko nekog prevoja, posle čega su se ponovo spuštali naniže. Jednom takvom prilikom došli su u situaciju da neizostavno upotrebe vatreno oružje, bez obzira na buku koju ono pravi. Spustili su se obronkom planine u jednu dolinu šest široku, a dugačku dvanaestak milja. Jedan njen deo bio je pod šumom, a ostatak su prekrivale visoka trava i močvara. Iz močvare se čulo gakanje pataka; na samo dvadesetak stopa ispred njih projuri lisica goneći zeca. Veliki mrki medved ih je posmatrao neko vreme s vrha jednog brda, a onda se udalji naspramnim obronkom. Grupa prođe kroz šumicu koja je sekla dolinu po sredini i izbi na otvorenu ravnicu. U tom času začuše tutnjavu koja se razleže sa desne strane. Kad su se okrenuli, oružja spremnog za paljbu, videše ogromnog bika kako juri ka njima.

"Bože, kakvo čudovište", reče O'Brajen stojeći pored Dva Sokola.

Bik je bio visok najmanje sedam stopa, sjajne tamno mrke boje, a rogovi su mu imali raspon od barem deset stopa.

"Pa to je oroks!" uzviknu Dva Sokola. On dohvati pištolj, uz osećanje da je to jedina pouzdana stvar na celom evetu. No, nije ga uplašila veličina životinje jer je grupa raspolagala sa dovoljno vatrenog oružja da joj dođe glave, bez obzira na njenu veličinu. Uplašio ga je utisak koji mu se javio pri pogledu na nju: kao da je iznenada bačen u prapočetke čovekovog postojanja. Ovo je bila vrsta životinje koju je pračovek često sretao. Pri toj pomisli, on se pomalo ohrabri jer se seti da je čoveku pošlo za rukom da je potpuno istrebi. Štaviše, dalje se prisećao, životinja i nije bila tolika retkost. Uspelo joj je da preživi, iako ne u toj veličini, sve do vremena Prvog svetskog rata u šumama Poljske i Nemačke.

Oroks riknu i nastavi da im se približava. Nekoliko puta se zaustavljao, visoko dižući glavu i njušeći vazduh. Crne oči su mu pri tom bleskale na suncu, ali je iz njih još bilo teško pročitati njegove namere. Pedesetak jardi iza njega, glave nekoliko krava, bogatih rogova, premda ne tako kao kod mužjaka, izviriše iz gustog žbunja. Svaka od njih bila je dovoljno velika da bi i bez pomoći mužjaka mogla sama o sebi da se stara, ali mora da su se zadržavale pozadi u nameri da zaštite mlade. Dva Sokola nije, doduše, video nijedno tele, pa je čak sumnjao da je sezona parenja u toku, ali izgleda da uopšte nije bilo važno da li bik štiti telad ili ne. Njegova teritorija bila je ugrožena i on je izgleda nameravao da istera uljeze.

Dikozis nešto reče ljudima, a zatim se izdvoji iz grupe i viknu. Bik uspori, zaustavi se i pogleda oko sebe. Dikozis ponovo viknu. Oroks se okrete i otkasa nazad, a Dva Sokola odahnu sa olakšanjem. A tada, kao na dodir biča ili pod dejstvom nekog novog mirisa koji ga tera da se okrene i pogleda ih, bik stade i okrete se. Ogromna glava se spusti; teško kopito udari po zemlji nekoliko puta. Rika potrese vazduh i on krenu u napad! Zemlja se zatrese pod udarcima kopita koje su nosile preko hiljadu funti mesa!

Dikozis izdade još neka naređenja. Ljudi se raspršiše kako bi bili u stanju da oroksa gađaju iz povoljnijeg ugla i pogode ga u telo. Ovaj manevar ne zbuni životinju: on je za svoj cilj očigledno odabrao dvojicu Amerikanaca i Ilmiku. Oni su stajali u sredini grupe i kada se ljudi raširiše levo i desno oni ostadoše na mestu sa koga su prvi put

videli bika.

Bacivši pogled prema O'Brajenju i Ilmiki, Dva Sokola vide da ih nije zahvatila panika. Ilmika je držala revolver, čiju je cev radi stabilnosti oslanjala na levu ruku. O'Brajen je bio bez oružja, ali se postavio nešto udesno od Sokola. Bio je spreman da skoči.

"Ja ću otići na jednu stranu, a vi idite na drugu", reče on. "Možda neće znati za kim da krene."

Dugocevke su već bljuvale vatru zajedno sa ostalim puškama. Kenaja je gađao strelama. Jedna od njih zabode se u desnu stranu životinje odmah iza plećke. Ne samo da ga nije zaustavila, već se od nje nije ni zateturio. Iako bi se stresao posle udarca svake strele ili zrna, brzina mu je ostajala nepromenjena. Ilmika otvori vatru bez nade na uspeh. Ako su njeni četrdesetkalibarski meci i pogađali životinju, onda su ili udarali u kost tvrdu kao granit između rogova, ili se odbijali od spleta mišića na oroksovom vratu. Dva Sokola joj reče da prestane da troši municiju, ali ga ona i ne pogleda i hladno nastavi da puca.

A onda, slučajno ili namerno, jedna strela pogodi bika u desnu prednju nogu. On se izvrte na jednu stranu poče da kliza po travi, a inercija ga dovede gotovo do nogu Dva Sokola. Ogromne crne oči upiljiše se u njega. Dugačke trepavice ga podsetiše na neku devojkicu koju je poznavao u Sirakuzi - kasnije se pitao zašto se toga setio u jednoj tako opasnoj situaciji. Soko se pomeri kako bi lakše mogao da puca iz svoje trideset dvojke u oko oroksa. U međuvremenu se, pucajući, primakoše i ostali i ogromno telo uzdrhta pod udarcima zrna; krv je sada curila iz najmanje dvadesetak rana. I pored toga, snaga još nije napuštala životinju i ona pokuša ponovo da se digne. Uprkos strelji u nozi uspela je da stane na sve četiri.

Dva Sokola prinesu cev trideset dvojke na jedva inč od oroksova oka, pri čemu je morao da cev podigne naviše, a onda opali. Oko nestade u eksploziji i duplja ostade prazna. Usred urlika, oroks pade na zemlju. Pokuša još jednom da se uspravi, ali samo pade na bok, slabo muknu i izdahnu.

Tek tada Dva Sokola poče da se tresu. Osetio je da će mu pozliti, ali se nekako napeo i savladao mučninu, tako da se nije osramotio.

Dikozis se obezbedi od mogućih iznenađenja tako što prereza životinji vrat. Zatim se pridiže sa krvavim nožem i za trenutak

zaboravi na bika. Pažljivo je posmatrao svuda po dolini, zabrinut zbog mogućih posledica buke koju su digli. Dva Sokola pomisli da ga upita ko bi to mogao da se nalazi na ovom zabitom mestu, ali se uzdrža. I to ne samo zbog toga što je verovao da ga neće shvatiti; mudrije je ne otkrivati svoje karte i pustiti ih da veruju kako ih ne razume, jer će tako slobodnije pričati pred njim. Činjenica je da je razumeo jedva šesnaestinu od onoga što je rečeno, ali je brzo učio. Ljudi isekoše parčad mesa sa slabina i butina. Kenaja se, međutim, baci na trupinu u nameri da stigne do srca. Dikozis ga zaustavi. Jedno vreme su se objašnjavali, a onda Kenaja mrzovoljno odustade. Iz onoga što je čuo, Dva Sokola je uspeo da shvati da je Kenaji stalo do srca, ne toliko zbog mesa, koliko zato što je smatrao da svi treba da pojedu po parče kako bi nasledili sve vrednosti njegovog predašnjeg vlasnika. Dikozis za to nije imao vremena. On je želeo da što je moguće pre pređe preko ravnice i zavuče se u šume s druge strane.

Putovali su na vučji način: stotinak koraka brzog trka, pa stotinak hodanja. Milje su ostajale za njima ali je i to imalo svoju cenu. U času kada stigoše do drugog kraja doline, gde su šume i planina ponovo počinjale, svi su teško disali, a odeća im je bila natopljena znojem. Dikozis nije imao milosti. On odmah počeo da se penje uzbrdo. Ostatak grupe izmenja poglede, a onda zaključio da je bolje štedeti dah no moliti za odmor. Dva Sokola se nasmeši. Odlučio je da dokaže da je izdržljiv koliko i Dikozis.

Ni pedesetak stopa nisu uspeli da pređu uz strmu padinu, uz koju su često morali da se uspinju, uz pomoć žbunja za koje su se hvatali, kad u blizini puče puška. Kenaja kriknu pa se, izgubivši uporište za koje se držao, sruči niz padinu prema podnožju. Na pola puta ramenom zakači za neki žbun i zaustavi se. Ostatak grupe se baci na zemlju gledajući unaokolo, ali se ništa nije dalo videti.

Puška se ponovo oglasi i zrno zviznu kroz lišće iznad glave Dva Sokola. U trenutku kada je pucano Dva Sokola je slučajno gledao u pravom smeru, pa mu je tako pošlo za rukom da vidi strelca koji se pojavio iza jednog hrasta. Nije ni pokušao da uzvрати vatru, pošto se strelac smesta povukao iza debla. Pored toga, automatik je na razdaljini od pedesetak jardi bio praktično neupotrebljiv. Biće bolje da štedi municiju.

Dikozis ih pozva da ga slede i poče da se vuče prema hrastovima iznad i nešto ulevo od mesta na kome su bili. Ostali poslušase. Još nekoliko puta su pucali na njih i zrna su im ili zviždala oko ušiju ili se zabijala u zemlju oko njih. Po zvuku oružja, Dva Sokola zaključili da se neprijatelji služe dvocevka. Ako je tako, ni one baš nisu mnogo precizne na ovoj razdaljini; Kenaju su pogodili samo zahvaljujući tome što je za trenutak bio nepomičan i uspravan. Dva Sokola reši da preduzme nešto pre no što se neprijatelji pomere na položaje koji će im omogućiti bolje gađanje. On skoči i krivudajući potrča prema hrastovima. Iz tog pravca ranije nije pucano. Ili tu nije bilo nikoga ili su čekali da im priđe bliže. U ovom drugom slučaju postupao je samoubilački, ali samo je tako mogao da proveri ima li tu nekoga ili ne.

Iza i sa obe njegove strane ljudi zavikaše i puške ponovo zapucaše. Zrna - ili kugle - zviždala su kroz vazduh veoma blizu njega. Onda stiže među hrastove i zastade da pogleda oko sebe. Začu topot nogu po zemlji i u sledećem trenutku Dikozis se baci u zaklon pored njega. Dva Sokola mu pokaza dve ogromne grane iznad njih. Dikozis se nasmeši, dodade mu pušku i poče da se penje. Dohvativši se prve grane on zatraži pušku od Dva Sokola i onda nastavi dalje. Dva Sokola pođe za njim i zaustavi se čim to i Dikozis učini. Dikozis je čutao čitav minut; a onda zadovoljno uskliknu. Pažljivo je nanišanio, a kad opali, neki čovek pade na zemlju iza jednog drveta. U sledećem trenutku Dikozis opali još jednom. Ovaj put se začu nečiji vrisak. Treći čovek napusti zaklon i polete u pomoć ranjeniku. Skinasko, koga su zbog bujne crvene ćube verovatno zvali Lisica; nanišani i opali; čovek koji je trčao, zavrte se od udarca zrna i pade na zemlju, a zatim napravi grešku time što pokuša da se digne; cela grupa ovoga puta složno otvori vatru i on bi odbačen nazad pod udarima nekoliko zrna.

Za trenutak nastala tišina. Dva Sokola vide neke ljude koji su se vukli od stabla do stabla prema jednom velikom hrastu iza koga su nestajali, verovatno da se posavetuju. Dikozis se nije trudio da puca na njih. Čekao je da mu se pokaže neko nepokretan i dobro izložen. On pozva ostale da im se priključe i jedan po jedan, krivudajući, ljudi stigoše ispod hrasta. Niko ne opali prema njima. Čučajući na grani Dikozis izdade naređenja svojim ljudima, a takođe i Haskale Ilmiki.

Ljudi se raširiše s obe strane hrasta i pođoše polako nizdbrdo. Dva Sokola je išao sa Skinaskeom i Ilmikom. O'Brajen je išao sa grupom koja se kretala levo od hrasta.

Iznenada neprijatelj ponovo otvori vatru iz pravca drveta iza koga se zaklonio, a Dikozis uzvratu što je brže mogao. Soko je pretpostavljao da su se oni takođe raspršili po šumi u nameri da postave zasedu. Pomisli koliko bi ironije bilo u tome ako pogine u ovoj maloj čarki na ivici zabačene doline od neprijatelja o kome ništa ne zna. Doduše, ništa nije znao ni o svojim saborcima, pa čak ni zašto se bore.

Puzeći naniže, Ilmika je negde zaostala i to su saznali tek kada začuše njene uplašene krike, koje proupratiše tri pucnja. Dva su poticala iz dugocevki, jedan iz revolvera. Skinaske i Dva Sokola se smesta uputiše u tom pravcu, nastupajući krajnje oprezno. Iznenada naiđoše na jednog ubijenog koji je ležao na leđima sa velikom ranom na vratu iz koje mu je krv natapala grudi. Nosio je crvenu maramu oko glave, iz ušiju su mu visile ogromne srebrne naušnice, a košulja širokih rukava jednom je sigurno bila bela. Za pojasom je imao jednocevni samokres i dugački, tanki mač. Pantalone su mu bile do kolena; a nosio je vunene čarape crne boje, izvezene srebrnim koncem. Cipele su mu bile od sjajne crne kože i imale su srebrne, velike kopče.

Čovekova koža bila je tamna kao u nekog Indusa i nalikovao je više Ciganinu nego bilo kojoj drugoj rasi.

Dva Sokola i Skinaske se razdvojiše i nastaviše traganje. Iako nije bilo tragova borbe, Dva Sokola zaključili, da su prijatelji ubijenoga zarobili Ilmiku. Čas kasnije, on ugleda blesak njene bele košulje, a odmah potom ugleda i nju. Ruke su joj bile vezane na leđima, a držao ju je jedan od napadača. Drugi se nalazio nekih šest koraka pozadi i u rukama je imao pušku sa šest metaka: išao je osvrćući se za mogućim progoniteljima.

Dva Sokola sačekala da se izgube iza jednog uzvišenja i pažljivo krete napred, pripravan na moguću zasedu. Čuo je prigušene krike, zvuk udarca i duboko mrmljanje muškaraca.

Nešto se pokrete s njegove leve strane. On se priljubi uz zemlju, sačekala i oprezno ponovo diže glavu. Skinaske mu je davao neke znake. Trenutak potom, crvenokosi mu nestade iz vidnog polja. Dva Sokola stade poput zmije da puzi napred; samo za trenutak izgubio

je otmičare iz vida i to u času kada je morao da se provuče kroz uzani prolaz koji je u zemlji načinila bujica. Negde napred puče Skinaskeova puška. Dva Sokola podiže glavu. Stražar se teturao, ali i dalje je čvrsto držao svoju pušku. Soko skoči i dovrši ga sa razdaljine od dvadesetak jardi, a zatim potrča napred; bacio se u zaklon nekog grmlja u času kada se drugi napadač podiže sa zemlje. Smesta je opalio iz puške na Dva Sokola, a zrno se zarilo u zemlju ni inč od Amerikančevog lica. Dva Sokola se premesti u zaklon jednog većeg žbuna. Skinaske nastavi da puca, ali se napadač više nije pokazao. Skinaske je vikao nešto prema Dva Sokola, ali on nije bio u stanju da razume nijednu reč. Ipak skoči na noge i potrča ka uzvišenju, dok je Skinaske nastavljao da puca pokrivajući ga. Trudio se da pravi što je moguće manje buke, ali neprijatelj mora da je čuo bat njegovih cipela po tvrdoj zemlji. Jedna crna glava, oko koje beše obavijena marama, izroni iz žbunja, a odmah zatim pomoli se i cev puške. Dva Sokola je jasno mogao da ga vidi ali ne i Skinaske. Neznanac se ipak nije usuđivao da glavu digne previsoko, što je uslovalo da mu nišanjenje i pucanje bude slabo. On promaši prvim hicem, a onda pažljivije nanišani i ponovo opali.

Dva Sokola začu zvižduk zrna uz samu glavu. No, ne iznenadi ga mnogo ponovni promašaj, jer je video kako Ilmikina noga izranja iz žbuna i udara čoveka u rebra. Čovek se ukoči, za trenutak u nedoumici u koga da puca, u Dva Sokola ili u Ilmiku. Dva Sokola zastade i dvaput opali, a oba zrna pogodiše čoveka. Jedno zrno mu prostreli slepoočnicu, a drugo telo, i on se kao izduvani balon skljkoka na zemlju.

Ilmika je plakala i nešto histerično pričala dok joj je Dva Sokola odvezivao ruke. Posle toga se vratiše do glavnine grupe. Izvestan broj napadača je pobegao; dva su bila mrtva: dvojica su bili zarobljeni i obojica ranjeni, jedan sa zrnom u levom bedru, drugi u desnom ramenu. Ovaj poslednji je čučao na zemlji, očiju punih bola. Dikozis mu postavi nekoliko pitanja; čovek ga pljunu. Dikozis mu prisloni cev puške na slepoočnicu i ponovo ga nešto upita. Čovek ga ponovo pljunu. Dikozis opali i čovek se raznesene glave svali na zemlju.

Drugog ranjenika je dovukao Skinaske. Dikozis se spremao da likvidira i njega, ali se predomisli. Zarobljenika svukoše do gole kože,

zavezaše mu ruke na leđa i čvrsto mu privezaše članke na nogama. Tako svezanog, obesiše ga za noge o jednu od grana, tako da je visio sa glavom nekoliko stopa od zemlje. Dikozis dohvati zarobljenikov tanki dugački bodež i odseče mu oba uha. Čovek izgubi svest. Ostavili su ga da visi u tom položaju kad su krenuli dalje. Malo kasnije čuli su ga kako vrišti, a onda je valjda izgubio svest jer zavlada tišina. Poslednji put ga čuše dok su prelazili preko planinskog prevoja. Posle toga više ga nisu čuli.

O'Brajen i Dva Sokola bili su bleđi kao kreč, ali ne od zamora. "Bogorodice spasi nas! Ovi nevernici su stvarno tvrdi!" gundao je O'Brajen.

Dva Sokola je motrio na gospu Ilmiku Torstajn. Izgleda da joj je pošlo za rukom da se sasvim oporavi od šoka. U stvari, mučenje zarobljenika kao da je povratilo malo boje u njene obraze. Činilo se da je uživala u njegovom kažnjavanju. Dva Sokola uzdrhta. Verovatno bi napadači, ma ko oni bili, postupili slično ili još gore sa njima. Ipak, njemu se nikada nije dopadala osveta u takvom obliku. Ne bi se dvoumio da hladnokrvno ubije nijednog od na padača. Ali ovako nešto! Iako je bio Irokez, ipak je ovo bilo suviše.

Ubrzo je otkrio da plavuša nije tako uobražena kako se činilo na početku njihovog putovanja. Iako je njegova pomoć pri njenom spasavanju bila samo delimična, ona mu je bila veoma zahvalna pa su često, kad god je za to bilo prilike, razgovarali. Iako je želeo da nauči njen jezik, sada je ipak ispoljavao uzdržljivost. Nikako nije mogao da zaboravi izraz njenog lica dok je Dikozis sekao uši onom zarobljeniku.

5.

Dve nedelje kasnije, spustiše se sa planina. Nalazili su se na ravničarskoj zemlji i ponovo među seljačkim gazdinstvima. Takođe su bili blizu neprijatelja, koje je Ilmika nazivala Perkunišancima. Ponovo su putovali samo noću. Četrdeset i osam časova kasnije zaustaviše se zbog dnevnog odmora, u ogromnoj kući koja je nedavno bila poprište krvavog okršaja. Šest leševa ležalo je razbacano na prilazima kući, a unutra ih je bilo još više. Gerilci su izgleda zauzeli kuću, ali su svi izginuli u borbi prsa u prsa sa perkunišanskim vojnicima koji su je branili. Niko nije preostao da sahrani mrtve i sada je to moralo da se učini. Odvukoše leševe do obližnjeg ćuvika pokrivenog brestovima i zakopaše ih u dva plitka groba. Dugocevke su bile zamenjene novijim puškama.

Dva Sokola se pitao zašto Dikozis nije odabrao neko skrivenije mesto za skrovište. A onda je čuo Dikozisov razgovor sa ostalim ljudima - sad je već bio u stanju da razume bar polovinu svega što je rečeno - i zaključio da je ovo njihovo mesto za sastanke. Izviđači se vratiše i izvestiše da u blizini nema neprijatelja. No, negde, ne tako daleko, gruvao je neki top.

Dva Sokola krenu u proučavanje velike sobe koja mora da je pripadala vlasniku palate. Na policama i po podu nalazile su se knjige, od kojih su neke bile oštećene od dejstva bombe. Ogroman globus zemljine kugle ležao je na podu kraj stola gde ga je verovatno odbacila eksplozija. On ga vrati na sto. Srce mu žestoko zalupa, jer tu nađe potvrdu za sve svoje sumnje, a i rešenje za neke zagonetke. Na njemu su stajale ucrtane Evropa, Azija, Afrika, Australija, linija ponešto izmenjenih od onih koje je pamtio. On lagano zavrte globus na istok. Na globusu se ukaza Pacifik.

Dva Sokola se zagrcnu, svestan O'Brajenovog prisustva uz sebe.

"Šta dođavola...?" reče O'Brajen. A tada: "Marijo, majko Hristova!"

Havaji su se jasno videli. Iza njih pružao se lanac ostrva, koji je polazio od mesta na kome je trebalo da se nalazi Aljaska, da bi se potom blago spuštao prema jugozapadu, a završavao velikim ostrvom koje je stajalo na mestu Meksika. Od Stenovitih planina i

Sijera ostali su samo vrhovi u obliku ostrva. Nekoliko tački prema istoku označavale su mesta gde su se nalazili Elegeni. Sve ostalo pokrivala je voda.

Centralne Amerike nije bilo, a južna Amerika predstavljala je još jedan lanac ostrva, većih od onih na severnoj hemisferi. Andi.

Nije bilo tako vruće, ali je Dva Sokola ipak oblio znoj dok je proučavao kartu zapadne hemisfere. Posle izvesnog vremena on okrete globus da prouči istočnu hemisferu. Prignu se napred da pročita, odnosno da pokuša da pročita nazive koji su tamo bili ispisani. Azbuka je, bez sumnje, vukla korena iz grčkog alfabeta. Dobro poznati alfa i beta izgledali su neizmenjeni, ali gama beše okrenuto ulevo. Štaviše, nije bilo velikih slova, ili bolje rečeno, sva su slova bila velika.

"Srušiću se", reče O'Brajen. "Znao sam da nešto nije u redu, ali nisam bio u stanju da to iskažem. Gde se, do đavola, nalazimo?"

"Ako se srušiš, to će ti možda za trenutak pomoći" uzvratilo Soko. "Posle ćeš, svejedno, morati da pogledaš činjenicama u lice."

"A one su?"

"Jesi li ikad čitao naučnu fantastiku?"

"Nisam. Nikada nisam voleo petparačku literaturu."

"Bilo bi bolje da jesi. Biće ti potrebna malo elastičnija svest. Ipak se nadam da će ti poći za rukom da shvatiš ovu situaciju. Odnosno da je prihvatiš. U svakom slučaju svidelo ti se to ili ne, moraćeš da je prihvatiš. U protivnom ćeš poludeti."

"Već jesam. Oh Bože, gde je Amerika? A Čikago?"

Glas mu postade vriskav. Ostali u sobi začutaše i začudeno ga pogledaše.

"Jesi li ikada čuo o paralelnim svetovima?" upita Dva Sokola. "Nemoj mi samo reći da nisi, jer sam te jednom uhvatio kako čitaš strip sa sadržajem koji je obrađivao tu temu."

O'Brajen kao da počeo da sviće. "Da. Samo... do đavola, pa valjda nećeš da kažeš da smo uleteli u neki paralelni svet? U svet koji je pod pravim uglom u odnosu na naš?"

Dva Sokola klimnu glavom i nasmeši se na O'Brajenovo, 'pod pravim uglom' jer taj pojam nije bio objašnjenje, već samo metod opisivanja u naučnoj fantastici, kako bi čitalac lakše shvatio. Bolje rečeno, izmišljen je da mu pomogne da shvati neshvatljivo. Ali ako to

pomaže O'Brajenu da shvati stvarnost i sprečava njegovu paniku, bolje je da se slobodno njim služi.

O'Brajen reče: "Onda je ono čudno osećanje u Hijavati...? Je li to bilo zato što smo... prolazili... kroz neku vrstu dveri?"

"Možeš to zvati i dverima. Stvar je u tome da je naučna fantastika za nas postala stvarnost. Paralelni svetovi postoje. Želeo bih da sam u stanju da te poreknem koliko god i ti, ali ovo se ne može poricati. Nekako smo prešli u drugi svet. Na Zemlji smo, ali ne na onoj koju poznajemo."

O'Brajen okrete globus. "A ovo je Zemlja na kojoj su Severna i Južna Amerika pod vodom?"

On uzdrhta i prekrsti se.

"Odavno sam znao da su stvari ovde kakve ne bi smele da budu", reče Dva Sokola; zatim pokaza na ljude u sobi, pa nastavi: "Nema nikakve sumnje da ti ljudi govore irokeškim jezikom."

"A njen jezik je" nastavi dalje, pokazujući Ilmiku, "verovao ili ne, engleski. Ona to zove Ingvinetalu ili jezik Bladlenda."

"Šalite se? Mislio sam da je Šveđanka ili Holandanka. Engleskinja?"

Dva Sokola vrati globus na istočnu hemisferu.

"Na našoj Zemlji, domoroci Amerike, takozvani američki Indijanci, migrirali su u preistorijsko doba iz Sibira u Severnu i Južnu Ameriku. Pleme za plemenom je stizalo i bilo im je potrebno oko deset hiljada godina da se nasele. Eskimi, najmongolskiji deo rase koja je u suštini kavkasko-mongolska mešavina, stigli su poslednji."

"Ali na ovoj Zemlji ne postoji Amerika u koju bi moglo da se migrira. I tako su nesuđeni Amerikanci postali u Starom svetu sila na koju se mora računati. Što znači u Aziji i Evropi."

On prevuče prstom preko karte Evrope i zaustavi ga na italijanskom poluostrvu. Slezova boja koja ga je optakala, delimično je pokrivala i severnu Jugoslaviju i Siciliju. Pročita naglas natpis koji se tu nalazio.

"Akajvia! Aheja? Ako je Aheja onda bi to značilo da su stari Grci umesto na helensko poluostrvo, kao što se desilo u našem svetu, iz nekih razloga stigli na italijansko."

On pogledom potraži Grčku. Tu je stajalo Hati.

"Hetiti?" izgovori glasno. "Na našoj zemlji oni su osvojili jedan deo Male Azije, gde je njihova kultura cvetala jedno vreme zajedno sa mikenskom Grčkom, da bi potom iščezla. Šta se ovde dogodilo? Oni

su osvojili zemlju koju su Grci iz ko zna kojih razloga prošli i otišli dalje na zapad, a onda joj dali i svoje ime."

Nastavio je da glasno razmišlja, delimično i zbog toga, da bi O'Brajen shvatio šta se ovde događalo.

"Ne znam sve pojedinosti i moraću malo da nagađam, ali kladim se da su Irokezi i ostala mongolska plemena, osvojili istočnu Evropu i tu se naselili. Ako se to dogodilo u davno preistorijsko doba, moguće je da su time promenili smer migracija indoevropskih naroda. Invazija mongolskih plemena uslovlila je da su razni narodi - Hetiti, Heleni, Italici, Germani i tako dalje - bili primorani da svoja staništa pomere za jednu zemlju zapadno. Ili tako nešto. Pitam se šta se dogodilo sa Italicima: Sabinjanima, Volužanima, Samničanima i Latinima? Jesu li odbačeni zapadno? Ili su se u Italiji nastanili pre Aheanaca, da bi ih kasnije ovi porobili i apsorbovali?"

On stavi prst na mali, zeleni prostor koji je pokriva površinu koju bi u normalnim uslovima pokrivala Rumunija i deo južne Rusije. "Hotinohsonih? Graditelji kuća? Irokeja? Svakako! A ona velika crna tačka tamo, Istokva, morala bi biti naša Odesa. Verovatno glavni grad Hotinohsoniha. Istokva? Lopatica? Moguće je, mada mi nije jasno zašto bi neko glavnom gradu nadenuo takvo ime. No, ja ne znam njihovu istoriju.

Mislim da idemo u Istokvu, jer, kako izgleda, plavuša, Ilmika Torstajn, veoma je važna osoba. Uspeo sam iz njihovog razgovora da zaključim da je njen otac bladlendski ambasador u Dakoti, našoj Mađarskoj."

"Dakota? Nije li to Dakota na jeziku Sijuksa?"

On se nasmeši i reče O'Brajenu: "Ne čini li ti se da si ipak pomalo kod kuće pošto i ovde postoji država Dakota?"

On pokaza na reku koja je tekla sa severa na jug, prema Istokvi, i ulivala se u Crno more. "Ovo će te učiniti još srećnijim. Naš Dnjepar oni zovu Ohajo, što će reći, 'divna reka'. A ako se pravilno sećam, ime naše reke Ohajo potiče od irokeške reči koja znači divan. Kako ti se ovo svida O'Brajene? Dakota i Ohajo! Možda stvari posle svega i nisu tako loše."

O'Brajen se blede osmehnu i reče: "Hvala na pokušaju da me razvedrite, poručniče. Ali biće potrebno nešto više od nekoliko poznatih imena da me izvuče iz šoka. I dalje ne mogu da verujem."

"Moraćeš da se navikneš", reče Soko. On pokaza na bledocrveni prostor na kome bi trebalo da se nalaze Holandija, Nemačka, Danska, Poljska i Čehoslovačka. "Perkuniša. Zvuči kao da je dibila ime po imenu litvanskog vrhovnog boga Perkusa. A čuo sam Dikozisa kako o neprijateljima govori kao o Pozošima. To bi mogla da bude Borusija, što je drugi naziv za stare Pruse koji su govorili jezik sličan litvanskom."

On pregleda ostatak karte Evrope (Eozope na irokeškom). Severni deo skandinavskog poluostrva bio je obojen belo - sneg? - a ogromni beli medved bio je nacrtan odmah iznad donje granice snežnog pokrivača. On zviznu i okrete globus za još pola kruga.

Baš kao što je i podozreo. Golfska struja bila je naznačena. Ali, neometana američkim kontinentom koji je bio pod vodom, pravila je daleko veći put prema zapadu, putovala uporedo sa lancem ostrva koji su stvorili vrhovi Stenovitih planina, da bi se pomešala sa Japanskom strujom.

Soko ponovo zviznu. Evo znaka od najveće važnosti za istoriju Evrope ovoga sveta.

On reče: "Ovde je sad toplo. Ali mogu da se kladim da to neće dugo potrajati i imaćemo đavolski dugu i hladnu zimu."

Zatim se okrete i ode do polica sa knjigama i posle kraćeg traženja nađe atlas u kome su se nalazile mape sa mnogo više pojedinosti nego na globusu. Štaviše, tekst na njima bio je dvojezični, Grčki i irokeški. Grčki mu je bio težak za čitanje, jer je pored mešavine reči iz dva razdoblja grčke istorije, bio 'obogaćen' i rečima iz nekih jezika koje Soko nije poznao. Ipak ga je čitao lakše nego irokeški.

On se obrati O'Brajenu koji mu je virio preko ramena. "Pitao sam se zašto nemaju konje. Sad znam da ih nećemo ni videti. Ni kamile, duvan, paradajz, ćurke i mogao bih da ti nabrajam do sutra."

"Kako to?"

"Konji kakve znamo iz našeg sveta nastali su na severnoameričkom kontinentu odakle su se raširili po Starom svetu. U Novi svet su ih ponovo uveli Španci. I kamile su nastale u Americi, odakle su se preselile u Aziju, dok su mnoge američke vrste izumrle, ako se izuzmu lame, alpake i gvanako. Sada ti je valjda jasno zašto te niko nije razumeo kada si pokušao da dobiješ cigaretu."

"Hej!" reče O'Brajen. "Guma! Eto zašto su ona oklopna kola išla na

drvenim i gvozdanim točkovima. Nema gume!"

"Ni čokoladu ovde nećeš biti u stanju da nađeš."

"Pa ovo je pakao od sveta", reče O'Brajen. "Pakao od sveta!"

On prestade da priča jer u tom času grupa stranaca uđe u sobu. Bilo ih je dvadesetak, većinom tamne kože i tamne kose. Samo nekolicina je imala belu kožu kao O'Brajen. Bili su u svetlozelenim uniformama i nosili su do kolena duboke, smeđe, kožne čizme. Pantalone su im bile usko pripijene uz noge i ukrašene žutom trakom koja je išla duž šavova. Šinjeli su im bili sašiveni tako da su im se krajevi završavali u obliku lastinog repa (nešto slično fraku), široki oko grudi i u rukavima, sa četiri velika džepa. Šlemovi su im bili kupasti, kao kape kineskih kulija, ali su imali ispust sa zadnje strane da bi zaštitili vrat. Ofciri su na njima, sa prednje strane, nosili simbolična čelična pera. Svi su bili naoružani ostragušama, a nosili su i lako povijene mačeve oko četiri stope dugačke. Svi su bili bez brada.

Njihov komandant je kraće vreme razgovarao sa Dikozisom, bacajući povremene poglede u pravcu Amerikanaca. Oficir, kidiaskos (od grčkog hiliarhos) se iznenada trže i pođe ka pilotima. Zatraži od Dva Sokola da mu da pištolj. Dva Sokola malo oklevaše, a onda sleže ramenima. Morao je da poslušša. Pošto proveri da je kočnica na automatu na svom mestu, on ga pruži oficiru. Kidiaskos ga je obrtao ovamo i onamo i na kraju ga zadenu za svoj pojas.

Dikozis i njegovi gerilci odoše, a piloti i Ilmika Torstajn izadoše iz kuće u pratnji vojnika. Putovanje se nije ni sada izmenilo jer su i dalje išli noću i spavali danju. Bilo je jasno da je neprijatelj preplavio i ovu teritoriju, ali da još nije uspostavio jaku kontrolu. Grupa je izbegla sve moguće perkunišanske patrole, ali nije mogla pobeći ogromnim komarcima. Svi su bili primorani da se svakog dana umotavaju u smrdljive i debele kapute.

Dva dana posle rastanka sa Dikozisom, O'Brajen počeo da pati od hladnoće, groznice i znojenja. Dva Sokola odmah pomisli da je narednik zaradio malariju. Lekar koji je išao sa grupom potvrdi njegovo mišljenje.

"Za ime božje, imaju li malo kinina?" zavapi O'Brajen. "U zemlji u kojoj ima malarije moralo bi bi..."

"Nema" prekide ga Soko. "U našem svetu se o njemu takođe ništa

nije znalo sve do otkrića Južne Amerike."

"Ali šta su radili pre Kolumba? Mora da su imali nešto."

"Ne znam. Ali ma šta da je bilo, nije baš mnogo pomagalo."

Ipak nije kazao O'Brajenu da je malarija harala na obalama Sredozemlja njihovog sveta u davna vremena. U stvari, hara i danas, samo ne u tolikoj meri. Nije se brinuo samo za O'Brajena već i za sebe. Parazit malarije može lako da ubije čoveka kome se ne ukaže odgovarajuća lekarska nega; osim toga, paraziti ovoga sveta mogli bi da budu daleko pogubniji po njih.

Vojnici napraviše gruba nosila od dve grane i ćebeta i na njih položise O'Brajena. Dva Sokola se prihvatili jednog kraja nosila, a jedan od vojnika drugog. Vojnici su se smenjivali u razmacima od po petnaest minuta, ali Dva Sokola je morao da nosi sve vreme, sve dok mu se ruke nisu zdrvenile na ručkama, noge postale teže od kamena, a leđa mu se raspadala pri svakom koraku.

Lekar je O'Brajenu svakog sata davao dve pilule, jednu crvenu i jednu zelenu, ali ma šta da su one bile, nisu donele nikakvo poboljšanje. O'Brajen se i dalje tresao i znojio. A onda se, kao što je moglo i da se očekuje, napadi proradiše. Iako slab, O'Brajen je bio primoran da ustane i da ide sam uz pomoć Dva Sokola.

Oficir im jasno stavi do znanja da neće trpeti nikakvo zaostajanje. Dva Sokola je prisiljavao O'Brajena da se kreće. Oficir je sigurno bio spreman da mogućeg špijuna ubije kako bi sprečio zadržavanje. Njegova glavna briga očigledno je bila da sprovede bladlendsku ženu kroz neprijateljsku teritoriju sve do glavnog grada.

Posle četiri dana putovanja, tokom kojih je O'Brajen postao još bolesniji i slabiji, stigli su do prvog sela; poslednjih dvanaest časova puta proveli su putujući danju. Neprijatelja očigledno nije bilo u blizini ovog mesta. Tu je Dva Sokola ugledao prvi put železničke šine i lokomotivu koja je izgledala otprilike kao modeli iz 1890, s tim što je dimnjak bio oblikovan tako da liči na demona. Vagoni su bili obojeni skarletnom bojom i na njima su bile ispisane parole za srećan put i nacrtani kukasti krstovi.

Celo selo pretstavljalo je železničku stanicu, jer su kuće bile postavljene u dva reda s jedne i druge strane šina. To ga podseti na lažna pročelja zgrada iz kaubojskih filmova. Bilo kako, tek ispred svake kuće stajao je drveni, jarko obojeni, izrezbareni, zaštitni

simbol, kao i još jedan, nalik na glavu ovce, negde blizu vrha lažnog pročelja. Ljudi su nosili teške čizme i košulje od tkanine ili od kravljih ili jelenskih koža. Košulje su im visile izvan pantalona. Kamenčići ili morske školjke bili su u različitim oblicima i utkani ili ubačeni u tkanje košulja. I muškarci i žene nosili su kose koje su im padale na ramena; figura u obliku nemačkog šlema, koju je primetio kod vojnika i gerilaca, mora da je predstavljala vojnu obavezu.

Bilo je tu i nekoliko starijih ljudi i žena, čija su lica, i ruke bili obojeni plavim i crvenim bojama. Mora da je, pomisli Dva Sokola, ovaj običaj nekada bio zakon među Hotinosonijancima, da bi se potom, verovatno, izgubio pod uticajem belih zapadnoevropskih nacija.

Oficir učtivo zamoli Ilmiku Torstajn da se popne u putnički vagon. Istu učtivost nije, međutim, pokazao prema dvojici Amerikanaca. On se prodera na njih, naredivši im da odu u treći vagon iza onoga u koji je ušla Ilmika. Dva Sokola se pravio da ništa ne razume, jer nije imao nameru da svojim stražarima pokaže da vlada njihovim jezikom. Neki vojnici ih onda poteraše prema tom vagonu. Ušli su u vagon koji je bio pretvoren u odeljenje za ranjenike tako što su sva sedišta iz njega izbačena napolje.

Dva Sokola pronađe mesto na podu i tu spusti O'Brajena. Zatim se okrete da potraži vodu za njega, ali doznade da se ona može dobiti samo u sledećem vagonu. Jedan čovek sa rukom u krvavom povoju i sa krvavim zavojem na glavi pođe sa Dva Sokola. Ranjenik je u zdravoj ruci držao dugačak nož. Polazeći, on obeća da će preseći vrat Dva Sokola ako samo i pomisli na bekstvo. Za vreme celog, dugog putovanja do Istokve on se nije micao od zarobljenika.

Do odredišta im je bilo potrebno pet dana i noći. Mnogo puta voz je zastajkivao na sporednim kolosecima, propuštajući kompozicije pune vojnika koje su išle na zapad. Celog jednog dana niko iz bolničkog vagona nije dobio vode, tako da je malo nedostajalo da O'Brajen umre. Ali voz se konačno zaustavio kraj jednog potoka pa su napunili flaše i čaturice.

U pretrpanom vagonu bilo je veoma vruće, bučno i puno smrada. Do narednika je ležao neki čovek čiju je nogu zahvatila gangrena. Zadah je bio tako odvratan da Dva Sokola nije bio u stanju da jede. Trećeg dana puta taj vojnik je umro i četiri časa kasnije zakopan je u šumi blizu pruge, dok je lokomotiva nestrpljivo dahtala na zastanku.

Za divno čudo, O'Brajen odole. U vreme kada su stigli u Istokvu, groznica i znoj sasvim su prestali. Bio je bled i slab, ali je pobedio bolest. Dva Sokola nije znao je li njegov oporavak zasluga poznate irske otpornosti, pilula koje mu je lekar dao, ili mešavina to dvoje. Čak je bilo moguće da je Irac odbolovao još nešto pored malarije. No, sve to više nije bilo važno jer je ponovo bio zdrav.

6.

U noći kada je voz stigao u Istokvu, oluja sa kišom besnela je nad gradom. Kroz prozore se nije moglo ništa videti osim retkih svetiljki; Dva Sokola nije uspeo bolje da pogleda unaokolo čak ni kada su ih pod stražom izveli iz vagona. Preko očiju mu staviše maramu, ruke mu zavezaše na leđima i kroz kišu ga odvedoše do nekih kola. Znao je da je u zatvorenom prostoru jedino po tome što je mogao da čuje kako kiša udara po krovu. Sedeo je na klupi u jednom kraju tog prostora, a O'Brajen, takođe zavezanih očiju, u drugom.

"Gde mislite da će nas sada odvesti, poručniče?"

O'Brajen postavi ovo pitanje glasom koji je odavao slabost i nervozu. Dva Sokola odgovori da ne zna. U sebi je pretpostavljao da će ih sada odvesti na ispitivanje i iz sveg srca se nadao da je civilizacija malo omekšala stari irokeški način odnosa sa zarobljenicima, mada civilizacija nije uvek morala da znači obavezno isključivanje surovosti i mučenja.

Potvrdu za to nije morao daleko da traži. Treba samo baciti pogled na metode kojima su se služili 'civilizovani' Nemci njegovog sveta. Rusi, Kinezi. Belci iz Amerike u svom odnosu prema crvenom čoveku. Nijedna nacija nije bila imuna na to.

Posle petnaest minuta vožnje, kola se zaustaviše. O'Brajena i Dva Sokola grubo izvukoše iz kola. Staviše im užad oko vrata, a onda ih povedoše uz dugačke stepenice.

Dva Sokola ne reče ništa; O'Brajen je kleo. Iznenada ih zaustaviše. Zacvileše šarke na nekim vratima: zatim ih gurnuše kroz ta vrata. Ponovo ih zaustaviše i tako su stajali ćuteći neko vreme. Zatim im ukloniše poveze sa očiju i oni zatreptaše pod svetlom električne svetiljke.

Kad mu se vid povrati, Dva Sokola vide da se nalaze u prostoriji čiji su zidovi bili od uglačanog granita. Tavanica se nalazila prilično visoko. Nekoliko ljudi stajalo je oko drvenog stola, na kome je bila ogromna svetiljka. Bili su obučeni u tesno skrojene crne uniforme. Na levoj strani gornjeg dela uniforme nalazila se mrtvačka glava. Za razliku od svih koje je do sada video, ovi ljudi imali su potpuno

obrijanje glave.

Bio je u pravu. Ovde su zbog ispitivanja. Na nesreću, oni stvarno nisu imali šta da kažu. Istina je bila tako neverovatna da im svakako neće poverovati. Pomisliće da je to laž koju su smislili perkunišanski agenti. Ne bi ni moglo biti drugačije, jer bi i čovek sa ovoga sveta, uhvaćen u njihovom, bio smatran ili za savezničkog ili za nemačkog špijuna.

I pored toga, ipak je došlo vreme kada je Dva Sokola bio primoran da kaže istinu, bez obzira na njenu neverovatnost. O'Brajen je imao više sreće. Oslabljen od malarije, nije bio u stanju da podnese mnogo bola. Stalno je ponovo padao u nesvest sve dok se mučitelji nisu uverili da ne simulira. Izneli su ga iz prostorije, vukući ga za noge, dok mu je glava odskakala po neravnom podu, a zatim svu svoju energiju i maštovitost primeniše na Dva Sokola. Možda su bili pomalo i osvetoljubivi u svojim postupcima, jer su verovali da je izdajnik. On očigledno nije mogao biti Perkunišanac.

Dva Sokola je ćutao dogod je mogao da izdrži. Setio se da su stari Irokezi na njegovom svetu poštovali hrabrog čoveka. Ponekad bi, iako retko, prekidali mučenje i čoveka velike hrabrosti primali u svoje pleme.

Posle izvesnog vremena počeo je da se pita kako su njegovi preci mogli da budu tako tvrdi, pa čak i da pevaju i dovikuju uvrede svojim mučiteljima. Do đavola sa stoicizmom i tvrdoglavošću! On počeo da vrišti. Ovo mu ne donese olakšanje ali, na kraju, mogao je bar malo da sebi oduška.

Posle pola časa već je peti put pričao istu priču, svaki put ponavljajući da je istinita. Šest puta se onesvešćivao i hladnom vodom bio vraćen svesti. Posle izvesnog vremena više nije znao šta radi ili govori. Ali bar nije molio za milost. Proklinjao ih je, govoreći im koliko su bezvredna, nesposobna stvorenja i pretio im da će im povaditi creva i njima ih obesiti samo ako mu se ukaže prilika.

Zatim je opet stao da urla, a svet oko njega pretvorio se u crveni plamen, u crveni vrisak.

Probudio se sav u bolovima. Ali to je bilo više kao sećanje na bol. I sećanje je bolelo, ali izgledalo je daleko prihvatljivije od stvarne agonije koju je osećao zbog boravka u kamenoj ćeliji u koju su ga bacili. Požele da umre i da sve okonča, a onda se seti ljudi koji su

mu sve to učinili i požele da živi. Kad stane na noge i ako dobije priliku za bekstvo, nekako će već uspeti da vrati dug nekima od njih. Vreme je prolazilo. Ponovo se probudio, osećajući da mu neko pridržava glavu i hladno piće koje mu se slivalo niz grlo. U sobi se nalazilo nekoliko žena obučenih u crne uniforme sa belim kapama na glavi. One ga ućutkaše kada je počeo da postavlja svoja krkljava pitanja i prionuše da mu promene zavoje u koje je bio umotan. Radile su to veoma obazrivo i sa puno pažnje, pa ipak nisu mogle da spreče da ga ne zaboli. Zatim su mu isprale rane i stavile nove zavoje.

Upitao je gde se nalazi i jedna od njih mu odgovori da je na sigurnom mestu na kome mu niko više neće naneti bol. Tog časa, nešto se prelomi u njemu i on počeo da plače. One zbunjeno odvratili pogled, ali on nije znao je li to zato što je pokazao slabost ili zbog onoga što mu je učinjeno.

Ni tada nije dugo ostao budan i utonuo je u san iz koga se probudio tek posle dva dana. Osećao se kao drogiran: glava mu je bila teška, baš kao i ukus u ustima. Te večeri mu pođe za rukom da se digno iz kreveta i da se prošetata gore-dole dugačkim hodnikom ispred sobe. Niko ga nije sprečio u tome; čak je i pričao - odnosno pokušao da priča - sa nekim drugim pacijentima. U sobu se posle toga vratio kao u šoku. O'Brajen je ležao u drugom krevetu. "Gde smo?" upita on slabašnim glasom.

"U irokeškoj verziji ludnice", reče Dva Sokola.

O'Brajen je bio preslab da burno reaguje, ali je ipak uspeo da nastavi da priča. "Kako smo dospeli ovamo?"

"Pretpostavljam da je posle mučenja irokeški Gestapo zaključio da smo ludi. Mi smo se držali svoje priče, a ona je nemoguća. I tako smo ovde i uz to veoma srećni. Ovi ljudi su izgleda sačuvali staro poštovanje prema ludima. Lepo ih paze. Samo što smo mi uz to, naravno, i zarobljenici."

"Ne verujem da ću preživeti", reče O'Brajen slabo. "Mislím da ću umreti. Šta su mi sve učinili... i još na ovom svetu... ja..."

"Isuviše si zao i običan da bi ti se tako nešto desilo", reče Dva Sokola. "Gde je tvoj irski borbeni duh? Siguran sam da će sve biti u redu s tobom. Jedino ti je potrebno malo sažaljenja."

"Ne. Ali obećaj mi jednu stvar. Kad ti se ukaže prilika nađi one

kopilane i pobij ih. Polako. Nateraj ih da vrište onako kako su oni nas naterali. A onda ih pobij!"

"Osećam isto što i ti", reče Dva Sokola. "No otkrio sam nešto o ovom svetu. Nema ženevskih pravila. Ono što se nama desilo događa se svakom zarobljeniku, ako njegovim tamničarima padne na pamet da ga muče. Da smo pali u ruke Perkunišancima doživeli bismo sve ovo, pa možda bismo i gore prošli. Na kraju, nisu nas obogaljili ili nam ostavili neki ožiljak do kraja života. Za sada smo preživeli. Služiće nas kao kraljeve. Kao zarobljene bogove. Irokezi su smatrali da su ljudi pomračena uma pod božjom milošću, pa ako sada više i ne veruju u to, ipak je ostala stara navika."

Polovinom sledeće nedelje Dva Sokola se gotovo sasvim oporavio. Opekotine trećeg stepena i dalje su zarastale, ali se više nije osećao kao da su ga živog drali, niti su mu mišići i nervi treperili kao posle udarca haubice. Upoznao se i sa direktorom azila, Tarheom. Tarhe je bio visok, mršav čovek, ogromnog nosa i očiju, kao u dobroćudnog orla. Kao dodatak uz zvanje glavnog administratora išlo je i zvanje lejtulatsa. Ova reč znači u prevodu 'onaj koji lovi' i ona je irokeški ekvivalent reči psihijatar.

Tarhe je bio dobar i obrazovan čovek. Dozvolio je da Dva Sokola koristi njegovu biblioteku u kojoj je ovaj kasnije provodio sate i sate učeći o ovome svetu, ili Zemlji 2, kako je počeo da ga zove. Bilo je tu knjiga na svim glavnim jezicima, na jezicima nekih manjih naroda, kao i obilje priručnika i višejezični rečnik kojim se Dva Sokola često služio. Brzo je umnožavao znanje.

S vremena na vreme, Tarhe bi ga pozivao na kratke terapeutske seanse. Tarhe je bio veoma zauzet čovek, ali je slučaj Dva Sokola za njega bio izazov. Kako je vreme odmicalo, stigli su dotle da je Tarhe sa svojim pacijentom provodio najmanje sat dnevno, mada je to vreme mogao da upotrebi za spavanje ili za sopstvena proučavanja.

"Znači, vi mislite da sam na zapadnom frontu doživeo neka strašna iskušenja tako da je moj razum odbio da dalje u tome učestvuje?" pitao bi Dva Sokola. "Pobegao sam od stvarnosti u svet za koji tvrdim da je moj? Ovaj mi je postao nepodnošljiv?"

Posle toga bi se nasmešio i nastavljao: "Ako je tako, kako je moguće da O'Brajen ima iste simptome? Iste do poslednjeg detalja? Zar ne mislite da je čudno, odnosno nemoguće, da se do u tančine

dogovorimo o hiljadu pojedinosti iz tog nepoznatog sveta."

"Verovatno su mu se veoma svidеле vaše psihoze, tako da je poželeo da se i on uključi. Nije ni čudo. Jasno je da je veoma zavisao od vas; da nije u ovome, verovatno bi se osećao isključen i potpuno sam."

Tarhe nikada nije upotrebljavao reč psihoze ili nešto slično tome. Izraz koji je on koristio, u prevodu je otprilike značio 'opsednutost'. Ta reč upotrebljava se zato što lejtulatsi poremećene leče kao da su opsednuti zlim duhovima i demonima. Ma koliko smešno zvučalo, ti demoni su obrađeni i sa naučne strane; jedna od Tarheovih medicinskih knjiga sadržala je listu od sto dvadeset devet zlih duhova. Dva Sokola je bio opsednut, po Tarheu, jednim koji se zvao tiotja tja koh (u prevodu 'njegovo telo je podvojeno').

Podozrevajući da je Tarhe dovoljno inteligentan i razborit da bi mogao da veruje u demone, Dva Sokola ga je proveravao. Tarhe je uz smešak uzvraćao dvosmislenim frazama. One ostaviše Dva Sokola u uverenju da se Tarhe služi stručnim pojmovima samo da bi udovoljio zahtevima naučne terminologije svoje profesije. U svakom slučaju, verovanje u demone je i dalje bilo jako među običnim svetom i sveštenstvom. Jeres bi mogla biti opasna. I tako je Tarhe, naoko, sledio to rasprostranjeno verovanje.

Neobično je bilo to što se lečenje bolesnika nije mnogo razlikovalo od onog koje su primenjivali psihijatri na Zemlji 1. Irokeško objašnjenje razvoja i lečenja obolelih umova možda se donekle razlikovalo, ali terapija je bila slična.

"Kako objašnjavate naše nepoznavanje vašeg jezika?"

"Vi ste inteligentan čovek. Vaš 'Tiotja tja koh' je lukav. Odlučio je da se potpuno prebaci na taj novi svet. Zbog toga vas je primorao da zaboravite vlastiti jezik, kako biste bili još sigurniji da vas neće prisiliti da se vratite u ovaj svet."

"Vi imate objašnjenje za sve što kažem. U suštini, vi toliko objašnjavate da bi se moglo pomisliti da sam ja doktor, a vi pacijent. Je li vam ikada, ma i za trenutak, palo na pamet da bi moja priča mogla biti istinita? Zašto ne preduzmete nešto da to ustanovite uz jedan pravi naučni prilaz, bez ikakvih predrasuda. I mene i O'Brajena ispitajte odvojeno o našem svetetu. Mi se u glavnim crtama možemo držati iste priče, ali, ukoliko sumnjate u nju, vaše ispitivanje može da

se veže za najsitnije detalje - o jeziku, istoriji, geografiji, religiji, običajima i tako dalje - pa ćete doći do zadivljujuće sličnosti u iskazima koje, ma koliko se trudili i dogovarali, ipak ne bismo bili u stanju da popamtimo, da je naša priča lažna."

Tarhe bi tada skidao naočare i brisao ih.

"Tačno je da bi to bio pravi naučni eksperiment. Takođe je tačno da ne biste bili u stanju da izmislite čitav jezik u svoj njegovoj složenosti zvukova, struktura i reči. Isto tako, ne biste mogli da se složite u svim pojedinostima arhitekture, istorije i tome slično!"

"Pa zašto nas onda ne ispitajte?"

Tarhe bi tada nameštao naočare i glupavo gledao Sokola.

"Jednog dana i hoću. U međuvremenu, radićemo malo na vašoj opsjednutosti da ustanovimo način na koji vas je demon spopao. A sad, kako ste se osećali - ne šta ste mislili - kada sam vam se suprotstavio maločas?"

Dva Sokola je besneo u početku, ali je kasnije počeo da se smeje. Na kraju, nije ni mogao da krivi Tarhea zbog njegovih shvatanja. Da je na njegovom mestu, ni sam ne bi poverovao u takvu priču.

Najveći deo vremena prolazio je u podvrgavanju raznim vrstama lečenja koje su se u azilu primenjivale.

U to je spadao svakodnevni boravak u sauni; tamo je bilo tako vruće i ostajalo se toliko dugo da bi demon, da se stvarno nalazio u njegovom telu, verovatno brzo bio primoran da promeni boravište. Zatim: svakodnevni religiozni obredi u kojima bi sveštenik iz obližnje crkve pokušavao da istera demona. Tarhe nikada nije prisustvovao ovome; on očigledno nije imao strpljenja da se nosi sa sveštenicima. Mora da je mislio da bezrazložno traće vreme koje bi moglo biti bolje iskorišćeno. Ali to je bio i znak da se ne usuđuje da se sukobi sa crkvom, koja mora da je bila veoma moćna. Dva Sokola je malo proučio njihovu veru i otkrio da je zasnovana na primitivnom verovanju Irokeza, a zatim ozakonjena i zapisana pre nekih četiri stotine godina od strane sveca Kaasjotjita. Zasnivač vere sveo je do tada mnogobožачku religiju na verovanje u jednog boga. Pri tom je u nju uneo i mnogo elemenata iz religija zapadnoevropskih zemalja. No, sve te pozajmice bile su prilagođene irokeškim nazorima.

Sem toga, Dva Sokola je otkrio da u hotinosonskoj državi postoji pravo slobodne veroispovesti.

U slobodnom vremenu, Dva Sokola bi odlazio do biblioteke ili bi vežbao jezik u razgovoru sa bolesnicima i osobljem azila. Nameravao je da pobegne jednog dana, pa je želeo da dobro upozna ovaj svet da bi u njemu mogao da se snađe. Neka dečja knjiga štampana u Istokvi pružila mu je prilično dobru upućenost u preistoriju i istoriju Zemlje 2. Planeta je upravo prelazila iz ledenog doba u jedno toplije razdoblje. Ovo je bila srećna okolnost za Evropu, jer bi u protivnom ceo severni deo, kao i komad njenog južnog dela bili pod snežnim pokrivačem. Nedostatak toplote, koju je nosila Golska struja, imao je ozbiljne posledice po tehnološki razvoj i njegovo širenje. Veliki deo Skandinavskog poluostrva i severna Rusija bili su zaleđeni većim delom godine. Velika migracija, koja je trajala nekoliko hiljada godina, dovela je mongolska plemena iz Azije i Sibira, u Evropu u kojoj su osvajali ili bili osvojeni. Osvajači bi se obično stapali sa poraženim narodima, koji bi onda ponovo uspostavljali nacionalni identitet i jedinstvo.

Ali za poslednjih osam stotina godina neki od osvajača uspeali su da nametnu svoj jezik i neke običaje belim domorocima. Čehoslovačka sa Zemlje 1, ovde se zvala Kinuk kinuk. Bila je to reč alkonkvanskog porekla i u prevodu bi značila mešavina, a odnosila se kako na različite dijalekte raznih osvajača tako i na činjenicu da su se Amerindi izmešali sa belim domorocima.

Ovo je Dva Sokola podsetilo na Mađarsku Zemlje 1, gde je polumongolski narod porazio belce, nametnuo im svoj jezik, a onda se stopio sa narodom čiju je zemlju osvojio i potpuno izgubio svoj rasni identitet. Na ovoj Zemlji o Hunima se nikada nije čulo.

Narod koji je govorio finski bio je potisnut na istok gde je osvojio i naselio Japan, na Zemlji 2 poznat kao Sariset. Japanci su odbijeni kada su pokušali da osvoje ostrva, pa su se okrenuli i osvojili prostor koji je na planeti Sokolu bio poznat kao Južna Kina. Severna Kina bila je naseljena narodom mongolskog tipa, koji je govorio narečjem Atabaska, veoma sličnom Navaho i apačkom jeziku.

Indija, Burma i Indonezija bile su slične onima na Zemlji 1, ali su postojale i razlike. Neke severnoindijske države govorile su turski, dok je u južnim preovladao arapski.

Mala Azija pružala je nepoznatu sliku. Tursku su naseljavali Hetiti. Palestinci su se služili semitskim govorom izvedenim iz jezika

osvajača sa Krita. Jevrejski je bio nepoznat. Ostatak Male Azije, izuzev Arabije, govorio je indoiranskim dijalektom.

Akajvojci (helensko pleme) osvojili su italičko poluostrvo i dali mu sadašnje ime Akajvija. Izgradili su civilizaciju za koju bi se moglo reći da je čak i bolja u nekim pogledima od atinske kulture Zemlje 1, mada je, u drugim stvarima, opet bila manjkava.

Egipat je imao vlastiti grčki dijalekt. Ostale severno afričke države govorile su berberskim, iberijskim i grčkim jezicima. Nasuprot polupustinjskim severnoafričkim državama Zemlje 1, ovi narodi su imali veoma plodnu zemlju, koja je bila gusto naseljena.

Germanska plemena veoma su rano počela sa osvajanjem Britanije i Irske. To im je konačno pošlo za rukom; i Britanija je postala poznata kao Bladlend; u njoj se govorio jezik sličan staroengleskom Zemlje 1. Ali tada je počela dansko-norveška invazija. Pola Danske migriralo je u Bladlend u razdoblju od nekih stotina godina.

Danski kraljevi su dugo vladali. Pod njima su Island, Škotska, Bladlend, Gretirslend (Normandija) i južna Skandinavija postali poznati kao Šest Kraljevina. Svih šest država govorilo je dijalektima zajedničkog jezika ingvinetalu. On bi mogao da se opiše kao neka vrsta arhaičnog i kreolizovanog engleskog jezika sa ogromnim brojem stranih pozajmljenih reči.

Tu su nedostajali samo francuski i latinski i to je dovelo do velikih praznina u jeziku, što je najbolje osetio Dva Sokola učeći ingvinski. Kao da je učio strani jezik.

Perkunišanci, narod koji je govorio baltičkim jezikom, zuzimali su prostor na kome su se na Zemlji 1 nalazile Nemačka, Holandija, Poljska i Čehoslovačka.

Oni su, ako se u obzir uzme njihova industrija, nauka, filozofija i agresivnost, bili Nemci 2. Pre tridesetak godina započeli su Prvi svetski rat na ovoj planeti. Bili su na putu da osvoje Evropu i Severnu Afriku, a onda je neka zaraza (Crna smrt) desetkovala Evropu. Sada, sa armijom popunjenom novim pokolenjima, sa tehnološkom premoći u vojnom pogledu i sa ideologijom nadljudi, Parkunišanci su ponovo krenuli u pohod. Ovog puta, činilo se da će im to poći za rukom.

7.

I pored ubedenja da će umreti, naredniku O'Brajenu bilo je mnogo bolje; uskoro je već mogao da ustaje i da izvodi proste vežbe. Dva Sokola je jednoga dana u gimnastičkoj dvorani upravo izvodio s njim neke vežbe, kad dođe dežurni i reče mu da ima posetu. On pođe za dežurnim do čekaonice; bio je spreman da ubije ako bude morao, a potom da pobjegne. Ukoliko bi pri tom i sam bio ubijen, tim bolje. Mučenje više nije mogao da podnese.

Pri ulasku u čekaonicu, mrki izraz njegovog lica pretopi se u smešak. Tu ga je čekala gospa Ilmika Torstajn. Ona nastavi da sedi, što je bila privilegija plemstva Bladlenda pri ulasku običnih ljudi, ali mu ipak uzvratila osmehom.

Soko poljubi pruženu ruku, rekavši pri tom: "Ur haskalešip." (Vaše gospodstvo).

"Hu far't vi di, lautni Tva Havoken?" reče ona. (Kako si slobodnjače *ili* *gospodine* Dva Sokola?)

"Ajk a fern be,er" odgovori on. (Dobro sam). "Ur Haskar lešip a mesthanlih eksen min helt of." (Vaše gospodstvo je veoma ljubazno što se raspituje za moje zdravlje.)

Ona je delovala kao da nedavno nije prošla kroz teška iskušenja. Više nije bila prijava, upalih obraza i smrdljiva žena kakvu je poznavao za vreme putovanja kroz šume. Nabacila je malo težine i fino se zaokruglila, a oči su joj bile bistre i ispod njih više nije bilo tamnih kolutova. Usne joj behu namazane tamnocrvenim ružem, lice lako napuderisano, a obrazi blago zarumenjeni. Nosila je visoku kupastu kapu, koja ga zajedno sa plavom trakom, što je visila sa nje, veoma podseti na slične kape kakve su nosile dame iz viteških vremena. Haljina joj beše od nekog svetlucavog belog materijala, a gornji deo imao je dubok, četvrtasti izrez. Pojas žute čipke išao joj je oko struka, a suknja, čiji je oblik održavalo nekoliko podsuknji, padala je sve do članaka na nogama i tako oblikovana ličila je na kupu. Cipele, visokih potpetica, bile su od bele kože i male su male pufne na vrhovima.

Bila je veoma lepa. Gledajući je, Dva Sokola iznenada oseti da ga

obuzima talas čežnje za njom, prigušivan dugo najpre zbog teškoća putovanja, a kasnije zbog mučenja.

Ali ova žena nije bila za njega. Već je znao za stroge rasne razlike koje su važile u čitavoj Evropi. Bile su isto tako uporno i oštro sprovedene, pa čak i više, nego, recimo, u Francuskoj sedamnaestog veka na Zemlji 1.

Samo je zemlja Hotinosonijanaca - 'njegovog naroda' - sprovodila politiku koja je bila slična američkoj demokratiji. Bila je to i jedina zemlja koja je svojim ženama dala pravo da glasaju. On beše iz sveta i iz vremena koji su socijalne razlike ovoga sveta smatrali za nešto nevažno, pa čak i smešno. Zbog toga mu nije pošlo za rukom da joj ne uputi požudan pogled. Mora da mu se na licu videlo nešto od te čežnje, jer se njen osmeh izgubi, a oči skupiše. On požuri da je razuveri, jer nije želeo da je povredi i time izgubi svoj jedini lični dodir sa spoljnim svetom.

"Forei me, fejer Haskarle", reče on. "Ajk n'e sin sva briht a fem for menij a daej. Jemilca." (Oprostite mi ple menita gospođo. Već mnogo dana ne videh tako lepu ženu. Budite milostivi).

A zatim dodade uz smešak: "Pored toga, nisam, kao što znate, odgovoran za svoje postupke, inače ne bih bio ovde."

Ona se nasmeši, iako malo uzdržljivo, i reče: "Oprošteno ti je. Srećna sam zbog toga što smo se dotakli tvog... ah... boravka ovde."

"Nazovite to zarobljeništvom" reče on. "Iako ne mogu da se požalim na način kako postupaju sa nama. Veoma su fini."

Ona se nagnu napred i napetog lica reče: "Ja ne verujem da si lud."

Bio je malo zbunjen, a tada mu pada na pamet da su ih ostavili nasamo. To se nikako ne bi dogodilo da ona sama to nije tražila, s obzirom na svoj visok položaj. Saznao je da je ona kći Haskale, odnosno lorda Torstajna, ambasadora Bladlenda u Dakoti. Torstajn i njegova kći pobjegli su iz Dakote kada su tamo upali Perkunišanci. Usput su se razdvojili i Ilmiku su kasnije gerilci proveli kroz perkunišanske redove.

"Šta vas je uverilo u to?" upita on. Bio je ubeđen da ga nije posetila samo onako.

"Jednostavno ne mogu da verujem u to" odgovori ona. Trudeći se da prikrije svoju napetost, ona se zavalila u stolici. "Ako nisi lud, šta si onda?"

On odluči da ništa ne može da izgubi ako joj kaže istinu. Ukoliko ju je specijalna policija poslala da proveri njegovu priču, neće moći da im kaže ništa novo. No, teško je bilo poverovati da bi je Hotinosonijanci zamolili za tako nešto. I od Tarhea su mogli dobiti obaveštenje da se Dva Sokola drži svoje priče.

Daleko verovatnije je bilo da Ilmika radi za svoje ljude, tajne agente Bladlenda. Možda su oni imali podatke koji su nedostajali Hotinosonijancima. Ovi podaci su ih možda naterali da poveruju da je Dva Sokola iz 'paralelnog sveta', što bi značilo da raspolaže znanjem o moćnijoj tehnologiji od ovde poznate. Možda su otkrivene olupine Hijavate. Onima koji su ih pronašli mora da su zadali grdne glavobolje. Bladlenski agenti, kojima je to bilo poznato i koji su takođe čuli o dva stranca i njihovoj čudnoj priči, mora da su zamolili gospu Ilmiku Torstajn da ga ispita i odluči da li bi mogao biti upotrebljiv.

Ukoliko je ovo bila prava istina, Bladlendi sigurno neće Hotinosonijancima reći šta znaju. Želeli su informacije samo za sebe. On se nasmeši. Čak i u očajničkoj situaciji u kojoj su se nalazili, saveznici su radili jedni protiv drugih. Politika i nacionalna bezbednost bili su od iste važnosti i ovde kao i u njegovom svetu.

Bladlenski interes je i njemu pružao mogućnost za pogađanje. To je možda moglo da njemu i O'Brajenu pruži mogućnost za bekstvo ne samo iz azila, već i iz zemlje koja je očigledno bila na putu poraza i okupacije. Sve do sada, Bladlendu nije pretilo ni jedno ni drugo.

Pre no što je počeo sa pričom, Dva Sokola pokuša da što je bolje umeo objasni pojam 'paralelnih svetova'. Ilmika ga je pažljivo slušala, a njena pitanja su dokazivala da je i pametna isto koliko i lepa. Nije joj bilo teško da ga shvati, ali da li mu je verovala ili ne, bilo je već drugo pitanje. Jedno ili drugo, tek ona ga ohrabri da nastavi svoju priču, što je moglo da znači da je postojala mogućnost da ona ipak ne misli da je on samo šenuo umom. Ili može biti da joj je naloženo da dobije celu priču, pa makar lično mislila da je sve to puka izmišljotina.

Dva Sokola poče priču, izloživši najpre u glavnim crtama svoju 'teoriju' o tome kako se njegova Zemlja razlikuje od njene Zemlje, kako se to kaže na bladlenskom. Tada ispriča pozadinu Drugog svetskog rata i svoje učešće u njemu. Priču završi opisom američkog

bombardovanja Ploeštija, prolaskom Hijavate kroz Dveri vremena i spuštanjem padobranom na njivu onoga seljaka.

"Vaš Ploešti je Tkanotaje'kuvah, ili, kako ga u Zapadnoj Evropi zovu, Dejris, po izvornom trojanskom nazivu", reče ona. "Perkunišanci ga žele iz istih razloga iz kojih i vaši Nemci. Nafta i gas. Imali ste sreće što ste stigli baš toga dana. Dan kasnije pali biste u neprijateljske šake. Tada su ceo kraj već držali pod svojom kontrolom."

Dva Sokola odšeta do ogromnog prozora koji je omogućavao pogled na Istokvu. Azil se nalazio na brdu, nekoliko milja od centra grada. Mogao je da vidi veliku, belu, kamenu zgradu Tehotodašokva, irokeškog Parlamenta ili kongresa, koja je dominirala gradom. S jedne njene strane nalazila se mala zgrada, podignuta takođe u grčkom stilu, ali od crvenog granita. To beše rezidencija hakjatanoha, (opisno: onoga koji pazi na mene), poglavice koji se birao glasanjem i koji je imao izvršnu vlast.

Istokva je nekada bila pristanište trojanskih kolonista, koje su masakrirali Irokezi, kada su posle duge opsade u davna vremena, prodrli u grad i razrušili ga. Svoje kolibe varvari su digli među kamenim ruševinama. Istokva je sada bio moderan grad, koji je iz daljine mogao izgledati i kao neka moderna metropola. Vladine i poslovne zgrade izgrađene su od granita i kamena i oblikovane u stilu klasične akajvijanske arhitekture.

Dva Sokola je imao prilike da vidi uveličane fotografije kongresne zgrade u Tarheovoj kancelariji. Nosači velikog trema bili su isklesani tako da predstavljaju sedam svetih životinja sedam plemena, koja su u pradavna vremena stigla ovamo. Unutrašnji zidovi bili su ukrašeni frizom koji je prikazivao priloge iz istorije, ali i likovima koji su simbolično označavali stvari iz religije i folklor. Ovo beše urađeno originalnim, neevropskim stilom, koji je 'crveni čovek' razvio kada se civilizovao.

Dva Sokola nije imao nikakvih dodirnih tačaka sa ovim ljudima, iako bi voleo da je drugačije. Oni su bili Irokezi, ali ne oni kakve je on znao. Njihova prošlost i sadašnjost veoma su se razlikovali od prošlosti i sadašnjosti 'njegovih' Irokeza, čemu su svakako doprineli i uticaji kojima su bili izloženi. U stvari, manje su mu bliski bili ovi ljudi ovde čak i od bele kulture njegovih rodnih Sjedinjenih Američkih Država.

Da je imao vremena, verovatno bi mu ipak pošlo za rukom da se prilagodi. Ali ova nacija je, činilo se, bila predodređena da potone pod osvajačkim talasom moćnih Perkunišanaca. Ukoliko bi se to dogodilo, za njega tu onda ne bi bilo doma. Živeo bi u paklu. Zvanična politika Perkuniše prema osvojenim nacijama nalagala je potpuno uništenje svih neperkunišanskih rasa. Prvo, genocid kakav ni Nemačka njegovog sveta ne bi bila u stanju da javno obznani, zatim, kolonizacija tih oblasti od strane Perkunišanaca i ostalih Evropljana u koje su Perkunišanci ubrajali većinom severnjake.

Već sada su se bitke vodile nekih dvadesetak milja istočno i zapadno od Istokve. Tri neprijateljske armije artiljerijskom vatrom su kucale na vrata glavnog grada. Ukoliko se nešto neobično ne dogodi, neprijateljske jedinice će se naći u Istokvi za manje od nedelju dana. Tu će verovatno doći do uličnih borbi, ali je vlada već imala plan za povlačenje.

Dok je gledao dole na grad, iznenada primeti tri tačke na nebu iznad njega. Uskoro su bile dovoljno blizu da bi mogao da razabere šta je posredi. Bili su to dirižabli. Tri ogromna srebrnasta obličja nalik na cigare nečujno su letela vazduhom, dok su mali oblačići dima ostajali za njima. Ne obazirući se na sasvim primitivnu i nepreciznu protiv vazдушnu odbranu, oni su lagano išli prema svojim ciljevima: zgradi Kongresa i poglavičinoj rezidenciji. U času kad se nađoše nad njima, iz njihovih mamutskih utroba ispade veoma mnogo nekih malih predmeta. Oblaci dima u čijem se središtu svetluca vatra, rascvetaše se na zemlji. Sekund kasnije stakla na prozorima azila i cela zgrada se zatresoše i on ču prasak eksplozija.

Naiđe još letilica. Ponovo bombe. Pod njima nestade kupola skupštine. Drvene zgrade zahvati plamen. Jedna fabrika ode u vazduh u oblaku dima i vatre.

Dva Sokola ču zvuk otvaranja vrata iza sebe u jednom kraćem zatišju između eksplozija bombi. On se okrete i vide glavu Ilmikine služavke. Bilo je to jedno zgodno devojče, u čijim je žilama tekla krv starosedelaca Istokve iz razdoblja pre irokeškog osvajanja. Gospa Torstajn ju je nešto ranije spomenula, rekavši da joj je ona pozajmljena od strane hotinosonijanske vlade, zato što je dobro govorila bladlendski. Pre toga je radila u ambasadi Bladlenda u Istokvi i verovatno bila špijun.

Ilmika je upita šta hoće. Devojka polako uzvratila da je samo htela da se uveri da li je njena gospodarica dobro i da pita da se nije mnogo uplašila od eksplozija perkuniških bombi. Ilmika je stvarno bila bleđa, a leđa su joj stajala nešto uspravnije no inače. Ali pođe joj za rukom da se nasmeši i da kaže kako je sasvim dobro i da se zahvali na pažnji. Ilmika ne progovori sve dok devojka ne zatvori vrata za sobom. Dva Sokola zaključila na osnovu toga da ona sumnja u nju. To je moglo takođe da bude objašnjenje za njen dobrovoljni ostanak nasamo u sobi sa jednim muškarcem. Zakon inače zahteva da sve neudate žene plemenitog porekla u takvim situacijama uz sebe moraju imati pratioca ili služavku.

Ilmika progovori prigušenim glasom. "Moja vlada ima razloga da veruje da je tvoja priča tačna."

"Onda su čuli za moju letelicu" reče on.

"Da. Ali ima još nešto. I Perkunišanci znaju za to. Štaviše, oni takođe imaju jednu letelicu. Imaju i čoveka koji je leteo na njoj. On je sada u Berlinu. Perkunišanci su pokušali da i mašinu i tog čoveka sakriju od javnosti, ali mi imamo svoje izvore obaveštenja."

Dva Sokola opsova. Bio je toliko obuzet vlastitim brigama, da čak nijednom nije razmislio šta se desilo sa nemačkim avionom i pilotom koji su se pojavili u času dok je Hijavata prolazio kroz 'vrata'. Pa naravno! Nemački pilot je takođe uleteo u ovaj svet.

"Ti si u velikoj opasnosti" nastavi Ilmika. "Isto kao što i mi znamo o... o tome... Nemcu, Perkunišanci znaju za tebe. I oni čvrsto veruju da si iz paralelnog sveta. Zato si im ti pretnja, jer poznaješ oružje i mašine koje su premoćnije od ovih poznatih na Zemlji. Bez sumnje, oni imaju nameru da iskoriste veštinu i znanje onog Nemca. Ali, oni istovremeno ne žele da tvoje znanje iskoristi njihov neprijatelj. I tako..."

"I tako će pokušati da nas ubiju čim im se ukaže prilika", izgovori Dva Sokola neizgovoreno. "Iznenaden sam što već nisu pokušali."

"Možda oklevaju zato što bi, u slučaju da im pokušaj ne pođe od ruke, uverili time hotinosonijansku vladu da tvoja priča nije priča ludaka. Ali sada, kada je grad gotovo opkoljen, može se desiti da pokušaju da iskoriste zbrku. Mogu pokušati već noćas. Ili čak i sada, za vreme bombardovanja."

"U tom slučaju ni vi niste sigurni", reče on. "Vaša vlada mora da me

veoma ceni, kada rizikuje vaš život da bi me pridobila na svoju stranu."

Ona odmahnu rukom i reče: "Svuda oko kuće su straže sve od trenutka kada sam stigla ovamo. Voleli bismo da možemo da ih ostavimo da čuvaju tebe i O'Brajena, ali Hotinosonijanci bi se pitali čemu to."

Dva Sokola ponovo pogleda kroz prozor na diržable. Pomisli da bi Perkunišanci, ukoliko žele da ih ubiju, mogli jednostavno da pošalju jednu vazdušnu lađu da bombarduje azil; no, nijedna od letelica nije letela ni blizu bolnice. Sasvim je moguće da neprijatelj pokušava da se drži one stare, da su bolje dve ptičice, odnosno tri u ovom slučaju, u ruci nego jedna u grmlju ili pod zemljom.

Ovo je mogla biti prava istina. No i pored toga, bio je siguran da se Perkunišanci ne bi libili da ih pobiju ukoliko bi uvideli da ih ne mogu dobiti žive.

Takođe beše jasno da i Bladlendani misle otprilike isto. I oni bi obojicu ubili radije, no da dozvole da ih se dočepaju Perkunišanci.

Niko nas ne voli, pomisli Dva Sokola. Onda se nasmeja. Bilo ih je dvojica protiv čitavog jednog neprijateljskog sveta. Pa nek bude. Bilo šta da se dogodi njemu i O'Brajenu, i ostali će za to ponešto platiti.

Smešeci se, on se okrete od prozora da pogleda gospu Torstajn. "Pa zašto vaša vlada ne kaže Hotinosonijancima sve što zna?" upita on. "Hotinosonijanci bi mogli da postave straže oko azila ili da nas prebace na neko sigurnije mesto."

Bio je iznenađen kad ona pocrvene. Očigledno nije bila profesionalni agent. Samo su se služili njom zato što je jedina imala razloga da ga otvoreno poseti.

"Ne znam", reče, oklevajući. A tada iz nje provali: "Da, znam. Rečeno mi je da vas Hotinosonijanci neće pustiti da odete. Oni bi vas zadržali za sebe, a to bi bilo glupo! Oni nemaju vremena da naprave ništa od onoga što biste vi mogli da im ponudite. Biće isuviše zauzeti borbom da sačuvaju svoju zemlju, mada nemaju nikakve izgleda za to. Kad bismo im rekli za vas, bilo bi to kao da se unapred odričemo svoga što biste vi mogli da učinite za nas.

Morate se domoći Bladlenda. Mi imamo i pametne ljude i materijal i vremena napretek. Hotinosonijanci neće izdržati još dugo."

"Pa ne znam", reče Dva Sokola. "Imaju oni još dosta zemlje iza leđa.

Gubitak Istokve ne mora da znači da su izgubljeni."

Pri tom je mislio na situaciju na vlastitoj planeti. Iako im je ogromna teritorija bila pod Nemcima i iako su imali strahovite gubitke u ljudstvu, Rusi su se još borili; i ne samo to. Oni su polako ali sigurno potiskivali Nemce.

"U redu", reče on. "Idem u Englesku."

"Gde?"

"Izvinite me. U Bladlend. Pitanje je samo kako da stignemo tamo?"

"Budite spremni" reče ona. "Noćas u ponoć."

"Odavde nas bez upotrebe sile ne možete izvući. Da li vaši ljudi imaju nameru da provale unutra, pucajući? Možda i ubijajuć građane vaših saveznika? Zar to neće izazvati ozbiljne diplomatske posledice? A u slučaju da to ne uspe, neće li Hotinosonijanci posumnjati da u rukama ipak imaju nešto veoma dragoceno?"

"Neka te to ne brine. Znamo šta radimo."

Ona ustade. "Ovaj O'Brajen. Da li je sposoban da se kreće vlastitim snagama?"

"Nije baš u stanju da trči dugo ni brzo", reče Dva Sokola. Onda zadrhta. Sinu mu da Bladlendi nikako neće ostaviti O'Brajena za sobom. Živog ni u kom slučaju.

"Ako ga ubijete", reče on, "pogodba ne važi. Moraćete i mene."

Lice joj dobi iznenađen izraz. Pitao se da li je glumila ili je stvarno iznenađena takvom mogućnošću.

"Ja... ja sam sigurna da naši ljudi ne bi učinili takvu stvar. Ne znaš nas. Mi nismo divljaci. Mi smo Bladlendani."

On se nasmeši i reče: "Tajni agenti su svuda isti: nemački, američki, ruski, perkunišanski, hotinosonijanski, bladlendski, bilo koji. Ulog je nacionalna bezbednost i ubistvo ništa ne znači kada je u pitanju njena odbrana. U redu. Neka vaši ljudi dođu po nas. Ali nemojte zaboraviti da im kažete da ja ne idem ukoliko ne pođe i O'Brajen."

"Kako se usuđuješ da sa mnom tako razgovaraš!" povika ona. Lice joj beše crveno, a i namrštila se. "Ti... ti..."

"Došljaku. Divljaku", potrudi se on da joj pomogne da nađe pravu reč. "Odande odakle stižem nemamo ni kraljevina ni plemstvo, niti bilo kakve slične parazitske klase. Tačno je da i kod nas ima parazita, ali se oni obično kao takvi ne rađaju. Oni to stiču kroz teški rad ili tako što im je sredina slaba da ih spreči. Svi se rađaju jednaki

teorijski, naravno. Stvarnost baš nije sjajna, ali i takva kakva je bolja je od nikakve. Sem toga, ne zaboravite da sam ja iz sveta koji je napredniji od vašeg. Tamo biste vi bili varvari, neprivlačni i pomalo prljavi divljaci, a ne ja. A činjenica da ste vi ovde potomak velikoga Dejna Torstajna Bloteksa i kralja Hrotgara ne znači mi ama baš ništa. Rekao bih vam da sve to stavite u lulu i zapalite, ali vam to verovatno ne bi bilo jasno."

Lice joj se zgrčilo i još više pocrvenelo; okrete se na svojim visokim potpeticama tako silovito da zamalo pade. On poče da se kikoće i ne prestade s tim čak ni kada se vrata za njom s treskom zalupiše, mada je nekoliko trenutaka ranije mislio da stvari nisu tako smešne. O'Brajen nije bio u stanju da bez odmora dugo hoda. I šta bi se onda desilo?

Posle Ilmikinog odlaska, on se vrati u sobu. Narednik je ležao u postelji na leđima i držao je jednu ruku preko lica. Kad ču kako dva Sokola ulazi, on diže ruku s lica i okrete glavu. "Jedan od čuvara mi reče da si imao posetu. Mlada Ilmika? Kakve ona ima veze s tobom?"

Prigušenim glasom Dva Sokola mu ispriča sve o razgovoru koji je vodio. O'Brajen zviznu i reče: "Samo se nadam da imaju kola, jer ovakav kakav sam ne mogu daleko. I kako, do đavola, nameravaju da nas izvuku iz zemlje?"

"Verovatno preko Crnog mora i kroz Dardanele. Perkunišanska flota operiše oko Iginta, ali bi mali čamac mogao da se provuče. Posle toga mi nije ništa jasno."

"Biće mi potrebna sva snaga koju imam. I čuj nešto: hrana i nije tako loša ovde, mada ima pomalo čudan ukus. Ali čeznem za velikom činijom guste čorbe od krompira. Majka mi ju je uvek pravila kod kuće. Vruća, gusta kao krem i sa crnim lukom. Misliš li da bi mogao da nagovoriš kuvara da je stavi na jelovnik?"

Dva Sokola uzdahnu na O'Brajenove reči, a ovaj, videvši njegov izraz lica, izgubi volju da ga dalje nagovara. Umesto toga, kao da shvati šta je posredi. "Ne. Nemoj mi reći. Nećeš valjda da mi kažeš da je dobri irski krompir..."

Dva Sokola tužno zaklima glavom. "Njegova postojbina bili su Andi u Južnoj Americi."

O'Brajen opsova. "Kakav prokleti svet! Nema ni duvana, ni čurke za

Božić, a, oh bože, nema ni krompira!"

"E pa, možeš mu biti zahvalan bar za jednu stvar", reče Dva Sokola.

"Nema ni nekih opasnih bolesti. Ali poznavajući tvoje navike, ipak ćeš morati da paziš da ne zaradiš gonoreju."

"U ovakvom stanju to mi je poslednja briga."

O'Brajen sklopi oči i u sledećem trenutku zahrka. Dva Sokola je želeo da malo pretresu plan za to večer, ali zaključio da to može i da pričekaju. O'Brajen je bio potreban san više nego išta drugo. Osim toga, šta su njih dvojica, i mogli da učine, osim da zakotrljaju kocke i da gledaju šta će ispasti.

8.

Ponoć je stigla posle mučnog čekanja. U azilu beše tiho, ako se izuzme tutnjava koja je stizala sa istoka i zapada. Soba je imala samo mali prozor na visini od dve stope iznad glave. Vrata su bila od debele hrastovine sa krupnim šarkama i zaključana spolja. Iako je preko dana svojim boljim pacijentima doktor Tarhe davao dovoljno slobode, noću je bio jako predostrožan.

Veoma slabašno, kroz vrata stigoše udarci velikog sata dole iz hodnika. Dva Sokola ih izbroja. Dvadeset četiri. Ponoć.

Prozorče na vratima se otvori i nagna ga da uzdrhti. Kroz napola sklopljene kapke, on vide svetlo jedne kerozinske lampe i u njoj široko lice i veliki nos Kajsete, jednog od čuvara koji je bio na svom uobičajenom obilasku. Prozorče se zatvori; Dva Sokola skoči sa kreveta i prodrma O'Brajena. "Pa ne misliš valjda da spavam u ovo doba?" prošapta ovaj pridižući se.

Obojica su i legli gotovo se ne svukavši. Sada im nije preostajalo ništa drugo do da čekaju na razvoj događaja. Dva Sokola požele da mu je oružje pri ruči. Deringer i automatik. Tarhe mu je rekao da je tajna policija jedno vreme zadržala oružje ispitujući ga, a onda su ga dali njemu. Doktor ih je držao zaključane u velikom zidnom sefu u svojoj ordinaciji. U vreme kada mu je rečeno za njih, Dva Sokola se pitao zašto policija nije zadržala oružje kao dokaz da je njegova priča istinita. Ništa slično tome nije postojalo na ovom svetu. Ali pištolji su predati Tarheu, tako da mu nije preostajalo ništa drugo do da zaključa da je policija oružje smatrala još jednim dokazom ludosti Dva Sokola. Ako je tako bilo, oni mora da su svi jedna krajnje nemaštovita grupa.

Sedeli su u tišini na ivicama kreveta. Nisu morali dugo da čekaju. S kraja hodnika začu se uzvik, naglo presečen, a trenutak kasnije metalni zvuk im objavi da je ključ gurnut u bravu. Vrata se otvoriše. Dva Sokola ustade, ne znajući da li da očekuje spas ili smrt od revolvera koji je ugledao. Šest ljudi sa navučenim kapuljačama stajalo je u prolazu. Njihova odela odavala su da pripadaju nižoj klasi Hotinosonijanaca. Dvojica su imali revolvare sa burencetom na šest

metaka, dvojica su nosili puške jednometke, a poslednja dvojica bili su naoružani dugim noževima.

Najzdepastiji među njima progovori dubokim glasom. Govorio je hotinosonijanski sa приметnim stranim naglaskom. "Jeste li vi Dva Sokola i O'Brajen?"

Dva Sokola klimnu glavom i reče: "Dajte nam revolvere ili, ako baš mora, noževe."

"Neće vam biti potrebni."

"Dva moja pištolja nalaze se zaključani u zidnom sefu u ordinaciji doktora Tarhea. Jedan od njih je automatski pištolj, brzo okidajući mehanizam koji bi veoma povećao vatrenu moć Bladlenda. Potreban mi je kao model."

Zdepasti je neko vreme oklevao, a onda reče: "Utrošićemo mnogo vremena da ga izvadimo iz sefa. Nemamo vremena da ga bušimo i dižemo u vazduh."

"Ja znam kombinaciju koja ga otvara", požuri Dva Sokola da kaže. "Dugo sam stajao iza doktora Tarhea i posmatrao ga šta radi. On je uvek tako odsutan."

"U redu. Ali požuri. Nemamo mnogo vremena."

Dva čoveka povedoše ostale niz hodnik. Dubok Glas pozva Amerikance da pođu za njima. Licem okrenut zemlji, na kraju hodnika ležao je Kajseta, čuvar. Glava mu je bila razbijena; usta i oči otvoreni. Koža mu je već dobila sivkastoplavu boju.

"Kučkine sinovi ipak nisu morali da ga ubiju" reče O'Brajen. "Jadnik! Nikada nisam uspeo da shvatim ni reč od onoga što mi je govorio, a ipak smo se slatko smejali. Bio je dobar momak."

"Bez razgovora", naredi Duboki Glas. Prodoše kroz jedan drugi hodnik i kroz salu za ručavanje stigoše do Tarheove ordinacije. Dva Sokola pomače sliku koja je sakrivala sef i u svetlu lampe koju je držao Duboki Glas poče da okreće brojčanik, obeležen brojevima prilagođenog akajvijanskog cifranika. Vrata se otvoriše i on pronađe svoj diringer i automatik u jednoj kartonskoj kutiji.

Duboki Glas pruži ruku da prihvati oružje i Dva Sokola mu ga neodlučno dade. Bilo je očigledno da su i za Bladlende bili isto onoliko zatvorenici koliko i za svoje predašnje tamničare.

Grupa zatim napusti ordinaciju i uputi se prema prednjim, glavnim vratima azila. Dva čoveka sa puškama izađoše prvi da provere je li

vazduh čist i odmah se vratiše da jave da se može slobodno izići. Dva Sokola i O'Brajen u pratnji preostale četvorice Bladlendana iziđoše zatim kroz vrata napolje. Grad, u podnožju brda na kome su se nalazili, nije bio osvetljen - samo je tu i tamo gorela poneka vatra koju branioći još nisu uspeli da ugase. Mesec su skrivali gusti oblaci. Pođoše niz stepenice prema dva automobila. Bili su parkirani iza žbunja na samoj krivini puta, s njihove leve strane. Prednji krajevi vozila jedva da su se videli. Samo što dva strelca sa puškama kročiše sa stepenica na ravno tlo, a žbunje ožive bleskom plamičaka iz cevi vatrenog oružja. Dva Sokola gurnu O'Brajena prema zemlji, a zatim se i sam baci da se ukloni sa linije vatre.

Pao je na голу zemlju jako teško i gotovo da mu taj udarac izbi vazduh iz pluća, a onda se otkotrljao u stranu. Tek u zaklonu žbunja koje je raslo ispod i levo i desno od stepenica on reši da se zaustavi. Ljudi koji su ih dočekali u zasedi sada su pucali iz ručnog oružja. Dvojica Bladlendana koji su bili ispred svih ležala su u podnožju stepenica. Jedan beše ranjen ili mrtav, dok je drugi iz teške pozicije otvarao vatru na Perkunišance. Dva Sokola je odmah shvatio da napadaći ne mogu biti niko drugi do Perkunišanci koji su ovamo stigli sa istim namerama, samo malo kasnije od Bladlendana.

Iznad Dva Sokola neki čovek vrisnu. Jedno telo pade preko ograde i zaustavi se na njegovim nogama. Dotle su valjda i ostali Bladlendani došli k sebi i zaklonili se iza stubova i ograde verande. Neki Perkunišanac pade na zemlju iz grmlja. Ostali zauzeše nove položaje iza bladlendskih kola. Svetla u azilu se upališe i to oteža i inače nezavidan položaj Bladlendana na verandi. Čovek s puškom u podnožju stepenica progunđa nešto i prestade da puca. Pištolj nekog pogođenog Bladlendana odozgo sa verande pade na zemlju u blizinu Dva Sokola.

On otpuza do agentovog pištolja, a zatim, s oružjem u ruci, napusti relativnu sigurnost svog zaklona i, puzeći, uputi se do pogođenog strelca sa puškom. Služeći se njegovim telom kao zaklonom, brzo mu pretraži džepove. Tako nađe nekoliko malih četvrtastih kutija za koje se pokaza da sadrže municiju.

Prstima opipa revolver i prelomi ga, a onda napuni njegovo burence nađenim mecima. Iza njega O'Brajen zakuka. "Pogoden sam! Ruka mi je oduzeta. O, Hriste, krvarim! Umreću!"

"Zaveži s tim umiranjem", reče Dva Sokola. "Glas ti je isuviše jak za čoveka koji je na samrti."

Zakotrlja se prema njemu i napipa O'Brajenovo levo rame. Prsti mu postadoše lepljivi. O'Brajen reče: "Brzo se gubim. Život ističe iz mene sa svakim otkucajem srca."

"Prestani da kukaš", obrecnu se Dva Sokola. "Samo ti se čini da umireš. Imaš samo ranu u mesu i to nimalo duboku."

"Da... ali nisi ti pogođen."

Dva Sokola malo podiže glavu da osmotri šta se događa. Dva čoveka sa verande i dva iza kola i dalje su pucali jedni u druge. Tada se jedan - učini mu se Duboki Glas - od dvojice na verandi diže i okrete se da puca kroz prozore azila u sijalicu koja im je svetlela u leđa i ocrtavala im obrise. Začu se zvuk kao kad pesnica pogada u meso i čovek odlete napred. Pao je na lice i Dva Sokola više nije mogao da ga vidi. Njegov revolver, izletevši mu iz ukočene ruke, prolete ipak kroz prozore u unutrašnjost azila.

Preživeli potrča da se skloni iza ugla zgrade. Nisko se pognuo, trčeći, otvori vatru na Perkunišance. Kod samog ugla zgrade poskoči i pade na zemlju. Budući da se nije dizao, Dva Sokola zaključa da ako nije mrtav, verovatno dobro glumi. Ukoliko je glumio, njegovom poslu nije moglo biti zamerke, jer je u padu ispustio i poštolj.

"Koliko je znam, imamo samo dva Perkunišanca protiv sebe", šapnu on O'Brajenu. "A i oni imaju naređenje da nas dovedu žive ili mrtve. Čini se da im je svejedno u kakvom ćemo stanju biti, jer su pripucali krajnje ozbiljno po onakvom mraku na nas."

On ponovo podiže glavu, ali nije mogao ništa da vidi. Verovatno su čučali iza kola, puneći revolvere i dogovarajući se o daljem planu napada. Zasigurno nisu mogli da tvrde da su sve izbacili iz stroja i zato će morati da dođu i da provere.

No, za to više nisu imali ni mnogo vremena. U kući je vladala velika galama: glasovi su postavljali pitanja, pacijenti vrištali, a koraci odzvanjali gore-dole. Mora da je nekome već palo na pamet da pozove policiju, ali žice su verovatno bile presečene.

Pored toga, i sama pucnjava je mogla već da privuče pažnju neke od policijskih patrola dole u gradu. Možda se već penju uz brdo, u kom slučaju Perkunišanci ne bi mogli da se posluže svojim kolima za bekstvo, jer bi jedini put bio blokiran. Razume se, ukoliko nisu svoje

vozilo ostavili u podnožju i ovamo stigli pešice.

Dva Sokola je zapetog revolvera strpljivo čekao. O'Brajen zastenja i Dva Sokola mu naredi da zaveže. Iz korica, na boku mrtvog strelca koji je ležao kraj njih, on izvuče dugački nož, kome zatim jednom rukom odmeri težinu. Zaključi da bi mogao dobro da posluži za bacanje.

Perkunišanci su se izgleda ipak odlučili da ništa ne prepuste slučaju, već da napreduju krajnje oprezno. Jedan od njih izlete iza kola, trčeći prema zaklonu koji mu je pružao ugao verande. Dva Sokola ga pusti da ode. U mraku, i na toj razdaljini nije smeo da se pouzda u revolver. Pored toga, ukoliko se uzdrži od pucanja, moglo je da se dogodi da poveruju kako su posao temeljito obavili i da više nemaju čega da se plaše.

Polako se otkotrlja sa mesta na kome je ležao, tako daje mogao da vidi i žbunje kod druge krivine puta. Kao što je i očekivao, drugi agent prođe tuda kako bi stigao do drugog ugla verande. Dva Sokola se puzeći vrati do O' Brajena. Leđa mu se oznojiše od napetosti.

Kad stiže do tačke na kojoj je veranda skretala, da bi pratila zidove zgrade, on čučnu i pričeka. Kao što se i nadao, ubrzo ugleda jednog od Perkunišanaca kako trči ka žbunju u čijem se zaklonu on nalazio. Dva Sokola hitro prebaci revolver u levu, a nož u desnu ruku. Zatim ustade i u trenutku kada čovek zakorači u žbunje, on ga nožem ubode u vrat.

Agent zakrklja i pade na zemlju. Dva Sokola izvuče nož, sklonivši se pri tom u stranu kako ga ne bi pogodio mlaz krvi.

Drugi Perkunišanac doviknu nešto. Dva Sokola prigušeno izgovori nekoliko perkunišanskih fraza koje je znao, namerno ih čineći nerazgovetnim. Zadovoljan onim što je čuo, drugi perkunišanski agent napusti zaklon ugla verande. Dva Sokola takođe izađe iz grmlja i slobodno krete ka njemu. U mraku mu neće biti lako da mu prepozna lik, nadao se Dva Sokola. No, agent je izgleda mogao veoma dobro da vidi pod svetlom koje je stizalo iz azila. On zaurla i opali, ali njegov uzvik ipak upozori Dva Sokola koji se baci u stranu u žbunje. Zrno prozvižda pored njega. Zatim se začu zvuk cipela po šljunku. Izvirivši, Dva Sokola vide kako se gubi iza automobila, pa skoči na noge i polete ka visokom žbunju s druge strane. Kad se nađe na nekoliko jardi udaljen od vozila koje se tu nalazilo, Dva

Sokola uspori. Odatle krenu napred krajnje pažljivo.

Tamna masa vozila lagano se pomeri. Ne beše nikakvog zvuka osim škripanja drvenih točkova na šljunku. Za trenutak Dva Sokola pomisli da su kola gurana odpozadi, ali mu apsurdnost takvog dela otkri pravu istinu: auto beše na parni pogon. On zaboravi na oprez i potrča napred. U trku ponovo prebaci nož u desnu ruku. Zašto da troši metak koji bi mu mogao koristiti kasnije? Pored toga, ako ne bude pucao, Perkunišanac neće moći da na osnovu plamena odgonetne mesto sa koga ga je napao.

On izbi iz žbunja upravo uz bok automobila. Vozač je sedeo na desnom sedištu, jer se saobraćaj u ovoj zemlji odvijao levom trakom na putevima. Ali levi prozor beše spušten i tako nije bilo prepreka. Nož prolete kroz otvoren prozor i zari se u vrat vozača. Vozač pade napred, a Dva Sokola oprtča s prednje strane kola koja su nastavljala svoje lagano kretanje.

Otvori desna vrata i, uhvativši leš za ruke, izvuče ga napolje. Za vađenje noža nije bilo vremena. Umesto toga, on hitro uskoči na sedišta i grozničavo pokuša da odgonetne kako se kolima upravlja. Na sreću, imao je prilike da vidi ilustracije upravljačkih mehanizama 'parnjaka' u Tarheovoj biblioteci i proučio ih je veoma pažljivo nadajući se jednoj ovakvoj prilici.

Dve kratke drške, postavljene na jednu vodoravnu ploču koja se dizala sa komandne table, regulisale su pravac kretanja i brzinu. Leva drška je pomeranjem u levo-desno služila za upravljanje. Desna, gurnuta napred, služila je za kretanje vozila napred. Pre nešto je ovo otkrio, Dva Sokola je morao da zaustavi vozilo; pritisnuo je jednu nožnu pedal, ali su cela kola zacvilela protestujući zbog dejstva dve suprotne sile, jer motori nisu bili isključeni.

Dva Sokola gurnu ručicu za brzine u neutralni položaj, a odatle prvo napred da bi proverio je li to odgovarajući pokret za vožnju unapred, a zatim nazad, odnosno ka sebi. Kola pođoše unazad.

On ih potera napred i oko ugla zgrade. Uz jedva čujni zvuk motora i škripu drvenih točkova po šljunku, kola stigoše do mesta na kome je ležao O'Brajen. Dva Sokola zaustavi vozilo i pokuša da pronađe instrument na tabli odgovarajuće prekidače za svetlo. Prvi prekidač na koji je naleteo stavljao je u pogon metlicu brisača na vetrobranskom staklu, smeštenu nasred staklene površine. Da bi

obavila svoj posao, morala je da napravi polukrug od gotovo sto osamdeset stepeni i to ga nagna da pomisli kako hotinosonijanska vozila čeka još dug put dok stignu do trenutka kada bi mogla da se mere sa onima na Zemlji 1.

Ali ipak je bio srećan što ih uopšte ima.

Sledeći prekidač koji je okrenuo bio je pravi, jer dve male svetiljke obasjaše komandnu tablu, a upališe se i svetla na farovima, koji su bili smešteni na blatobranima iznad točkova. Svetlo beše slabo, ali ipak dovoljno za njegove potrebe. Snopovi osvetliše pročelje azila i tela na verandi, stepeništu i na putu. On pozva O'Brajena, koji se diže i krenu ka kolima.

"Svaka čast, poručniče", reče on prigušenim glasom kad stiže, "ali kuda ćemo odavde?"

Dva Sokola ne odgovori. Posmatrao je satove na komandnoj tabli. U njenoj sredini nalazili su se stakleni cilindri, a još šest istih takvih, osvetljenih sjajem lampica, nalazilo se iza njih. Povrh svakog od njih nalazio se obasjani znak, izveden iz hotinosonijanskog pisma, kojim su se oni služili pre no što su ga odbacili da bi prešli na grčku azbuku. Na različitim nivoima u svakoj od ovih tuba dizala se crvena tečnost, dok je staklo bilo izdeljeno belim podeocima. Tube su očigledno pokazivale količinu vode, pritisak pare, količinu goriva, brzinu, stanje baterija i kilometražu.

Dva Sokola je znao šta podeoci na njima znače, ali, obzirom na izmenjeni sistem mera kojim su se služili hotinosonijanci, nije bilo lako da se to prevede na engleski.

Pokazatelji za vodu i gorivo govorili su da je vozilo do vrha puno. Što se brzine tiče, uskoro će biti u stanju da je sam proceni. On sačeka da se O'Brajen smesti do njega, a onda krete strmim i vijugavim putem prema gradu pod sobom. Iza njih, ohrabreni odsustvom pucnjave, ljudi provališe napolje iz kuće. U tom času se pojavi i mesec kroz raspuklinu u oblacima. Dva Sokola isključi svetla i nastavi da vozi još brže pod svetlom koje je mesec pružao. U podnožju brda on zaustavi kola i izađe napolje da bi proučio ulične znake. U stvari, pošto je veoma malo ulica uopšte imalo znake, bio je to samo jedan znak koji je davao obaveštenje da se nalaze u blizini auto-puta. U središnjim delovima grada, stranac je ili morao da ima kartu ili je morao da se raspituje, ukoliko je imao nameru da

stigne do svog odredišta.

Proučavanje mapa Istokve koje je našao u biblioteci u azilu opskrbito ga je saznanjem o nekoliko glavnih pravaca kojima je mogao da se posluži pri izlasku iz grada. Nalazio se samo nekoliko blokova udaljen od velikog auto-puta koje je vodio na Istok. Bio je gotovo siguran u to, ali je prethodno želeo da proveriti tačnost mapa.

Zaobiđoše jedan ugao i tu, na kraju ulice, ugledaše auto-put. Sad su već mogli da čuju buku saobraćaja, žamor glasova i škripu kočnica. Na njemu se nalazila prava zbrka kola punih izbeglica, ljudi, žena i dece koji su nosili velike zavežljaje ili gurali kolica na kojima se nalazio njihov imetak.

Zbrka je vladala samo na prvi pogled jer Dva Sokola vide, čim mu pođe za rukom da se ubaci na put i smesti između dve grupe ljudi, da sve teče izvesnim redom. Malo kasnije postade mu jasno i zbog čega, jer ugleda vojnike koji su rukovodili sobraćajem. Bili su postavljeni na uglu gotovo svakog bloka i nosili su kerozinske lampe i velike baterijske lampe. Prvi vojnici ih se ne zaustaviše, ali se Dva Sokola pitao koliko im vremena preostaje pre no što se to dogodi. A onda će verovatno uslediti pitanje o ispravama. Bez njih će ih verovatno uhapsiti, a možda i streljati na licu mesta čim shvate da ih nemaju. I tako, čim mu se ukaza prva prilika, on skrenu kolima u jednu pobočnu uličicu.

"Moraćemo da pokušamo ovako i da se nadamo da se nećemo izgubiti", objasni on O'Brajen. "Ako budemo primorani da se vratimo na auto-put, verovatno ćemo morati da se probijamo kroz blokade na njemu."

"Slažem se", reče O'Brajen. "Ali kuda ćemo?"

"Kako je tvoja ruka?"

"Krvarim na smrt. Neću uspeti, poručniče."

"Mislim da ti nije tako loše", reče Dva Sokola. Zatim zaustavi kola, pa pažljivo prouči narednikovu ranu pri svetlu baterijske lampe, koju je našao u odeljku ispod komandne table. Kao što je i mislio, rana je bila plitka. Ipak je i dalje išlo malo krvi, koju lako zaustaviše podvezavši ruku maramicom. Zatim pričvrstiše ruku zavojem oko ramena i nastaviše vožnju.

Sve donedavno su ga zbunjivale narednikove reakcije. On je bio dobar vojnik, vrlo sposoban, veseo i hrabar. Ali se menjao svaki put

kada bi mu na pamet palo da su izvan njihovog sveta. I uvek bi se ponašao tako kao da će uskoro umreti. To je, zaključio je Dva Sokola, poticalo od osećanja potpunog neuklapanja. Bio je zauvek odsečen od sveta u kome se rodio i odrastao. Predstavljao je stranca u mestu koje mu je bilo nepoznato. Patio je od čežnje za kućom kao nijedan čovek pre njega. To ga je ubijalo u pravom smislu reči.

Ni samom Sokolu nisu bila strana ta osećanja, mada nije patio do te mere. Pre svega zbog toga što je naučio tako da živi i na svetu na kome se rodio. Dete dveju kultura, raspeto između njih i nesposobno da se odluči kojoj da da prednost, on je i u svojoj rodnoj zemlji bio stranac. S druge strane, upravo zbog toga bio je u osnovi daleko sposobniji za prilagođavanje od O'Brajena. Imao je snage da preživi šok te 'transplantacije', da se održi u novim uslovima, pa čak i da napreduje ako se stvari razvijaju kako treba. No, brinuo ga je O'Brajen.

9.

Posle dva sata, pošto su prethodno nekoliko puta gubili pravac, stigoše do glavnog auto-puta, kečziva. Pola milje ispred njih velika grupa vojnika nalazila se na drumu. Dok su posmatrali u koloni, Dva Sokola vide kako iz jednog automobila izvedoše nekog čoveka i odvedoše ga u jedan šator u blizini.

"Traže špijune i dezertere", reče Dva Sokola. "U redu. Ići ćemo okolo."

Ali to nije bilo lako. Morali su da pređu preko jednog plitkog potoka nepunu milju dalje. Nisu se zaglavili nijednom, ali su pet minuta posle toga morali da stanu, jer se ispred njih isprečila kamena ograda, koja je, kako izgleda, išla od horizonta do horizonta. U to vreme, zora je već svanula. Krenuše zatim uporedo s ogradom i išli su tako oko milju i po, a onda ograde nestade, ali je zameni jedan širok potok u kome se zaglaviše.

Dva Sokola je poterao kola u vodu i napredovali su nekih desetak jardi dok je voda polako prolazila ispod vrata u unutrašnjost. Onda su se kola zaustavila i točkovi su se nemoćno okretali. I ništa više nije bilo u stanju da ih izvuču iz blata.

"Završili smo vožnju", reče Soko. "Ali možda je i bolje što se ovo ovako okončalo. Da smo nastavili, a voda postala još dublja, kazan bi im verovatno eksplodirao."

"Ma nemoj! I sad mi to kažeš? Gubimo se odavde!"

Dalje su putovali kroz seoske predele, držeći se auto-puta. Četiri dana kasnije put više nije bio asfaltni, već običan, prašnjav, seoski put.

Hranili su se jelom koje su krali od seljaka. Prođoše još dva dana. Ukaza im se prilika da ukradu kola, jedan auto sa unutrašnjim sagorevanjem i oni iskoristiše zgodnu okolnost. Toga dana su prevalili trideset milja, držeći se ivica drumu i bezobzirno se služeći sirenom da uklone izbegle ispred sebe. Tada saznadoše da se na putu ispred njih nalazi kontrolna stanica, pa napustiše glavni put i pođoše nekim sporednim seoskim drumom. Kad im ponestade benzina nastaviše pečice.

"Narod Ickapintik je na severu", reče Dva Sokola O'Brajenu. "Poslednje što sam o njima čuo bilo je da su neutralni. Preći ćemo granicu i prepustiti im se na milost, ako uopšte znaju šta je to."

"Ne sviđa mi se način na koji si to rekao", uzvratila O' Brajen. "Kakvi su oni ljudi?"

"Indijanci u osnovi, sa mnogo belih gena. Govore jezikom koji pripada narečju Nahuatl, sličnom jeziku Acteka iz starog Meksika. U stvari, čak su i veoma slični Actecima. Iz Azije su stigli istovremeno sa Irokezima. Ickapintici su podjarmili jedno drugo pola-belo, pola-azijsko pleme koje je dotle terorizalo istočnu Evropu. Masakrirali su pola plemena i porobili ostalu polovinu."

"Izgleda da su prilično tvrdi, a?"

"I meni se tako čini. Na primer, prošlo je svega pedesetak godina od kada su prestali da žrtvuju ljude u svojim verskim obredima. A njihovi robovi ne samo da nisu tretirani kao poluljudi, već nemaju pravo ni da postanu slobodnjaci kao što je to slučaj kod Hotinosonijanaca."

"Pa zašto onda idemo tamo?"

"Nisam mislio da im se baš bukvalno prepustimo na milost i nemilost. Pokušaćemo da presečemo preko njihove zemlje, skrivajući se i putujući noću. Naš cilj će biti Tirslend, ili, ako ti se više dopada, naša Švedska. Perkunišanci su objavili rat Tirslendu, ali do sada nisu preduzeli nikakve korake protiv njih. Ukoliko tamo stignemo, moglo bi nam poći za rukom da se snađemo za neki prevoz do Bladlenda. Kad tamo dodemo postaćemo važni ljudi i stvarno ćemo imati za šta da živimo."

"Blagi bože! Dao bih desno oko samo da mogu da živim na nekom mestu gde govore engleski."

"Sigurno je samo da ćeš bladlendski lakše naučiti od irokeškog."

Presecali su unutrašnjost zemlje, služeći se seoskim putevima uglavnom kao orijentirima, a krećući se van njih. Samo bi noću, kada su putevi bili napušteni, izlazili na njih i vozili su njima do svanuća. Čak i tada se Dva Sokola kretao veoma oprezno i uopšte je nerado to činio. Ali pešačenje po žitnim poljima i preko livada i kroz šume toliko im je usporavalo kretanje, da su morali da koriste svaku priliku da ga ubrzaju. Petnaest dana posle napuštanja Istokve naišli su ponovo na glavni auto-put koji je vodio na sever. Sa vrha jednog brda primetiše da se reka izbeglica nije smanjila, ali koliko su mogli

da vide, nije bilo vojničkih straža. Odlučiše da će biti sigurnije ako se umešaju u gužvu na putu.

Dva dana su se vukli na ivici kolone izbeglica, ali su zaključili da tako brže napreduju. U svitanje trećeg dana začuše topove sa zapada. Do noći su već bili u stanju da razaberu prasak lakšeg oružja iz daljine. Sledećeg dana pojaviše se hotinosonijanske trupe. Bila su to pojačanja sa juga koja su hitala prema severozapadu gde je besnela bitka. Dva Sokola i O'Brajen zavukoše se u sredinu kolone kako ne bi privukli pažnju. Sem toga, bezobzirna vožnja vojnih vozila ivicama kolone, uslovala je da putovanje tamo postane nesigurno.

Četvrtog dana, u podne, vojnici na jednom raskršću usmeriše kolonu prema istoku. "Mora da su Perkunišanici već zauzeli put tamo napred", reče Dva Sokola. "Izgleda da ozbiljno napreduju."

"Oduvek sam smatrao da su Irokezi bili moćni ratnici", reče O'Brajen. "Ali čini se da su usvojili rusku taktiku."

Dva Sokola je pomalo pogodilo ovo što mu je sadrug kazao; primio je kritiku hotinosonijanaca kao ličnu stvar. On je znao da O'Brajen o njemu misli kao o Indijancu i da zbog toga, iako nikada otvoreno neposlušan, uvek zadržava pravo na vlastito mišljenje.

"Kazaću ti jednu stvar", reče on. "Perkunišanci možda dobijaju ovaj rat, ali plaćaju isto onoliko veliku cenu koliko i Nemci u onom našem. Ako ne i veću, jer ovde nema ženevske konvencije. Rat je nešto drukčiji ovde. Ono što jedna zemlja čini sa zarobljenicima isključivo je njeno pravo. Perkunišanci su odavno otkrili da Hotinosonijanci ne mogu da posluže kao robovi. Ili neprestano pokušavaju da pobegnu ili ginu u tim pokušajima.

I tako su Perkunišanci proglasili rat bez zarobljavanja. Nema zarobljenika ukoliko nisu potrebni zbog obaveštenja. A oni muče da bi do njih došli. Hotinosonijanci to znaju i bore se do smrti. U povlačenju ubijaju svoje ranjenike ako nisu u stanju da ih nose. Kao ishod toga, osvajač nailazi na daleko čvršću odbranu od one koju bi inače imao. Njihova brzina je rezultat jedino njihove nadmoćnije tehnologije i strategije zaobilaznja 'džepova' otpora branioca. Tome još treba dodati i njihovu spremnost na velike žrtve.

Perkunišanci moraju da osvoje što više teritorije pre no što zima dođe. Ova zemlja zauzima isti prostor kao Južna Rusija na našoj planeti, bez one srazmerno blage klime, jer nema uticaja Golske

struje. Zato je klima zimi i ovde i u Evropi subarktička. To je i razlog zbog koga mi mora mo da stignemo do Tirslanda pre snega. Ne smemo dozvoliti da nas zima uhvati na otvorenom: smrzli bismo se u najkraćem mogućem roku."

O'Brajen uzdrhta i reče: "Kakav svet, brale! Ako smo već morali da proletimo kroz vrata, zašto ne uletesmo u neki fini i topli, mirni svet?" Dva Sokola se nasmeši i sleže ramenima. Možda da postoji i takav 'paralelni' svet, ali ako ga i ima, oni sigurno nisu u njemu. Moraju opstati u onom koji im je sreća udelila.

Nekoliko trenutaka kasnije naiđoše na kola zaglavljena u blatu. Tri čoveka su pokušavala da ih izvuku. Dva Sokola reče: "Vidiš li onu ženu za volanom? Ima šal na glavi i lice joj je prljavo, ali bih smeo da se kladim da je to Ilmika Torstajn."

Neko vreme je bio neodlučan šta da radi, ali na kraju zaključi da bi njeno prisustvo moglo da znači i neku olakšavajuću okolnost. Možda ona ide u Ickapintik, gde će joj njen status kao kćeri bladlenskog ambasadora omogućiti dobar prijem, pa čak i organizovanje prebacivanja u njenu zemlju. Ona neće odbiti da povede Dva Sokola i O'Brajena sa sobom. Na kraju, to joj i bila prvobitna namera, a on nije video razlog zbog koga bi sad promenila mišljenje.

Zato se uputi pravo k njoj. Trenutak ga je posmatrala zbunjenost, a onda ga prepoznade. Začuđenost zameni smešak zadovoljstva. "Možemo li sa vama?" upita on.

Ona klimnu glavom i reče: "Ovo je isuviše dobro da bi bilo istinito."

On više nije gubio vreme. Dva Amerikanca odoše do zadnjeg dela kola da pomognu ostalima. Kada je vozilo stiglo do tvrdog puta, Dva Sokola i O'Brajen se uvukoše na prednje sedišta do Ilmike. Ostali, za koje se ispostavilo da su članovi bladlenske ambasade u Istokvi, zauzeše zadnja sedišta. Ilmika je vozila 'parnjak' što je brže mogla, vodeći pri tom računa da ne ugrozi pešake. Sirenom se služila samo povremeno i samo u slučajevima kada je morala da opominje pešake koji nisu pokazivali nameru da se sklone. Ukoliko i posle toga ne bi napravili mesta, ona ih je zaobilazila i pri tom rizikovala da se zaglavi pored puta, što joj se, uostalom, i dogodilo onda kada su Dva Sokola i O'Brajen naišli na njih.

Dok su se vozili, on ispriča Ilminki šta se dogodilo. Ona je, naravno, znala da su bladlenski agenti izginuli, ali je mislila da su

Perkunišanci uspeali da preotmu dva čoveka iz drugog sveta. Sada se vozila ovim putem, jer je drum kojim je imala nameru da ode iz ove zemlje bio presečen. Perkunišanska flota je provalila u Crno More i porazila mornaricu Hotinosonijanaca, uništivši pri tom nešto bladlenskih brodova koji su se tu zatekli. Kontrolisali su sada i vazduh i vodu Crnog Mora. Mali dirižabl, kojim je zajedno s njim imala nameru da se prebaci u Palaviju (Turska), tom prilikom je takođe bio uništen.

Vozili cu celog dana i noći i zora ih zateče daleko severnije, ali i bez goriva. Nisu imali sreće da ga nabave od armijskih vozila, jer od dvadeset koja su prošla kraj njih nijedno ne stade na njihove signale. "Dug je to put, ali ćemo morati pešice", reče Ilminka. "Kad bi mi se ukazala prilika da razgovaram sa nekim oficijrom, možda bih mogla da dobijem druga kola."

Ali ovo što je rekla nije zvučalo kao da je u to mnogo sigurna. Bilo je jasno da Hotinosonijanci, zauzeti bitkom na severozapadu, nisu imali vremena ni materijala čak ni za gospu Ilmiku Torstajn. Da je to tako uverili su se posle samo četiri milje pešačenja.

Na četvrt milje ispred njih iz šume iznenada ispade grupica hotinosonijanskih vojnika i pretrča preko puta. Izbeglice, kraj kojih prođoše, pobacaše svoje stvari i potrčaše za njima. Kolonom prođe glas koji stvori paniku. Na putu ostade samo krš vozila. Ljudi se izgubiše.

Četrdesetak jardi pred njima zemlja polete uvis u eksploziji jedne granate. Ljudi koji su odatle maločas pobegli s puta, ostadoše nepovređeni. Ali sledeća granata pade u blizini jedne skupine koja nije na vreme čula vest. Eksplozija ih razbaca u svim pravcima.

Čim je prva granata pala, Dva Sokola i ostali baciše se u mali jarak kraj puta. Ležali su priljubljeni uz zemlju dok su padale druga, treća i četvrta granata, zasipajući ih i pokrivajući zemljom. Nečije otkinuto stopalo pade pored glave Dva Sokola. On samo jaće zagnjuri glavu u travu. Peta granata ih napola zatrpa ali niko nije bio povređen. Šesta eksplozija nešto niže uz put, a sedma pade u obližnji jarak i pobi veći broj ljudi, žena i dece koji su se tamo zatekli.

Tada paljba prestade. Dva Sokola diže glavu da osmotri. Preko puta se nalazilo spaljeno žitno polje, koje se pružalo sve do padine jednog brda, preko čijeg vrha se upravo pomoli pet oklopnih vozila.

Dvoja od njih bila su naoružana dugocevnim topovima. Ostala su od naoružanja imala nešto što je s ove daljine ličilo na mitraljeze. Dva Sokola je znao da mitraljezi u ovom svetu još nisu bili izumljeni. U stvari, upravo je njih imao nameru da pravi na Bladlendu. Ipak nije mu se sviđao izgled onog oružja; mada su i topovi bili dovoljni da se odluči za bekstvo. On se diže zajedno sa ostalima, pa potrčaše preko spaljenih stabljika žitnog polja s njihove strane puta. Video je da su irokeške trupe zauzele zaklon u malom zabranu nekih četvrt milje prema severozapadu. Oni će svakako biti meta napada oklopnih kola, pa nije imalo svrhe ići tamo. On povede ostale prema jugoistoku, preko polja, u pravcu udaljene linije napola spaljenog drveća, koje je moglo značiti da se iza njega nalazi reka ili potok. U vreme kad stigoše do polovine polja, Perkunišanci počеше da prelaze put. Oni pripucaše za ljudima koji su trčali, što beguncima samo dade podstrek da potrče još brže. Gledajući preko ramena, Dva Sokola vide kako mine dižu prašinu sa zemlje i zaprepasti ga brzina kojom ih je to oružje ispaljivalo. Vozila su ipak morala imati neku vrstu brzookidajućeg oružja. U literaturi koju je čitao o naoružanju ovoga sveta o takvom nečem nije bilo ni pomena, ali bilo je jasno da je to oružje u tajnosti napravljeno i upotrebljeno prvi put u ovom ratu.

Još jedna činjenica koja je objašnjavala brzo perkunišansko napredovanje. Njihova vatrena moć bila je premoćna.

Kola zatim okretoše prema drveću i bitka se ubrzo rasplamsa. Trajala je otprilike deset minuta. Posle toga zavlada tišina. Za to vreme begunci predoše preko potoka oivičenog drvećem i stigoše do prilično guste i prostrane šume. Nastavili su da se kreću sve do noći, a zatim odspavaše nekoliko časova, pa nastaviše bekstvo. Dva dana kasnije naiđoše na grupu pobijenih vojnika. Pored njih se nalazilo maleno vozilo - slično džipu - čiji su rezervoari bili napola puni goriva. Vozili su se njim prema severu, sve dok goriva ne nestade, a onda nastaviše pešice. Nedelju dana kasnije stigli su u blizinu granice Ickapintika.

Pred njima se iznenada rasplamsa laka puščana paljba. Dok su Ilmika i jedan čovek koji je bio bolestan uzeli zaklon iza drveća, ostali otputaše do vrha brda. Bili su naoružani revolverima i puškama koje su uzeli od mrtvih vojnika u isto vreme kada i džip. I pored toga, nije

im bilo ni na kraj pameti da zapodevaju ma kakvu kavgu. Hteli su samo da izvide kakva je situacija pred njima i, ako treba, da onda zaobiđu to mesto.

Dva Sokola stiže na vrh brda i kroz dogled osmotri bitku koja se vodila. Čarka beše pri kraju. Veći broj tela ležao je na zemlji na različitim udaljenostima od kamenih ruševine koje su bile jedini ostaci nekadašnje farme. Tela su bila obučena u crno-narandžaste uniforme koje je nosila perkunišanska pešadija. Napadali su nekoga ko se branio odande, iz ruševina, i u tom okršaju ih je ostalo samo sedam. Sada su puzali prema razvalinama zidova iza kojih su, Dva Sokola vide posle kraćeg i pažljivijeg osmatranja, pucala samo tri čoveka. Tada jedan Perkunišanac, klečeći iza prevrnutih kola blizu ruševina, baci granatu preko zida u jedan od uglova ruševine zgrade.

Posle eksplozije iz razvalina nije više niko pucao. Perkunišanci su, međutim i dalje oprezno napredovali, puzeći po zemlji sve dok se ne primakoše na nekoliko jardi od srušenih zidova. Jedan se nakratko hrabro izloži mogućoj vatri, ali se ništa ne dogodi. Začu se signal i svi skočiše i poleteše prema zidovima. Iznenada, dim iz jedne puške diže se iza zida i sekund kasnije Dva Sokola začu pucanj. Jedan Perkunišanac pade. Još jedan pucanj, pa pade i drugi.

Ostali su se nalazili preblizu zida da bi se okrenuli i pobjegli. Nastaviše sa jurišem, ali otvoriše vatru kako bi poslednjeg neprijatelja primorali da ne diže glavu preko zida. Ovaj, opet, izgleda nije obraćao pažnju na metke koji su udarali o stenu kraj njegove glave. Nastavio je da puca sa smrtonosnom preciznošću. Padoše još dva Perkunišanca: jedan na leđa, a drugi nastavi još par koraka, da bi se potom skljojao na zemlju, pavši licem prema tlu.

Dva Sokola je bio iznenađen. Mogao je da vidi samo šlem i gornje delove uniforme branioca. I jedno i drugo izgledalo je isto kao kod Perkunišanaca. Jedina razlika bila je u tome što je na prsima imao dve široke crvene pruge.

Tada preživeli proleteše kroz prolom na zidu i smesta pripuče na čoveka koji je sada bez zaklona. Ako je i bio pogođen, ovaj to ne pokaza već okrete pušku i njom kao toljagom zakači najbližeg napadača. Udareni smesta nestade iz vidokruga Dva Sokola, a za njim se prema zemlji sagnu i branilac. Sledećeg časa on se, držeći

čovjeka koga je oborio iznad glave, uspravi i baci ga na drugu dvojicu napadača. Ovi popadaše na zemlju. Šta bi se dalje dogodilo moglo je samo da se nagađa, ali jedan od palih napadača iznenada povrati snagu i opali na čovjeka sa crvenim prugama. Šlem odlete i on pade na zemlju.

Minut kasnije, trojica preživjelih ga izvukoše napolje na otvoreno. Ranjeni Parkunišanac im u tome nije pomagao, pošto je bio zaokupljen skidanjem šinjela i cepanjem rukava košulje, kojima je zavio desnu ruku. Ostali odvukoše neprijatelja do jednog javora. Odnekle izvukoše uže čijim jednim delom zavezaše ruke čovjeku. Zatim mu skinuše čizme i zavezaše mu i noge.

Zatim jedan kraj užeta prebaciše preko najbliže grane. Dvojica povukoše uže i čovjek sa zemlje se podiže, da bi, nešto kasnije, u času kada su mu se gole noge nalazile na nekih osam inči od zemlje, prestali da vuku. Položaj mora da mu je bio veoma bolan, jer mu je sva težina ležala na rukama koje su mu bile zavezane na leđima i izvučene naviše. I pored toga, lice obešenog nije pokazivalo ništa. Lagano se okretao na užetu i nije se oglasio čak ni u trenutku kada su ispod njegovih nogu vojnici počeli da slažu drva za vatru.

Dva Sokola odluči da se umeša. Oduševila ga je veličanstvena borba koju je vodio taj krupni čovjek. Sem toga, bio je radoznao, jer mu nije bio jasan povod borbe koju su vodile dve grupe Perkunišanaca.

On reče ostalim šta namerava da uradi. Oni se složiše da ga prate, naročito kada je istakao da bi zarobljenik mogao da im posluži kao značajan izvor informacija. Zatim se raširiše i izgubiše malo vremena da bi puzeći oko brda i kroz jednu jarugu zauzeli prava mesta. Ulazeći iz jaruge u šumu, oni se oprezno približiše Perkunišancima. Prođe još deset minuta pre no što su, čučajući iza drveta, stigli dovoljno blizu da mogu da čuju razgovor. S obzirom na to da se on odvijao na perkunišanskom, Dva Sokola nije bio u stanju da ga razume, ali ipak mu je bilo jasno da su psovali zarobljenika.

U to vreme, vatra je već lizala tabane obešenog. Mora da je jako trpeo, ali i dalje nije puštao glasa od sebe. Dva Sokola više nije smeo da čeka povoljniji trenutak. Nije želeo da zarobljenik bude obogaljen. On nanišani u stomak najbližeg vojnika. Ostali takođe podigoše oružje. Dva Sokola podiže ruku, zadrža je malo u tom

položaju, a onda je naglo spusti dole. Plotun koji je usledio, slisti Perkunišance gotovo u istom času. Nijedan od njih više se ne pomeri.

Dva Sokola potrča napred i rasturi upaljene grane ispod nogu zarobljenika, pa onda preseče uže kojim je bio obešen o granu. Dva Bladlenđana prihvatiše njegovo telo i položiše ga na zemlju.

Dva Sokola izvadi nož iz korica, ali je oklevao da preseče veze na rukama zarobljenika. Izgledao je isuviše opasno. Bio je visok najmanje šest stopa i sedam inča, a u grudima je bio širok ne manje od tri stope. Ruke, grudi i noge, sve je bilo masivno. Lice mu beše široko sa visokim jagodicama, nos orlovski, a kosa crna i prava. No, koža mu nije bila nešto naročito tamna, a smeđe oči bile su isprskane zelenim tačkama.

Jedan od Bladlenđana, Elfred Hijerot, poče da postavlja pitanja na perkunišanskom. Usledio je brzi razgovor, a onda Hijerot reče: "On je Kinukinuk."

Dva Sokola klimnu glavom. Kinukinuci su bili alkonkvanski narod koji je zauzimao prostor Čehoslovačke sa Zemlje 1. Već nekih stotinu godina oni su bili deo Perkuniše.

"Kaže da mu je ime Kvazind, što će reći, Snažni. Pripadao je kinukinučkoj regimenti pod komandom perkunišanskih oficira. On i ostali Kinukinuci rešili su da dezertiraju i priključe se Hotinosonijancima. Ali gonili su ih i priklještili na ovoj farmi. Ostalo ste videli. Objasnio sam mu ko smo mi. On kaže da bi voleo da nam se priključi. Govori hitinosonijanski, jer mu je majka bila robinja Hotinosonijanka. Kaže da ju je oslobodio njegov otac pre no što se oženio njome, pa tako ni Kvazind nije rob. Kinukinuci su veoma ponosni, iako ih Perkunišanci smatraju za nižu rasu."

Dva Sokola, bez reči preseče užad na zarobljenikovim rukama. Džin poče da trlja članke dok se dizao i onda krenu da malo prošeta kako bi ubrzao krvotok. Ubrzo potom sede na jedan od leševa da obuje čizme. Dva Sokola mu pruži pušku, pojas sa municijom i nož.

"Hvala ti", reče Kvazind na hotinosinijanskom.

"Možeš li da hodaš?"

"Mogu. Ali da ste stigli desetak sekundi kasnije..."

Dva Sokola posla Hijerota nazad da dovede Ilmiku i njenog čuvara. Zatim obidoše pale Perkunišance. Među telima koja su ležala na

zemlji pronađena su tri živa Perkunišanca, koje Bladlendani i Kvazind odmah lišiše bolova, zabadajući im noževe u pleksus. Kvazind skide mač sa mrtvog oficira i njime odseče glave ubijenima. Zatim ih složi u piramidu, pa se odmače malo da se divi svom delu. O'Brajen stade da povraća, a i Dva Sokola spopade muka.

Hijerot objasni. "Odsecajući glave svojim neprijateljima, on je sprečio njihove duše da stignu do Mičilmekineka, kinukinučkog Raja."

"Vrlo zanimljivo", primeti Dva Sokola. "Nadam se da nema nekih sličnih običaja koji bi mogli da se odnose i na nas."

Ilmika i Elson im se pridružiše. Ona poblede pri pogledu na glave, ali ne reče ništa.

Kvazind stade da se naginje nad tela svojih sunarodnika. Raskopčavao im je šinjele i košulje. S leve strane grudi svakoga od njih nalazio se tetoviran kukasti krst u krugu. Kvazind svima nožem skide to parče kože.

"Tetovirani znaci sadrže 'dušu'", objašnjavao je Hijerot. "Ako se spale, duše će biti slobodne da odlete u Mičilmekinek. Ali ako ih se neprijatelj dočepa, biće osušene ili stavljene u alkohol, zbog čega nikada neće stići u Mičilmekinek."

Dva Sokola sačeka da Kvazind završi svoj obred. Da je zadržavanje nastalo zbog bilo čega drugog osim verskih ceremonija, insistirao bi da odmah napuste ovo mesto. Ali povreda vere ovde nije bila preporučljiva.

10.

Grupa se kretala na sever celog tog dana, a i sledećeg. Trećeg dana, u svitanje, probudi ih buka mnogih motora. Dva Sokola otpuzi do ivice jaruge u kojoj su se skrivali, a zatim baci pogled niz padinu prema putu koji se nalazio nekih četvrt milje dalje. Bio je zakrčen oklopnim kolima i kamionima koji su vukli topove i topovske karee. Sva vozila bila su obojena skarletno sa plavim prugama. Na vratima im se nalazio znak crnog medveda u uspravnom položaju.

Dva Sokola je posmatrao kako promiče reka ljudi, vozila, kola sa hranom i oružja. Lica. Ljudi ispod metalnih, okruglih šlemova podsećala su pomalo na lica meksičkih Indijanaca Zemlje 1. Koža im je samo bila nešto svetlija.

Celog dana povorka je promicala putem. Posmatrači sa brda su spavali i smenjivali se na straži. Nisu se usuđivali da po danu krenu dalje, čak ni kroz šumu, jer su verovatno krstarile patrole, ali čim je pao mrak, nastaviše putovanje. Sledećeg dana, Elvin Greinfeld, onaj bolesni Bladlendānin, nije bio u stanju da se dignu. Slabašno je molio ostale da se ne obaziru na njega već da nastave. Oni ga ne poslušāše. Slabio je sve više i u sumrak tog dana je umro.

Telo mu zakopaše u plitkom grobu koji su iskopali noževima u zemlji. Hijerot je priredio obred koji se sastojao od molitve što su je izgovarali svi Bladlendāni dok su kružili oko groba i telo u njemu zasipali prašinom iz ruku. Dva Sokola je stajao pognute glave, ali je posmatrao ritual koji se odvijao. Bladlendāni su pripadali istoj veri kojoj i ostali Zapadnoevropljani. Ona je ustanovljena pre nekih hiljadu godina, zahvaljujući čoveku po imenu Himilka. Nadahnut otkrovenjem, on je odbacio vrednosti starih bogova i predložio da ih zameni monoteizmom, verovanjem u samo jednog. Umro je mučeničkom smrću - polomljenih nogu ostavljen je da visi dok nije umro od bola, žeđi i hladnoće. To je bio uobičajeni način satiranja jeretika koji je nestao pre svega sedamdeset pet godina.

Posle Himilkine smrti, njegovi učenici se razbežaše da izbegnu sličnu sudbinu, ali istovremeno i da bi raširili njegovo učenje. Na kraju, himilkizam je pobedio posle dugog vremena, isto kao i

hrišćanstvo na Zemlji 1.

Između hrišćanstva i himilkizma postojalo je mnogo sličnosti: spasenje za sve koji veruju u Himilku, njegovo rođenje bez začeca, raj, pakao i čistilište u kome se nalaze svi pagani pre Himilke.

Dva Sokola objasni njihovu veru O'Brajenu koji beše veoma polaskan kad mu je Dva Sokola kazao da je Hrist Zemlje 2 bio Irac.

Greinfildovo telo na kraju beše zatrpano prašinom, a ostali se spremiše da nastave putovanje. Upravo u tom času, iza drveća odakle su posmatrali obred, podigoše se pripadnici ickapintiške milicije. Bilo ih je šest i svi su imali jednometke spremne za paljbu, ukoliko neko pokuša da preduzme nešto.

Oni zavezaše ruke zarobljenika na leđa. Jedan dečko, sin nekog farmera ih je prijavio, ponosno je stajao po strani.

Šef policije, zdepasti, tamnopusi čovek, velikih usta, namignu Ilmiki. Svezani zarobljenici nisu mogli da učine ništa osim da nemo posmatraju ono što je usledilo.

Iznenada, O'Brajen, koji je pobledeo i disao kao premoreni konj, zaurla i potrča napred izmičući kundacima kojima su pokušavali da ga zaustave. Pretrčao je nekoliko jardi pre no što su shvatili šta namerava. On skoči u vazduh i skupi kolena pa onda silovito izbacio noge napred. Policajac nagnut nad Ilmikom, začu povike upozorenja i okrete se. Njegova brada primi pun udarac obe O'Brajenove noge. Začu se lom kao kad puca grana i on pade na leđa.

O'Brajen takode teško pade na leđa. Ruke, koje su mu bile vezane na leđima, primiše svu težinu udarca o zemlju i on zaurla od bola, otkotrlja se u stranu i pokuša da se dignu na noge. Kundak jedne puške mu pade na potiljak i on se sruči licem na zemlju. Čovek koji ga je oborio okrete pušku i prostrela ga odpozadi kroz vrat. O'Brajen se ukruti, zadrhta i ostade nepomičan.

Ickapintik koga je O'Brajen udario beše takode mrtav slomljene brade i prelomljenog vrata. Razbesneli policajci počеше da tuku zarobljenike. Dva Sokola obori na zemlju kundak puške koji ga pogodi u rame. Zatim dobi dva udarca u rebra, a od udarca nogom u glavu izgubi svest.

Bes popusti posle nekog vremena i policajci prestadoše da ih tuku. Neko vreme su se uzbuđeno dogovarali, dok su im žrtve stenjale na zemlji ili ležale nepokretno i bez glasa. Hijerot, koga su najviše tukli,

poče da povraća, tako da mu krv i slomljeni zubi pokuljaše iz usta na zemlju.

Dva Sokola izvesno vreme nije mogao jasno da misli. Bol u glavi osećao je kao da mu je užareni ekser zaboden u teme. A i rame ga je bolelo kao pokvareni zub. Kasnije, razmišljajući o svemu, postalo mu je jasno zašto je O'Brajen onako postupio. Narednik je lagano umirao sve od časa kada je shvatio da je odsečen od svoga sveta. Namerno je izložio sebe smrti. Samo delo odisalo je viteštvom, tako da ostalima nije palo ni na kraj pameti da je u pitanju samoubistvo. Najzad mu je pošlo za rukom da okrene leđa ovom svetu.

Najteži udarac koji je narednik primio, teži valjda od svih ostalih, bilo je saznanje da njegova vera ovde ne postoji.

O'Brajenovo delo ipak nije ostalo bez rezultata jer se pažnja policajaca odvratila od Ilmike. Šef zareža neko naređenje i ona se s mukom diže sa zemlje, a onda joj opet zavezaše ruke.

Hijerot prestade da povraća, a onda se diže na noge i poče nešto da govori šefu policije. Ovaj mu naredi da učuti. Hijerot nastavi, a šef mu zabi cev svog revolvera u stomak. Bladblendanin je ili bio van sebe ili veoma hrabar čovek koga je bilo teško slomiti. Po tonu njegovog glasa Dva Sokola je mogao da zaključi da se on ruga svom mučitelju. Očekivao je svakoga časa da mu ovaj zauzvrat prospe creva. Šef se samo nasmeši i odgura Hijerota u stranu, pa naredi da se svi zarobljenici popnu u jedan kamion koji je u međuvremenu stigao. Na njemu su proveli deset časova bez hrane i vode. Kamion se na kraju zaustavio u nekom vojnom logoru. Ovde zarobljenike iskrcaše iz kamiona i uvedoše ih u zarobljenički deo logora oko koga su bili visoki zidovi. Malo vode, neka smrdljiva kaša i nešto crnog hleba beše sve što su dobili za jelo. Oni kojima usne i vilice nisu bridele od udaraca pojedоše nešto.

Pade noć, a s njom i horde komaraca navališe na ljude. Jutro donese malo olakšanja. Ispitao ih je neki oficir koji je dobro govorio i bladlendski i hotinosonijanski. Njihova priča kao da ga je uzбудila, jer nepun čas posle toga stiže straža i s puno poštovanja izvede Ilmiku napolje.

Dva Sokola upita Hijerota ima li ovaj neku predstavu o onome što se događa. Hijerot odgovori kroz nabrekle usne i izlomljene zube: "Da su Ickapintici i dalje neutralni, pustili bi nas na slobodu uz izvinjenje.

Sada više nije tako. Najbolje čemu se možemo nadati jeste život u ropstvu. Gospa Torstajn će verovatno biti primorana da bude ljubavnica nekom oficiru visokog čina. Pošto se zasiti, predaće je svojim potčinjenima, a posle toga bog sam zna šta će biti s njom. Ali ona je plemkinja Bladlenda i verovatno će se ubiti prvom prilikom."

Dva Sokola nije bio tako siguran u to. Podozrevao je da je nešto drugo posredi. Sledećeg dana izvedoše njega i Kvazinda i odvedoše ih u jednu od soba neke zgrade. Ilmika Torstajn, jedan oficir Ickapintika i jedan perkunišanski oficir nalazili su se unutra kada ih uvedoše. Ovaj poslednji blistao je u skarletno beloj uniformi ukrašenoj mnogim medaljama i velikim zlatnim epoletama. Ilmika je izgledala mnogo bolje. Okupala se, kosa joj je bila lepo začesljana i nosila je kostim koji se sastojao od sakoa i suknje koja joj je padala do članaka na nogama. No, i pored toga, bila je iscrpljena. Perkunišanac je nekoliko puta morao da postavlja pitanje pre no što bi dobio odgovor od nje.

Dva Sokola smesta shvati šta je posredi. Veoma efikasni perkunišanski špijunski sistem saznao je za Ilmikino zarobljeništvo neposredno pošto je ona u njega pala. Njihova vlada je smesta zatražila da ona, Dva Sokola i Kvazind pređu pod njihovo nadležstvo. Ickapintiška vlada se verovatno pitala šta stoji iza tog neočekivanog zahteva za izručenje, ali nije imala mogućnosti da sazna bilo šta. Da je imalo sumnjala u identitet Dva Sokola najverovatnije bi porekla da ga ima.

Tek kasnije je Dva Sokola shvatio zašto su Perkunišanci tražili i Ilmiku i Kvazinda. Ilmika je bila u bliskom srodstvu sa njihovim vladarem, Kasandrom. Ona je bila kći njegove sinovice koja se udala za mlađeg brata kralja Bladlenda. Pošto je kraljev brat umro, Kasandrina sinovica se udala za lorda Tortsajna, kraljevog rodaka. Iz ovoga braka se rodila Ilmika. Kasandri se nikako nije sviđala pomisao da je ostavi u varvarskim ickapintiškim rukama.

Kvazinda su zamenili za O'Brajena. Ta zabuna će uskoro biti otkrivena, ali je potrajala dovoljno dugo da zajedno sa Dva Sokola i Ilmikom stigne do Berlina. O ostalim Bladlendanima nikada više nisu čuli. Dva Sokola je pretpostavljao da ih je progutao neki od bezbrojnih zarobljeničkih radnih logora.

Pre no što se trojka ukrcala na voz za Berlin, prisustvovali su

izvršenju smrtne kazne nad šefom policije i njegovim ljudima. Njih su uveli u jedno dvorište ispunjeno stubovima na čijem su se vrhu nalazile horizontalne grede. Policajci su bili goli i na telima su im se videli tragovi bičevanja. Ruke su im bile vezane na leđa. Dželati zavezaše krajevima debele žice po jedan članak svakome od zarobljenika, a zatim ih uz pomoć čekrka izvukoše na visinu od šest stopa.

Policajci su bili hrabri. Dva Sokola je to morao da im prizna. Dvojica čak pljunuše svoje dželate. Ali hrabrost brzo nestade pod pritiskom bolova kože koja je pucala pri istezanju. Visili su vrišteći i uvijajući se, dok im se koža istezala od težine sve dok se nisu onesvestili. Hladna voda po golim telima ih povratila: ponovo nastade vriska. Jedan od njih pade, jer mu je vlastita težina iskidala članak za koji je bio vezan. Podigli su ga i žicom ga ponovo vezali, pomerivši je ovaj put više, za list na nozi. Tada ga ponova digoše u vazduh.

Dva Sokola ih nije žalio. Dobijaju ono što su zaslužili. Ipak ga je ispunila mučnina i bilo mu je drago kad Ilmika reče da je zadovoljna što je pravda izvršena. Napustiše tu zgradu, ali morali su dobro da odmaknu pre no što se više nije čulo vrištanje osuđenih.

Dva Sokola je bio ubeđen da mu se neće mnogo svideti ono što ga je čekalo u Berlinu, a ipak odahnu kad pređoše granicu Ickapintika. Sve dotle, nesigurnost koja mu se bila uvukla u glavu, nije ga napuštala.

Vagon u kome su se nalazili mogao je po mnogo čemu da se nazove luksuznim. Dva Sokola i Kvazind imali su u njemu odeljenje za sebe. Hrana je bila odlična, a mogli su i da piju koliko im je duša htela piva, vina i viskija. Mogli su čak i da se kupaju. I pored toga, na svim prozorima bile su debele šipke, a naoružani stražari stajali su na oba kraja vagona ispred vrata. Oficir koji je komandovao pratnjom, jedan hiliarhos (kapetan) po imenu Vilkis, nikada nije bio daleko. Obedovao je zajedno sa dvojicom muškaraca i pomagao Dva Sokola u učenju perkuniškanskog.

Ilmika se retko pojavljivala iz svog odeljenja. Ono nekoliko puta kada je izišla, delovala je rastreseno. Pretpostavljao je da je to zato što je on prisustvovao času kada su je obesčastili. I ne samo zbog toga što je posmatrao dok su je silovali, već verovatno i zbog toga što nije pokušao da je odbrani. Po njenom shvatanju, džentlmen bi pre

dozvolio da ga ubiju no što bi dozvolio da pred njegovim očima obesčaste ženu plemenite krvi. Dva Sokola nije pokušavao da se pravda. Videla je šta se dogodilo O'Brajenu. Staviše, njeni vlastiti ljudi, Hijerot i ostali, nisu ni pokušali da je odbrane. Oni su mudro odabrali da se ponašaju razumno, mislio je. Šta li ona misli o njima? Ilmika to i ne spomenu. Na pozdrave Dva Sokola odgovarala bi hladnim klimanjem glave. On je slegao ramenima i katkad se smešio. Šta ga se tiče? Privlačila ga je, ali ih je ambis razdvajao. Nije bio ni Bladlendānin, niti plemenite krvi. Čak i da je bila zaljubljena u njega - a nije bilo ni najmanje povoda da se u to poveruje - morala bi da ga zaboravi.

Dva Sokola se baci na učenje jezika i proučavanje zemlje kroz koju su prolazili, a koju je mogao da vidi kroz prozore. Topografski, mislio je, bila je veoma nalik na Poljsku i Nemačku Zemlje 1. I naselja su bila slična, s tim što je na zgradama primećivao sklonost ka, kako je on to nazivao, 'kovrdžavoj' arhitekturi. Seljaci su bili odeveni prosto, imali su čupave kose i nisu delovali čisto. Samo je odsustvo konja stvaralo čudan osećaj. Sada nije bilo vreme oranja, ali Vilkiš mu reče da se služe volovima za te svrhe, mada su životinje na velikim imanjima već zamenjivane parnim ili gasnim traktorima. Vilkiš se hvalisao kako je ovo zemlja u kojoj ima više imanja koja se obrađuju traktorima nego u svim ostalim u svetu zajedno.

U gradu Žervož, pridruži im se još jedan oficir, Vjautas, koji je nosio potpuno crnu uniformu sa srebrnim epoletama. Na visokoj crvenoj, vojnoj kapi imao je pričvršćenu srebrnu glavu vepra. Lice mu beše suvonjavo i tankih usana, ali se pokazao kao veoma razgovorljiv i oštrouman. Bio je sposoban da sve postigne igrom reči, tako da se hvatao za svaku reč. Dva Sokola se nije zavaravao. Vjautas je bio ovde radi njihovog preliminarnog ispitivanja.

Dva Sokola reši da kaže sve, shvatajući da ništa ne može da izgubi. Ako odbije saradnju, samo će nepotrebno utrošiti snagu koja mu je kasnije bila potrebna za pogađanje. Pored toga, u ovome svetu nije bio obavezan da bude veran nijednoj zemlji. Sudbina ga je, doduše, prvobitno dovela u vezu sa Bladlendānima i Hotinosonijancima, ali ovi drugi su ga mučili i držali ga zatvorenog, a prvi su izdali vlastite saveznike da bi ga se dočepali. U krajnjoj liniji, ispadalo je da nije bilo neke velike razlike u postupcima koje su sprovodili Perkunišanci

i Bladlenđani. Ipak mu se činilo da je neispravno da postane drugar jednom Nemcu; raditi za istu zemlju za koju i nemački pilot izgledalo mu je kao izdaja vlastite zemlje, vlastitog sveta.

Ali - ovde nije bilo Sjedinjenih Američkih Država, baš kao što nije bilo ni Nemačke.

Posle pola sata ispitivanja, Dva Sokola poče da shvata njegovu svrhu jer je Vjautas, postavljajući pitanja, često gledao u hrpu papira na kojima je bilo nešto otkucano. Oni su, bez sumnje, sadržali obaveštenja dobijena od Nemca.

"Otkud znate da vam je taj momak - kako se već zove dao prave podatke?" upita Dva Sokola.

Vjautas se zbuni. Onda se nasmeši. "Znate, dakle, za njega? Bladlenđani su vam rekli? Njegovo ime je Horst Raske."

"I kako vam se čine naše priče?"

"Ima dovoljno činjenica da ubede svakoga. Za mene, lično, postoje neki zbunjajući momenti u svemu tome. Recimo da postoje dva ista sveta u istom prostoru koji se nigde ne mešaju. Mogu da shvatim da se na njima javljaju iste vrste životinja, uključujući i ljudska bića, na kraju i zbog toga što, kako se čini, oba sveta imaju istu udaljenost od Sunca, a i geofizički činioci su veoma slični.

Ono što mi nije jasno to je mogućnost postojanja gotovo istovetnih jezika na obe planete. Svatate li kako je matematički neodrživa takva slučajnost? Otprilike nekoliko milijardi milijardi prema jedan da je tako nešto moguće, ja bih rekao. I pored toga, od mene se zahteva da verujem da, ne jedan, već mnogo naših jezika ima svoje veoma slične kopije na vašoj Zemlji."

Vjautas tu žestoko zavrte glavom i reče: "Ne! Ne! Ne!"

"Raske i moji ljudi su prošli kroz Dveri", reče Dva Sokola. "Možda ima više tih, Dveri. Tokom nekoliko stotina hiljada godina, koliko ljudi postoje, mora da je bilo mnogo 'saobraćaja' između dva sveta. Možda ljudska vrsta i nije začeta na ovoj planeti. Ona je mogla stići ovamo s moje Zemlje. Fosilni ostaci na mojoj planeti idu u prilog tvrđenju da je čovek nastao tamo. No i to nije sasvim dokazano. Nisu pronađeni nikakvi fosili koji bi činili pravu kariku između čoveka modernog doba i pračoveka."

Vjautas reče: "Sve do pre pedeset godina bilo je zabranjeno svako razmišljanje o čovekovom poreklu. Čak i sada ima pobornika ideje

da je čovek nastao u jednom danu pre nekih pet hiljada godina. No, postoje jaki dokazi da čovek postoji mnogo duže od pet milenijuma. Ne samo čovek, već nekoliko tipova podljudskih rasa."

"Mogao bih sa sigurnošću da tvrdim da su ljudi ovog sveta nastali na mojoj Zemlji, samo..." Dva Sokola ne dovrši.

"Samo?" podstače ga Vjautas.

"Ako su ljudi kroz neka vrata stizali ovamo, u ovaj svet, kako je moguće da sa njima nisu stizali i njihovi konji i kamile? To bi jedino moglo da se objasni time da su se neka plemena prebacila ovamo u dovoljnom broju da bi mogla da opstanu, ali se to odigralo u vremenu pre no što su konji i kamile bili pripitomljeni. To bi pružilo objašnjenje za činjenicu da na Zemlji 2 postoje etničke grupe i jezici veoma slični onima sa Zemlje 1."

"Pa ipak, ako je ljudima pošlo za rukom da prođu kroz vrata, zašto to ne bi bilo moguće i životinjama? Konjima, kamilama?"

"Takođe je veoma čudno da su emigranti sa Zemlje 1, koji su ovamo stizali u malom broju, brzo uspevali da zavladaju teritorijama i to uglavnom onim na kojima su se nalazili i na Zemlji 1. Zašto su ljudi koji su se već nalazili na tim teritorijama dozvoljavali da ih porazi šačica došljaka? Na to nemam odgovora."

"Nemam ni ja", reče Vjautas. "No, nepobitna je činjenica da se mi, Perkunišanci, kao i Heleni, Rasne i tako dalje nalazimo ovde. Upravo ovde moramo da živimo. I vi ste ovde i vi morate da nastavite da živite ovde. I zato bolje da nastavimo naš razgovor."

Dva Sokola je sa Vjautasom provodio gotovo svaki trenutak na ovom putovanju izuzev u vreme kada je spavao. Pošlo mu je čak za rukom da i sam postavi neka pitanja. S druge strane, Vjautas je pokazao veliko interesovanje kada je Dva Sokola ispričao da je Arapsko poluostrvo Zemlje 1 bogato naftom. Bilo je jasno da Arabija na ovom svetu nije još bila dovoljno ispitana. Štaviše, o ovome im Namac nije rekao ni reči.

"Arabija će morati da padne u naše ruke", reče Vjautas tom prilikom. "U ovom času njene južne obale drže Bladlendžani. Ali oduzećemo im njihove baze tamo. I da znate, samo ova sitna informacija vredna je čitavog ispitivanja."

"Pre ili kasnije i to biste saznali od Raskea", reče Dva Sokola. "Ono što mene zanima jeste šta vaša vlada namerava sa nama."

"S obzirom na vašu veoma dobru saradnju i pošto se čini da ste izvor veoma važnih informacija, sa vama će se lepo postupati. U stvari, biće vam ponuđeno naše državljanstvo. Razume se, biće to državljanstvo drugog reda s obzirom da niste belac."

Vjautas posle toga začuta, pa malo kasnije dodade: "Mislim da će moći da se uredi da dobijete specijalnu kategoriju. To se već događalo. Možemo vam dati državljanstvo prvog reda ukazom Kasandre."

11.

Voz je stigao u Berlin kasno noću, tako da Dva Sokola nije imao priliku da razgleda grad. Ilmika, Kvazind i on bili su smešteni u neko vozilo koje se kretalo veoma brzo. Jedna oklopna kola kretala su se ispred njih, a druga pozadi. Ipak je uspeo da vidi nešto građevina i kuća i sve su one imale u sebi nešto od srednjevekovnih obeležja njegovog sveta. Ulice su bile uzane i krivudave i nisu imale pešačke staze. Bilo je i uličnih svetiljki, ali samo na raskrsnicama. Poneki civil promicao je na biciklu. Vožnja biciklom mora da je bila mučna zbog odsustva guma na točkovima.

Onda stigoše do centra grada. Ovde su stare kuće bile srušene, da bi ustupile mesto širokim asfaltnim ulicama i ogromnim zgradama koje su sve imale masivne stubove na pročeljima. Pređoše preko trga, u čijem se središtu nalazio veliki kameni spomenik podignut u čast značajnih pobeda koje je slavio pradede sadašnjeg Kasandre, Imperatora. Pola milje dalje nalazila se Kasandrina palata.

Kola se zaustaviše ispred palate. Ilmika tu napusti kola i ode unutra. Pre no što je otišla uputila je Dva Sokola pogled koji je odavao strah i molbu za pomoć. Nije mogao ništa da učini i samo joj se nasmešio, podigavši pri tom dva prsta u obliku 'V'. Ona nije mogla znati šta to znači, pa ipak mu se nasmešila. Posle toga je otišla.

Dva Sokola i Kvazind su sprovedeni do jedne zgrade u blizini palate. Provedoše ih kroz neke veličanstveno uređene sobe, pa preko stepenica do jednog hodnika, niz koji stigoše do stana od četiri sobe, koji im je dodeljen kao boravište. Ipak im je stavljeno do znanja da su na prozorima debele rešetke i da će šest vojnika stalno biti pred vratima. Tada mu se obrati Vjautas. "Veoma je kasno, ali Raske bi želeo da govori sa vama. Čekaću ovde dok on ne ode."

Nekoliko minuta kasnije dežurni oficir zakuca na vrata i odmah zatim ona se otvoriše. Visoki, veoma privlačni mladić uđe unutra. Nosio je plavo-skarletnu uniformu oficira carske garde. On skide kapu pokrivenu krznom polarnog medveda i otkri plavu, kratku kosu. Smešio se, a u tamnoplavim očima takođe se videla toplina tog osmeha. Imao je dugačke i tamne trepavice.

Dva Sokola shvati tog časa neke od Vjautasovih opaski o tome kako ovaj čovek ima veoma mnogo uticaja na Kasandrinu kćer. Bio je jedan od najzgodnijih ljudi koje je Dva Sokola ikada video. Ipak, u njemu je bilo dovoljno muškosti da bi izbegao nadimak 'lepotan'.

Oficir lupi petama. Lako se nakloni i progovori bogatim baritonom: "Poručnik Horst Raske, vama na službi." Govorio je engleskim u kome se samo malo osećao nemački naglasak.

Dva Sokola reče svoje ime i čin, a zatim predstavi i Kvazinda, na koga Raske jedva da obrati pažnju: očigledno je znao da je Kvazind čovek niže rase i da mu kao takav ne može biti ni od kakve koristi. Takođe je sigurno znao da je Kvazind ovde zahvaljujući jedino zauzimanju Dva Sokola. Kada su Perkunišani saznali da Kvazind nije O'Brajen bili su spremni da ga skinu s voza i bace u neki zarobljenički radni logor. Nije im bilo poznato da je on Kinukinuk i dezertjer jer bi ga inače smesta ubili. Dva Sokola je, naime, objasnio Vjatusu da je Kvazind Hotinosonijanac, koji je zajedno sa njima utekao iz azila; zatražio je da ga zadrži uz sebe kao slugu. Vjautas je to odobrio.

Raske naredi Kvazindu da im donese malo piva, a zatim se spusti na ogromnu sofu prekrivenu vučjom kožom; sevši, on posegnu rukom u sako, ali se zaustavi u pola pokreta. Nasmehi se i reče: "I dalje tražim cigarete. Moraću da se naviknem na to da ih nema. Mala cena za sve ono što inače nudi ovaj svet, tako bogatiji u poređenju sa našim. Kažem vam, poručniče, da nam je ovde sve naklonjeno. U stanju su da nam daju sve za naše znanje. Sve!"

Pažljivo je motrio Dva Sokola da bi video učinak koji su ostavile ove reči. Dva Sokola se spusti na jednu stolicu sučelice sofi i reče: "Čini se da ste daleko dogurali, ako se uzme u obzir malo vremena koliko ste ovde."

Raske se nasmeha i reče: "Nisam od onih koji dozvoljavaju da im stvari izmiču iz ruku. Izvanredan sam lingvista; već mi je pošlo za rukom da savladam i ovaj varvarski jezik, odnosno da ovladam njime dovoljno za moje namere. Naravno, imao sam i malo sreće jer sam napola Litvanac. Perkunišanski je zadivljujući blizak jeziku moje majke. Ali nemojte misliti da je to jedino što mi je ovde donelo sreću."

On prihvati čašu piva koju mu je pružao Kvazind i diže je uvis.

"Živeli, moj prijatelju! Za naš uspeh: dva Zemljanina u stranom, ali ne i tako negostoljubivom svetu! Da dugo živimo i bogatimo se! Onako kako nam to nikada ne bi pošlo za rukom s druge strane!"

"Popiću u to ime", reče Dva Sokola. "I dozvolite mi da vam čestitam na zadivljujućoj sposobnosti prilagođavanja. Mnogi bi bili u stanju šoka iz koga je teško povratiti se."

"I vama to, čini mi se, polazi za rukom", uzvratila Raske.

"Ja sam tvrd. Jedem sve što se stavi pred mene. To, naravno, ne znači da ne volim i ukusniju hranu."

Raske se ponovo nasmeja. "Sviđate mi se! Vi ste čovek baš po mom ukusu. Nadao sam se da ćete baš takvi biti."

"Zašto?" upita Dva Sokola.

"Biću iskren sa vama. Nisam baš toliko samoupozdan kako izgledam. Pomalo sam usamljen, samo malo, razumećete, ali ta usamljenost je u vezi sa nedostatkom nekoga drugara sa stare Zemlje." On se nasmeja i reče: "Razume se da bih više voleo kada bi to bila žena, ali ne mogu uvek dobiti sve što želim. Pored toga..." On podiže čašu i preko njenog ruba namignu na Dva Sokola. "Pored toga, ovde ima dovoljno ženskog društva. Najboljeg. Uspeo sam da zainteresujem, pa... i više od toga, mogao bih da kažem, kćer Kasandre, što donosi veoma mnogo uticaja."

"Potreban sam vam, znači, za nešto više od drugarstva?" reče Dva Sokola. "Koji je onda taj drugi razlog?"

"Drago mi je što niste glupi. Da jeste, ne biste mi bili od velike koristi. Da, potrebni ste mi i zbog drugih razloga, pored drugarstva. U stvari, vi ste ovde zahvaljujući mome angažovanju da ovamo stignete. Imam prijatelja koji se nalazi na visokom mestu u špijunskoj organizaciji: on mi reče o dvojici ljudi iz drugog sveta koje su stavili u azil za umobolne. Predložio sam kidnapovanje i..."

"Da li ste takođe predložili da ih pobiju ukoliko ne bude moguć neki drugi način?"

Raske je bio uhvaćen na prepad, ali se brzo povratio. Osmehnuvši se, on reče: "Jesam. Nisam mogao da dozvolim da Hotinosonijancima dajete podatke koji bi ih u tehnološkom smislu izravnali sa Perkunišancima - narodom koji me je usvojio - što ne bi trebalo da vas čudi. Zar vi ne biste učinili isto da ste bili na mome mestu?"

"Verovatno bih i ja tako učinio."

"Naravno da biste tako učinili. Ali nisu vas ubili. Sem toga, treba da mi zahvalite i za spasavanje od užasne smrti u ickapintiškom radnom logoru. Ja sam tražio da perkunišanska vlada zahteva vaše izručenje. Naravno, Kasandra je bio strahovito besan kada je čuo šta se desilo njegovoj rođaci. Insistirao je na tome da policajci budu pobijeni."

"Šta će se njoj sada dogoditi?"

"Ponudiće joj državljanstvo. Ako ga privhati, pred njom je lepa budućnost, s obzirom na rođačke veze sa Kasandrom. Ako odbije, što je vrlo verovatno jer je ipak samo tvrdoglava Britanka, zatvoriće je. No, to će biti sve samo ne zatvor, jer će je verovatno smestiti u neki zamak u kome će imati sve pogodnosti, uključujući i poslugu."

Dva Sokola dosu piva u čašu, pa vrati pogled na Nemca. Nemca? Raske je očevitno već zaboravio na rat koji je besneo na njegovoj rodnoj planeti. Interesovalo ga je jedino da dobije što je moguće više za sebe na ovome svetu i bio je veoma zadovoljan što poseduje toliko stvari koje će moći da menja za to što želi. Njegovo ponašanje bilo je realno, pomisli Dva Sokola. Zašto nastavljati rat ovde? I Nemačka i Rusija i Amerika, gledano odavde, mogle su biti u nekom svetu iz sasvim druge galaksije. Zekletve na vernost svojim domovinama koje su on i Raske dali bile su poništene baš kao da su obojica poginula nad Ploeštijem.

Ovo, naravno, nije značilo da veruje Raskeu. Čovek je bio lovac na sreću. Čim dođe do zaključka da mu Dva Sokola više ne može pomoći, pokušaće da ga se reši. Ali moglo bi da se dogodi i obrnuto. Dva Sokola nije imao nameru da sedi skrštenih ruku.

"Za Perkunišance mogu biti od velikog značaja", nastavi Raske. "Ja sam, naime, avionautički inženjer. Znam dosta i o hemiji i elektronici. Iskoristio bih priliku da vas upitam kakvo je vaše obrazovanje?"

"Bojim se da moje obrazovanje ovde neće mnogo koristiti", reče Dva Sokola. "Diplomirao sam na fakultetu na kome sam se usavršio u znanju indoevropskih jezika. Ipak, završio sam i neke tečajeve iz matematike i elektronike, jer sam znao da će mi to biti potrebno kao pomoć u jezičkim analizama. Prvoklasan sam radio-amater, a odlično poznajem i automobile. Neko vreme radio sam u automehaničarskoj radionici da bih zaradio novac za studije."

"Nije tako loše. Potreban mi je pomoćnik u razvijanju radio-sistema i u izgradnji aviona. Upravo radim na planovima za jednog lovca; mora biti opremljen sa radio-uređajima i mitraljezima. No, ne očekujem da će biti čudo od tehnike. Nešto nalik na avione iz prvog svetskog rata. Ali leteće nebom brže od svega ovde poznatog, srušiće svaku bladlenđansku letelicu u plamenu na zemlju i biće ne verovatno koristan za izviđanje i utvrđivanje položaja i kopnene vojske."

Dva Sokola nije bio mnogo iznenađen što Perkunišanci nemaju modernije letelice. One su, na kraju, ipak proizvod naprednije tehnologije. Da se napravi otporniji čelik i aluminijum (koji ovde nije bio poznat) i da se izgrade fabrike koje će stvarati metale i mašine potrebne za takve letelice čak i ovde, to ne bi bilo nemoguće, ali bi zahtevalo mnogo vremena. Perkunišanskoj vladi nije odgovaralo takvo odugovlačenje. Ona je zahtevala nešto što bi moglo da se upotrebi u bliskoj budućnosti, a ne kada rat bude završen.

I tako im je Raske ponudio letelicu koja je njemu samom bila veoma nesfikasna, ali je na ovom svetu predstavljala pravo čudo, čak maštariju.

Raske nastavi da priča. Bio je pretrpan poslovima. Veoma je malo spavao. U posao mu je spadalo i pravljenje političke karijere i udvaranje Kasandrinoj kćeri. Na sreću, mogao je da spava veoma malo, a da to ne utiče na njegove umne sposobnosti. Ipak, bio mu je potreban čovek koji bi pamtio sve one sitne pojedinosti koje ponekad ostaju zaboravljene u masi dnevnih događaja. Da, Dva Sokola bi tu mogao da bude od velike pomoći.

On pokaza prstom na dvoglavi vučji znak od srebra na levoj strani grudi. "Imam ovde i čin jednak pukovniku u Luftvafe. Mogu da sredim da dobijete čin majora čim se okonča posao oko državljanstva. U normalnim okolnostima, za to bi bile potrebne nedelje, ali mi ćemo to srediti sutra. Onda ćete postati pravovaljani Perkunišanac po milosti Kasandre. Ništa bolje ne biste mogli da postignete. Ova zemlja predodređena je da vlada celom Evropom i verovatno Afrikom i većim delom Azije."

"Kao što je i Nemačka na našem svetu?"

Raske se nasmeši: "Ja nisam ni glupa ni nerealna osoba", reče. "Stvari su mi bile jasne već u trenutku kada su Sjedinjene Američke

Države ušle u rat. Ali, ovde, kao što znate, nema Amerike. Perkuniša je u ovim uslovima srazmerno znatno moćnija od Nemačke. Okupirali su daleko veće teritorije sa kojih mogu da krenu dalje. Tehnologija i vojna taktika su im bolji nego kod svih ostalih nacija. A sa nama, uskoro će imati gotovo nedostižnu tehnologiju. Ali mnogo posla treba obaviti, mnogo posla. Potrebno je vreme za izgradnju mlinova za mlevenje rude iz koje bi se dobijali bolji čelik i aluminijum. Moraćemo da osvojimo Grenland da bismo došli do boksita. A onda boksit tek treba iskopati i prebaciti ovamo. Sintetička guma mora se stvoriti. Nove fabrike treba praviti, tvornice za izradu alata, mašina i opreme. Sve ovo ne može se stvoriti bez dobre administracije. Hiljade i hiljade će morati da prođu kroz obuku.

Herkulski je to posao, ali može biti obavljen. A šta mislite kakve će položaje zauzeti oni koji su sve to omogućili? Pitam vas, ali mi ne morate odgovoriti. Oh, bićemo veoma, veoma važne osobe, Rodžere Dva Sokola. Bićete veliki čovek, nešto o čemu niste mogli ni da sanjate kao mladić u svom rezervatu."

"Nikada nisam živeo u rezervatu", uzvratila Dva Sokola.

Raske ustade, pređe ono malo prostora što ih je delilo i položi ruke na ramena Dva Sokola. "Nisam imao nameru da vas uvredim. Nemojte biti tako osetljivi. Nemam pojma šta vas vređa i čime bih mogao da vam polaskam. Otkriću to jednoga dana, kada za to bude bilo više vremena. Dogle, hajde da radimo zajedno najbolje što možemo. I ni za trenutak ne smemo zaboraviti kakav divan dar budućnost ima za nas."

On ode prema vratima, ali zastade pre no što ih otvori. "Spavajte malo, Rodžere. Ujutru se možete okupati i onda dozvoliti da vam uzmu meru za nova odela. Zatim na posao. Posao, posao, posao! A ako se umorite, setite se svega onoga što ćete jednog dana dobiti. Auf wiedersehen!"

"Do viđenja!" reče Dva Sokola. Pošto se vrata za njegovim posetiocem zatvoriše, on ustade i ode u spavaću sobu. Krevet je bio ogroman, sa zavesama na kojima su bili iscrtani prizori iz perkunišanske istorije. Jedan je prikazivao mučenje vikinškog kralja uhvaćenog za vreme pljačke po perkunišanskoj teritoriji. Ta scena nije podsticala na spavanje, ali ga naterala da razmišlja. Morao je da bude veoma oprezan u svim koracima koje bude preduzimao da

pobegne. Odnosno, ukoliko uopšte bude odlučio da beži, jer, morao je priznati, Raskeova ponuda je zvučala veoma primamljivo.

A zašto da ne? Na Zemlji 2 je svaka država bila isto onoliko dobra koliko i neka druga. Čak i ljudi najbliži njemu, Hotinosonijanci, uz koje bi se najlakše privikao na ovaj život, nisu prezali od toga da ga muče i da ga, kasnije, zatvore u azil za umobolne.

U tom času Kvazind promoli svoje tamno lice u sobu i upita može li da porazgovara sa Dva Sokola pre spavanja. Dva Sokola mu pokaza da se smesti na krevet do njega ali Kinukinuk osta stojeći.

"Nisam razumeo taj jezik kojim ste govorili ti i Raske", reče on. "Je li dozvoljeno da znam šta se to događa.?"

"Ne govori kao glupavi rob", uzvratila Dva Sokola. "Moraš izigravati moga slugu zato da bi preživeo, ali to ne znači da ne smemo da razgovaramo kao čovek sa čovekom kad smo sami." Dva Sokola je prethodno pažljivo pretražio sobu ne bi li otkrio neke prislušne aparate, ali nije otkrio ništa. Nije, u stvari, verovao da je elektronika toliko napredovala da bi mogli da postoje mikrofoni, ali nije bilo isključeno da postoje neke slušalice povezane sa susednim prostorijama. "Pridi Kvazinde i sedi bliže meni, a kad govoriš čini to šapatom."

Dva Sokola mu onda ispriča suštinu svog razgovora sa Raskeom. Kvazind je bio ćutljiv neko vreme; samo su mu crne, debele obrve bile namrštene dok je razmišljao. A onda reče: "Ono što taj čovek kaže istina je. Možeš postati veliki, ali ćeš uvek znati da si stranac i videćeš prezir iza osmeha. Za Vapite (bele) uvek ćeš ostati samo varvarin. A kad se rat završi i kada im više ne budeš potreban, šta će se onda dogoditi? Biće lako da se pronađe neki razlog zbog koga ćeš ponovo biti obespravljen, a možda će te čak baciti u ropstvo ili ubiti."

"Pokušavaš da mi kažeš nešto", reče Dva Sokola. "Sve dovde mi nisi rekao ništa o čemu već i sam nisam razmišljao."

"Oni nameravaju da od cele Evrope stvore jednu Perkunišu", nastavi Kvazind. "Zli su. Rešili su da zбриšu sa lica sveta Dakote, Kinukinuke i Hotinosonijance, pa čak i svoje saveznike Ickapintike. Jednoga dana znaće se samo za Perkunišance. Ostali beli narodi Evrope biće primorani da govore samo perkunišanski, njihovi maternji jezici biće zabranjeni. Zastave drugih zemalja biće spaljene; knjige sa njihovom

istorijom takođe. Jednoga dana svako belo dete u Evropi misliće da je Perkunišanac, ne Iberijac, Rasna, Bladlendžanin ili Akajvijac."

"Šta je tu novo?" upita Dva Sokola. "Možda je to i najbolje. Neće više biti međunacionalnih mržnji ni ratova."

"Zvuči kao da si na njihovoj strani."

"Nisam. Ali njihova stvar dobro stoji. Jedino mi se ne sviđaju namere koje imaju. Ali šta mi drugo preostaje? Jesu li Bladlendžani u nečemu bolji? Zar Kinukinuci ne bi uništili svoje zaklete neprijatelje, samo da im se ukaže prilika, ili Hotinosonijanci, ili Ickapintici? Zar Bladlendžani ne žele da prošire svoju vladavinu na čitav svet? Zar Ajkajvija ne pomišlja da vaskrsne carstvo kakvo su imali pod Kasandrom Velikim?"

"Ti mi reče da misliš da ropstvo ne sme postojati", reče Kvazind. "Takođe si mi kazao da beli ljudi Evrope tvoga sveta zabranjuju ropstvo kao veliko zlo i da beli ljudi te tvoje... Amerike misle isto to. Govorio si da su crni i crveni ljudi Amerike i dalje ugnjetavani i da se o njima ponegde još misli kao o robovima, ali da će doći dan kada će i oni biti ravnopravni sa ostalim ljudima. Rekao si..."

"Ciljaš li ti to na još nešto, osim što daješ lekciju iz etike?" upita Dva Sokola. "Govoriš mi sve to samo zato što nisi siguran smeš li nešto da mi kažeš ili ne. Je li tako?"

"Ti vidiš moju svest i čitaš sve što je tamo."

"Ne sasvim. Ali kladim se u deset na jedan da si sreo nekoga ko ti je ponudio bekstvo. Meki Bladlendžanin je govorio s tobom."

Kvazind klimnu glavom i nastavi: "Moram da ti verujem. U protivnom, bekstva nema. Oni žele tebe, a ne mene. O nedelima Perkuniše sam ti govorio, jer sam želeo da vidim tvoju reakciju. Želeo sam da znam kako ti misliš o njima, tačnije, šta osećaš prema njima. Prema vlastitoj savesti, osećaš li prema vlastitoj savesti da Perkunišanci nisu u pravu? Jasno ti je da ni njihovi neprijatelji nisu sveci, ali moraš priznati da im niko ne sme oduzeti pravo da sami odlučuju o svojoj sudbini. Šta ti osećaš prema njima?"

Dva Sokola ustade sa svoga mesta i poče da šeta. Zatim priđe Kvazindu i stavi mu ruku na rame. "Kad je u pitanju Blandlend ili neka druga zemlja, tu nemam pravog odgovora. Ali Perkunišanci me mnogo podsećaju na Nemce iz moga sveta. Možda bi mi pošlo za rukom da svarim Perkunišance, ali daleko je veća mogućnost da mi

to ne bi uspelo."

"To je ono što sam se nadao da ćeš reći."

"Da sam rekao da ću se držati Perkuniše, ti bi me ubio, zar ne?" upita Dva Sokola. "Bladlenđani me žele živog, ali ukoliko me ne mogu dobiti, više vole da ne budem u stanju da koristim njihovim neprijateljima. Je li tako?"

"Neću te lagati", reče Kvazind. "Ti si mi prijatelj; spasao si mi život. Ipak, za moju zemlju, ubio bih te evo ovim rukama. Potom bih potamano što mogu više Perkunišanaca pre nego što oni ubiju mene."

"U redu. Kakav je plan?"

"Dobiću ga kad dođe vreme. U međuvremenu, ti treba da saraduješ sa neprijateljem."

Posle toga Kvazind ode u svoju sobu. Dva Sokola pomisli na Raskea. Namac je mislio da mu je svet u šaci. Ali šta ako su Bladlenđani planirali da ubiju Raskea. Jedino njegovim ubistvom mogli su da spreče da se Perkunišanci ne domognu daleko nadmoćnijeg oružja i tehnologije.

12.

Sledeće nedelje bio je veoma zaposlen. Svakoga jutra Dva Sokola je provodio tri časa učeći jezik. Posle ovoga, sve do ponoći bi radio u svojoj kancelariji. Ona se nalazila u velikoj fabrici u predgrađu Berlina. Odlazio je na posao u kolima, koja su sprema i otpozadi pratila oklopna kola. Znao je da se ona tu ne nalaze samo zato da bi osujetila njegovo bekstvo, već i zato da spreče da ga neko ne ubije. Raske mu je dao zadatak da napravi spravu koja će sinhronizovati mitraljesku paljbu sa okretajima propelera aviona. Dva Sokola je poznao osnovni princip rada tog mehanizma. I pored toga, bilo mu je potrebno četiri dana da napravi prototip. Kad je završio taj posao, dobio je zadatak da nadgleda rad grupe koja je radila na izradi raketa, koje je trebalo da budu ispljivane sa avionskih krila. Na to mu je otišlo nedelja dana. Posle toga, postao je glavni inženjer i rukovodilac grupe, čiji je zadatak bio da projektuje mašine, alate i tehniku potrebnu za masovnu proizvodnju aviona.

Dva Sokola je upravo počeo sa ovim, kada ga Raske opozva sa te dužnosti. "Imam za tebe daleko zanimljiviji posao. Ti i ja ćemo obučavati pilote. Oni će biti jezgro carskih perkunišanskih vazduhoplovnih snaga. Kako ti se sviđa uloga suosnivača jedne vazduhoplovne sile?"

Raske je cvetao od oduševljenja. Uvek je bio entuzijasta, srećan i optimistički raspoložen. Dva Sokola je znao da bi Raske bez dvoumljenja naredio da ga streljaju da je sumnjao u njegovu vernost, pa ipak nije mogao da odoli da ga ne voli. Ovo osećanje je umnogome olakšavalo rad za njega i s njim.

Prodoše tri nedelje. Odluka se morala brzo doneti: zima će uskoro stići. Dva Sokola upita Kvazinda da li je dobio neku poruku od svojih naredbodavaca. Kvazind odgovori: "Ne. Rečeno mi je da ne smem stupati u kontakt s njima sve dok mi se oni ne jave, a to će učiniti kada budu spremni za delovanje."

Dva Sokola mu ne reče da ga bekstvo u tom času i ne privlači toliko mnogo. I pored svoje volje, počela je da mu se sviđa obuka pilota. Do tog vremena već su imali grupu od četiri jednokrila dvoseda,

ručne izrade. Svi su imali rotacione, dvanaestocilindarske mašine na vodeno hlađenje, duple komande i opseg kretanja od oko sto pedeset milja. Leteli su brzinom od oko sto milja na čas.

Bili su daleko od onoga što je Raske mogao da napravi, da je imao više vremena i materijala. Nedostajao je aluminijum, a kvalitet čelika nalazio se ispod nivoa koji je imao čelik pre 1918. godine na Zemlji 1. Benzin je bio takođe slabog kvaliteta. Tako su avioni morali da budu krajnje jednostavni, sa ograničenjima u brzini i opsegu kretanja. Ipak, oni su potpuno odgovarali trenutnim potrebama perkuniških vazduhoplovnih snaga, a one su se odnosile na izviđanje, povremeno bombardovanje ciljeva na zemlji i uništavanje dirižabala.

Raske je planirao da kasnije napravi mnogo složenije i brže lovačke aparate, a želeo je da stvori i eskadrile dvomotornih bombardera. Perkuniška Vrhovna komanda povodom toga je izjavila da će do njihovog ostvarenja doći mnogo kasnije. Računala je da će sa osvajanjem Evrope završiti pre no što se ukaže potreba za njima. Kad dođe vreme za osvajanje Ajkvana u Južnoj Africi i Saariseta (Finaca koji su naseljavali japanska ostrva na Zemlji 1) biće potrebni i daleko bolji avioni.

Onoga dana kada je Raske prvi put poleteo u jednom od ovih aviona, Kasandra je lično, zajedno sa članovima Vrhovne komande, izišao da prisustvuje tom činu.

Perkuniški vladar bio je visok pedesetogodišnjak, zarastao u bradu. U poslednjem ratu izgubio je desnu ruku prilikom pešadijskog juriša, koji je predvodio protiv jedine bladlenske tvrđave na evropskom tlu. Za vreme borbe prsa u prsa, do koje je zatim došlo, neki bladlenski oficir je mačem odsekao ruku mladom zapovedniku. Perkuniške trupe su se na to razbesnele, ubile vinovnika i masakrirale posadu tvrđave.

Dva Sokola je bio predstavljen Kasandri. Pošto je prethodno prošao kroz prikladnu obuku i napamet naučio sve fraze koje se upotrebljavaju u takvim okolnostima, lako je odigrao svoju ulogu u ceremoniji. Kasandra je zahtevao da Dva Sokola stoji pored njega, jer je želeo dopunska tehnička objašnjenja o letelici. Raske se pojavio iz hangara, u novoj uniformi koju je sam zamislio kao odeću novih vazduhoplovnih snaga. Dominirale su crvena, crna i plava

boja. Na glavi je imao šlem sa zašiljenim vrhom, a oko vrata mu se nalazio dugački, žuti šal. U ruci je nosio naočari sa šestougaoanim okvirom.

Kasandrina kći, Persineja, prišla mu je i on ju je, zagrlivši je oko struka, lako poljubio u obraz. Otac joj, činilo se, nije mario za ono što oni rade, ali neki od plemića se natmuriše. Pripadali su kliku kojoj se nije sviđalo da im princeza bude u ljubavi sa jednim strancem i, što je još gore, običnim čovekom. Takođe im se nije sviđala moć koju je on imao u vojnim poslovima. Nije bila tajna da je šef Unutrašnje bezbednosti, koji je inače i sam bio napola plemić i napola Rasnan, bio njegov odličan prijatelj.

Raske se popeo u avion i upalio motor. Ovo je bilo pravo iznenađenje za vrhovnu komandu, jer su kola sa unutrašnjim sagorevanjem do sada morala da se pale uz pomoć kurble, a da bi se pokrenuli motori dirizabla bio je potreban par parnih motora. Srebrnasti jednokrilac uzleteo je i ispeo se na tri hiljade stopa, a potom se spustio u nizu lupinga i okretanja. Zaustavio se pošto je odskočio tri puta po zemlji. Dok su se svi okupili oko Raskea da mu čestitaju, Dva Sokola je otišao da proveri tačkove na avionu. Pošto gume na njima nije bilo, držači su bili malo iskrivljeni pa će biti primorani da ih menjaju posle svakog trećeg sletanja. Proći će godine pre no što bude stvorena veštačka guma; hemičari su, naime, eksperimentisali na temelju podataka koje im je dao Raske, a ovaj je imao krajnje uopštenu predstavu o tome kako se dobija neopren od hloroprena.

Sledećih pet dana Namac i Amerikanac isprobaše sva četiri prototipa. Napravili su i mitraljeze za gađanje ciljeva na zemlji, rakete za ispaljivanje i bombe. Dva Sokola je ubrzo primetio da mu je rezervoar u avionu uvek imao samo četvrtinu goriva. Raske nije želeo ništa da rizikuje, pogotovo ne mogućnost da njegov kolega iznenada odluči da krene prema morskoj obali udaljenoj jedva 90 milja.

Fabrika aviona radila je u tri smene i to najvećom brzinom. I pored toga, prvi avioni iz masovne proizvodnje neće biti gotovi za najmanje mesec dana. Raske i Dva Sokola su svakoga dana i svakoga časa bili u vazduhu obučavajući pilote. Kada su deseterica pilota bili dovoljno obučeni (po proceni Dva Sokola ne sasvim kako treba), oni

nastaviše da obučavaju druge. I neizbežno se dogodilo. Jedan avion je pao i tom prilikom su stradali instruktor i njegov učenik. Drugi je imao nezgodu prilikom uzletanja i potpuno je uništen, mada je pilot zadobio samo lakše povrede.

Raske je pobesneo. "Imamo još samo dva aviona. A i na njima stalno gubimo vreme što s popravkama što sa zamenom točkova."

Dva Sokola je slegao ramenima, ali je bio daleko više zabrinut no što je pokazivao. Imao je plan za koji mu je bio potreban jedan od aviona. Ukoliko se nezgode nastave, biće prikovan za zemlju još dugo vremena.

Jedne večeri, dok je radio na planovima za ugradnju dodatnih rezervoara za gorivo, Kvazind uđe u njegov studio.

"Prekosutra", reče on. "Bladlendski agenti rekoše da moramo biti spremni u sumrak. Upravo pre no što napuštamo aerodrom da bismo se vratili ovamo."

"Kakav je plan?"

Kvazind reče da će dvojica oklopna kola koja ih inače stalno prate biti odstranjena pod izgovorom krajnje opasnosti na neko drugo mesto. Naredbu za udaljavanje daće bladlendski agent u uniformi kretona (general). Pošto se stražari udalje, Kvazind će, ubiti vojnika koji se vozi s njima, Dva Sokola treba da se pobrine za šofera. Ukoliko komandant oklopnih kola odbije da se udalji, ona će biti bombardovana, a preživeli postreljani od strane bladlendskih agenata koji će se nalaziti oko polja. Bladlendžani se ipak nadaju da će ovo biti nepotrebno.

"Kuda nas vode posle toga?"

"Voziće nas kroz zemlju noću, a danju ćemo se skrivati po raznim postajama. Kada stignemo na obalu, jedan čamac će nas prebaciti u Tirslend (Švedska). Perkunišanci još nisu napali Tirslend, jer on nije dovoljno snažan da bi zadavao ozbiljne brige. Iz Tirslenda će nas diržablom prevesti u Norvešku, a odatle će nas brodom prebaciti u Bladlend."

"Meni to zvuči opasno", reče Dva Sokola. "Ali pretpostavljam da znaju šta rade."

Raske ga pozdravi srdačno, kada je stigao u hangar upravo posle drugog jutarnjeg školskog leta. Namac se čudno osmehivao. Dva Sokola se upita da li je plan za bekstvo na neki način provaljen.

Osvrnu se oko sebe, tražeći pogledom oficire zadužene za hapšenje, ali je sve izgledalo normalno. Radnici su sastavljali dva nova aviona, čiji su delovi bili završeni u fabrikama i dovučeni na aerodrom. Grupa učenika pažljivo je slušala predavanja jednog od upravo diplomiranih pilota. Jedini vojnici u njegovom vidokrugu bili su uobičajeni stražari. Bez obzira na to on rukom potraži deringer skriven u pojasu, koliko da se uveri da je tu. Ickapintiška policija propustila je da ga nađe kada ga je pretresala, jer su bili zaokupljeni Ilmikom. Perkunišanci ga nikada nisu ni pretresali, jer su pretpostavljali da su to obavili Ickapintici.

"Jednom si mi rekao da se diviš gospi Ilmiki", reče mu Raske. "Kako bi ti se svidelo da bude tvoja?"

"Kako to misliš?" upita Dva Sokola. Nije bio siguran ne pokušava li to Raske da ga nekako namami u klopku, mada mu nije bilo jasno kakve je veze s tim imalo njegovo zanimanje za Ilmiku.

"Zar ne znaš šta se s njom dogodilo?"

Dva Sokola zavrte glavom.

"Nisam pretpostavljao da ti niko nije kazao. U nemilosti je: zatvorena je. Kasandra joj je lično ponudio slobodu, ako se odrekne Bladlenda i prihvati državljanstvo Perkuniše. Glupa kučka ga je ošamarila! Možeš li to da shvatiš? Udariti Kasandru po licu i to pred celim dvorom! Čudo je da je nisu smesta ubili! Veruj mi da je njegovo veličanstvo bilo dovoljno ljuto da učini i tako nešto.

Ali njegova žena se založila za devojkicu i on je onda naredio da je zatvori. Međutim, pošto ne sme dozvoliti da ta uvreda prođe nekažnjeno, odmah je počeo da razmišlja o odgovarajućoj kazni za nju."

Raske se nasmeši pa nastavi: "Setih se kako si jednom rekao da je divna, ali da se nisi usudio ni da je dodirneš. I tako, moj crveni prijatelju, da bih ti pokazao koliko te cenim i istovremeno koliko vodim računa i o samom sebi, uredio sam da dobiješ želju srca svoga. Razgovarao sam jutros sa Kasandrom i on je bio oduševljen. Veruje da će mojim planom uspeti da je ponizi i da joj nanese bol taman onoliko koliko zaslužuje. Ti time samo dobijaš. Voleo bih da sam na tvom mestu. Svako bi je poželeo za sebe. S tim što se ja ne bih usudio. Kasandrina kći nije baš mnogo slobodoumna."

"Govoriš li ti ozbiljno?" upita Dva Sokola.

Raske se nasmeja i reče: "Gospa Ilmika, nećaka Milke (kralja) od Bladlenda i Kasandrina rodaka, pripada tebi! Biće tvoja robinja! Možeš da radiš s njom šta ti je volja. Ja... šta je *Zwei Habichten*? *Zwei Habichten* - *Dva Sokola*; prim. prev. Mislio sam da ćeš biti oduševljen. Ili, zar nisi...?"

"Preneražen bi bila prava reč", reče Dva Sokola. "Samo... nije važno. Šta će se desiti s njom ukoliko odbijem?"

"Da je ne prihvatiš? Mora da si sišao s uma? Svašta! Ako budeš toliko lud da odbiješ moju ponudu - pa, ne znam. Čuo sam da će biti bačena u kućni zatvor sve dok ne umre. Po nekim drugim glasovima, sudbina će joj biti mnogo gora, jer se tvrdi da će je predati nekom vojničkom bordelu, mada lično sumnjam da bi Kasandra tako nešto dozvolio. Ko zna? I na kraju, koga se to tiče?"

Dva Sokola pomisli kako bi i njemu trebalo da bude svejedno šta će se s njom dogoditi, ali nije bilo tako. Znao je da će morati da je uzme za robinju. Bio je to jedini način da je spase. Njeno prisustvo će, razume se, otežati bekstvo i bladlendski agenti će biti besni. Ili, hoće li? Bila je kći jednog velikodostojnika i nećaka njihovog vladara. Zašto im se ne bi svidelo da u plan uskoči i ona?

"U redu. Pošalji je ovamo", reče on.

Raske ga pljesnu po ramenu. "Pričaćeš mi kakva je bila, je li?"

Dva Sokola požele da ga udari, ali prisili sebe da rastvori pesnice i da se nasmeši.

"Možda."

Raske tada reče da su se dovoljno zabavljali i da je vreme da se vrate poslu. Dva Sokola je toga dana trebalo da rukovodi obukom. Raske je imao sastanak sa komandatom artiljerije.

"On je najreakcionarniji i najgluplji čovek koga sam ikada sreo", reče Raske. "Napravio sam planove za jedan karabin sa šaržerom koji bi pešadiji dao deset puta veću vatrenu pomoć od dosadašnje. Misliš li da ga je taj svinjoglavac prihvatio? Ne, kazao je da će ih obični vojnici zloupotrebiti; rasipaće municiju, umesto da pažljivo nišane.

Pored toga, čini se da to nije i jedini razlog zbog koga ne želi moj karabin! Jesi li znao da su mitraljeske posade sastavljene od samih oficira? Obični vojnici im ne smeju prići, osim u slučaju krajnje nužde. Ovaj smešni zakon donet je posle događaja koji se odigrao pre trideset godina. Kada su Perkunišanci bili poraženi, deo armije,

kome su se priključili radnici, sluge i robovi, pobunio se. Ustanak je ugušen, ali se aristokratija posle toga dobro čuvala od toga da obične ljude upozna i obučava na moćnim oružjima. Tako nešto je tada još eventualno moglo biti opravdano, ali u današnje vreme predstavlja pravu glupost. Ta svinja!"

Dva Sokola sačeka do otprilike jedan sat pre sumraka i tek onda krenu da sprovede u delo početne korake svoga plana. Raske se u ove kasne sate verovatno više neće pojavljivati napolju i on se osećao sigurnim s te strane. Pod izgovorom da sa motorom jednog aviona nešto nije u redu, on ga spusti na zemlju. Tada, kao da mu je došla neka nenadana misao, on izjavi da će poći da ga isproba, odnosno, da želi da izvede jedan eksperiment. I dok je nekoliko mehaničara lupalo glavu u pokušaju da otkriju uzroke 'čudnog zvuka' motora, ostali su vukli par dodatnih benzinskih rezervoara. Ovi će, objasni im Dva Sokola, biti pričvršćeni ispod krila na mestu gde su se nalazila ležišta za rakete. Posle toga ih treba povezati crevima sa glavnim benzinskim rezervoarom. Dva Sokola je lično nadgledao radove i u vreme kada su dovršeni, mehaničari koji su se trudili oko motora javiše da ne mogu da otkriju kvar. Dva Sokola im reče da zaborave celu stvar, jer je moguće da nije dobro čuo. Pope se zatim u kabinu i upali motor. Onda sačeka da se glavni rezervoari goriva gotovo sasvim isprazne, pa prebaci prekidač na rezervne tankove sa benzinom. Motor je nastavio da radi bez prekida predući besprekorno.

Bila je već ponoć kada Dva Sokola naredi da se dodatni rezervoari skinu i uklone. Naredi da ih odnesu u zadnji hangar, gde neće zapeti Raskeu za oko. Na putu ka kući u Berlinu, on potanko objasni Kvazindu šta je uradio.

"Želim da stupiš u kontak sa svojom 'vezom' i pitaš ga šta tačno namerava. Reci mu da je plan izmenjen. Ne, bolje se postaraj da lično s njim razgovaram. Moram do u tančine da mu objasnim sve što treba."

Kvazind se pobuni, reče da će Bladlend odbiti tako nešto. Bilo je isuviše opasno da se on i Dva Sokola lično sastanu.

"Reci mu da ako odbije, od cele stvari nema ništa. A sad, kad mogu da ga sretnem?"

"Sutra rano ujutru. Pre no što kreneš na aerodrom", reče Kvazind.

Kad stigoše u stan, u njemu zatekoše dva vojnika sa Ilmikom Torstajn. Ona je sedela na sofi ruku skrštenih u krilu, oholog izraza na licu i kao strela pravih leđa. I pored sveg dostojanstva, izgledala je nekako izgubljena.

Plava kosa nije joj bila doterana kako treba i nije imala šminku na licu. Štaviše, nosila je neku bezobličnu bluzu i suknju od jevtinog pamuka, što je bila uobičajena odeća robinja.

Kad Dva Sokola uđe u stan, devojčine oči se raširiše, a usne rastaviše. Očigledno joj nisu kazali čiji je stan u koji je dovedena. Možda nije ni znala kakva joj je sudbina namenjena.

Dva Sokola otpusti stražare.

Ona prva progovori. "Šta treba da znači moje prisustvo ovde?"

Dva Sokola joj otvoreno objasni šta je posredi. Ona vesti prihvati bez vidljivog uzbuđenja.

"Mora da ste gladni i umorni", reče Dva Sokola. "Kvazinde, donesi joj nešto hrane i vina."

"A onda?" upita ona. Netremice ga je posmatrala. Njegov smešak je natera da pocrveni.

"Ne ono što vi mislite", odgovori on. "Ne treba mi žena koja me ne želi. Neću vas prisiljavati ni na šta."

Ona pogleda dve Kinukinuk devojke, koje se upravo pojaviše iz kuhinje.

"Šta je s njima?"

"One su robinje. Ne ostaju preko noći. Možete spavati u njihovoj sobi. Štaviše, možete i da zaključate vrata s unutrašnje strane da se osigurate od noćnih poseta."

Iznenada joj suze potekoše niz obraze. Usne su joj podrhtavale. Ona ustade i poče glasno da plače. On je obgrli oko ramena i pritište joj lice na svoje grudi. Neko vreme je bespomoćno plakala naslonjena na njega, a onda se izvi iz njegovog zagrljaja. On joj dade maramicu da izbriše suze. Kvazind se pojavi i reče da je večera spremna i da je čeka u njenoj sobi. Ilmika bez reči pođe za njim.

Kad se džin vrati u sobu, Dva Sokola mu reče: "Razgovaraću s njom pre spavanja. Ona mora znati šta nameravamo."

"Zašto sve ovo činiš za nju?"

"Možda sam zaljubljen u nju. Ili možda sam samo beznadežno romantičan - neka vrsta crvenog Gavena. Ne znam. Znam samo da

ne mogu da dozvolim da kraj života dočeka u zatvoru ili da bude poslata u neku od vojnih javnih kuća."

Kvazind sleže ramenima da pokaže kako mu to nije jasno, ali ako Dva Sokola ima nameru da joj pomogne, on nema ništa protiv.

Posle kratkog i neokrepljujućeg sna, Dva Sokola se diže i pođe iz spavaće sobe u kuhinju. Na pola puta se zaustavi jer u sobi za rekreaciju ugleda Kvazinda sa nekim čovekom. Stranac je imao na sebi plavo-sivu odeću slugu i nosio je korpu sa vešom. Imao je orlovski nos, dugu, smeđu kosu i guste, takođe smeđe brkove. Njegovo ime - njegovo pravo ime - bilo je Ralf Anderson.

Dva Sokola im naredi da dođu u njegovu sobu. Anderson smesta poče da menja krevetsku posteljinu i dok je radio, poče da govori prigušenim glasom.

"Kvazind mi je ispričao vaše namere. Vi ste ljudi?"

"Zar Bladlendani ne bi voleli da im s neba padne u ruku jedna potpuno nova letelica?" odgovori Dva Sokola. "Potpuno dovršena stvar, koja može da posluži kao model i tako uštedi čitav mesec dana napornog planiranja i pravljenja druge? Moj plan nije neostvariv. U suštini, njegova drskost i neočekivanost su ono što će ga uspešno sprovesti u delo do kraja."

"Ne znam", reče Anderson. "Izgleda fantastično."

"Možete li da stupite u vezu sa vašim istomišljenicima i u Tirslandu?"

"Da. Ali da se sredi ono što tražite biće potrebno nekoliko dana."

"Odlaganja ne sme biti", reče Dva Sokola. "Raske će pre ili kasnije otkriti one rezervne tankove za gorivo. Ili će mu neko reći za njih. Moramo brzo da delamo. Najdalje prekосуtra sve mora da bude spremno."

"U redu, učinićemo to. Videću se sa Kvazindom kasnije i on će vam reći hoćemo li biti u stanju da to izvedemo ili ne."

Dva Sokola mu tada objasni sve pojedinosti plana i proverio da li je agent sve zapamtio. Anderson zatim ode. Dva Sokola u prolazu proverio vrata Ilmikine sobe. Bila su zaključana.

"Kvazinde, ostaješ ovde danas. Moramo da se pravimo kao da smo prihvatili ovo stanje stvari za gotovo, to jest da je ona moja robinja. Nateraj je da radi ovde nešto; prašina, kuvanje i tako dalje. Nabavi joj malo šminke i lepšu odeću. Ne želim da dozvolim da moja robinja-ljubavnica bude neprivlačna."

On ode na aerodrom. Toga dana je bio veoma zaposlen, s obzirom na to da je morao da obavi i Raskeov posao. Namac se nalazio na nekoj konferenciji u Vrhovnoj komandi. Dva Sokola nije mogao poželeti ništa bolje. On nastavi da radi i na dodatnim rezervoarima i onda uzlete avionom da napravi probnu vožnju. Čim je sleteo, priđe mu dežurni oficir grupe, koja je u zadnjem delu hangara sastavljala još dva aviona. Oficir mu reče da su avioni spremni za ugrađivanje rezervoara za benzin, a kako nemaju drugih pri ruci...

"U redu", reče Dva Sokola. "Dobićete ove sutra."

"Ali Raske je naredio da avioni budu dovršeni bez odlaganja. Druga i treća smena će moći da ugradi rezervoare još noćas."

Proklinjući u sebi, Dva Sokola oštro odgovori: "Hoću da Raske vidi ono što sam napravio. Ovo je stvar koja će našim avionima povećati opseg kretanja za stotinu milja. Ne, posredi je nešto što je daleko važnije od jednodnevnog odlaganja rada na onim mašinama. Naređujem ti da ne diraš ove rezervoare."

"Moji ljudi neće imati šta da rade! Raske će me pozvati na odgovornost zbog ovog odlaganja!"

"Ja preuzimam punu odgovornost", reče Dva Sokola. "Ti i tvoji ljudi se odmorite noćas. Radili ste veoma teško. Potpisaću naređenje za noćno odsustvo."

Oficir je i dalje bio neodlučan, ali ipak salutira, okrete se i ode da ostalima saopšti najnovija naređenja. Dva Sokola ga je posmatrao. Postojala je mogućnost da oficir ipak telefonira Raskeu da bi dobio potvrdu izmene naređenja. Ako Raske čuje za ovo, smesta će shvatiti šta Amerikanac namerava da uradi.

Dva Sokola pođe za oficirom.

"Čini se da se brineš da ne uletiš u nevolju", reče mu kad ga stiže. "Predlažem ti da odmah pozoveš Raskea. Ako ti naredi da nastaviš posao, ti onda tako i uradi. Ja i dalje ostajem odgovoran za svako odlaganje posla, sve dok ne stupiš u vezu s njim."

Oficirovo lice sinu. On se izgubi nekuda i vrati se posle samo desetak minuta snuždenog lica. "Na konferenciji je. Odbio je da razgovara sa mnom, ali je poručio da se javim vama ukoliko bude nekih problema."

"Eto vidiš. Odgovornost znači ne pada na tebe."

Dva Sokola počeo lakše da diše; rizik se isplatio.

Kvazind ga sačeka na vratima stana.

"Anderson je javio da su agenti u Tirslandu upoznati sa promenom plana. A i agenti pored polja na koje ćemo se spustiti biće u stanju pripravnosti. Ne može ništa više da nam kaže do sutra ujutru. Veoma je zabrinut, jer ako vetar uz obalu bude veoma jak, avion neće moći da bude prihvaćen."

"U tom slučaju ćemo ostaviti avion i uzeti ribarski čamac", reče Dva Sokola. "Gde je Ilmika?"

"Otišla je maločas u svoju sobu."

Dva Sokola zakuca na njena vrata. Ona se otvoriše i na njima se pojavi sasvim različita žena od one juče - po spoljašnosti, naravno. Kosa joj je bila u savršenom redu, a oči i usta našminkani. Nosila je bluzu malog dekoltea, skupljenu u pojasu širokim zlatnim opasačem i suknju sa velikim 'V' izrezom spreda, koji je omogućavao da se vidi bogata svilena podsuknja.

"Vaše gospodstvo izgleda veoma lepo", reče on. "I pored toga moraćete da se presvučete u nešto manje privlačno, ali zato izdržljivije i udobnije. Možete li da se prerušite u perkuniškanskog vojnika?"

Ona se nasmeja i reče: "Ceo dan sam provela prepravljajući jednu od tvojih uniformi."

Videći kako mu se obrve izdižu u čudu, ona dodade: "Gospe Bladlenda imaju robove ili sluge da rade za njih, ali su ipak dobro obučene u svim kućnim poslovima. Kako bi, inače, mogle da pravilno nauče svoje robove i sluge, ukoliko same ne znaju ništa."

"Zvuči razumno", složi se on. Ali vremena za dalji razgovor nije bilo.

"Krećemo rano ujutru, kako bismo na aerodrom stigli pre svitanja. Nikada se nisam držao propisanog vremena, pa tako neće biti pitanja zbog uzletanja."

Izgledala je toliko sveže i lepo da požele da je poljubi. No uspeo je da savlada želju, znajući da bi je tako nešto povredilo. Čak i da ju je privlačio, ona nije smela da pokaže prema njemu više osećanja no prema nekom robu ili sluzi.

On joj požele laku noć i ode na spavanje. Zaspao je odmah i, činilo mu se, već sledećeg trenutka, Kvazind ga je drmusao za rame.

"Ne može biti da je već vreme."

"Ne. Traže te na telefonu. Raske."

"U ovo doba?" Pri slabašnoj svetlosti gasne lampe, on baci pogled na sat na stolu pored kreveta. Bilo je dva po noći.

"Šta sad hoće?"

Kvazind reče: "Ne znam. Nadam se da je sve u redu."

Dva Sokola se otetura u susednu sobu i dohvati telefon. U slušalicama je nešto šuštalalo i puckaralo i Raskeov glas bio je pomalo prigušen. Perkunišanskom sistemu reprodukovanja glasa bila su potrebna mnoga poboljšanja.

"Raske?"

"Dva Sokola!" prasnu Raske. "Šta to mutiš? Misliš da nisam znao? Morao bi da budeš mnogo pametniji, moj indijanski prijatelju!"

"O čemu to govoriš?" upita Dva Sokola.

Raske mu reče. Baš kao što je Dva Sokola i strepeo, brižljivko koji je bio na čelu grupe što je radila na opravci aviona nije bio dovoljno ubeđen. Posle dugog dvoumljenja, pokušao je ponovo da dobije Raskea. Ovoga puta pošlo mu je za rukom da stupi u vezu sa Nemcem, koji se nalazio na prijemu kod Kasandrine žene. Čim je Raske čuo o rezervoarima, shvatio je namere Dva Sokola.

"Ne nameravam ovoga puta nikome ništa da prijavim", reče Raske: "Sviđaš mi se. Što je još važnije: potreban si mi. Zato ćeš se lepo izvući ovom prilikom. Ali od sada ćeš imati mnogo manje slobode. Moraćeš da se držiš planova u minut: znaću gde si i šta radiš svakoga sekunda dana ili noći."

Raske zastade. Dva Sokola je ćutao. Uz jedva primetnu tugu u glasu, Nemac nastavi:

"Zašto želiš da pobegneš? Uspeo si ovde. Bladlendani ti ne mogu dati ništa. Pored toga, sa njima je svršeno. Biće osvojeni u ovo vreme iduće godine."

"Jednostavno mi Perkunišanci nisu simpatični", odgovori Dva Sokola. "Isuviše me podsećaju na Nemce."

"Ti crvenokožna svinjo!"

Raske ponovo začuta. Dva Sokola ga ču kako teško diše. Konačno, Nemac ponovo progovori: "Još jedan trik i ideš pred streljačko odeljenje! Ili u ćeliju za mučenje! Razumeš li me?"

"Shvatio sam te", reče Dva Sokola. "Ima li još nešto? Hteo bih u krevet."

Za divno čudo, Raske se nasmeja: "Pravi si led. Svida mi se to. Vrlo

dobro. Izići ćeš iz stana tačno u šest ujutru i prijavićeš se dežurnom oficiru čim stigneš na aerodrom. Štaviše, tvoj rob Kvazind više neće smeti da ti se približava. Smesta ću obavestiti stražare. A nadam se da ti neće smetati ni to što će tvoja mala plavokosa drugarica takođe morati da bude uklonjena iz tvog stana. Shvatio si?"

"Shvatio sam", odgovori Dva Sokola i spusti slušalicu.

13.

On ponovi Raskeove reči Kvazindu. Džin ga sasluša bezi zražajnog lica. "Šta sad?" upita.

"Pa, sad ili nikad. Ne možemo kroz prednji izlaz, pa ćemo se poslužiti zadnjim."

Na Kvazindovom licu pojavi se izraz zbunjenosti. "Kroz prozor", reče Dva Sokola. "Ti pokaži svoju snagu na šipkama prozora u mojoj spavaćoj sobi, a ja ću probuditi Ilmiku."

Pet minuta kasnije, on i Ilmika uđoše u spavaću sobu. Ona je bila u uniformi oficira Carskih perkunišanskih vazduhoplovnih snaga. Kapa joj je fino stajala na glavi, jer je odsekla kosu.

Kvazind je već izvalio jednu šipku iz ležišta u zidu i sada se mučio oko druge. Dva Sokola i Ilmika su ga zadržano posmatrali. Inč debela čelična šipka polako se krivila. Kvazind ju je vukao, odupirući se nogom o zid. Čas pre no što će čelična šipka popustiti u ležištu, on spusti nogu sa zida i promeni položaj. Sada mu je donji deo tela bio pripijen uza zid, a gornjim je upirao napolje. Uz škripu šipka popusti. Kvazind se pridrža da ne proleti od zamaha i onda spusti šipku na pod.

"Sad možemo da se provučemo."

Isekoše krevetne čaršave na trake čije krajeve privezaše jedan za drugi. Imali su upravo taman toliko materijala da naprave uže dvostruke debljine koje je bilo dovoljno dugačko da od prozora na trećem spratu stigne do na pet stopa iznad zemlje. Na vidiku nije bilo nikoga. Dva Sokola je ipak znao da je jedan stražar smešten na severnom izlazu, koji se nalazio sa njihove desne strane. Nalazio se naspram jednog ogromnog stuba. Ukoliko ne izađe na trem, neće biti u stanju da vidi uže koje se njihalo na spoljnom zidu zgrade.

"Zadeni tu šipku za pojas" reče Dva Sokola Kvazindu. "Ja ću uzeti drugu. Možda će nam biti potrebne."

On se izvuče kroz prozor prvi. Skliznu naniže sasvim slobodno čim proverio jačinu čvorova na vrhu. Kad stiže na zemlju, pažljivo pogleda unaokolo. Na ulici i dalje nije bilo nikoga. Minut kasnije stiže Ilmika i, na kraju, Kvazind.

Dva Sokola ih povede niz ulicu, udaljavajući se od stražara na severnom izlazu. Bila su mu potrebna kola, ali morali su da prepešače ceo jedan dugi blok - gotovo punu milju - dok ne ugledaše jedna. U stvari, pre bi se reklo da su ona ugledala njih. Blesak farova iz pobočne ulice upozori ih na vreme. Oni utrčaše u trem jedne zgrade i priljubiše se uz vrata kako bi bili što dublje u senci. Dva Sokola odluči da nešto preduzme. Po zvuku motora reklo bi se da su kola išla polako, što mu je pružalo mogućnost da ih trčeći stigne i skoči na papučicu uz vrata.

On izviri i ugleda belu karoseriju kola čiji je krov bio spušten, sa simbolom viteza u oklopu podignutog mača na haubi. Bila su to policijska kola i u njima su sedela tri čoveka. On objasni Kvazindu šta treba da rade. Obojica su držali šipke u rukama. Hauba kola se izravna sa otvorom trema. Dva Sokola reče: "Sad!" pa potrča napred sa šipkom koju je držao ispred sebe. Kvazind jurnu uz njega.

Policijci, koji su bili zadubljeni u razgovor, namah se ukočiše od iznenađenja, a tada vozač zabunom pritisnu kočnicu, hotevši zapravo da da gas. Dva Sokola skoči preko stražnjih vrata na čoveka koji je sedeo na zadnjem sedištu. Pri tome je zamahnuo šipkom koju je držao. Policajac ustade i diže pušku da parira udarac. Začu se zveket kad šipka odskoči od cevi, a onda se obojica stručiše na sedišta.

Služeći se šipkom kao mačem, Dva Sokola je gurnu u čovekova usta. Istog časa, jedna puška puče mu gotovo u uvo: bez obzira na to da li je protivnik nišanio ili nije, nije mu pošlo za rukom da ga pogodi.

Poličajčevi zubi se polomiše. Dva Sokola se uspravi do klečećeg položaja na čovekovim grudima i iz sve snage naleže na šipku. Ona ulete u grlo i, pored očajničkih pokušaja policajca da je se reši, ostade tamo. Oči mu se iskolačiše, a lice potamne. Iznenada presta da se odupire.

Dva Sokola je držao šipku sve dok se ne uveri da je čovek mrtav. Onda ustade, izvadi šipku i obrati pažnju na ostale. No, Kvazindu pomoć nije bila potrebna. Vozač je ležao postrance na sedištu, vrata prelomljenog od udara Kvazindove šipke. Drugi, koji je opalio iz puške, bio je izbečen iz kola, prethodno zadavljen golim rukama.

"Pogođen si?" upita Dva Sokola.

"Puška je opalila kada sam mu je oborio naniže", od govori ovaj.
"Nepovređen sam."

Dva Sokola baci pogled niz ulicu. Ako je iko i čuo pucnjavu, izgleda da nije imao smelosti da se usprotivi. On izvuče leš iz zadnjeg dela kola. Dok je ponovo palio motor i upoznavao se sa komandama, Kvazind sva tri leša odvuče u trem u kome su se maločas skrivali. Nekoliko minuta tasnije, naoružani revolverima i jednometkama, oni se odvezoše s tog mesta. Dva Sokola je išao putem kojim je svako jutro odlazio na aerodrom. Dvaput sretoše patrolna policijska kola koja su išla u suprotnom smeru. Vozači im se osmehnuše, a Dva Sokola im je otpozdravio na isti način. To je bilo sve. Dva Sokola upita Kvazinda da li zna gde su smešteni bladlendski agenti. Nadao se se da će ipak moći da izvedu diverziju kako je prvobitno planirano. Kvazind odgovori da je njegova 'veza' odbila da mu to kaže.

"Onda ćemo morati da se pouzdamo samo u sebe. Kladam se da se onaj brižljivko vratio u hangar i skinuo rezervoare. A nevolja je u tome što smo nešto ispred predviđenog vremena. Ako su rezervoari stvarno skinuti, moraćemo da slećemo usput zbog goriva, a ako ga bladlendski agenti ne nabave propali smo."

"Bolje da brinemo kako ćemo do aerodroma, za početak", reče Kvazind. Dva Sokola ga pogleda. Svetlo komandne table bilo je dovoljno da vidi da je džinovo lice uobičajeno mirno. Ipak, na njemu su bile primetne kapi znoja. Kvazind je bio uznemiren sve od časa kada mu je rečeno kako će umaći. Dva Sokola se nasmeši. Hrabar i miran u borbi na zemlji, on se izgleda užasavao od pomisli da će leteti. Nikada to nije priznao, ali su ga odavala pitanja i usplahirenost kad god bi se poveo razgovor o tome.

Pored toga, postojalo je još nešto sem bojazni od odvajanja od zemlje. Prastare evropske religije bile su prepune priča o letećim demonima. Nova religija, himilkizam, potisnula je te priče kao puko maštanje, ali su stari užasi teško izdisali; bar polovina stanovništva i dalje je čvrsto verovala u njihovo postojanje. A Kvazind je bio privrženik jedne od starih religija koje nisu potisnute i koje su potajno tinjale u raznim zemljama, pa i u njegovoj, koja je bila pod Perkunišancima. Čak i sada, dok je samo zamišljao krilate demone, Kvazind mora da je odista čuo lepet njihovih krila.

Napuštajući područje Berlina, oni pođoše širokim auto-putem kroz seoske predele. Posle petnaest minuta brze vožnje, stigoše do aerodroma. Ovaj je bio potpuno okružen ogradom od bodljikave žice, visokom bar trideset stopa. Psi, nalik na nemačke vučjake, po celu noć su obilazili oko nje. Nije bilo drugog načina da se uđe unutra izuzev kroz glavna vrata. Moraće opet da pribegne drskosti.

Po naređenju stražara, Dva Sokola zaustavi kola. Drugi stražar je ostao kod stražarske kućice, puškom pokrivajući prvog koji priđe kolima.

"Palkininkas (pukovnik) Dva Sokola i drugovi", reče Dva Sokola, trudeći se da govori što je moguće nadmenije. Vojnik je bio neodlučan. Na kraju, reče: "Gde su vaši čuvari, pukovniče?"

Istog časa pogleda kola i oči mu se razrogačiše. "Pa ovo su policijska kola!"

Dva Sokola podiže revolver i opali na stražara, pogodivši ga u grudi. Stražar pade unazad i Dva Sokola ga prostreli još jednom. U isto vreme i Kvazind je podigao svoju pušku. Ona zagrme baš iznad glave Dva Sokola, zaglušivši ga.

Stražar pored stražarske kućice podiže pušku da opali na njih, ali je to učinio isuviše sporo. Kvazindovo prvo zrno ga okrete za stoosamdeset stepeni. Kvazind potom odbaci pušku i maši se za revolver, ali ga Ilmika preduhitri. Ona je opalila iz svog revolvera odmah pošto je Kvazind upotrebio pušku i već prvim hicem pogodila stražara.

Kvazind iskoči iz kola i sa opasača mrtvog stražara skide svežanj ključeva. Morao je da isproba četiri, pre no što mu je pošlo za rukom da pravim otvori veliki katanac na vratima od bodljikave žice. Za to vreme, Ilmika je pokupila puške i opasače sa municijom sa tela oba stražara i i potrpala ih na zadnje sedišta kola.

Kvazind otvori vrata. Dva Sokola polako prođe kroz njih, kako bi džinu pružio mogućnost da uskoči u kola. Povici se digoše iz baraka koje su se nalazile blizu zadnjeg dela hangara. Čovek sa revolverom u ruci istrča iz oficirske barake. Dva Sokola stisnu gas. Oficir, vičući, potrča za njima. Njegov revolver se oglasi. Napola obučeni vojnici s puškama u rukama izletali su iz svojih prostorija.

Kola obiđoše ugao hangara i zanesoše se kada Dva Sokola stisnu kočnice. On ih ispravi, oštro skrenu udesno i ulete u hangar koji s

pročelja nije imao vrata. Zaustavi kola uz škripu kočnica pored aviona koji je nosio naziv Raske II. Kvazind iskoči iz kola i otrča do ulaza u hangar, odakle smesta otvori vatru na progonitelje.

Mehaničari koji su u zadnjem delu hangara sastavljali dva aviona prestali su da rade čim su kola dotutnjala u hangar. Ilmika zauze mesto iza jednog praznog bureta, odakle je imala dobar pregled zadnjeg dela hangara, i spremi se da puca na svakoga ko se pojavi na vratima što su se tu nalazila.

Dva Sokola opsova kad baci pogled na Raske II. Dodatni rezervoari bili su uklonjeni. On sleže ramenima, rekavši pri tom "C'est la guerre", zatim stavi šlem na glavu i pope se u jednokrillac. Brz pregled satova na komandnoj tabli i oružja, stavi mu do znanja da je rezervoar ipak pun goriva i da mitraljezi imaju propisanu količinu municije.

On stisnu starter. Začu se njištav zvuk. Drveni propeler okrenu se polako, a onda poče da se okreće sve brže i brže, dok je motor kašljučao, zagrevajući se.

Kvazind i Ilmika napustiše svoja mesta i potrčaše prema avionu. Ona se pope na zadnje sedište, dok Kvazind zastade na znak Dva Sokola, a onda bi prinuđen da se popne na krilo, kako bi mogao da razume ono što mu je Dva Sokola govorio. Onda se nasmeši, skoči sa krila na zemlju i ukloni drvene klipove ispod točkova.

Dva Sokola dodade još gasa i okrete upravljač skroz udesno. Avion napravi polukrug i postavi se sučelice Raske I. Kvazind mu se podvuče pod rep i podiže ga, tako da ga dovede u položaj uporedan sa podom. Dva Sokola onda otvori vatru iz mitraljeza na Raskea I, koji uzdrhta pod udarcima velikih zrna. Ogromne rupe otvoriše mu se na bokovima. Odmah zatim Raske I eksplodira. Hangar se brzo ispuni dimom koji Dva Sokola i Ilmiku nagna na kašalj. Osećao je vrelinu požara koji se razbuktao. Na sreću, Raske I se nalazio kraj drugog zida hangara, udaljen nekih stotinak jardi. I pored toga, Dva Sokola se plašio da bi vatra mogla da stigne do njegovog aviona. No, nije imao drugog izbora, ako je želeo da spreči da bilo ko krene za njima u poteru na Raskeu I. Pretovaren težinom troje ljudi, njegov avion bio bi suviše spor i nesposoban da se upusti u borbu sa drugom letelicom.

Avion nastavi da se okreće zahvaljujući Kvazindovoj džinovskoj

snazi. U trenutku kada mu je nos poslednji put bio okrenut prema zadnjem zidu hangara, Dva Sokola ispali još jedan rafal u tom pravcu, jer od dima nije mogao biti siguran jesu li vojnici s te strane napustili zaklone. Ukoliko su i pokušali da kroz dim pođu na juriš, vatra iz mitraljeza sigurno je presekla sve njihove namere.

Kvazind nastavi da okreće avion sve dok ga ne dovede u položaj u kome mu je nos bio okrenut ka izlazu.

Dva Sokola stisnu kočnice, sve dok se džin ne ubaci na sedište uz Ilmiku. Kvazindovo lice bilo je ukočeno. Dva Sokola se okrenu ka njemu i nasmeši mu se, a zatim otpusti kočnice i dade gas. Avion poskoči kao uplašeni zec, glava Dva Sokola trže se na naslon sedišta. Raske II izlete napolje iz hangara u vatrama osvetljenu noć. Vojnici su trčali iz zaklona i pucali za avionom. S desne strane jedno zrno načini rupu na trupu aviona baš pored Dva Sokola.

Rep se odiže od zemlje, ali je nos letilice s točkovima i dalje bio slepljen sa tlom. Avion je nosio daleko više težine od one koja je bila propisana. Promicali su užazno dugi sekundi dok je avion odbijao da se odlepi od tla. Ukaza se i kraj asfaltne piste; iza nje se nalazilo stotinak jardi obične zemlje, na čijem se kraju uzdizala trideset stopa visoka ograda.

Dva Sokola pričekala sve dok avion ne pređe preko pedesetak jardi travnatog terena. U tom času točkovi aviona podigoše se nekoliko inči iznad zemlje. Tada oštro povuče upravljač ka sebi i avion se izdiže baš na vreme da bi preleteo preko ograde čiji je vrh delilo jedva šest inči od točkova aviona. Odmah iza ograde nalazila se linija drveća i vrhovi njihovih krošnji očešale točkove. Dva Sokola uzdahnu sa olakšanjem i nastavi da izdiže letilicu. Sad je morao da se drži severnog pravca sve do jutra, kada će biti u stanju da vidi i oceni gde se nalazi. Zažali što nije imao više vremena da prikači i dodatne rezervoare, jer bi tako sletanje na pola puta radi dopune goriva postalo nepotrebno.

Tada mu pade na pamet da bi ih dodatna težina tih rezervoara sigurno bacila na ogradu, mada je mogao da okrene drugim pravcem pri uzletanju, odnosno severnim krakom piste, gde je polje bilo duže. No, to bi pružilo priliku perkunišanskim vojnicima da ih gone kolima. Ne, zaključio on, ipak su stvari ovako ispale najbolje, pod svim onim ludim okolnostima.

Improvizacija je moje najjače oružje, pomisli. Poče da pevuši ratnu pesmu Seneka, naučenu u detinjstvu od majke, a zatim nekoliko strofa iz Kralja skitnica. Kvazind je sedeo ukočeno, pognute glave. Svitalo je. Dva Sokola putem mikrofona upita Kvazinda kako se oseća, a ovaj odgovori da mu je muka. Ne usuđujući se da skrene pogled na bilo koju drugu stranu s poda letelice, bio je prinuđen da osluškuje jedino proteste svoga stomaka u kome je ključalo kao u loncu.

Ilmika beše ushićena. Uzvikivala je radosno dok su preletali preko kuća i štala, koje su se nalazile nekih hiljadu stopa ispod njih i kao dete prstom pokazivala sićušne prilike ljudi i krava. Dok se sunce polako pelo na nebu, Dva Sokola oseti kako počinje da ga napušta samozadovoljstvo. Pokazatelj količine goriva opadao je brže no što je očekivao. Brinuo ga je takođe dolazak na mesto gde je trebalo da dopune gorivo - ako uopšte stignu tamo. Ukoliko bladlendski agenti u Berlinu na vreme ne doznaju za njihov odlazak, neće biti u stanju da obaveste svoje ljude na farmi u blizini Žervoža. Postojala je takođe i mogućnost da su agenti u Žervožu 'provaljeni' i da sada na imanju gde su planirali da slete Perkunišanci očekuju dolazak aviona.

Dva Sokola uzdahnu, a odmah zatim se i nasmeja. Bože, pomisli, isuviše sam dugo igrao ovu igru, oslanjajući se jedino na instinkt. Nije ni čudo što sam u jednom trenutku pun samozadovoljstva, a u sledećem, brižan.

Njihovo drugo spuštanje, poslednje koje će biti izvedeno na perkunišanskoj teritoriji, biće na obali Baltičkog mora. Taj deo obale bio je najsevernija tačka poluostrva koje je na Zemlji 1, ako ga poznavanje geografije ne vara, bilo ostrvo Rigen. Pošto su vremenski uslovi na ovom svetu doveli do pretvaranja ogromnih količina vode u led, Baltičko more bilo je manje nego na Zemlji 1. Tako je ostrvo postalo poluostrvo, a južne obale Baltika pomerene na sever.

Nakon sletanja na to mesto, begunce je trebalo da preuzme bladlendski dirišabl sa ostrva Ajebriga. Ovo ostrvo na Zemlji 1 poznato je kao Bornholm i pripada Danskoj. Ovde Ajebrig pripada Tirlendu, Švedskoj Zemlji 1. Bilo je predviđeno da dirišabl prebaci Dva Sokola, njegovo društvo i avion, ako im pođe za rukom da ga utovare, do Ajebriga, odatle u Tirlend, zatim u Norvešku i konačno u

Bladlend.

U vreme kada su stigli do južnih obala velikog jezera Remamas, pokazatelj stanja goriva spustio se gotovo do nule. Nije ga baš mnogo ostalo za kruženje unaokolo u potrazi za farmom. Nalazio se isuviše istočno, ili je bar mislio da je tako, od mesta ka kome je išao. Zaokret na zapad donese borbu sa čeonim vetrom, koja je samo ubrzavala potrošnju goriva.

Utom prelete preko raskršća puteva u obliku keltskog krsta i shvati da nije ni tri milje udaljen od imanja. Iza tog mesta trebalo je da preleti još jedan prašnjavi put, a zatim preko malog poluostrva u obliku znaka pitanja. Pola milje dalje, izolovana od drugih imanja pojasom od četvrt milje guste šume, morala je da se nalazi usamljena farma. Krov štale će biti oslikan znakom koji se nalazio u zastavi šest ujedinjenih kraljevstva. Ukoliko ne bude nevolja, videće dve rakete koje će biti ispljene da bi im se stavilo do znanja da mogu da slete. Ako to ne bude moguće, neće videti ništa, osim možda čete perkunišanskih vojnika u očekivanju njihovog sletanja. No, morao je da sleti, jer goriva više uopšte nije imao.

Ugleda farmu čim prelete preko vrha jednog visokog brda. Ilmika uperi prst naniže i nasmeši se. Upravo ispred njih video se veliki beli ambar na čijoj je jednoj kosini krova bio nacrtan crveni znak. On poče da kruži nad farmom, razgledajući teren i očekujući da svakoga časa začuje kašljucanje motora. Napravio je tri kruga, spuštajući se posle svakog zaokreta sve niže i niže. Ukoliko ne dobije signal, moraće da pokuša da preleti šumu do farmi s njene druge strane. Imaće bar malo prednosti pred svojim progoniteljima, mada, objektivno posmatrajući, njihovo bekstvo ne bi bilo dugog veka. No, Perkunišanci će ipak morati da se oznoje da bi zaradili svoj krvavi novac.

Tri čoveka izađoše iz ambara. Dvojica su nosili cevi koje su svetlucale na suncu. Iz otvora ovih cevi izleteše tamni projektili do visine do tridesetak stopa gde se raspadoše, stvarajući jako crveno i zeleno svetlo.

Sletanje će biti lako, jer se jedan dugački i široki pašnjak svojom ravnom površinom, sam nudio za tako nešto. No, njega je presecala niska ograda od drvenih oblica. Dva Sokola je bio prinuđen na naglo spuštanje, posle čega mu jedva pođe za rukom da avion zaustavi na

korak od šume. Zatim ga okrete i vrati do ograde, isključi motor i siđe na zemlju. Šest muškaraca i žena, obučenih u gruba seljačka odela, očekivalo je njegov dolazak.

Upoznavanje se obavi na brzinu. Elfred Henend, vođa grupe, reče: "Obaveštenje nam je stiglo u poslednji čas." On izdade naređenja i ljudi odoše po gorivo. Dva Sokola reče: "Ograda mora biti izvaljena na jednom mestu kako bismo imali dovoljno mesta za uzletanje." Henend odgovori da će to biti učinjeno. Pozva ih u kuću da uzmu malo hrane i i popiju kafu. Na putu prema kući, on reče: "Susedi bi nam mogli postati podozrivi. Vaša leteća mašina veoma bi ih uznemirila. Može se čak desiti da su na putu ovamo i neke vojne jedinice. Moraćemo da se izgubimo čim vam mašina bude napunjena gorivom. Veoma, veoma loše. Nimalo mi se ne dopada pomisao o napuštanju ovoga mesta. Položaj mu je izvanredan za našu delatnost. Ali, ako vam pođe za rukom da tu napravu isporučite Bladlendu, žrtva neće biti velika."

Dva Sokola se nije izvinjavao. Dok je jeo, on se raspitivao o mestu svog sledećeg sletanja. Zatim on i Henend zajedno proučiše mapu. Radio-operater uđe i javi da je vreme na baltičkoj obali lepo. Pomalo oblačno, ali bez izgleda da bi kiša mogla da pada, sa vetrom umerene jačine. Takođe je javio da je dirižabl već na putu iz Tirslanda.

Dva Sokola se vrati do aviona da nadgleda punjenje gorivom. Pored njega su se nalazili volovi i kola na kojima su dovučena burad sa benzinom. Rezervoasi su bili napunjeni za dvadeset minuta i pored toga što je punjenje moralo da se obavlja ručno.

Za trenutak pomisli da skine mitraljeze, čije bi odsustvo znatno olakšalo uzletanje, ali se predomisli kad se seti da sada neće imati problema sa gorivom. Bladlendani ne samo da će dobiti jedan avion kao model, već će uz njega stići i prototipovi novog oružja.

Dva Sokola i Kvazind se rukovaše sa agentima; Ilmika im pruži ruku da je poljube. Zatim im zaželeše božju naklonost, pa se svi popeše u avion. Dva Sokola se nasmeši kad vide Kvazindovu neodlučnost. On se nije ni trudio da prikrije radost kada su sleteli. Dva Sokola je bio siguran da se Kvazind nimalo ne bi dvoumio da pešice pokuša da stigne do Tirslanda, samo kada bi mu to predložio. Možda to i nije bila loša zamisao, jer bi bez njega brzina bila veća, a potrošnja

goriva manja.

Uzletanje prođe lako, mada Kvazind sigurno nije delio to mišljenje, jer su točkovi potkresali vrhove krošnji drveta za čitavih deset stopa. Što se Dva Sokola tiče, činilo se da je njemu svejedno deset stopa ili stotinu. Podigao je avion na pet stotina stopa i onda ga ispravio da zadrži tu visinu. Odredište im je bila jedna usamljena, ali ravna plaža na obali Baltičkog mora. Dva Sokola uoči auto-put koji je crvenom linijom bio označen na mapi i poče da ga sledi, krećući se na sever. Kad u daljini ugleda morsku luku Saldus, on skrete na istok. Saldus je bio grad od oko četrdeset hiljada stanovnika, a u njemu se uvek nalazilo još i deset hiljada mornara. U luci su se mogli videti ratni brodovi, kao i jedan aerodrom na periferiji grada. No, Dva Sokola nije video na njemu nijedan diržabl.

Na deset milja istočno od Saldusa, zemljište se postepeno uzdizalo, da bi se na kraju pretvorilo u lanac od stenja. Prelet od dve milje preko ovog kamenitog pojasa dovede ga do mesta sa koga je mogao da vidi plažu. Grupa ljudi stajala je na jednom kraju obale, a četvrt milje odatle nalazio se jedan ribarski brodić. Dva Sokola krenu u sletanje koje ispade daleko neugodnije no što je očekivao, jer je zemljište bilo veoma neravno. Prvo što je uradio, kada je zaustavio avion na stotinak jardi od kraja plaže, iza koga se ponovo uzdizalo stenje, bilo je da proveru u kakvom su stanju točkovi i njihovi držači na trupu aviona. Žičani nosači na točkovima bili su malo iskrivljeni, ali ne u toj meri da bi mogli da izazovu zabrinutost.

Pored toga, ako se plan bude odvijao kako valja, nije morao da brine zbog žica i zbog stenja.

Stupio je u razgovor sa agentima koji ga upoznaše sa najnovijim događajima i ratnim operacijama. Za Perkunišance, razvoj zbivanja bio je više nego zadovoljavajući, dok je za Bladlendane bio ravan propasti. Perkunišanci su potpuno pregazili Dakotu, Gotslend, Neftuju i istočni deo Hotinosonijana. Zauzeli su severne delove Rasne (Francuske i Belgije Zemlje 1), ali im nije pošlo za rukom da zauzmu i njene južne pokrajine. Iz Gotslenda, perkunišanske trupe su pregazile Ajkajviju (Italiju Zemlje 1) sve do Vesperosa. Po toku događaja moglo se očekivati da će Ajkajvija, Dorija (Jugoslavija) i Heti (Grčka) biti okupirane za manje od mesec dana. Perkunišanska flota gospodarila je Sredozemljem, pošto je Šofet Novoga Krita

(Iberijskog poluostrva) dao pristanak za njen prolaz kroz Herkulov tesnac (Gibraltar.)

Velika perkunišanska flota vazdušnih brodova porazila je bladlensku flotu iznad Nerv Lejga (kanala Lamanš). Druga flota je bombardovala grad Bemun (London). Sve do sada nije došlo do veće pomorske bitke između dve nacije. Ipak, i tu je perkunišanska flota bila nešto brojnija od bladlenske. Do dvoboja je uskoro moralo doći, jer se invaziona armija već okupljala na obalama Rasne. U tom dvoboju je odlučujuću ulogu mogla da ima perkunišanska nadmoćnost u vazduhu. Jedan perkunišanski dirišabl već je potopio jedan bladlenski drednot.

Upravo toga jutra stiglo je još uzbudljivih vesti. Šofet Novog Krita odlučio je da stupi u rat na strani koja ga očigledno dobija. Novi Krit je odavno polagao pravo na jugoistočne delove Irske i Kornvola, koje mu je Bladlend, oduzeo nekoliko stotina godina ranije. Špijuni su javljali o susretu Šofeta i Kasandre, prilikom koga je utvrđeno da će Novi Krit dobiti oduzetu zemlju nazad. Ali prethodno je na ostrvo morala da bude izvršena invazija.

Povlačenje Bladlenda iz Dravide (Indije) i tamošnjih baza, da bi se sačuvala domovina, bio je znak za Saariseta, da stupi na scenu. Finci iz Saariseta (japansko ostrvlje Zemlje 1) odmah su poslali ratne brodove svoje mornarice prema Dravidi. Ovo je, razume se, razljutilo Perkunišu, jer je ona nameravala da svome carstvu pripoji prebogati podkontinent. No, u ovom času nije bila u stanju ništa da izmeni u tom pogledu.

"Šta je sa Ajkvanom?" upita Dva Sokola, misleći pri tom na arapske nacije Južne Afrike.

"Oni ne objavljuju rat, već jednostavno ratuju. Njihove armije uveliko ulaze i u naše i u perkunišanske kolonije u Africi. Štaviše, deo njihove flote i nešto trupa već hita u pravcu zapadnih delova Dravide, da bi ih ponovo proglasili svojom teritorijom. Kao što vam je poznato, mi smo ih istisnuli odatle."

"Haos vlada na oba sveta", reče Dva Sokola. "Kao i obično. Jeste li saznali za bilo kakvo reagovanje posle našeg bekstva iz Berlina?"

Erik Šop, vođa, odgovori da nije ništa čuo. Njihov razgovor prekide čovek koji javi da je primećen dirišabl iz Tirslenda. Dva Sokola se okrete i ugleda maleni predmet na horizontu koji im se približavao s

morske strane. Čas kasnije, iznenada ih pokri jedna velika senka i oni začuše šum propelera. Svi pogledi podigoše se naviše. Jedna druga letelica, čiji su srebrnasti bokovi bili ukrašeni glavom vepra, nalazila se nad njima. Kretala se na sever brzinom od pedeset milja na čas i na visini od pet stotina stopa iznad zemlje.

Šop opsova: "Perkunišanski! Mamutska klasa!"

"Kakve izgledе ima vaša letilica protiv tog monstruma?" upita Dva Sokola.

"Gathevok je samo laka krstarica,", odgovori Šop. Bio je bled.

"Možete li da preletite preko Baltika do Tirslenda?"

"Ne dolazi u obzir" reče Dva Sokola, a zatim pogleda ogromnu letelicu, pa sleže ramenima i reče: "Svidelo vam se to ili ne, ostaje nam da uradimo samo jedno."

14.

On potrča prema avionu, čiji su rezervoari u međuvremenu bili dopunjeni baš za slučaj da se dogodi ovako nešto. Od Šopa je zatražio samo nekoliko obaveštenja o vazдушnim brodovima pre no što se ispeo u kabinu aviona. Zatim upali motor i odveze se do najudaljenijeg kraja plaže.

Ostali dotrčaše za njim, tako da je mogao da pozove Ilmiku da mu priđe. Podigavši glas iznad buke motora kako bi mogla da ga čuje, on joj reče: "Ako se ne vratim, vi i Kvazind idite onim ribarskim brodićem! Odvešće vas kući!"

Ilmika se izdiže na prste i nagna ga da povije glavu kako bi mogla da ga poljubi.

"Ti si hrabar čovek, Dva Sokola! Nisam ti to dosad rekla, jer mi ponos to nije dozvoljavao! Posle svega..."

"Nemam u sebi ni plave krvi, nisam čak ni beo, već samo crvenoputi Hotinosonijanac", reče on. "U svakom slučaju, hvala! Znam koliko ti je snage bilo potrebno da poviješ taj ukočeni, bladlendski vrat."

Mora da njegove poslednje reči nije čula, jer mu se samo nasmešila. Zatim zajedno sa ostalima prionu da pritiska krila naniže, dok je on držao pritisnute kočnice i turirao motor. Na znak koji im on dade rukom, ona pustiše krila, a Raske II jurnu niz plažu i uzlete. Crne stene pohriše u susret. Ukoliko nastavi pravo, sudar se njima bio bi neizbežan i on zato oštro skrete ulevo. Jedno vreme leteo je okrenut postrance, a onda se avion ispravi i on poče da ga uzdiže. Gas je stisnuo do kraja, jer sada nije bilo razloga da štedi gorivo.

Duguljasti, valjkasti oblik dirizabla, koji je u početku izgledao mali, postajao je sve veći. Iako je mamutska vazдушna lađa bila u prednosti zbog razmera, brzina joj je iznosila svega pedeset pet milja na čas, dok je Sokolova bila sto dvadeset. Bladlenska letelica u međuvremenu nije podvila rep: ne menjajući kurs, hrabro je išla napred u susret svom daleko većem i bolje naoružanom protivniku.

Hrabro, ali glupo. No, ipak nije mogao da im se ne divi. Imali su zadatak koji su morali da obave; ako se pred njima ispreči daleko moćniji neprijatelj, to ih neće naterati da odustanu. Bladlendani su, i

pored mnogih razlika u odnosu na Engleze Zemlje 1, imali dve sasvim jednake osobine: tvrdoglavost i hrabrost.

Dve letelice je delilo još nepunih pola milje, kada se Dva Sokola poravna sa perkunišanskom. On poče da se uzdiže još više kako bi došao iznad nje. Oči mu uhvatiše natpis na njenom boku ispisan crnim slovima: Pilkas Tigras - Sivi Tigar. Mamutska treća klasa. Iznad slova su se nalazili četvrtasti prozori. Iz njih se promoliše cevi koje smesta počeše da sipaju vatru. Materijal na njegovom desnom krilu se raspapa pod udarom nekoliko zrna. On se udalji malo, istovremeno primetivši raketu koja je ispaljena u njegovom pravcu. Ona prolete na pedeset stopa ispred kljuna i eksplodira. Vazdušni udar uzdrma avion; neki sitni delovi otpadoše.

Dva Sokola nastavi da se penje i za to vreme oko njega eksplodiraše još četiri rakete. Šrapneli su se zabijali u trup aviona, ali, bez snage, nisu pravili veće štete. U tom stiže do željene visine od tri stotine stopa iznad dirižabla i okrete se. Zatim poče u poniranje pod uglom od četrdeset pet stepeni u početku, a zatim i svih šezdeset stepeni. Crni otvori na prednjem gornjem delu letelice zapalacaše crvenim jezicima. Rakete su prestizale jedna drugu da što pre stignu do njega. Ipak ga ne pogodiše.

Dva Sokola otvori vatru iz svoja dva mitraljeza. Nastavio je da puca sve dok nije stigao toliko blizu da mu je preostalo jedino da oštro skrene kako se ne bi skršio o trup ogromne vazdušne lađe. Dok je skretao, on najpre oseti, a odmah zatim i začu eksploziju. Pogleda pozadi i naviše, jer je sad bio ispod lađe. Središnji deo letelice obavijao je plamen. Vatra se brzo širila po celom trupu. A onda, letelica poče polako da se sunovraća ka moru dok su plave prilike ljudi ispadale iz nje. Odabrali su brzu i bezbolnu smrt prilikom udara u vodu, umesto spore agonije u ognju.

Dva Sokola ispravi avion, posmatrajući kako Sivi Tigar pada pored njega, repa okrenutog naviše. Konačno je stigao do vode, gde se raspapa, i dalje u plamenu.

Četiri minuta kasnije Sivog Tigra više nije bilo na površini. Na njoj se moglo videti samo nekoliko izuvijanih drvenih delova i mala ostrvca ulja u plamenu. Dva Sokola se vrati ka plaži i slete. Ilmika ga zagrlji, dok su ostali igrali od radosti i smejali se. Umesto da likuje zato što je bio pobednik istorijske bitke na ovom svetu, dvoboja između

dirizabla i aviona, on nije osećao ništa. Iz glave mu, naime, nije izlazilo kako su ljudi ispadali iz letelice u plamenu. Imao je isuviše mašte ili razumevanja za njihov položaj, a da ne oseti deo užasa koji su oni iskusili. I sam je veoma često bio blizu takvog kraja.

Gathevok, bladlenska letelica, priđe avionu uz vetar i na visini od pedesetak stopa. Vetar je bio jačine osam milja na čas i ravnomeran, tako da velika letelica nije imala problema. Kad se dirizabl našao direktno iznad aviona, iz otvora na njegovom dnu spusti se mreža na kraju dugačkog kabla. Mrežu raširiše na plaži i onda na nju staviše avion. Pošto su mrežu zatim podigli i njom obavili avion, Dva Sokola dade znak letelici da počne sa dizanjem. Dirizabl je stajao u mestu zahvaljujući motorima koje je okrenuo protiv vetra. Ipak je došlo do neizbežnog trzaja kada je avion prvi put povučen naviše. Posle toga, avion je ravnomerno podizan, nosa okrenutog naniže zbog težine motora. Za brigu nije bilo razloga, jer je biotako dobro obavijen da nije mogao da sklizne kroz mrežu. Pritisak mreže na trup jedino je mogao da dovede do manjih oštećenja, ali Dva Sokola zbog toga nije brinuo. Moći će da ga opravi kad stigne u Bladlend.

Avion nestade u stomaku vazdušnog kita. Nekoliko časaka kasnije ponovo spustiše kabl. Ogromna korpa, verovatno skinuta sa nekog osmatračkog balona za potrebe ove misije nalazila se na njegovom kraju. Ilmika, Kvazind i Dva Sokola popeše se u nju i prihvatiše se za držače od konopaca, a onda se korpa diže naviše. Dirizabl poče da se uspinje i istovremeno da se okreće ka severu. I pre no što se trojka nađe u njemu, on je već bio na putu ka Tirsleudu.

Čim korpa prođe kroz otvor na dnu, povukoše je dalje od otvora i postaviše na jednu malu platformu. Novi putnici izađoše iz nje sa osećanjem olakšanja. Jedan oficir ih povede uzanom stazom koja je išla dužinskom osom letelice. Dva Sokola je razgledao ogromna drvena rebra i velike okrugle ćelije sa vodonikom. Ćelije su, kako mu reče oficir, pravljene od životinjskih koža, što je Dva Sokola i sam pretpostavio, zato što u ovom svetu nisu znali za nju. A sve do sada niko nije izumeo veštačku gumu. On nije bio hemičar, ali je hemičarima mogao da pruži dovoljno podataka da bi ih naveo na pravi trag. Ovome svetu potrebniji je daleko više nego svom rodnom svetu. Jedina nevolja ležala je u tome što je njemu matični svet bio daleko potrebniji od ovoga.

Sa tim turobnim, ali ne i nesnosnim mislima on prođe kroz vrata koja su vodila u prolaz do gondole ispod trupa. Tamo se upoznaše sa hiertogom (kapetanom) i njegovim komandnim osobljem. Oni mu čestitaše na pobedi u borbi sa perkunišanskom letelicom, a zatim hiertog krenu sa Dva Sokola da pogleda avion. Iz gondole izađoše uskim stepeništem sa konopcima umesto držača. Kapetan Etelsten nije bio baš mnogo oduševljen avionom. Bar ne onoliko koliko bi trebalo. Dva Sokola to zbuni u početku, a onda poče da shvata. Etelsten je voleo svoj posao i letelice koje je u vazduhu održavao gas. U malom vazduhoplovu smeštenom u trupu njegove lađe, video je opasnog neprijatelja. Kada ih bude dovoljno, javiće se opasnost da istisnu dirizable s neba. Njegova karijera će tako biti ugrožena. Morao bi ili da ostane na zemlji, u nekoj od službi ili da nauči da leti na tim opasnim i nepoznatim mašinama, a za ovo, poslednje već je bio isuviše star.

Biće ih mnogo njemu sličnih. Rat će, kao i svi ratovi doneti mnoge promene i ljudi će se posle njega naći bez stvari na koje su privikavani i koje su voleli. A pojava Dva Sokola i Raskea u ovom svetu samo je ubrzala normalan tok zbivanja i promena.

Tri dana kasnije, trojka je stigla u Bemu, glavni grad bladlenskog carstva. Bemu se nalazio na istom mestu na kome i London Zemlje 1. Osnovali su ga trgovci sa Novog Krita koji su keltsko ime sela što se tu nalazilo, Beb Mu rečna vrata - prekrstili u Bemu. Grad ni izdaleka nije bio veliki, kao njegov dvojniki sa Zemlje 1 i imao je svega sedam stotina pedeset hiljada stanovnika. Arhitektura kao da je pripadala onoj koja je vladala na Zemlji 1 u dvanaestom veku razume se, tako se bar činilo Dva Sokola. Poslovne zgrade i zgrade vlade imale su pomalo levantinski izgled. Uticaj kolonizatora sa Novog Krita tu je bio najprimetniji. Imena mnogih ulica bila su kritskog porekla. Bladlenski dvojniki britanskog parlamenta Zemlje 1, Vajtinejemot, odlikovao se stilom u kome su se mešali orijentalni i nordijski elementi. Čak ni kralj nije imao starogermansku titulu: zvao se Šof - izraz koji je izveden iz titule Šofet, kritske reči koja znači vladar.

Dva Sokola ponovo prođe kroz ispitivanje koje se, međutim, veoma razlikovalo od hotinosonijanskog, s obzirom na to da su Bladlendani znali njegovu vrednost. Ni nedelju dana pošto je počeo sa radom na

planovima za izradu fabrike aviona, dodeliše mu titulu i uvedoše ga time u plemstvo. Na jednoj večernjoj svečanosti, Šof ga proglasi lordom carstva, plemićem od Fenhopa. Dobio je dvorac i nekoliko farmi u severnim krajevima zemlje u blizini Norlenda (Škotske Zemlje 1). U samom Bemu sve što bi mu pripalo bila bi skromna plata i izvestan broj slugu i robova.

Dva Sokola zapita Ilmiku šta se dogodilo sa pređašnjim vlasnicima. "Bivši plemić od Fenhopa bio je jeretik", odgovori mu ona. "Obešen je pre trideset godina, ali ne zbog jeresi, već zato što je ubio jednog svog roba. Da nije bio jeretik, platio bi samo veliku kaznu i bio osuđen na kraći boravak u zatvoru. Sinovi su mu pobjegli u Dravidu, njegovo vlasništvo pripalo je kruni."

"Pošto sam sada plemić, da li to znači da mogu uzeti ženu plemenite krvi?" upita on posle toga.

Njeno lice pocrvene. "Oh, ne. Tvoje plemstvo će trajati samo do tvoje smrti, a posle će biti poništeno. Tvoje vlasništvo takođe se vraća kruni. Deca će ti biti obični ljudi i nećeš moći da se oženiš plemkinjom."

"Znači moja krv nije dovoljno dobra da bi se izmešala sa bladlendskom?" upita on. "A moja deca bi posle navika stečenih u jednom raskošnom životu, bila prinuđena da prose. Iz zamka u kolibu, zar ne?"

Na Ilmikinom licu pojavi se izraz nezadovoljstva. "Zar bi hteo da uprljamo čistotu naše rase? Deca bi nam ostala melezi! Zar nisi zadovoljan time što si postao velikodostojnik carstva... čak i ako..."

"Samo reci Ilmiko Torstajn! Čak i ako sam došljak sa drugog sveta i crvenoputi divljak! To je ono što nisi imala smelosti da izgovoriš, zar ne?"

On se ljutito okrenu i udalji. Osećao je takvu srdžbu da je gotovo bio spreman da je udari. Bila je to ljutina, čiji su koreni ponirali dublje od uvrede koju mu je bacila u lice. U sebi je još gajio izvesnu nadu - veoma slabašnu - da će na kraju ipak moći da je uzme za ženu. Prokleta da je! Bio je zaljubljen u običnog, neosetljivog, verski zatucanog i neobrazovanog, emotivno nezrelog, aristokratskog snoba! Prokletstvo! Učiniće ono što je trebalo da učini već na samom početku! Zaboraviće je!

Ipak, ona je bila ta koja je pohvalila njegovu hrabrost i istakla

njegove vrednosti pred Šofom i Vajtinejemotom. Ona je predložila da mu se dodeli plemstvo.

No, ona bi to učinila i za svakog drugog čoveka, mislio je, koji ju je dva puta spasao ropstva. Njena zahvalnost išla je samo dotle i bilo je sigurno da nije zaljubljena u njega.

On se baci na posao izgradnje aviona. Radio je i danju i noću. Pored izgradnje fabrike aviona i organizovanja Bladlend šofliš liftvipona (Bladlendskih kraljevskih vazduhoplovnih snaga), priredio je i nacрте za karabin i tenk za kopnene snage. Proveo je dosta vremena i u pokušajima da vojnomedicinsko osoblje nauči pravilnom postupku obrade rana. No, ubrzo je bio prinuđen da dignе ruke. Ovaj svet još nije poznavao Pastera i nije bio spreman da Dva Sokola prihvati kao takvog. U međuvremenu, vojnici su umirali od infekcija, tifusa i malih boginja, a žene, nepotrebno, od porođajnih groznica. Dva Sokola prokle mračnjaštvo ovoga sveta i besno se baci na izgradnju novih igračaka za ubijanje.

Mesec dana po njegovom dolasku u Bemu, Perkunišanci izvršiše invaziju na ostrvo. Flote Perkuniše i Novog Krita poraziše bladlendsku u bici kod Nerv Lejga i mada su napadači pri tome pretrpeli velike gubitke, jer su za svaki bladlendski plaćali sa dva svoja broda, Bladlendanima su ostala samo dva drednota i morali su da se povuku. Istovremeno, sudarile su se i vazdušne flote, koje su posle sukoba morale da se povuku, jer je preko četrdeset letelica u plamenu završilo u moru. Ovaj sukob doneo je propast i jednoj i drugoj strani.

I priroda kao da je bila na strani napadača. Kanal valjda nikada nije upoznao tako lepo vreme. Ono potraja pet dana tokom kojih je neprijatelj uspeo da zauzme obalski pojas u dužini od pet milja i isto toliko u širini. Da ovo postignu, žrtvovali su dvadeset hiljada ljudi.

Armija Novog Krita iskrcala se na južnim obalama Irske i odmah krenula napred, ne obazirući se na ogromne žrtve.

I tada stiže zima. Zavladała je takva studen kakvu Dva Sokola nikada nije upoznao. Za nepun mesec dana, dva ostrva bila su okovana snegom i ledom. Arktički vetrovi duvali su sa severa, temperatura je padala i do minus trideset. Dva Sokola je stalno drhtaо iako je bio odeven u bunde polarnih životinja. No, bio je to tek početak. Pre no što će se zima sa svojim ledenim besom završiti,

živa u termometru spuštaće se i do minus četrdeset stepeni.

Mislio je da će borba svakako biti obustavljena pod ovakvim uslovima. Niko nije mogao da stekne neke prednosti u tom ledenom paklu. Ali izgleda da su i napadači i branioci bili naviknuti na ovakve uslove. Borbe su nastavljene, a tamo gde su kamioni i oklopna kola ostajali zaglavljani, ljudi su na skijama i krpeljama prenosili namirnice i oružja. Poginule su zakopavali u snegu. Milju po milju, Perkunišanci su osvajali bladlensku teritoriju. Pred kraj zime zaposeli su snegom pokrivene prostore, koji su na Zemlji 1 odgovarali području Kenta Saseksa, Sare i Hempšira.

U to vreme Dva Sokola je već imao dvadeset jednokrila naoružanih mitraljezima i opremljenih skijama za sletanje. Obučena su četiri mladića u letenju, mada je uglavnom bilo toliko hladno da je bio problem upaliti motore aviona. Ova četvorica, zatim su postali instruktori. Kad je stiglo proleće, Liftvipon je raspolagala sa stotinu aviona, stotinu pedeset pilota i dve stotine učenika.

No, špijunska služba izvestila je Dva Sokola da Raske raspolaže sa pet stotina aviona u prvoj borbenoj liniji i sa osam stotina pilota.

Tada mu pade na pamet zamisao o konstrukciji snežnih sanki. Zašto ne napraviti vozila koja bi bila pokretana avionskim motorima i mogla da se kreću po ravnicama i zamrznutom kanalu? Flota takvih vozila bila bi u stanju da prekine lanac snabdevanja napadačkih trupa. Bez tog lanca, Perkunišanci bi na proleće ostali bez hrane i municije. More između kopna i ostrva u to vreme neće biti povoljno za plovidbu. A pre no što se vode smire, bladlenska armija mogla bi da izvede protivudar na neprijatelja koji bi bio bez hrane, municije i dopune u ljudstvu.

Ali predlog mu je odbijen. Vrhovna komanda smatrala je da je zamisao isuviše radikalna. Na njihovu odluku Dva Sokola odgovori rečima kojima slikovito izrazi svoje neshvatanje njihovog besmislenog slepila. Posle toga mu stiže oštra pretnja da vodi računa o položaju koji zauzima u društvu. Sam stari lord Rejdiš, ukočeni starkelja žbunovitih belih zalistaka, preneo mu je lično tu opomenu. Rejdiš, odmah u početku otvoreno izjavi da Dva Sokola ne smatra sasvim normalnim. On ospori upotrebu aviona u bilo koje druge svrhe osim izviđačkih. Da nije bilo šofovog naređenja, Rejdiš nikada ne bi ni dozvolio takvo traćenje ljudstva i materijala.

Dva Sokola ga je slušao sve dok ga nije izdalo strpljenje. Prekinuvši starog lorda usred reči, on zamoli ostale da ga saslušaju. Saonice su bile u stanju da učine daleko više od pukog prekida lanca snabdevanja. One su imale mogućnost da unište celokupnu perkunišansku flotu koja je stajala, ledom okovana, u lukama. Flota snežnih sanki bila bi u stanju da pređe ne samo preko kanala, već da stigne i do Severnog mora i Baltika i da torpeduje sve nepokretne drednote, krstarice, razarače, desantne i teretne brodove.

Bilo je krajnje vreme za akciju, upravo sada, pre no što proleće stigne. Propeleri i motori sa njegovih aviona mogu lako da se nameste na sanke. One bi bile u stanju da nose posadu, mitraljeze, torpeda, pa čak i male topove. Sanke za prevoz komandoskih jedinica takođe bi mogle da se naprave. Ako sama ideja zvuči fantastično, očajna situacija zahteva i očajničke poteze.

Skarletnog lica, lord Rejdiš mu zaurlavši naredi da se gubi iz većnice. Smesta neka se vrati svojim letećim igračkama i svojim nesportskim brzookidajućim oružjima. I da se nikada više ne usudi da Vrhovnoj komandi dosađuje svojim ludačkim planovima.

Drhteći, dok je iznutra ključao od besa, Dva Sokola poslušao. Vrativši se kući, on reče Kvazindu: "U redu, ako tako žele, gledaću svoja posla. Zapravo, smejaću se Rejdišu i njegovim prirepcima. Na kraju, oni su samo ljudi, to jest, živi fosili, kornjače u oklopu glupavih tradicija. Nimalo se ne razlikuju od svojih dvojnika na mojoj Zemlji, sadašnjih i pređašnjih. Mogao bih da ti ispričam istoriju ljudskih gluposti na Zemlji, naročito gluposti vojnih mozgova. Bio bi iznenađen."

"Bladlendani nisu jedini koji polažu isključivo pravo na glupost", reče Kvazind. "Jesli li čuo poslednje vesti?"

Novi Krit i Perkuniša stupili su u rat. Snage Novog Krita u Irskoj veoma su zavisile od svoga saveznika u vezi sa snabdevanjem u toku zime. Ali Perkunišanci su cicijašili sa zalihama. Izvinjavali su se da imaju velike nevolje i u snabdevanju vlastitih trupa. No, Šofet Novoga Krita ubrzo je svatio pravi razlog čudnog ponašanja svoga saveznika. Iako su Perkunišanci obećali Irsku kao nagradu za učešće u ratu, oni su je ipak želeli samo za sebe. Ukoliko snage Novog Krita budu poražene i Perkunišanci budu prinuđeni da zauzmu njihovo mesto, mogli bi posle da tvrde da je Irska njihova,

pravom pobednika i osvajača.

Šofet je svoga saveznika optužio za izdaju. Arogantni Perkunišanci su reagovali silovito. Već sledećeg trenutka njihove trupe u južnoj Rasni okrenule su svoje oružje na dojučerašnje saveznike.

"Misle da mogu osvojiti ceo svet", reče Kvizind. "Izgleda da su sad stvarno prekardašili. I to, znaš, nije sve. Perkuniša je zatražila od Ajkvane da vrati afričke kolonije koje je okupirala. Pored toga, Ajkvani je naloženo da se drži dalje od zapadne Dravide. Ukoliko ne poslušaju, Perkuniša će im objaviti rat."

"A šta bladlenska vlada ima nameru da preduzme u vezi s tim? Ajkvana raspolaže veoma moćnom nornaricom, verovatno najmoćnijom sada kada je Perkuniša izgubila toliko brodova. Kada bi nam Ajkvana postala saveznik..."

"Neće. Očigledno im ide u račun da puste da se Evropljani sami istrebe. Tada će, videćeš, i oni navaliti ovamo."

"To je sumrak bogova!" reče Dva Sokola.

Ali zima prođe, a ne osvanu smak sveta. Sneg je kopnio: blato je silno mučilo vojske koje su se trudile da pređu preko njega. Bladlenđani su bili dobro postavljeni na strateškim mestima, a topovi su im stajali spremni. Perkunišanci su morali da tegle svoju artiljeriju svuda gde je bila potrebna. Pošto su ono malo dobrih puteva Bladlenđani razorili prilikom povlačenja, Perkunišanci su morali da grade nove. To je iziskivalo vremena i dovelo do mrzovolje u vojsci osvajača.

Blandlenske vazduhoplovne snage imale su svoj prvi veći okršaj sa neprijateljem na dvadeset milja južno od Bemua. Iako su imali deset aviona manje, Bladlenđani su se neustrašivo borili. Izgubili su šest letelica, ali su istovremeno oborili dvanaest neprijateljskih. Dva Sokola je i sam učestvovao toga dana u okršaju, verujući da će njegovim ljudima dobro doći jedan iskusan borac.

Piloti, koji su bili smešteni na severnoj strani glavnog grada, izveli su toga dana deset borbenih letova. Dva Sokola krete i drugi put, vodeći u napad pedeset aviona koji je trebalo da bombarduju jedno neprijateljsko aerodromsko polje, odmah iza prednjih linija fronta. Tom prilikom je uništeno dvadeset aviona na zemlji, svi hangari i četiri artiljerijska protivvazдушna gnezda. Dve nedelje su Bladlenđani leteli od svitanja do sumraka. Imali su teške gubitke u mnogim

bitkama iznad Bemua, pošto su Perkunišanci bili uporni u nastojanjima da unište bladlenske vazdušne snage. Na sreću po branioce, napadač nije uvodio u boj sve raspoložive snage. Špijunska služba je obavestavala da je Raske želeo da u borbuпусти i poslednji avion koji je imao, ali je vrhovna komanda zabranila takav potez. Polovina snaga upotrebljena je u borbi sa Krićanima: samo četvrtina protiv Bladlenda.

Raske je stalno boravio u Berlinu, verovatno se ne usuđujući da ga napusti zbog politike. Imao je mnogo neprijatelja među plemstvom, koje ne bi propustilo priliku da ga upropaste u njegovom odsustvu. Komandant perkuniških vazduhoplovnih snaga u Bladlendu, bio je bivši pilot dirizabla, koji čak nije ni znao kako se upravlja letećim mašinama težim od vazduha. Takođe, uopšte nije shvatio kakvu značajnu ulogu imaju njegove letelice. Oficiri koji su predvodili svoje ljude u borbu bili su podjednako neobučeni kao i oni koje su vodili. Pošto su vođe eskadrila uvek imali posebna obeležja na svojim avionima, Bladlendani bi vatru prvo usredsredili na njih. Dva Sokola je izdao naređenje da po svaku cenu prvo sa njima treba srediti stvari. I tako je svaki komandant perkuniških Vazduhoplovnih snaga bio unapred osuđen na gotovo sigurnu smrt u borbi, a ako bi to slučajno izostalo, čekao ga je prezir zbog kukavičluka onih koji su mu bili potčinjeni. Porast unapređenja u redovima napadačkih vazduhoplovnih snaga postajao je sve приметniji.

Dva Sokola je ovim bio veoma zadovoljan, mada njegovi vazdušni uspesi nisu nimalo uticali na borbe na zemlji. Neprijatelj je zauzimao uporište za uporištem grad za gradom, gubio tri čoveka za jednog, ali, ne obazirući se na to, stalno napredovao. Iznenada, sam glavni grad bio je ugrožen. Mornarica je nedelju dana bombardovala tvrđave na ušću reke Tims, a zatim se iskrcaše trupe. Perkunišanske Vazduhoplovne snage bile su zadužene da pokrivaju pešadiju toga dana. Dva Sokola povede sve svoje snage u borbu i u jednom danu gotovo svi perkunišanski piloti bili su zbrisani.

No, ni ovo nije imalo nikakvog uticaja na borbu na zemlji. Sedam dana kasnije napadači su kucali na kapije Bemua.

Posle dva dana pedeset Raskeovih dvomotornih bombardera sletelo je na perkunišanski aerodrom u Bladlendu.

Tu su brzo dopunili zalihe goriva i smesta uzleteli da bombarduju

Bemu u pratnji stotinu novih lovačkih aparata. Samo se polovina bombardera vratila sa toga zadatka i šezdeset lovaca. Dva Sokola oborio je toga dana deset neprijatelja, povećavši ukupan skor na pedeset jedan oboren neprijateljski avion. Iz borbe se vratio sa svega trideset blablendana i oni su bili sve što je ostalo od njegovih pilota.

15.

I pored užasnih gubitaka, bombardovanje Bemua predstavljalo je uspeh. Četiri bombe pale su na Vajtinejemot baš u vreme dok su njihova lordstva održavala poslednju sednicu pre povlačenja na sever. Stari lord Rejdiš je pri tom poginuo. Dva Sokola pomisli da je to prava sreća u nesreći za Bladlendane. Ali jedna druga bomba ubila je Šofa, njegova dva mlađa brata, kraljicu i svu Šofovu decu. Cela kraljevska porodica nestala je od tog jednog jedinog udarca, ako se izuzme Šofov ujak koji je već dvadeset godina boravio u ludnici. U zbrci koja je nastala posle objavljivanja nesreće, jedan mladi krejon (general) po imenu Erik Lionida, vanbračni sin ludog ujaka, proglasio je sebe zaštitnikom Bladlenda. Naredio je da armija napusti Bemu i zauzme položaje severno od grada. Oslobodio je robove, uz objašnjenje da je to ujedno i kraj ropstva u Bladlendu. Ovo nije urađeno iz nekakvih demokratskih obzira, već s namerom da se spreči pobuna robova. Perkunišanski agenti su među njima sejali seme zla još pre početka rata.

Erik Lionida takođe je obećao da će po proterivanju neprijatelja iz zemlje biti data veća prava običnim ljudima, koji će onda biti u stanju da sa većim uspehom napreduju u vojnim krugovima i u preduzimanju zamašnjih poslova. Plemstvo mu nimalo nije bilo naklonjeno, pa se borio da zadobije što je moguće više pomoći u najširim masama.

Delujući na svoju ruku, Dva Sokola je izdao naređenja da se fabrika aviona rastavi i prenese dalje na sever. Ostao je u Bemu dok i poslednji komad mašina nije bio natovaren na teretni voz. On i Kvazind uhvatiše poslednji voz iz grada. U trenutku dok se peo u svoj vagon, granate su počele da eksplodiraju ni četvrt milje daleko. Prolazeći pored jednog kupea, začu kako ga neko zove. On se okrete i pogled mu se prikova za plave oči Ilmike Torstajn.

"Dugo se nismo videli, moja gospo", reče joj on. "Čuo sam o vašoj majci i braći. Poslao sam vam izraze najdubljeg saučešća. Jeste li dobili tu poruku?"

"Nisam", reče ona. "Pošta veoma slabo radi ovih dana. Ali hvala vam

na saučešću."

On pokuša da nastavi razgovor, ali bez mnogo uspeha. Izgledala je iscrpljeno. Možda je isuviše umorna, pomisli on. Lice joj je bilo bledo i imala je velike, tamne podočnjake. On se izvini što mora da ide, rekavši kako se nada da će imati još prilike da razgovara s njom pre kraja putovanja. Prođe pored još dva prepuna kupea dok ne stiže do svog. Pripadao mu je maleni prostor, ali bio je presrećan što i njega ima. Vojska ga je rezervisala za njega i za još jednog važnog putnika, nekog Krejona. Kada je Dva Sokola ušao oficir ustade i propisano pozdravi. Dva Sokola otpozdravi, a onda sa iznenađenjem primeti da oficir pruža ruku da se rukuju.

"Ja sam lord Hemfri Džilbert", reče on. "Sudbina mi se, izgleda, najzad osmehnula, jer sam odavno želeo da se sretnem sa vama."

Dva Sokola ga radoznalo odmeri. Džilbert je bilo ime francuskog porekla, ili je bar tako verovao sve do sada. Na ovom svetu, međutim, nije bilo ni Francuske ni njenog jezika, što je moglo samo da znači da nije u pravu. Slučajnost ili ne, tek on oseti toplinu koja ga podseti na njegov izgubljeni svet.

Džilbert je bio omaleni, suvonjavi čovek, pedesetih godina. Njegova gusta, siva kosa bila je kovrdžava i imao je guste, crne obrve, sive oči i široko lice. Brkovi mu behu dugi, tamni i uvijeni. Džilbert ga pozva da sedne, što bi Dva Sokola i inače učinio, s obzirom na to da nije nameravao da prestoni putovanje. Džilbert mu se obrati kao čoveku koga već dugo poznaje. Dva Sokola nije imao ništa protiv ove prisnosti, s obzirom da ga je većina plemstva koje je sretao prihvatila ili isuviše hladno ili preterano učtivo. Kako ispade na kraju, Džilbert ga je stvarno i poznavao već dugo vremena. Trudio se da o Dva Sokola sazna što je više moguće.

"Titulu sam nasledio od oca", reče Džilbert. "On je poreklom iz srednje klase, ali iz jedne veoma imućne trgovačke porodice, čije je bogatstvo proisteklo iz velike flote trgovačkih brodova. Sad sam izgubio svu svoju zemlju, većinu brodova, pa iako ovo nije vezano uz moju priču, želim da znate i ponešto o onome šta sam. Vidite, moju porodicu osnovao je moj pra-pra-pra, već sam i zaboravio koliko pra-pradeda. On je stigao u Bladlend 560. Hamilka godine."

Dva Sokola hitro izračuna datum, uporedi ga sa datumima Zemlje 1, i zaključi da bi to na Zemlji 1 bila 1583. godina.

"Moj predak, koji se takođe zvao Hemfri Džilbert, nije stigao u Bladlend s kopna, već je došao sa zapadnog okeana, Okeanosa, u brodu kakav niko do tada nije video."

Džilbert zastade, očigledno očekujući neku reakciju kod svog slušaoca. No, lice Dva Sokola ostalo je bezizražajno. Džilbert nastavi: "Lađa se zvala Veverica i bila je sestra bliznakinja jedne druge lađe koja se zvala Zlatna košuta."

Džilberta ispuni razočarenje kad na licu Dva Sokola ugleda samo učtivo interesovanje. "Izgleda da je nestanak moga pretka iz vašeg sveta prošao nezapaženo u vašoj istoriji. Mislio sam da je možda bio čovek od imena. Pa, svejedno. Hemfri Džilbert je bio Englez - aha, oči su vam se razrogačile! Bio je jedan od prvih moreplovaca u pravcu američkog kontinenta..."

"Otkud vam sve to, mislim Englez i Amerika?" upita Dva Sokola.

Džilbert podiže ruku. "Strpljenja! Prelazim na stvar. Kao što rekoh, njegova lađa zapala je u oluju,... koja ju je rastavila od sestre bliznakinje. Kad je oluja prestala, Džilbert nigde nije mogao da vidi drugu lađu, pa je jednostavno rešio da se vrati i tako je doplovio do obale za koju je mislio da je Engleska, njegova postojbina. Uplovio je u luku Int (Bristol Zemlje 1). Tu su njega i njegove ljude proglasili za ludake. No, za njega i njegovu posadu su svi ostali bili ljudi. Šta se desilo? Ovde su se nalazili ljudi koji su podsećali na Engleze, ali koji su govorili jezik što je samo izdaleka ličio na engleski. Ništa od svega što su znali nije postojalo. Gde su se to obreli?"

Blandlendani su zatvorili celu posadu u jedan azil za duševne bolesnike. Neki od mornara stvarno su sišli s uma ali mora da je moj predak bio veoma prilagodljiv čovek. Pošlo mu je za rukom da ubedi vlasti da je bezopasan. Pošto je oslobođen, vratio se moreplovstvu i postao kapetan broda. Upustio se u trgovinu robovima iz Afrike, koja je nekako upravo u to vreme postala poznata, i ubrzo se obogatio. Dobro se oženio i umro bogat i poštovan. Bio je dovoljno inteligentan da ne insistira na priči koju je prvi put ispričao kada je stigao u Int. U stvari, nikada je više nije ponovio. Ali sve je stavio na papir i dodao tome istoriju matičnog sveta. Nazvao je pripovest Jedna neobjavljena pustolovina ili Kroz morska vrata od slonovače. Rukopis se od njegove smrti čuva u porodičnoj biblioteci. Mnogi od njegovih naslednika nisu ga pročitali, a oni koji jesu, smatrali su da

im je predak imao pomalo grozničavu maštu."

Džilbert zastade malo, pa nastavi: "Ja nikada nisam tako mislio, Njegova priповest obiluje pojedinostima. Pokušao je ceo svoj svet da prenese na papir. Čak je napravio i englesko-bladlendski rečnik i uporednu gramatiku. Rukopis me je očarao; jer sadrži preko pet hiljada pisanih strana; njegovo proučavanje postalo mi je hobi. Izučio sam i kazivanja o ostalim neobjašnjenim pojavama i shvatio da drugi svet stvarno postoji, odnosno da, s vremena na vreme, ljudi nekako prelaze iz jednog u drugi. Sigurni ste da nikada niste čuli za ser Hemfrija Džilberta?"

Dva Sokola odmahnu glavom. "Ako sam i pročitao nešto o njemu, sigurno sam zaboravio. Sem toga ja čitam sve što mi dođe pod ruku; nisam mnogo izbirljiv."

"Možda je on samo jedan od mnogih koji su nestali za vreme istraživanja. To ništa ne menja na stvari. Ono što je važno jeste da ste vi ovde kao živa potvrda njegove priče. To je više od običnog maštanja. 'Dveri' su određene slabe tačke u silama koje rastavljaju dva sveta. Vrata se otvaraju u nepravilnim razmacima, mnoga od njih možda i samo jednom."

On se naže prema Dva Sokola blistavih očiju. "Ali ja sam siguran da mi je pošlo za rukom da utvrdim postojanje jednih vrata koja se manje ili više stalno otvaraju. Na kraju krajeva, nalaze se stalno na istom mestu i do sada su se otvorila više puta, pa se može dogoditi da se otvore još ponekad."

Dva Sokola se uzbuđi. "Znate za takvo mesto? Gde je?"

"Nikada ga zapravo nisam video", odgovori Džilbert. "Planirao sam da otputujem tamo da malo proučim sve to, ali me je rat sprečio u tome. Naišao sam na prikaz nečega što bi moglo da liči na vrata, dok sam čitao knjigu o čarobnjacima Hajvika."

Hajvik, pomisli Dva Sokola. Bilo je to ime lanca ostrvlja, jedinih ostataka potopljenog severnoameričkog kontinenta. Video je naziv na kartama. Sudeći po položaju, mogli su da budu vrhovi Stenovitih Planina. Najveće od njih stajalo je na mestu gde se na Zemlji 1 nalazila država Kolorado.

Polinežani, doseljenici sa Havaja, naseljavali su ova ostrva. Sve do sada, Hajvik je ostajao neutralan i nezavisan. Hajvički stanovnici, kao i Mavri Zemlje 1, brzo su naučili kako se pravi barut i puške i to

sasvim samostalno. Isto tako su naučili da se dobro služe njima. Prvi čovek Starog sveta koji je stupio u kontakt s njima nije bio Evropljanin, već jedan Arabljanin iz Ajkvijane, Južne Afrike. Ovaj je uspostavio trgovinu sa Hajvikom, koja je potrajala stotinu godinu, pre no što je jedna bladlenska lađa sasvim slučajno naišla na ostrvlje. Evropljani su tako otkrili privlačne i inteligentne ljude smeđe kože koji su cenili zlato i gvožđe, plovili na brodovima naoružanim topovima i mogli da žive nezavisno od evropske tehnologije. Štaviše, Hajvičani su nekoliko puta prolazili kroz epidemije kuge i naslednici preživelih bili su otporni na sve evropske bolesti. Kugu su im naravno doneli Ajkvijani.

Džilbert nastavi: "Hajvik, znate, još veruje u stare religije. Njihovi sveštenici, koji za sebe tvrde da su čarobnjaci, drže stalnu stražu oko određenih tabu mesta. Jedno od njih je pećina, koja se nalazi visoko, na najvišoj planini najvećeg ostrva. Ne zna se mnogo o toj pećini, ali je neki perkunišanski naučnik ipak otkrio nekoliko zanimljivih stvari. Sveštenici pećinu zovu Prolaz Između Svetova. Užasni zvuci dopiru iz zadnjeg dela pećine, gde se prolaz povremeno otvara. Stražnji zid ponekad nestaje i sveštenici su u stanju da bace pogled na drugi svet. Svet nije prava reč za ono što oni kažu. Odgovarajući prevod glasio bi: Obitavalište Bogova. Sveštenici se ne usuđuju da priđu vratina, jer veruju da vrhovni bog, Ki Akua, živi u tom svetu."

"Zvuči isuviše dobro da bi bilo istinito", reče Dva Sokola. "Plašim se da se ne predam uzbuđenju, jer je moguće da je to samo neka prirodna pojava."

"Vrata i jesu prirodna pojava", reče Džilbert. "No, morate se složiti da bi ih vredelo ispitati."

"Ja i nameravam da ih ispitam" reče Dva Sokola. "U stvari, voleo bih da krenem za Hajvik odmah sada, što je, razume se, nemoguće."

"Kad se rat završi, mogli bismo zajedno. Ukoliko tamo postoje vrata kroz koja se može proći, veoma bi me obradovalo da vidim postojbinu moga pretka."

Dva Sokola ništa ne odgovori, misleći da bi Zemlja 1 za Džilberta mogla biti privlačna samo u okviru zanimljive posete, ali nikako i kao mesto u kome bi morao da živi. Patio bi od istih muka koje su imali Dva Sokola i O'Brajen svojevremeno. Čak ni sada, iako se gotovo

srodio sa ovim svetom, Dva Sokola nije mogao da se oslobodi nesigurnosti. Jednostavno nije pripadao ovom svetu. Ipak, to je bilo osećanje koje je uglavnom mogao da podnosi, uz veoma male nelagodnosti. Noći su bile najgore, jer je tada bio sam.

Neko zakuca na vrata kupea. Kad ih Dva Sokola otvori, jedan mladi oficir propisno pozdravi i reče: "Izvinjavam se, kojrane. Gospi Torstajn je pozlilo i poslala me je po vas."

Dva Sokola pođe za oficirom do Ilmikinog kupea. Nađe je kako leži na sedištu, okruženu brižnim ljudima. Bila je veoma bleđa, jer se upravo povratila iz nesvestice. Doktor, koji je stajao kraj nje reče Dva Sokola da bi joj bilo bolje čim bi dobila nešto za jelo.

"Ali, Ilmika, zašto niste rekli", poče Dva Sokola, ali zastade.

"Da! Opet vaš ponos, pretpostavljam."

"Njena priča i nije toliko neobična za ove nesrećne dane", reče doktor. "Ima mnogo visokorodnih koji su izgubili novac, zemlju, sve izuzev titula. I..."

Doktor zatvori usta kao da je već isuviše rekao. Dva Sokola ga oštro pogleda. Učinilo mu se da lekar pomalo uživa u Ilmikinom položaju. Verovatno je pripadao običnim ljudima i, kao i mnogi od njih, zbog toga gajio osećanja kakva imaju sve niže klase u odnosu na više. Dva Sokola je imao razumevanja za ta osećanja, jer se i sam nalazio u istoj koži i pored plemstva koje je dobio. Ipak se ljutio na doktora, jer je Ilmika bila ljudsko biće, kome je bila neophodna pomoć i koje je do sada bilo već dovoljno napaćeno. Porodica joj je izginula: dom i imovina nalazili su se u rukama neprijatelja, od koga je već toliko propatila. Razgovarajući sa njom, dok ju je hranio toplom supom, ustanovio je da je ostala bez sredstava za život.

Plakala je dok je jela supu. "Nisam mogla da sprečim nesvesticu i sada svi znaju koliko sam siromašna. Slučaj za žaljenje. Ime Torstajn je osramoćeno."

"Osramoćeno?" upita on tiho. "Ako je tako, isto se odnosi i na tri četvrtine plemstva Bladlenda. Zašto biste vi bili toliko ponosni? Sva krivica, je do rata, a ne do vas. Pored toga, sada je vreme da se dokaže da je plemenito poreklo od čvršćeg materijala nego što je obična roba. Morate se ponašati otmeno da biste bili i priznati kao takvi."

Ona se slabašno nasmeši. On uze krišku slanine od jednog oficira i

parče hleba od drugog i dade joj ih. Kad je završila s jelom, ona prošapta: "Samo kad bih mogla da umaknem ispred njihovih pogleda."

"U mom kupeu uvek ima mesta za vas", reče on. Onda se podiže i, podupirući je u hodu, odvede je u svoj kupe. Ona se ponovo slabašno nasmeši, a zatim se ispruži na jednom od sedišta i smesta zaspala. Kasnije uveče, kada se probudila, zajedno su večerali u kupeu. Džilbert je otišao do kola za ručavanje, a Kvazind se nalazio pred vratima pa su tako bili samo. Dva Sokola sačeka da dovrše hladno jelo koje su imali za večeru. A onda je upita hoće li da radi za njega. Bila mu je potrebna sekretarica, reče. Ona tako pocrvene, da on pomisli da se naljutila. Ali kada je čuo kako muca, tražeći odgovor, shvati da ga je pogrešno razumela.

On se nasmeja, mada mu nije bilo do smeha, i objasni: "Ne, moja gospo. Ne tražim ja od vas da mi budete ljubavnica. Nećete morati da radite ništa preko normalnih dužnosti koje zahteva vaš posao."

"A zašto i da ne budem vaša prostitutka?" upita ona. "Dugujem vam već isuviše."

"Toliko mi ne dugujete! Čak i da mi dugujete, nikada od vas ne bih tražio da mi to platite. Meni je potrebna žena koja me voli ili bar žena koja me želi."

I dalje je bila crvena u licu, ali pogled joj ni za trenutak ne napusti njegovu oči.

"Da vas ne želim, zar mislite da bih prihvatila vašu hranu i vašu prostoriju? Zar mislite da sam toliko izgubila ponos?"

On ustade i naže se nad njom. Ona podiže lice i zatvori oči da primi njegov poljubac. Ruke joj se saviše oko njegovog vrata i ona se diže. Pritisnu svoja usta na njegova i pripi se telom uz njega.

On je odgurnu. "Veoma se trudite. Jasno je da, u stvari, ne želite da me poljubite."

"Žao mi je", reče ona, a onda se okrenu i zaplaka. "Zar me niko ne želi? Odbijate li me i vi zbog onoga što su mi one životinje učinile u Ickapintiku?"

Dva Sokola joj okrete lice ka sebi. "Ne razumem vas, Ilmika", reče on. "Zar sve ovo činite samo zato što vam je čast na silu oduzeta?"

"Kao da ne znate da je tako. Nijedan plemić Bladlenđa me neće hteti sada kada je moja priča poznata svima."

"I tako ćete se zadovoljiti i mnome, iako sam običan čovek, a njima je veoma malo stalo do časti sopstvenih žena, zar ne? Ili, obični čovek bi bio lud od sreće da dobije aristokratkinju, pa ma kakva da je njena čast? Ja sam poslednja slamka, zar ne?"

Ona ga ošamari. Onda polete na njega da ga ogrebe. On je zgrabi za članke na rukama. Zadrža je tako podalje od sebe.

"Glupavo kuče! Ja te volim. Nimalo mi nije stalo do tvoje nevinosti! Volim te i želim da i ti mene voliš! Ali bih pre i u pakao otišao, no što bih uzeo ženu koja o meni misli kao o čoveku koji je toliko mali da ne sme da odbije čak ni nju. Neću ti dozvoliti da se kazniš time što ćeš kažnjavati mene."

Zatim je odgurnu tako snažno da ona pade na sedešte, pa nastavi: "Ponuda i dalje važi. Vašu odluku očekujem kad stignemo u Tolkinhem. U međuvremenu, ja se gubim odavde."

On iziđe i zalupi vrata za sobom. Ostatak noći proveo je spavajući u sedećem položaju na podu hodnika. Kad voz stiže u Tolkinhem, on se vrati u kupe. U njemu zateče jedino Džilberta.

"Gde je Torstajnova?" upita.

"Ne znam. Mislio sam da je pošla da se oprost sa vama."

Dva Sokola se progura kroz gužvu u hodniku, zaradivši pri tom nekoliko mrkih pogleda i besnih primedbi. Čim se nađe napolju, on pogleda po stanici. Nije je bilo. On pomisli da pošalje Kvazinda u potragu za njom, ali kad pođe da to sprovede u delo, zaustavi ga jedan oficir. On mu pruži poslednja naređenja koja su se odnosila na njega i koja su mu nalagala da se javi krejonu Gretirsonu. Dva Sokola se upita kakve veze s njim ima jedan pešadijski general. Ubrzo je našao prevoz, neko vojno vozilo koje ga prebaci do predgrađa Tolkinhema, gde zateče krejonov logor. Gretirson ga izvesti da bladlendski Liftvipon ne postoji više. Nestašica gasa i drugog goriva bila je tolika da su poslednje rezerve morale da posluže isključivo za potrebe vojnih kopnenih vozila. Dva Sokola je zbog toga do daljnjeg bio prekomandovan za komandanta jedne regimetne oklopnih kola, što je značilo da će na tom položaju ostati dok goriva sasvim ne nestane. Posle toga će biti pešadinac.

Dva Sokola napusti krejonov šator, shvativši da je ostrvo izgubljeno. Za mesec ili dva, Perkunišanci će potpuno držati Bladlend.

Tokom sledeće četiri nedelje borbi, do Dva Sokola doprle su vesti o

razvoju događaja u Perkuniši. I pored trijumfa u inostranstvu, u Berlinu stvari nisu stajale kako treba. Kasandrina dva sina poginula su u jednoj železničkoj nesreći, za koju se ispostavilo da je namerno izazvana. Na vest o njihovoj smrti, Kasandra je doživeo infarkt i ostao ukočen. Šest dana kasnije, umro je od zapaljenja pluća. Njegov muški naslednik, jedan sestrić, bio je ubijen na putu za Berlin. Perkunišanci optužiše Bladlendane za ovo ubistvo, a uskoro zatim i za izazivanje železničke nesreće u kojoj su poginuli Kasandrini sinovi. Bladlendani su odlučno poricali ma kakvo učešće u tome, dok su bladlenski agenti došli do određenih nalaza koje su svi odreda ukazivale na Raskea.

Nemčeve ambicije bile su dobro poznate. Želeo je da se oženi Kasandrinom kćeri. Kada bi mu to pošlo za rukom, postao bi princ namesnik, pod uslovom da Veće proglasi Kasandrinu kćer kraljicom. Veće je upravo zasedalo da odluči hoće li tako postupiti, ili će Kasandrinog naslednika izabrati iz redova muškog plemstva.

U međuvremenu su armije na bojištima obavljale svoj posao kao i obično. Zaštitnik Bladlenda, Erik Lionida, pružao je dokaze da je genijalan strateg. Tri puta je već porazio napadače u velikim bitkama. I svaki put je morao da se povlači, nemoćan da zadrži zemlju koju je osvojio. Perkunišanci su uveli sveže armije, ojačane novim ljudstvom i moćnijim oružjem. Neprijateljske vazdušne snage, koje više nisu morale da se plaše pilota pod vođstvom Dva Sokola, stalnim bombardovanjem i napadima načiniše od severnog Bladlenda mesto strave i užasa.

A onda nestade bladlenskih rezervi goriva. Vojska se pešice povukla do poslednjeg uporišta. Neprijateljska avijacija ju je pri tom desetkovala, a za petama su joj išla oklopna vozila. Dva Sokola i Kvazind, obični strelci sada, okretoše u Ulfstal, gde ih je čekala poruka od Džilberta. On je pročitao, pa reče: "Kvazinde, Ilmika je ovde u vojnoj bolnici kao bolničarka. Prethodno je radila u fabrici municije. Ima u njoj snage. Znao sam da se nisam zaljubio samo u lepo lice." Kvazind ne pokaza nimalo obzira. "Možda i ima snage", reče on. "Ali da li te voli?"

"Ne znam. I dalje se nadam. Možda se na ovo i odlučila samo da bi mi dokazala da može da bude nezavisna. Možda će mi se približiti kao jednaka pošto, pokaže da me ne mora uzeti samo zato što sam

jedini koji je hoće."

"Žene ne mogu biti jednake sa muškarcima", uzvratila Kvazind. "Trebalo je da je uzmeš i naučiš da te voli. Čemu cela ova priča o nezavisnosti? Žena treba da zavisi od muškarca."

Dva Sokola pođe da potraži Ilmiku te večeri. Pronašao je bolnicu, ali je ona u međuvremenu bombardovana i više nije bila u upotrebi. Ranjenici su ležali u šatorima oko srušene zgrade. Izgubio je čitav sat dok ju je pronasao u ogromnom šatoru na ivici logora.

Videći ga kako ulazi, ona se toliko zbuni da ispusti rolnu zavoja koju je držala u ruci. Hitro se sagla i pokupila ga sa prljavog poda, sa očiglednom namerom da se posluži njim i bez sterilizacije. Ništa joj nije kazao o zavojima, pošto je odavno shvatio da ne vredi trošiti reči na to. Ovi ljudi nisu znali ništa o klicama i nisu hteli ni da čuju za njih. "Dobro dosli, moj lorde" reče ona.

"Zdravlje vas služilo, moja gospo. Prokletstvo, Ilmika, ne budi tako zvanična! Toliko smo toga zajedno preturili preko glava da mi ovo titulisanje stvarno smeta."

Ona se nasmeši i reče: "U pravu si kao i obično. Šta radiš ovde?"

"Mogao bih da kažem da sam navratio da posetim bolesnog prijatelja."

"Misliš mene?"

On klimnu glavom i reče: "Hoćeš li da se udaš za mene?"

Ona se zagrcnu i gotovo joj iz ruku ponovo ispade rolna sa zavojima. "Ti si svakako... Ne bi trebalo da se šališ sa stvarima kao što je to."

On joj stavi ruke na ramena i reče: "Zašto bih se šalio? Znaš da te volim. Nisam ranije mogao da zatražim da mi budeš žena jer... pa i sama isuviše dobro znaš razlog. No, plava krv, klasne razlike i slične stvari, više ništa ne znače. Svejedno da li su Bladleđjani dobili ili izgubili rat, stvari nikada više neće biti kao što su bile. A, ako ti ikada budeš u stanju da prestaneš da misliš kao aristokrata i počneš da gledaš u meni ono što i svaka žena vidi u svom čoveku, mogli bismo čak biti srećni. Možeš li to?"

Ona ne odgovori. On je čekao, sve dok više nije bio u stanju da se uzdrži.

"Reci, da ili ne!"

"Da."

On je zagrlji i poljubi. Činilo se da ovoga puta nije ni pokušala da

odglumi strast.

Doktor ih prekide i naredi joj da se vrati na posao. Dva Sokola reče: "Ilmika, ukoliko stvari sutra krenu loše, pokušaću da se nađem s tobom u Lefsviku. Odatle će nas prebaciti u Dablin, ako ovde budemo poraženi. A ja očekujem da će se baš to dogoditi. Imam dosta planova za nas, ali sada nemam vremena da ti o njima pričam. U međuvremenu, misli na to da te volim."

Sa suzama u očima, ona prošaputa: "I ja tebe volim. Ali Rodžere, plašim se sutrašnjeg dana. Šta ako te više nikada ne vidim?"

"Onda nećeš. Ali to će se desiti samo u slučaju da poginem."

Ona zadrhta.

"Ne govori tako."

"Sve treba reći."

On je ponovo poljubi i ode, uzvativši smeškom na doktorov besan pogled. Na putu prema stanu presrete ga neki oficir koji mu reče da se odmah javi Zaštitniku. Pitajući se šta Lionida želi od njega, Dva Sokola pođe za oficirom do ogromnog šatora u kome je boravio zapovednik. Morao je da pokaže svoje isprave dvojici oficira na straži, pre no što mu dozvoliše da uđe unutra. Mere bezbednosti bile su neophodne, pošto su ubistva oficira sa visokim činovima postala sastavni deo rata. U stvari, i sam Zaštitnik je jedva izbegao smrt pre dva dana. Jedan od Perkunišanaca se odmah ubio kada je video da nije izvršio zadatak. Drugi je bio toliko teško ranjen da nije smogao snage da to učini. Kad se osvestio, bio je naglavce obešen iznad vatre.

16.

U šatoru, Dva Sokola propisno pozdravi Zaštitnika koji je sedeo za stolom, ali mu se ruka ipak ne spusti uz bok propisanom brzinom. Bio je zaprepašćen pri pogledu na čoveka koji je sedeo na stolici u uglu šatora.

"Raske!"

Nemac se nasmeši i podiže ruku u znak pozdrava. "Evo mog starog prijatelja - i neprijatelja - crvenoputog Dva Sokola!" reče on.

Jedna lepa plavuša sedela je na stolici pored njega. Bila je raskošno odevena, a vrat, ruke i prsti blistali su joj nakitom. Dva Sokola smesta pogodi da je to Kasandrina kćer.

Zaštitnik objasni njihovo prisustvo. Perkunišansko Veće izabralo je Kasandrinog naslednika iz redova plemstva. Jedno od njegovih prvih naređenja bilo je da se Raske uhapsi. Nemac je bio optužen za ubistvo prestolonaslednika.

Raske ga je međutim, preduhitrio za korak, uspevši pri tom da nagovori i Kasandrinu kćer da pobegne s njim. Umakli su u jednom od najnovijih Raskeovih dvomotornih lovačkih aviona. Bio je prinuđen da se spusti na jedan aerodrom u Rasni (Francuskoj Zemlji 1) gde je nekako uspeo da dođe do goriva. Posle toga mu je pošlo za rukom da stigne do istočnih obala severnog Bladlenda.

On i njegova nevesta zatražili su politički azil.

"Ne znam da li da ga saslušam ili da ga streljam", reče Zaštitnik.

"Kao talac ne vredi ništa, a već je kasno da se iskoristi njegovo znanje."

"Ako nam nabavite dovoljno goriva, Dva Sokola i ja mogli bismo da se prebacimo u Irsku", reče Raske. "Bladlendu ćemo obojica biti potrebni, s obzirom na to da ćete tamo morati da napravite svoje poslednje uporište."

"Ni u Irskoj nema goriva", reče Dva Sokola. "Ne vidim od kakve bismo pomoći tamo mogli biti."

"Reći ću vam nešto što Perkunišanci čuvaju kao najveću tajnu. Neće biti nikakve invazije na Irsku sve do sledeće godine. Perkuniša je iscrpla gotovo sve svoje snage. Toliko je iskrvarila na kopnu i ovde,

da ne može dozvoliti još jedan okršaj. Razume se, to ih neće sprečiti da blefiraju; zatražiće bezuslovnu predaju svih bladlendskih snaga u Irskoj. Ali ako odbijete, ako izdržite, dobićete godinu dana za pripreme. A za to vreme već ćete moći da nabavite municiju, gorivo i namirnice. Ja sam stupio u vezu sa Ajkvanom. Spremni su da dostave sve što je Irskoj potrebno. Oni se nimalo ne plaše perkunišanske mornarice. Računaju da je veoma slaba posle svih gubitaka."

Raske pokuša da ustane, ali ga u tome spreči stražar koji je stajao iza njega.

"Ako Dva Sokola i ja damo Ajkvani sve podatke potrebne za izgradnju vazduhoplovnih snaga, oni su spremni da pomognu Bladlendu!"

Zaštitnik se obrati Sokolu. "Možemo li mu verovati?"

"Oh, da. Možete. Siguran sam da je pregovarao sa Ajkvancima za slučaj da bude prinuđen da spašava život. Ali sve ostalo, kako je Ajkvana spremna da nas snabdeva i naoružava u Irskoj, puka je izmišljotina. Čak i kada bi se Ajkvanci usudili da pošalju svoje brodove, njih bi u vodama Irske zbrisala perkunišanska avijacija. Ne, s te strane se nemamo čemu nadati."

"Tako sam i mislio", reče Zaštitnik. Onda se okrete Raskeu. "Vi ćete otići u stražarnicu dok ne odlučim šta ću sa vama. Vaša žena će biti zatvorena u jednoj kući, gde će se s njom lepo postupati. Na kraju, ona je ipak kći jednog Kasandre. Šta će se dogoditi s vama, Raske, u mnogome će zavisiti od ishoda sutrašnje bitke. Ako izgubimo, Perkunišanci će vas se dočepati i, pretpostavljam, ubiti čim vas ugledaju. Ako mi dobijemo... pa, možda ću vas i ja streljati. Zato što ste vi i vaše letelice sprečili Bladlend da se ponovo naoruža u Irskoj." Dok su Raskea odvodili iz šatora, Dva Sokola mu reče: "Loša sreća prijatelju. Živeo si neko vreme na vrhu talasa, više no što bi ikada uspeo na Zemlji 1. Budi zadovoljan i time."

Raske mu se nasmeši. "Još nisam mrtav, crvenoputi. Videćemo se kasnije, to jest, ako budeš među živima."

Posmatrajući kako ga odvođe iz šatora, Dva Sokola pomisli kako Raskeove reči nose u sebi dosta istine. Sutrašnja bitka za njega je mogla biti stvarno poslednja. Kako je ispalo kasnije - gotovo da je i bilo tako. Četiri puta u toku toga dana bio je ranjen, tri puta od

eksplozija granata i bombi i jednom bajonetom za vreme borbe prsa u prsa. U sumrak se Bladlendani povukoše na sever. Dva Sokola i Kvazind pođoše na zapad, s namerom da izbegnu glavnu struju perkunišanske armije željne krvi, koja je pratila poražene Bladlendane.

"Mogli bismo da se povučemo u brda i da otuda uz bedan život vodimo gerilsku borbu", reče Dva Sokola Kvazindu. "No, sigurno je da bi nas, ako ne umremo od gladi, uhvatili pre ili kasnije. Zato nam jedino preostaje obala i čamac za Irsku. Na kraju, ovom narodu ništa i ne dugujemo! Nije to naša borba; ovo čak nije ni moj svet! Odlazim za Hajvik kako znam i umem."

I tako stigoše do luke Lefsvik na obali Irskog Mora. Lefsvik je bio pun izbeglica koji su svi želeli da se ukrcaju na četiri velika parobroda i na nekoliko manjih brodića. Dva Sokola se nije nadao da će mu biti dozvoljeno da se ukrca na neki od brodova, ukoliko ne pronađe nekog visokog zvaničnika da mu izradi mesto. Nije stigao da se probije ni do dokova, kad začu kako ga neko zove. On se okrete i vide Džilberta kako krči put kroz masu prema njemu. Džilbert se smešio i mahao gomilom papira u rukama.

"Dva Sokola! Moj prijatelju sa Zemlje 1! Kakva sreća! Tražio sam vas, nadajući se da ćete se ipak pojaviti i pored svih nevolja koje su bile protiv vas! Imam za vas mesto u mojoj kabini! Spavaćete na podu! Ali, da požurimo! Lađa kreće kroz trideset pet minuta! Gotovo sam izgubio svaku nadu!"

"Jeste li videli Ilmiku Torstajn?" upita Dva Sokola.

"Jesam li je video?" Čovek poskoči oduševljeno. "Ona je takođe u mojoj kabini! Ona... no, nije važno... i ona vas je tražila i sada je s njom sve u redu! Ljubavnici su pronašli jedno drugo, radost je na pomolu i tome slično!"

Dva Sokola je bio isuviše srećan da bi odgovorio. Čuo je samo polovinu Džilbertovog čavrljanja. Na početku mosta koji je vodio na brod, zaustavi ih jedan oficir koji potroši užasno puno vremena pregledajući njihove papire. Ipak nije stavio nikakve primedbe, ali i da je imao nešto da kaže, verovatno bi se smesta našao u vodi, uz pomoć Kvazindovih snažnih ruku. Dva Sokola bi bio u stanju da rasturi lađu samo da stigne do Ilmike, što bi bilo veoma glupavo, pošto bi ga marinci, koji su stajali na kraju mosta, verovatno ubili u

samom početku takvog pokušaja.

Ipak ga želja nije toliko zaslepila da ne vidi jedno poznato lice u masi, na donjoj palubi broda. On zastade, pogleda malo bolje i zavrte glavom. Nije moglo biti.

Ali oči ga nisu varale. Plavokosi, kovrdžave kose, Raske mu se smešio iz mase. Namac mu mahnu rukom i onda se okrete i nestade u gomili. Mogao je da bude siguran da ga Dva Sokola neće odati. Ovome je ostalo samo da se čudi kako je Raskeu pošlo za rukom da se oslobodi, probije dovde i zauzme mesto na palubi broda, koji je primao samo elitne begunce. Otkriće to kasnije. U međuvremenu, ukoliko je Raske toliko pametan i brz da mu pođe za rukom da pobegne, Dva Sokola nije imao nikakvu nameru da ga u tome sprečava. Bar za sada. Sve što je ovog časa želeo bilo je da zagrli Ilmiku.

To je ubrzo i učinio, iako pri tom nisu bili sami. Pored Džilberta i Kvazinda, u kabini se nalazilo još pet ljudi. Oni su se pravili da ne primećuju dvoje zaljubljenih i nastaviše razgovor kao da ovi ne postoje. Osmotrivši ih između dva poljupca, Dva Sokola primeti njihove skrivene poglede, u kojima su se videli zbunjenost i zaprepašćenje. Nimalo se nije brinuo zbog toga.

Lađa napusti luku i pođe najvećom brzinom koju su mogle da joj pruže mašine. Putovanje više nije jemčilo bezbednost, niti će bezbedno moći da se osećaju i kasnije, kada pristanu u Dablin. Svakoga časa mogli su da iskrsnu perkunišanski avioni i bace bombe. No, ubrzo se spusti magla, pa su mogli da odahnu, izuzev ako ne nalete na neki drugi brod ili na stenje u blizini obala Irske.

Sokolu se nije osobito sviđala pomisao na to, ali ipak je morao da krene da potraži Raskea i sazna šta ovaj smeru. Još je bio neodlučan kako da postupi prema njemu. Raske nije predstavljao neku veću opasnost za Bladlendane u ovom trenutku. Nije mogao ništa da učini ni protiv njih ni za njih, mada bi im kasnije mogao biti od velike koristi. Nije isključeno da ga na kraju čeka titula bladlenskog plemića pa čak i vladara. Sa Raskeom je sve bilo moguće.

Pronašao ga je kako sedi na ćebetu na palubi. Oko njega se nalazilo još ljudi, ali ne tako blizu; njihovi obrisi gubili su se u magli. Dva Sokola ga nekoliko puta pozva pre no što Namac odgovori. Prvo ga

zapita gde mu je žena.

"Ubila se", odgovori Raske bez osećanja u glasu. "Odmah pošto smo umakli iz zatvora, a to je priča, moj crvenoputi prijatelju, koju ću jednom natenane da ti ispričam i nećeš verovati kako mi je to pošlo za rukom... No, da nastavim: došao sam do oružja, pa dadoh i njoj jedan revolver. Njime se ubila. Bila je jako utučena sve od časa kada su nas zatvorili; mislim da je u pitanju bila savest. Osećala je krivicu zato što je izdala svoj narod. Pored toga, prebacivala je meni za smrt svoga oca, zamerajući i sebi to što se zaljubila u mene."

Dva Sokola je ćutao neko vreme. Raskeova priča mogla je biti istinita. S druge strane, on je bio sposoban čak i da je ostavi, ukoliko je mislio da će mu smetati. Ma šta da je istina, nikada je niko neće znati. Razume se, osim Raskea.

"Šta misliš kakva će nam budućnost biti - mislim na nas dvojicu?" upita Raske. "U Irskoj neko vreme možemo biti bezbedni. Znam da Perkuniša ne namerava da je napadne sledećih godinu dana, pa možda i dve. Ukoliko Irska ne bude pravila gužvu. Perkuniša je iscrpljena i za sada ne želi više da ratuje."

"Ako Perkunišanci saznaju da smo u Irskoj, sigurno je da će zatražiti naše izručenje" reče Dva Sokola. "Vrlo dobro znaš, baš kao i ja, da njima ne ide u račun da se nas dvojica vrzmamo unaokolo. Smatraju da smo preopasni za njih, što je naprosto smešno."

"Kako to misliš?" upita Raske. Povređeni ponos očitavao mu se u glasu.

"Ovaj svet je već iscrpeo sve naše - ako dozvoljavaš ograničeno znanje. Ne možemo mu dati ništa više, osim nekog stručnog nadzora. Tačno je da su Bladlendani odbili da prihvate moje tumačenje porekla ljudskih bolesti, ali će na to doći sami pre ili kasnije, kad neki lokalni Paster ustane protiv postojeće zablupljenosti i natera ostale da prihvate činjenice. Sve ono o čemu smo im govorili, oni će imati za desetak godina, pa možda i manje. Mi smo samo dali mali podstrek nauci - i to je sve."

Raske se zakikota. "Znaš li da nisi daleko od istine. Za trenutak sam bio povređen, ali sam u stanju da prihvatim istinu kada se suočim s njom. Zapravo... imao sam ono što su oni hteli i usmeravao sam svoje postupke sa namerom da stvorim carstvo za sebe. Da su stvari krenule samo malo drugačije..."

"Ali nisu. I eto nas sada ovde gde počinje naše bekstvo do kraja sveta, jer će nas progoniti, sada zbog onoga što ne znamo. Ali pokušaj da ih ubediš u to."

Dva Sokola je malo oklevao, a onda ipak odluči da Raskeu ne spominje svoj plan. Raske mu nije mogao nauditi; štaviše, čak je mogao biti od koristi. No, sa druge strane, on sigurno ne bi propustio priliku da za sebe ušćari nešto na štetu Dva Sokola. Dokazao je da je kadar da ubija i da napusti ženu koja je zbog njega ostavila krunu, titulu i zemlju. Ipak, Dva Sokola se teško odlučivao da mu ne ukaže poverenje. U pitanju je bila ona zemaljska veza među njima, a momak je imao izvesnog šarma u sebi, koji je, doduše, bio pomalo nelagodan. Mogao je da se smeši i istovremeno da ti zabada nož u leđa; no, ma koliko to čudno izgledalo, Dva Sokola je imao utisak da bi taj smešak donekle ublažio bol. Ili uspavao žrtvu.

Zdrav razum mu je nalagao da Raskea smesta prijavi kapetanu i da mu kaže da ga baci u more. Umesto toga, on samo uzdahnu i diže se. "Neću te odati. Ali ako čujem za bilo kakvu tvoju smicalicu, gotov si. A ovo je i zbogom. Ne bih želeo da te ikada više vidim u mojoj blizini."

"Ti me vređaš, Dva Sokola! Zašto?"

Raske je stvarno izgledao kao da je duboko pogođen. Dva Sokola ode, znajući da je upravo pustio jednog vuka da slobodno luta ovim svetom, ali nesposoban da prekine veze koje su ga s njim spajale. Čudno zvuči, ali Raskeova smrt značila bi i umiranje jednog dela samog Dva Sokola.

Ostatak putovanja prošao je pod okriljem magle. I Dablin je bio zavijen u maglu. Putnici se iskrcaše u vlažno predvečerje. Džilbert povede Ilmiku, Kvazinda i Dva Sokola do kuće jednog prijatelja. Tu provedoše samo jedan dan, a onda dobiše vesti o epidemiji kuge.

Ponovila se ista stvar kao i pre trideset godina, kada je Perkuniša bila na putu da osvoji svet. Gomile leševa u raspadanju svuda po zemlji, rastuća glad i smrtonosna zima, nedostatak čistoće i razmnožavanje pacova ponovo su doneli Crnu smrt.

"Evropa se spasla Perkuniše; bog neka je sada spase sudbine gore od nje", reče Džilbert. Njegovo obično crveno lice beše bledo i više se nije smešio. "Moji roditelji, tri brata i dve sestre umrli su, kada je bolest poslednji put udarila. Tetka me dovede u Irsku, da se

spasemo, ali bolest nas je sledila te je i ona preminula. Bože, spasi ljude. Sada ćete tek videti pokolj kakav Perkunišanci ni u snovima nisu mogli da smisle. Oni će, takode, poumirati: pola čovečanstva će umreti za dve godine."

"Da su me slušali..." počeo Dva Sokola, ali zastade i sleže ramenima. "Hoćemo li ostati ovde i umreti?"

"Ne!" uzviknu Džilbert. "Jedna od mojih lađa je u luci. Poslednja od mojih lađa. Snabdevena je za duga putovanja. Noćas krećemo za Hajvik! Nadajmo se samo da ćemo tamo stići pre no što Hajvičani čuju za kugu! U protivnom, nikada nam ne bi dozvolili da pristanemo."

Dva Sokola je imao još nešto na umu osim bekstva od kuge. "Volim nadu", reče on, "ali ne verujem mnogo pričama tih čarobnjaka."

"Zašto?" upita Džilbert.

Stvarno: zašto?

No, i pored toga, kako su dani prolazili, a budući da osim okeana nije imalo šta da se vidi, Dva Sokola je postajao sve manji optimista. Čak i ako su postojala 'vrata' u pećini na vrhu te planine u Hajviku, ona verovatno neće biti otvorena. Čarobnjaci su tvrdili da se ona otvaraju svakih pedeset godina, pa i tada samo na nekoliko sekundi. Poslednji put se to dogodilo pre trideset godina. Štaviše, postojao je i problem kako prići pećini. Od svih tabu mesta na ostrvu, pećina je bila najsvetije. Niko, osim nekolicine visokih sveštenika i kralja, nikada nije dobio dozvolu da se popne gore: sama planina, iako blizu mora, bila je ograđena zidom na pola puta do vrha i obezbeđena mnogim stražama.

Dva Sokola je ipak uživao u putovanju, i pored svih pitanja koja su ga mučila. On i Ilmika stekli su pravo na zasluženi, dugački medeni mesec. Po prvi put su imali prilike da stvarno upoznaju jedno drugo i, na obostrano čuđenje, otkriše da, ne samo što se vole, nego se i jedno drugom sviđaju i sasvim odgovaraju. Dva Sokola je bio srećan, mada je znao da se ona nikada neće osloboditi u potpunosti svoje oholosti. Tu nije bilo pomoći, jer je odrasla i odgojena kao aristokrata, u jednom nepravičnom svetu.

Strepnje su počele prvi put kada je lađa prešla preko nevidljive linije koja je označavala istočnu obalu Amerike Zemlje 1. Gotovo da je očekivao da će se brod nasukati. Ali Hvelgold nastavi mirno dalje,

dok se negde u dubinama ispod njega nalazio Njufaulnd. Uskoro predoše preko prostora na kome bi se nalazio Njujork; mašta Dva Sokola dočara mu potopljene oblakodere i kosture ljudi na ulicama iznad kojih plivaju ribe. Ovo, je razume se, bila čista uobrazilja, pošto na ovom svetu ljudsko oko nikada nije videlo te prostore. Dno se nalazilo na otprilike šest hiljada stopa ispod površine i verovatno je bilo mračno, hladno i pokriveno muljem.

Nijedan deo Severne i Južne Amrike, koji na Zemlji 1 nije bio bar šest hiljada stopa iznad morske površine ovde nije štrčao iz vode. Na Severnoj polulopti postojalo je samo nekoliko manjih ostrva (najviše vrhovi Apalača na Zemlji 1) na istoku kao i jedan arhipelag na zapadu, čija su pojedina ostrva bila prilično velika. Naseljavali su ih Polinežani, najverovatnije doseljenici, koji su tu stigli pre nekih sedam stotina pedeset godina. Južnoamerički lanac ostrvlja, veći i duži od severnog, bio je naseljen kolonizatorima poreklom sa jednog, koje se na Zemlji 1 zvalo Uskršnje.

Glavno ostrvo ka kome je Hvelgold hitao, bilo je sazdano od planinskog zemljišta, koje bi na Zemlji 1 odgovaralo višim delovima države Kolorado. Kvalono, glavni grad, nalazio se na istočnoj obali; bila je to luka u kojoj su se isticale ogromne kamene palate, zamkovi, mnošto kamenih idola i auto-putevi od ogromnih kamenih blokova. Vegetacija je bila tipično severnoamerička. Domoroci su nosili samo nekoliko delića odeće preko leta i ponašali su se slično svojim havajskim rođacima. Preko zime su imali odeću od debelog materijala i kože. Imali su već odavno rudnike gvožđa, fabrike i automobile na putevima. I pored povećane industrijalizacije i trgovine (uglavnom sa južnoafričkim Arabljanima), Hajvičani su živeli kao u stara vremena: mirno, uz smeh i igru, a postajali su surovi jedino u ratu. Poslednji se dogodio pre pedeset godina i posle njega ostalo je dovoljno mesta u prethodno prenaseljenoj zemlji.

Dva Sokola je najveći deo vremena provodio sa Džilbertom na mostu, u čijem je jednom uglu sedela Ilmika i plela, a u drugom, kao kakav bronzani kip, stajao Kvazind. Dva Sokola, koji je po sećanju načinio mapu svoje rodne Amerike, jednoga dana prstom pokaza na zamišljeni tok reke Misisipi.

"Sad bi trebali da smo iznad nje", reče on. "Odnosno, iznad mesta na kome se nalazi na Zemlji 1."

U tom trenutku kapetan neštouzviknu. Dva Sokola ga pogleda i vide kako on pažljivo kroz dogled posmatra nešto na severu. Onda i sam prihvati jedan dogled, koji mu pruži Džilbert, pa počne da proučava taj deo mora. A tamo, nisko iznad horizonta, tako da je mogao da se vidi jedino uz pomoć dogleda, stajao je maleni stub dima. Posle pažljivog proučavanja, kapetan izdade naređenje da se poveća brzina lađe. On objasni da je to najverovatnije neki trgovački brod iz Južne Afrike sa miroljubivim namerama. Ali najbolje je izbegavati susrete sa svakom lađom i ako se to može postići onda nema razloga da se tako i ne uradi.

Do večeri, dim im se primače još više. Njegova brzina poništavala je svaku mogućnost da je u pitanju trgovačka lađa: to je mogao biti samo ratni brod, razarač ili krstarica. "Po pravcu iz koga dolazi, rekao bih da je ajkvanski, ali isto tako može biti i perkunišanski pljačakaš."

Na kraju sledećeg dana, progonilac nije bio ni punu milju iza njih. Blistao je svojom belom bojom na suncu i bio je identifikovan kao arapski.

"Sumnjam da će nas potopiti", reče kapetan. "Mi smo isuviše vredan plen. Sa jednim ovako velikim i lepim bladlendskim brodom Ajkvjani bi bili u stanju da uvećaju svoju trgovačku flotu. Ali ne bi mogli da smeste svoju posadu na brod i odvedu ga u Južnu Afriku, jer Hvelgold nema goriva za toliko. I tako, jedina stvar za koju su kadri jeste, da nas isprate do Kvalona i tamo natovare našu lađu gorivom i namirnicama."

"Šta će se desiti sa nama?" upita Ilmika.

"Ajkvani će verovatno zadržati neke od mornara da pomognu oko plovidbe do Južne Afrike. Ostale će ostaviti na Hajviku da slobodno kako znaju i umeju pronađu put do Bladlenda. Ni na kraj pameti im ne pada da uzimaju zarobljenika više no što su u stanju da prehrane. Osim ukoliko im ne padne na pamet da od nas naprave robove. I to se može dogoditi. Ne znam više. Sve je na bogu i na Ajkvjanima."

Pade noć. Krstarica je držala odstojanje četvrt milje iza i svojim reflektorima obasjavala trgovački brod.

Kapetan nije pokušavao da preduzme nikakve nerazumne akcije, ali je svoj brod terao najvećom brzinom. Nije ni mogao učiniti ništa drugo, sve dok Ajkvjani ne pošalju granatu ispred njega i tako mu ne

narede da stane. A to će krstarica bez sumnje uraditi čim svane dan. U ponoć stiže oluja, za koju se kapetan najusrdnije molio i kao mreža se prosu sa zapada. Čim je kiša počela da pada i tama se spustila, kapetan naredi da Hvelgold oštro skrene na jug. Nedugo iza toga, svetla krstarice se izgubiše u tami. Kad sunce ponovo izgreja ujutru, ono obasja jedino bladlandsku lađu. Kapetan naredi da se brzina smanji na normalnu, pošto je strahovao da će brodske mašine popustiti od velikog napora.

17.

Iznad mora se sledećih pet dana nije vio neprijateljski dim. U zoru šestog dana kapetan dohvati dnevnik i zapisa trenutnu poziciju. Ni stotinu milja istočno od Kvalona. Za sat će već moći da vide malo ostrvo Miki'ao. Tačno posle četrdeset minuta, pet stotina stopa visoki vrh Miki'ao izroni iznad horizonta. Kapetanov ponosni smešak odmah zatim izbrisa pojava dima iza njih. On izdade naređenje da se da puna brzina i sledeća dva sata provede gledajući iza sebe. Ovoga puta su Ajkvani prišli mnogo bliže, pre no što su otkriveni. Dolazili su veoma brzo prema jugu i to pod uglom koji je sekao njihovu putanju negde ispred i tako im onemogućavao da umaknu u sigurnost luke Kvalono.

Kapetan se posavetova sa Džilbertom i onda naredi da se lađa okrene za četrdeset pet stepeni prema severu. "Odmah ispred luke nalaze se opasni grebeni", reče on. "Dobro ih poznajem. Može se proći, možda će Ajkvani ustuknuti pred njima. Ukoliko se to ne dogodi, krenućemo pravo na obalu, ako pronađemo pravo mesto među ovim stenama za tako nešto. U svakom slučaju, neću dozvoliti da Ajkvani stave šape na moj brod."

"Kreće prema planini lapu na kojoj se nalazi Pećina bogova Spoljnjeg Sveta", objasni Džilbert. "Ukoliko tamo pristanemo, imaćemo dobro opravdanje za prelazak preko tabu teritorije. Nećemo stići sve do mraka, pa ako nas Hajvičani ne ugledaju pre toga..."

Džilbert i Dva Sokola se nasmešiše jedan drugom. "Proguraćemo se nekako, je li? Odlično! A šta ako Ajkvani poštuju suverenitet Hajvičke mornarice i prestanu da nas gone? Kakvo ćemo onda opravdanje naći?"

"Da poštuju hajvički suverenitet, odavno bi oni stali", odgovori kapetan. "Teritorijalne vode Hajvika nalaze se na pedeset milja od obale. Ne, ništa ih neće zaustaviti osim ako se ne pojavi neka hajvička ratna lađa. Pa možda ni tada. Ajkvani jedva čekaju nekakav povod za rat sa Hajvikom. Vrebaju ih odavno. Samo ih je pretnja od rata sa Bladlendom i Perkunišom obuzdavala ovoliko dugo. Sad više

ne znam."

Hvelgold je, dok su mu mašine ubrzano lupale, grabio na sever. Njegov progonitelj nastavi da ravnomerno smanjuje rastojanje koje ih je delilo. U vreme kada crno pročelje obale postade prilično visoko, progonitelj se nađe iza njih na svega četvrt milje. Tada dim izlete iz jednog od njegovih topova od osam inči i granata podiže gejzir vode dvadesetak jardi ispred pramca begunca. Dvadesetak sekundi kasnije još jedan gejzir vode se diže s morske površine, ovaj put iza Hvelgolda.

U to vreme kapetan je već uveliko vodio svoju lađu krivudavom putanjom. No, to nije učinjeno s namerom da se izvrda gonocima, već zato što je lađa tražila svoj put između stenovitih grebenova. Neki od njih su se mogli videti jedino po tamnijoj boji vode ispod koje su se nalazili; ostali su bili dovoljno blizu površine da prouzrokuju penušanje mora.

Krstarica prestade sa paljbom. Bilo je jasno da nije ni imala nameru da pogodi svoj plen, već samo da ga zaplaši i primora da se zaustavi. Videći da Hvelgold ne odustaje od bežanja, Ajkvani krenuše za njim. I njihova krstarica pođe krivudavom putanjom, samo daleko opreznije. Dva Sokola se zapita zašto Arabljani toliko rizikuju. Zašto su toliko zapeli da ih zarobe? Možda je njihova obaveštajna služba u Bladlendu javila da se on nalazi na putu za Hajvik.

Ovo je moglo biti i objašnjenje zašto Hvelgold nije potopljen. Bio im je potreban živ, kako bi stekli znanje koje su već imali Perkunišanci i Bladlendani. To je takođe objašnjavalo njihovo prenebregavanje hajvičkog suvereniteta.

Planina Lapu nicala je gotovo iz vode. Oštro se izdizala sa južne i severne strane; na istočnoj, njeni obronci blago su se spuštali i završavali peskovitom plažom. Pesak je bio crn. Kapetan upravi svoju lađu ka njoj, pošto je prethodno provuče kroz jedan uzani kanal. Tom prilikom se prvi put čulo lako škripanje stenovitih ivica kanala o bokove broda, ali odmah zatim ovaj je već bio u mirnijim vodama. Kapetan Vilftik uzdahnu sa olakšanjem i nasmeši se.

"Krstarica neće moći da prođe kroz taj tesnac, a ako proba ostaće bez dna i zato se nadam da će pokušati", reče on.

Naredio je zaustavljanje lađe i spuštanje dva čamca za spasavanje u

vodu. Krstarica nije ni pokušala da prođe kroz tesnac. Umesto toga ona zaobiđe greben, okrete se sa onoliko slobode koliko joj je prostor dozvoljavao i usmeri svoj pramac prema otvorenom moru. Dok su je mašine svojim radom održavale stalno u istom mestu i sprečavale odbacivanje pozadi na grebene. Dva Sokola vide, gledajući kroz dogled, kako se spuštaju dve velike barke naoružane topovima od dva inča i minobacačima. U svaku se pored posade ukrca i tridesetak mornara. Sa turbanima ispod kojih su svetlucali šlemovi, sa metalnim oklopima, velikim kožnim pojasevima o kojima su visile sablje-šimitarke, sa skarletnim, vrećastim pantalonama i čizmama do pola članka, izvijenih vrhova, mornari su ličili na srednjevekovne Saracene. Svaki od njih imao je za pojasom veliki, plavi ranac i svi su nosili puške.

Kapetan Vilftik izrazi spremnost da svojom lađom jurne kroz prolaz među grebenovima i potopi barke na drugom kraju. Ali se Džilbert usprotivi. "Krstarica bi te raznela svojim granatama mnogo pre toga. A onda bi, čak i kada bi ti to pošlo za rukom, poslali novu barku sa marincima za nama. Smiri se i pusti da se oni iskrcaju za nama. Naši mornari će ih onda napasti iz zasede, ali od njih ne tražim da svoje živote uzaludno daju za nas. Neka to učine sa mesta koje Ajkvani ne mogu zauzeti - ako takvo mesto budu u stanju da nađu."

Dva čamca prebaciše Dva Sokola, Ilmiku, Kvazinda, Džilberta, oficire i deo posade na obalu. Brzo pretrčaše, preko plaže i počеше da se penju. U to vreme sunce zađe za planinu i na njenu istočnu stranu spusti se sumrak. Iznad njih i prema otvorenom moru nebo je bilo plavo, a voda zelena. Ispod, na obali, dve barke zariše kljunove u pesak, a bele i crvene prilike iskočiše iz njih. Progonjeni su imali prednost od dvadesetak minuta i dobro su je koristili. Iako se oko njih uskoro spustila takva tama da se ništa nije videlo, nisu prestali da se penju. Upirali su se o žbunje, povremeno klizali nazad, ali su uvek imali za šta da se uhvate i tako spreče pad nizbrdo.

Tu i tamo nailazili su na velike, kvrgave hrastove, za koje Džilbert reče da ih je pre dve stotine godina zasadio kralj Mečimeči. "Iznad zaštitnog zida planina je pokrivena gustom hrastovom šumom. Tamo ćemo imati dobar zaklon - ukoliko uopšte prođemo kraj hajvičkih straža."

"Pitam se kako nas već nisu primetili", reče Dva Sokola. "Znam da je

sada mračno, ali straže su sigurno već videle obe lađe."

"Ne znam", reče Džilbert. "Možda planiraju da nas zaskoče iz zasede, kao da smo Ajkvani."

Džilbertu je teško padalo uspinjanje i s naporom je disao. Osim njegovog stenjanja, na planini kao da nije bilo nikakvog drugog zvuka. Ako se, razume se, izuzme šum vetra koji je pokretao hrastovo lišće. Kad stadoše da se odmire i da Džilbert dođe do daha, zavlada tišina kao u ogromnoj crkvi pred molitvu. Ali Dva Sokola je znao da ono što će uslediti ni izdaleka neće ličiti na molitvu.

Zatim nastaviše dalje, tražeći put jedino pod svetlošću zvezda. Dva sata kasnije izađe mesec. Tri četvrti njegovog kruga preliše planinu srebrnastom svetlošću. Posle toga su se kretali mnogo sigurnije i brže. Dva Sokola se nadao da će i između zida, na koji je već trebalo da naiđu, i žbunja kroz koje su se sada kretali biti rastinja, a ne otvoren prostor. Da se pređe preko čistine pod ovakvim svetlom značilo bi otkriti se svakom osmatraču.

Dvadesetak minuta kasnije stigoše na ivicu žbunja. Njegove bojazni se obistiniše; tu se nalazila čistina od oko četrdesetak jardi. Ne njenom višem kraju, pod uglom od oko pedeset stepeni, uzdizao se moćni zid visok dvadesetak stopa. Bio je sazdan od ogromnih kamenih blokova koji su bili povezani bez maltera. Na svakih tridesetak jardi na vrhu zida nalazila se po jedna osmatračnica ili stražara, okrugla i pokrivena kupastim krovom od manjeg kamenja povezanog malterom.

"Gde su straže?" prošapta Džilbert.

Mesečina je zidove optočila metalnim sjajem. Svetlucavo sivilo izgledalo je kao da bi se raspalo pod udarcem čekića. No, nije bilo nikakvog zvuka izuzev šapata vetra kroz lišće.

Posmatrajući mračne ulaze na stranama osmatračnica, Dva Sokola reče: "Ukoliko gore i ima stražara, onda se skrivaju. Ja idem napred. Neka me niko ne sledi dok ne izvidim stvar."

Sa smotanim užetom u jednoj ruci i njegovim drugim krajem na kome se nalazila kuka u drugoj, Dva Sokola istrča iz senke hrasta ispod koga su bili. Očekivao je da začuje uzvik iz ulaza u osmatračnice, a odmah zatim i pucanj, ali zidovi su bili nemi i mirni kao i pre. Stigavši do podnožja zida, on odmeri rastojanje do vrha,

pa zabaci kuku, otpuštajući uže za njom. Kuka prolete kroz jedan procep iznad njega i zakači se uz metalni zvuk. Buka ga uplaši. Sve do tog časa nije shvatao koliko je nesvesno podlegao svetosti ovoga mesta.

On isproba uže i ono se zateže kao žica. Ruku za rukom i oslanjajući se petama na zid, on stade da se penje naviše. Na vrhu se rukama prihvati za kamen i izvuče se u procep. Tu kleče i sačeka malo, svakog časa očekujući da čuje uzvik stražara. Kad prođe minut, a ne dogodi se ništa, on krenu prolazom koji je po vrhu zida vodio do osmatračnice. Prolaz je bio šest stopa širok, a visina njegovih strana dizala mu se iznad glave. On izvadi revolver i zatrča se uz kamenite stepenice, koje su vodile u osmatračnicu; kad stiže do vrha, on se baci unutra. Mesečina je prolazila kroz uzani otvor na krovu i to je bilo dovoljno da ustanovi da unutra nema nikoga. Drvene stepenice oslonjene na zid osmatračnice vodile su do takođe drvene platforme, sa koje je stražar, kroz jedan od šest otvora mogao da osmatra - i puca - na sve u krugu od tristotine šezdeset stepeni.

On izađe iz osmatračnice napolje na mesečinu i daje znak ostalima. Uskoro se cela grupa pela uza zid uz merdevine koje im je Dva Sokola spustio. Džilbert rasporedi svoje ljude tako da su pokrivali zid u dužini od stotinu jardi. Ukoliko ajkvanski marinci pokušaju da se domognu zida na ovom mestu, Blandlendi će imati priliku za baražnu vatru. Ako bi to pokušali da urade na nekom drugom mestu, blandlendski mornar, koga postaviše na osmatračnicu, sigurno bi ih primetio, osim u slučaju kada bi to pokušali predaleko odavde.

Džilbert, Kvazind, Dva Sokola i Ilmika krenuše prolazom sve do mesta gde su se nalazila vrata. Sa druge strane vrata počinjala je staza koja je vodila u planinu. Oni rešiše da krenu njom. Izgledi da tu mogu biti napadnuti bili su neznatni. Bilo je jasno da su hajvičke straže napustile svoja mesta iz razloga koje je tek trebalo odgonetnuti.

Stazom je moglo lakše da se kreće, iako je padina bila strma kao i pre. U svitanje su se nalazili svega nekoliko stotina stopa daleko od planinskog vrha. Tu najzad naiđoše na jednog Hajvičanina. Ležao je lica okrenutog ka zemlji i bio je odeven u prekrasan ogrtač od raznobojnog perja, dok mu se na glavi nalazila kapa, takođe ukrašena perjem. Na licu mu je stajala drvena maska ukrašena

dragim kamenjem. Dva Sokola okrete telo i skide mu masku. Lice sveštenika bilo je tamnosivo. Dva Sokola mu svuče ogrtač i prsluk od kostiju i perja, a zatim i pamučnu košulju. Ako se i nadao da će otkriti neku ranu, onda te nade više nije bilo.

Dva Sokola oseti kako ga žmarci prođoše celim telom kao da mu je neko nabacio ledeni šlem na telo. Ostali su bili isto toliko unezvereni kao i on, svi izuzev Kvazinda koji je stajao hladan kao, stena. Ipak, mora da je i on drhtao iznutra.

Dva Sokola krenu naviše, ali ponovo zastade. Sivkasta svetlost dana kao da se vezivala za određena mesta i tu se oblikovala. Ti oblici, kada im se grupa dovoljno približi, pretvoriše se u ogromne statue od sivog granita i crnog bazalta. Svi su bili zdepasti, ružni i mrgodni. Većina ih je imala zgrčena i nesrećna lica ljudi ili bogova. Neki su bili u obliku životinja dugih ušiju, dugih njuški, velikih zuba. Na stotine ih je stajalo na padini planine i većinom su bili okrenuti tako da gledaju naniže, a samo nekolicini lica su bila okrenuta uz planinu.

Kvazind je pratio Dva Sokola toliko blizu da mu nekoliko puta stade na pete. Dva Sokola bi prinuđen da mu naredi da se udalji nekoliko koraka. "To je samo kamenje", reče mu. "Mrtvo stenje."

"Stenje jeste mrtvo", promrmlja Kvazind "ali šta živi u njemu?"

Dva Sokola sleže ramenima i nastavi da se kreće po strmoj stazi ispred ostalih. Napredujući, on gotovo oseti tešku, bezmalo opipljivu mržnju koja je strujala iz idola. Bio je, međutim, svestan da je to samo posledica straha koji je osećao. On je očekivao nevolje, pa čak i smrt, a ovi idoli kao da su simbolisali sve to. Ipak je i dalje osećao pritisak u grudima, teško je disao i srce mu je jače lupalo; sve to nije bila posledica samo uspinjanja. Prema ostalima je osećao divljenje i naklonost, jer su, sujeverni kakvi su bili, pokazivali veliku hrabrost savlađujući strah.

Prasak puščane paljbe odjeknu daleko dole. Došao je kao oslobađanje od užeta koje ih vuče u pogrešnom pravcu. Svi poskočiše, ali im se na licima ukaza olakšanje, umesto radoznalosti koja je mogla da se očekuje. Odjek borbe zvučao je ljudski i predstavljao je ovozemaljsko znamenje koje je razbilo teški psihički pritisak.

Dva Sokola pogleda naviše i reče: "Još stotinak jardi i bićemo u pećini."

Iznenada, smeđe crne, tvrde i prašnjave podloge staze nestade. Dokle je pogled dopirao, planina je naviše bila pokrivena nekom sivkastom materijom. Njena toplota je grejala čak i kroz obuću. On naloži ostalima da stanu.

"Lava", reče im. "Još je topla."

Ispred pećine se nalazila jedna trouglasta stena kao prilaz, a sam ogromni otvor bio je napola zagušen sivom prašinom.

"Sad znamo šta ih je uplašilo", reče Dva Sokola. "Hajvičani su sigurno pomislili da će se planinski vrh razleteti. Ili da su se bogovi naljutili. A možda i jedno i drugo. Sveštenik je verovatno umro od srčanog napada. Nema ni traga od otrovnih gasova."

Dok su se približavali pećini, klizajući se pomalo po lavi, vrućina posta gotovo neizdrživa. Odeća im se uskoro natopi znojem, a stopala počеше neugodno da ih peku. U času kada su stigli do samog ulaza, postade im jasno da neće moći dugo da se tu zadrže.

Nisu ni imali razloga za to. Pod svetlošću lampe koju je držao Dva Sokola, oni ugledaše u unutrašnjosti pećine samo masu sivog pepela koji je, nekih dvadesetak koraka od ulaza, ispunjavao ceo prostor. Erupcija je - ako je to bila erupcija zemaljskog tipa - potpuno zatrpala sve. Dva Sokola je iz Džilbertovog opisa znao da se pećina prostirala još najmanje sto jardi u unutrašnjost planine. Na njenom kraju nalazila su se 'vrata'. To jest, ako su ikada postojala.

Sada ih je trebalo što pre zaboraviti i umaći Ajkvanima. Oni pođoše niz stazu u pravcu zida. Pre no što su prešli i pola puta, shvatiše da pucnjava jenjava. Dva Sokola ih zaustavi.

"Ukoliko su se Ajkvani probili, verovatno sada već idu za nama. Ako nisu, možemo još malo da sačekamo i uverimo se u to."

Sakriše se iza jednog ogromnog kamenog idola, koji se nalazio pedesetak jardi od staze. Naslonjeni na njegovu osnovu, oni pojedoše malo suvog mesa i tvrdog hleba, tiho razgovarajući. Sunce je odagnalo noćnu svežinu. S vremena na vreme Dva Sokola je, vireći iza idola, osmatrao stazu. Pola časa ništa se nije videlo. A onda se ukoči. Puno malih prilika odevenih u crno, belo i skarletno, kretalo se uz stazu. Sunce je bleskalo na cevima puški i izvučenih šimitarki.

"Vaši ljudi su ubijeni ili zarobljeni", reče on Džilbertu.

Džilbert baci pogled kroz dogled. Onda opsova i reče: "Vidim čoveka

dole u ajkvanskoj uniformi, ali sa perkunišanskim medaljama! Gologlav je: plavokos! Iz vašeg opisa rekao bih... ne, bolje sami pogledajte!"

Dva Sokola prihvati dogled. Kad ga spusti, reče tupim glasom "Raske."

Ilmika bez daha upita: "Kako je on mogao stići ovamo?"

"Jasno je da je nekako stupio u kontakt sa ajkvanskom ambasadam u Irskoj. Znao je kuda idemo i uhvatio je prvi brod da krene za nama. I oni me žele iz istih razloga iz kojih Perkuniša i Blandlend. A ako Ajkvani ne budu mogli da me se domognu živog, neće oklevati da me ubiju."

On se posluži dogledom još jednom i izbroja trideset i dva neprijatelja. Iza glavne grupe išla su još šestorica čije je kretanje usporavala težina dva minobacača. Dole, u laguni, Hvelgold je i dalje stajao nepomično, dok se ispred grebena, vrzmala krstarica kao uznemireni vuk.

On pretraži dogledom horizont na moru. Na prilično velikoj daljini otkri dva oblaka dima. Kada bi samo, molio se, taj dim sukljao iz dimnjaka hajvičkih ratnih brodova, koji hitaju da kazne uljeze u njihovim vodama... kad bi samo...

On prestade da gleda. Sad je kucnuo čas u kome će morati da rastegnu vreme svoje slobode što je moguće duže. On povede grupu nazad u pravcu vrha planine i kad dođoše do polja lave, skrenu podno tog pojasa; stigavši, do njegovog kraja, oni nastaviše prema vrhu.

Na samom vrhu stadoše. Dalje se nije imalo kud. Planina tu kao da je bila nožem odsečena: obronak je padao pravo u dubinu od tri hiljade stopa, u vode jednog fjorda. Preostalo im je jedino da pokušaju da se spuste pročeljem grebena na nekom pogodnom mestu, ukoliko takvo uopšte postoji.

"Pretpostavljam da život u Južnoj Africi ne bi bio gori od života na bilo kom drugom mestu", reče Dva Sokola. "Ali me stvarno muči pomisao da ću morati da učim arapski: nisam još usavršio ni blandlenski, perkunišanski i hotinosonijanski."

Zatim se obrati Džilbertu: "Siguran sam da će vas ostale pustiti na slobodu ako se ja predam."

"A šta je sa mnom, Rodžere? Zar ćeš me ostaviti?" upita Ilmika.

"Hoćeš li da pođeš sa mnom u Ajkvan?"

Ona mu se privi u zagrljaj, promrmljavši: "S tobom bih pošla ma kuda išao."

"Biće to čemeran i usamljen život", reče on. "Ajkvani se strogo drže svojih običaja u vezi sa ženama."

On je zatim pusti iz zagrljaja i ponovo dogledom pogleda prema moru. Hvelgold je bio obavijen plamenom i s njega su spuštali čamce za spasavanje. Vodeni gejjiri dizali su se pored trgovačkog broda, a krstarica je izbacivala oblačice dima. Jedna svetlucava tačkica napuštala je krstaricu i ostavljajući beli trag hitala prema prolazu između grebena. Stizalo je još ajkvanskih mornara. Ali oni će morati da se bore sa ostatkom bladlenske posade koja se u međuvremenu iskrcala i zauzela položaje na plaži.

Dva oblačića na pučini, čini se, nisu se primicala nimalo bliže. Na ovoj razdaljini i sa ovoliko malo vremena ni izbliza nije mogao da oceni pravac putovanja nepoznatih brodova. On spusti dogled, a onda se razljuti. "Do djavola sa Ajkvanima! Dojadilo mi je da me premeštaju unaokolo kao parče nameštaja! Ja sam za to da pokušamo da pobegnemo, a ako nas sateraju u čošak onda za borbu! Hajvičani pre ili kasnije moraju doći da pronjuškaju šta se događa. Možemo im se onda predati na milost!"

"Stavićemo im do znanja da imaju posla s Bladlenđanima", reče Džilbert, a Dva Sokola se nasmeja, s obzirom na to da su se u grupi nalazila samo dva Bladlenđanina, od kojih je jedno bila žena. I pored toga, sa Ilmikom je sasvim ozbiljno moglo da se računa jer je pucala kao muškarac. Oni se vratiše do mesta na kome se planina pretvarala u okomito pročelje. Tu se nalazila jedna visoravan četrdeset jardi dugačka i dvadeset široka. Iza nje uzdizala se stena visoka tri stotine stopa, a ispod se pružala padina pod uglom od pedeset stepeni, Ajkvani su mogli da se zaklone samo iza nekoliko velikih stena na prilazu visoravni, osim kojih, na stotinu stopa ispod nije bilo nikakvog zaklona. Pokušaj napada s desnog krila doveo bi mornare na samo pedeset jardi od visoravni, posle čega bi se našli na otvorenom prostoru. Napad odozgo bio je izvodljiv jedino ukoliko bi bilo moguće popeti se preko stene, a i tada bi im za to bilo potrebno više časova.

18.

Oko jedan čas popodne, puzeći na stomacima Ajkvani pođoše prema četiri velike stene koje su predstavljale jedini zaklon svuda oko visoravni. U međuvremenu, tri branioca već su dogurala gomilu stena na njen rub. Ostali su se smestili između njih i stali strpljivo da čekaju. Dva Sokola prebroja municiju i opomenu ih da je štede.

Mornari otvoriše paljbu koja potraja tri minuta. Njihova zrna su preletala preko glava branitelja i odbijala se od stene iznad njih, ili se jednostavno zabijala u stenu ispod ruba visoravni. Branitelji ne ispališe nijedan metak.

Ohrabreni time, deset mornara se uspe na stene, dok su ih ostali pokrivali vatrom. Dva Sokola proviri preko platoa za trenutak, koji beše dovoljan da ih vidi kako se penju. Takođe mu pade u oči da ljudi koji su nosili bacače imaju još dug put pred sobom. Oni su verovatno bili veoma teški, ni nalik na lake poljske bacače njegovog sveta.

Dva Sokola pričekava još koji minut. Pucnjava prestade, ali on ne pogleda naniže. Kad se paljba nastavi još bešnje nego pre, on polako počeo da odbrojava sve dok mu se ne učini da prednji redovi marinaca mora da su na pedeset jardi ispod njih. Onda hitro proviri: baš kao što je i očekivao. Deset Ajkvana, raširenih tako da je rastojanje između njih iznosilo po deset stopa, napredovalo je uzbrdo. Sada su se već podizali sa zemlje i, držeći puške jednom rukom, drugom rukom su se hvatali sa izbočine na stepama.

On dade znak za dejstvo. Kvazind i Džilbert se podigoše u klečeći položaj iza jedne stene i gurnuše je preko ruba. Ona otutnja niz padinu ali nikoga ne pogodi. No ipak je naterala mornare da joj se uklone s puta. Dvojica od njih pri tom izgubiše uporišta i skliznuše niz padinu. U trenutku kada im pođe za rukom da se zaustave bili su tako daleko da više nisu mogli uzeti učešće u borbi.

Sledeća stena pogodi jednog Ajkvana, odbacivši ga u vazduh toliko da se dvaput okrenuo pre no što je ponovo pao na zemlju. On se ne pomeri više. Mornari koji su pružali vatrenu zaštitu, gotovo je sasvim obustaviše, pokušavajući da ocene kojim će pravcem udariti stene.

Na kraju sasvim prestadoše da pucaju i to dobro dođe Dva Sokola i Ilmiki koji pažljivo nanišaniše i svako od njih opali tri puta. Četiri marinaca su dobila pune pogotke. Trojica preživelih okretoše niz padinu. Jedan od njih pade i počeo da klizi licem prema strmini sve dok ne udari glavom u jednu stenu i ne zaustavi se.

"Sad znaju kako stoje stvari", reče Dva Sokola. "Ako su pametni, pričekajte dok im ne stignu bacači. A onda ćemo mi morati da se oprostimo."

"Oni te ne žele živog, Rodžere", reče Ilmika.

"Da. Znam. Mora da je Raske tu umešao svoje prste."

Ajkvani se u međuvremenu zadovoljiše da tu i tamo ispale po koji metak. Nosači minobacača nastavljali su sasvim lagano približavanje, mada im je u pomoć poslato još ljudi. Dva Sokola oceni da neće biti u stanju da ih dovuku sve do sumraka. Doduše, noć neće imati nikakvog uticaja na preciznost minobacačke vatre.

Nigde nije mogao da vidi ljude sa Hvelgolda. Mornari su odavno pristali i iščezli u žbunju i hrastovoj šumi. Trgovački brod ležao je na boku, ali je i dalje bio na površini. A dva oblačića dima sada su već sasvim pouzdano bili bliže.

Džilbert mu reče da bacači verovatno imaju domet od dve stotine jardi. Dva Sokola se samo nasmeši na ovo. Da bi bacače mogli da nameste na poziciju tog dometa, moraće da ih prenesu do četiri stene na padini ispod visoravni. To je značilo da će jedno vreme morati da budu izloženi njihovoj vatri. Zato je sumnjao da će se oni usuditi da tako nešto izvedu osim pod zaštitom noći. Verovatno su naučili da poštuju kamene projekte koje su im branitelji bacali na glavu.

Sunce zađe iza vrha. Plavo nebo potamne. "U trenutku kad se spusti mrak, moramo biti spremni da odemo odavde", reče Dva Sokola. "Ajkvanima će biti potrebno izvesno vreme da bacače dovuku do onih stena. Ostali će verovatno pripucati da ih zaštite, ali se to i ne mora dogoditi. U svakom slučaju, moramo pokušati da se izvučemo. Poći ćemo ukoso preko padine, dok će oni, misleći da smo još gore, pucati u tom pravcu."

Iznad planine, sa zapada, pojaviše se oblaci koji veoma obradovaše branitelje. Uticaj sunca potpuno iščeznu i tama gusta poput mastila prekri planinu. Njih četvoro se prebaciše preko ruba visoravni i

počeše da puze niz padinu. Ni minut iza toga noć zaparaše pucnji i tama se ispreseca vatrenim plamičcima. Mornari su pokušavali da zaposle branitelje, dok bacači ne budu prebačeni na pravo mesto.

Primitivši da se već nalaze ispod linije vatre, Dva Sokola promeni plan. Reče ostalima šta namerava da uradi, kao i da ih neće sprečavati da nastave po prvobitnom planu, ako smatraju da im on više odgovara. Oni rekoše da će učiniti kako on naredi.

Posle toga počeo da puze severoistočno prema najbližoj liniji stena. Tamo su stigli nekoliko minuta pre ljudi sa bacačima. S druge strane dve velike stene mogli su da čuju razgovor na arapskom, dok su bacači postavljani na mesto. Bilo je nemoguće oceniti da li su to samo stigli ljudi sa bacačima ili su uz njih bili i drugi mornari. Zaključivši da duže odlaganje akcije umanjuje njihove izgleda na iznenađenje, Dva Sokola otpuza oko ogromne stene. On i Ilmika smestiše se iza jedne grbine, a Kvazind i Džilbert iza druge, na rastojanju od deset jardi.

Ispalo je još bolje nego što se Dva Sokola nadao. On otvori vatru s jedne strane stene, a Ilmika s druge. Kvazind i Džilbert pripucaše takođe odmah, pošto je ispaljen prvi hitac. Iako je bio mrak, beli turbani napadača olakšale gađanje. Nišani su nešto ispod te beline.

Uz svaki bacač bilo je po osam ljudi. Četvorica padoše pored svakog bacača pre no što preživeli pođu za rukom da potegnu revolvere. Nekoliko njih pokuša da pobegne, ali se okliznuše i odmah izleteše iz borbe. Ostali su izginuli gde se ko zatekao.

Ilmika i Dva Sokola krenuše iza stene prema bacačima, ali ubrzo su morali da se bace unazad. Pogodivši šta se događa, mornari odozdo otvoriše vatru. Plan Dva Sokola o uklanjanju mornara sa lica planine, uz pomoć njihovih vlastitih bacača sad više nije bio izvodljiv. Štaviše, marinci su napredovali prema stenama, čvrsto rešeni da povrate bacače.

Njih četvoro je, rizikujući, povremeno izvirivalo iza stena, ispaljujući po koji hitac. Ali kiša kuršuma, koji su im zujali oko glava i otkidali komadiće stene, uslovlila je da svaki dalji pokušaj uzvraćanja vatre predstavlja samoubistvo.

Dva Sokola opsova. Bilo bi bolje da se držao prvobitnog plana. Mogli su sada već biti na putu ka nekom sigurnom mestu da ga nije zaneo

taj novi, prokleta glupavi plan o protivnapadu.

Iznenada, žestina paljbe koja je dopirala odozdo postade znatno jača. No, kuršumi, neobjašnjivo, prestaše da zuje oko njih. A onda dopreše zvižduci i uzvici koji više nisu bili arapski. Dva Sokola nije mogao da razazna šta se govori, ali ipak shvati da je posredi polinežanski jezik.

Hajvičani su stigli.

Bitka potraja oko pet minuta. Tada se opkoljeni Ajkvani predadoše. Pošto su od zarobljenika saznali šta se događa, Hajvičani narediše četvorki da se preda. Bladlendski, kojim im se obratio jedan oficir, nije bio baš najčistiji, ali se mogao razumeti. Džilbert odgovori na hajvičkom i nekoliko trenutaka kasnije i njih četvoro postade zarobljenici. Oni se pridružiše ostalima koji su čekali na padini ispod njih.

U grupi se nalazio i Raske, ruku sklopljenih iza vrata. Kad vide Dva Sokola, on se nasmeja i reče: "Ti ljigavi đavole! Poizbijao sam ti gotovo sve zube, a? Ali ti imaš sreće gotovo kao i sam Hitler!"

"A ko je to Hitler?"

EPILOG

Norveško jutro bojilo je stakla prozora kad Dva Sokola završi priču! "Pa nećete valjda sada da prekinete?" pobunih se ja. "Baš pred kraj?"

"Da, zaboravio sam", reče on. "Raskeove reči vama ništa ne znače. U vreme kada ih je izgovorio, ni meni nisu ništa značile. Bio sam isuviše zabrinut oko toga šta će biti s nama, pa im nisam poklonio nikakvu pažnju. Svi mi, Ajkvani, Bladlendani, Kvazind, Raske i ja, bili smo optuženi za ilegalni ulazak, što i nije neki veliki zločin i za prelaz preko svetog zemljišta, što je užasan zločin za Hajvičane. Ali Raske i ja smo imali, da u zamenu za naše kože, Hajvičanima ponudimo vredne stvari, a izvukao sam i Bladlendane i Kvazinda, naravno. Kako je kralj Hajvika imao nameru da po svaku cenu kazni nekoga, obesio je Ajkvane. Ona dva dima koja sam primetio stizala su sa dve hajvičke krstarice. One su potopile ajkvanski brod, mada su pri tom i same loše prošle.

U Hajviku smo proveli godinu dana i to veoma radnu godinu, sličnu onima koje smo proveli u Perkuniši i Bladlendu. U vreme kad su nam vratili slobodu, rat je bio okončan. Kuga je vremenom nestala, mada je pre toga u samo tri meseca pobila više ljudi no što ih je stradalo za celu jednu godinu rata. Perkuniša se raspala; deo njene vojske i mnogi građani pobunili su se i na čelo nove republike došao je običan čovek po imenu Vizembr... no vi to sve i sami znate."

"Ali ona opaska o... tom... Hitleru?" upitah.

Dva Sokola se nasmeši. "I meni je Raske morao da da odgovor na istovetno pitanje. Nalazili smo se tada još u hajvičkom zatvoru. Kao što sam vam ispričao, u Berlinu smo bili veoma zauzeti da bismo mogli da vodimo obične razgovore o našim pređašnjim životima u svetu, za koji smo mislili da je isti. Pored toga, svesno smo izbegavali rasprave o politici koju su vodile naše zemlje. Smatrali smo da nema potrebe produžavati stvari iz jednog sveta koji je za nas bio zauvek izgubljen.

Sve do boravka u hajvičkom zatvoru, kada smo to u razgovoru otkrili, nismo znali da smo istovremeno prošli kroz ista 'vrata' ali iz različitih svetova."

"Neverovatno!"

"Tačno tako. Vladač Nemačke moga doba bio je Kajzer, unuk nemačkog vladara iz prvog svetskog rata. Raske mi reče da je u njegovom svetu Kajzer bio proteran u Holandiju posle prvog Svetskog rata. Uspu, prvi svetski rat je u njegovom svetu počeo nekih deset godina kasnije nego u mom. U Raskeovom svetu neki obični čovek postao je diktator u Nemačkoj i poveo je Drugi svetski rat.

Razume se, Kajzer iz prvog svetskog rata moga sveta i Raskeov nisu bili isti ljudi. Ipak je tok istorije i na njegovom i na mom svetu bio zapanjujuće sličan; samo su ljudi bili različiti. Sličnosti ima toliko da to više nije slučaj; ne može biti slučaj. I tako, u vetar ode moja teorija da je ovaj svet naseljen ljudima koji su stizali iz moga sveta.

Da li ste znali - ne, razume se da niste mogli znati - da su američke vazduhoplovne snage izvršile napad na dva Ploeštija istog dana? Raske se nalazio u Meseršmitu tipu aviona koji mi je potpuno nepoznat, spreman da napadne jednog Liberatora, koji je bio američki avion po tipa sličan mome, s tim što se moj zvao Vendžiens.

I tako - sada znamo da se 'Dveri' mogu otvoriti istovremeno za više svetova."

Neko zakuca na vrata. On ih otvori i prelepa Ilmika Torstajn uđe u sobu. "Izvinite me, gospodo", reče ona, "što smetam, ali vreme je da pođemo."

Trenutak kasnije dva muškarca stupiše u sobu. Dva Sokola me upozna sa džinovskim Kvazindom i plavim, lepim Raskeom.

"Kuda ćete sad?" upitah Dva Sokola.

"Čuli smo nešto veoma neobično o glečerskoj zemlji gornjeg Tirslenda", odgovori mi on. "Nomadsko pleme Vejkeša ima priče o neobičnim stvarima koje se događaju u jednoj dolini tamo gore, o nečemu što nama liči na mogućnost postojanja 'vrata'. Ukoliko priča ima iole osnova više se nećemo videti. Ali ako je bez osnova, kao što ja mislim, onda ostajemo na ovom svetu. Raske bi veoma želeo da, ako je moguće, ponovo stignemo do svoga sveta, pretpostavljam. Ukoliko mu to ne pođe za rukom, odlazi za Sariset. Od njih je dobio veličanstvenu ponudu; biće prvi do kralja, ako je prihvati. Raske je, plašim se, vuk koji nije u stanju da promeni svoju

ćud. Što se tiće mene, ja se vraćam u Bladlend sa Ilmikom."
On se nasmeši i dodade: "Ovo možda nije i najbolji od svih mogućih svetova. Ali je u svakom slučaju onaj u kome se nalazimo, pa ćemo se potruditi da ga učinimo što boljim."

Sadržaj

PROLOG

1.

2.

3.

4.

5.

6.

7.

8.

9.

10.

11.

12.

13.

14.

15.

16.

17.

18.

EPILOG